

**Međunarodni znanstveno–stručni skup
International scientific and professional conference**

**XXV. DANI
PSIHOLOGIJE U ZADRU**

25TH PSYCHOLOGY DAYS IN ZADAR

**KNJIGA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS**

ZADAR, 21. - 23. 5. 2026.

Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru
Department of Psychology University of Zadar

XXV. DANI PSIHOLOGIJE U ZADRU
25TH PSYCHOLOGY DAYS IN ZADAR

Međunarodni znanstveno - stručni skup
International scientific and professional conference

KNJIGA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS

ZADAR, 21. - 23. 5. 2026.

XXV. DANI PSIHOLOGIJE U ZADRU
25TH PSYCHOLOGY DAYS IN ZADAR

Knjiga sažetaka
Book of abstracts

Urednici / Editors

Arta Dodaj, Irena Burić, Izabela Sorić, Nataša Šimić, Ana Slišković, Ivana Tucak Junaković, Marina Nekić, Matilda Nikolić Ivanišević

Programski odbor / Scientific committee

Arta Dodaj (predsjednica / chair), Irena Burić, Izabela Sorić, Nataša Šimić, Ana Slišković, Ivana Tucak Junaković, Marina Nekić, Matilda Nikolić Ivanišević, Yura Loscalzo, Alenka Polak, Theresa Brown, Maria Carmen Moret Tatay

Oranizacijski odbor / Organizing committee

Ana Šimunić (predsjednica / chair), Kristijan Žibrat (tajnik / secretary), Zvezdan Penezić, Marina Vidaković, Jelena Ombla, Lozena Ivanov, Krešimir Jakšić, Krešimir Prijatelj, Ana Marija Bašić, Iva Miličević, Petra Đurić, Anđela Kovačević, Maria Blajić

Organizator / Organizer

Odjel za psihologiju / Department of Psychology
Sveučilište u Zadru / University of Zadar
Šime Vitasovića 1
23000 Zadar, Hrvatska
tel. +38523200-625
fax. +38523-625
<https://psihologija.unizd.hr/>

Suorganizator / Co-organizer

Hrvatsko psihološko društvo / Croatian Psychological Association
DZ Maksimir, Švarcova 2010000 Zagreb, Hrvatska
tel.: +385 1 2312-733
fax: +385 1 2311-912
<http://www.psihologija.hr>

Pokrovitelj / Patronage

Predsjednik Republike Hrvatske / President of the Republic of Croatia
Zoran Milanović

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih / Ministry of Science, Education and Youth

Grad Zadar / City of Zadar

ISBN 978-953-331-614-7

SADRŽAJ / CONTENTS

Zahvale / Acknowledgements	3
Riječ dobrodošlice / Words of welcome	4
Plenarna predavanja / Keynote lectures	7
Simpoziji / Symposia	12
Usmena Izlaganja / Oral presentations	29
Poster sekcije / Poster sessions	135
Okrugli stol / Round table	185
Predstavljanje izdanja Sveučilišta u Zadru / University of Zadar publications presentation	187
Predstavljanje aktualnih istraživačkih projekata na Odjelu za psihologiju /Presentation of current research projects at the Department of Psychology..	191
Radionice / Workshops.....	195
Kazalo autora / Author index	200

ZAHVALE / ACKNOWLEDGEMENTS

Održavanje skupa ne bi bilo moguće bez materijalne i promidžbene podrške naših pokrovitelja, donatora i sponzora, kojima se srdačno zahvaljujemo.

The conference would not be possible without financial and advertising contribution of our sponsors and donors, to whom we would express our deepest gratitude.

Održavanje skupa su podržali:
The conference was supported by:

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Hrvatsko
Psihološko
Društvo

mas | MUZEJ
ANTIČKOG
STAKLA

KNEŽEVA
PALAČA

RIJEČ DOBRODOŠLICE / WORDS OF WELCOME

Poštovane kolegice i kolege, dragi gosti i prijatelji,

dobrodošli na XXV. Dane psihologije u Zadru, međunarodni znanstveno-stručni skup koji već dvadeset i pet godina tradicionalno organizira Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru.

Održavanje skupa u Zadru, najstarijem sveučilišnom središtu u Hrvatskoj s bogatom kulturnom baštinom, simbolično upućuje na povezanost tradicije i suvremenosti te na jedinstvenu priliku susreta znanstvene izvrsnosti s najnovijim istraživanjima i praksom. Kroz Dane psihologije znanstvenici te brojni stručnjaci iz psihologije i srodnih disciplina imaju priliku za raspravu, refleksiju i kritičko promišljanje, kao i za razmjenu znanja i iskustava o suvremenim izazovima struke i znanosti.

Posebno nam je zadovoljstvo što ovogodišnji program čine pozvana predavanja četiriju renomiranih znanstvenika iz Hrvatske i Europe: prof. dr. sc. Virena Swamija s Anglia Ruskin Sveučilišta, prof. dr. sc. Anne C. Frenzel sa Sveučilišta Ludwig-Maximilians u Münchenu, izv. prof. dr. sc. Sandre Nakić Radoš s Hrvatskoga katoličkog sveučilišta te izv. prof. dr. sc. Ivane Moranduzzo s Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru. Teme njihovih predavanja, iako različite, povezuje zajednički fokus na aktualne i društveno relevantne teme, uključujući utjecaj prirode na dobrobit, emocije postignuća i obrazovne ishode, perinatalno mentalno zdravlje te izazove suvremenog roditeljstva.

U programu ovogodišnje konferencije nalaze se i dva simpozija (prof. dr. sc. Ane Butković s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te izv. prof. dr. sc. Sandre Nakić Radoš s Hrvatskoga katoličkog sveučilišta), jedan okrugli stol, predstavljanje aktualnih istraživačkih projekata Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru, predstavljanje najnovijih izdanja Sveučilišta u Zadru te četiri radionice. Na konferenciji će biti predstavljeno više od 150 radova kroz dva simpozija, 19 usmenih sekcija i pet poster sekcija.

Ponosni smo i radosni što ste odlučili pridružiti nam se te svojim sudjelovanjem doprinijeti razmjeni znanstvenih i stručnih znanja, kao i jačanju suradnje među disciplinama, čime se dodatno doprinosi razvoju psihologije kao znanosti i struke. Želimo vam svima uspješan rad u poticajnom okruženju koje pruža idealne uvjete za učenje, profesionalni rast i unaprjeđenje vlastite prakse.

S veseljem vas pozdravljamo i želimo vam inspirativan i uspješan skup XXV. Dana psihologije u Zadru.

Programski i organizacijski odbor XXV. Dana psihologije u Zadru

Dear colleagues, guests, and friends,

Welcome to the 25th Days of Psychology in Zadar, an international scientific and professional conference that has been traditionally organized for twenty-five years by the Department of Psychology at the University of Zadar.

Holding the conference in Zadar, the oldest university centre in Croatia with a rich cultural heritage, symbolically highlights the connection between tradition and modernity, as well as the unique opportunity to bring together scientific excellence with the latest research and practice. Through the Days of Psychology, researchers as well as numerous professionals from psychology and related disciplines have the opportunity to engage in discussion, reflection, and critical thinking, as well as to exchange knowledge and experiences on contemporary challenges in both the profession and science.

We are particularly pleased that this year's program includes invited lectures by four renowned scholars from Croatia and Europe: Prof. Viren Swami from Anglia Ruskin University, Prof. Anne C. Frenzel from Ludwig-Maximilians University in Munich, Associate Prof. Sandra Nakić Radoš from the Catholic University of Croatia, and Associate Prof. Ivana Moranduzzo from the Department of Psychology, University of Zadar. Although diverse in topic, their lectures share a common focus on contemporary and socially relevant issues, including the impact of nature on well-being, achievement emotions and educational outcomes, perinatal mental health, and the challenges of modern parenting.

This year's conference program also includes two symposia (by Prof. Ana Butković from the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, and Associate Prof. Sandra Nakić Radoš from the Catholic University of Croatia), one round table, presentations of current research projects from the Department of Psychology at the University of Zadar, presentations of the latest publications of the University of Zadar, and four workshops. The conference will feature more than 150 papers presented across two symposia, 19 oral sessions, and five poster sessions.

We are proud and delighted that you have chosen to join us and contribute through your participation to the exchange of scientific and professional knowledge, as well as to strengthening collaboration across disciplines, thereby further contributing to the development of psychology as a science and profession. We wish you all a successful and inspiring conference in a stimulating environment that provides excellent conditions for learning, professional growth, and the advancement of practice.

With great pleasure, we welcome you and wish you an inspiring and successful 25th Days of Psychology in Zadar.

Program and Organizing Committee of the 25th Days of Psychology in Zadar

Napomena

Osim tehničkog prilagođavanja sažetaka, urednici nisu intervenirali u tekstove. U nekoliko iznimnih slučajeva izvršene su manje korekcije koje nisu izmijenile smisao teksta.

Note

Apart from technical adjustments to the abstracts, the editors have not intervened in the texts. In a few exceptional cases only, minor corrections have been made, which have not affected the meaning of the text.

Plenarna predavanja /
Keynote lectures

NURTURED BY NATURE: WHY BEING IN NATURE IS GOOD FOR US

Viren Swami ✉

Anglia Ruskin University, East Anglia, United Kingdom

Research has shown that spending time in natural environments had a range of benefits, including better physical health and psychological well-being. In this lecture, Prof Viren Swami looks at the history of using nature to improve well-being before describing what contemporary research has shown. But understanding why those benefits occur is more complex: Prof Swami describes different theories that have been proposed to explain the impacts of nature on well-being. He'll also discuss what we can all do to reap the benefits of spending time in nature.

Keywords: nature, natural environment, well-being, attention restoration, stress recovery

SUCCESS AND STRUGGLE: RECENT FINDINGS AND EDUCATIONAL IMPLICATIONS FROM ACHIEVEMENT EMOTIONS RESEARCH

Anne C. Frenzel ✉

Educational Psychology and Learning Sciences, Ludwig-Maximilians-Universität München, Germany

Emotions are fundamental human phenomena that permeate various aspects of human life. This keynote focuses on achievement emotions—emotions that arise in contexts involving task engagement and subsequent success or failure—highlighting their role in motivation, learning, and performance. Drawing on Weiner’s Attribution Approach to Emotion and Motivation (1979, 2014), Pekrun’s control-value theory of achievement emotions (2006, 2024), and biopsychosocial models of challenge and threat (Seery, 2013), I review how and why individuals emotionally respond – subjectively and physiologically – to success and failure, and reason what implications this may have for task engagement and performance. I present recent empirical findings from studies run in my FEEL laboratory, which document the correspondence among psychophysiological indicators, subjective emotional experience, perceived task mastery, and actual performance, analyzed both across individuals and within individuals over time. These results underscore the dynamic interplay between emotional states and achievement processes, emphasizing the importance of emotional awareness and regulation in educational contexts. The presentation concludes with implications for designing emotionally healthy, yet performance-oriented learning environments. By fostering positive achievement emotions and understanding their physiological and subjective correlates, educators can enhance motivation, resilience, and overall learning outcomes. This integrated perspective aims to inform evidence-based strategies that balance emotional well-being with high-performance standards, ultimately promoting sustainable academic success.

Keywords: achievement emotions, performance, academic success, student well-being

PERIPARTUM MENTAL HEALTH: FROM UNDERSTANDING RISKS TO INNOVATIVE SOLUTIONS

Sandra Nakić Radoš ✉

University Department of Psychology, Catholic University of Croatia, Zagreb, Croatia

The period of pregnancy and postpartum is marked by intense physical, psychological, and social changes that can affect women's mental health. This lecture will present recent insights into the most common peripartum disorders, including depression, anxiety and obsessive-compulsive disorders, eating disorders, postpartum post-traumatic stress disorder following childbirth, and postpartum psychosis. Their clinical presentation, prevalence, risk factors, and consequences for the mother, child, family, and society will be discussed. The second part will introduce therapeutic guidelines, with a special focus on the European evidence-based clinical guidelines for the prevention, screening, and treatment of peripartum depression developed within the COST Action Riseup-PPD. Innovative approaches will also be presented, including the HappyMums mobile application for identifying peripartum depression. The aim of the lecture is to raise awareness of the importance of peripartum mental health – particularly in May, when World Maternal Mental Health Day is celebrated – and to contribute to the development of effective, accessible, and sustainable forms of support and care for the well-being of mothers and their families.

Keywords: pregnancy, childbirth, postpartum, mental health

IZMEĐU LJUBAVI I SAGORIJEVANJA: STVARNOST INTENZIVNOG RODITELJSTVA DANAS

Ivana Moranduzzo ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Roditeljstvo je jedna od najvažnijih životnih uloga, no u suvremenom društvu sve češće poprima oblik intenzivnog roditeljstva, ideologije koja naglašava stalnu uključenost, emocionalnu predanost i ulaganje značajnih resursa u djecu. Takav pristup uključuje vjerovanja o nužnosti stručnog vođenja roditeljstva, oblikovanje roditeljskog identiteta u kojem dijete zauzima središnje mjesto te ponašanja poput prezaštićivanja i pretjerane kontrole. Iako odražava težnju za „dobrim roditeljstvom“, ovaj ideal postavlja nedostižne standarde i stvara pritiske koji mogu narušiti dobrobit i roditelja i djece. Posljedice uključuju stres, krivnju i sagorijevanje kod roditelja, dok djeca mogu doživjeti smanjenu autonomiju i povećan strah od neuspjeha. Istraživanja pokazuju da roditelji koji se snažno identificiraju s roditeljskom ulogom češće doživljavaju emocionalnu iscrpljenost, udaljavanje od djece i osjećaj neučinkovitosti. Sve češće se bilježi i fenomen žaljenja zbog roditeljstva, povezan s depresijom, nižim životnim zadovoljstvom i osjećajem gubitka identiteta. Roditeljski identitet pritom može biti dvosjekli mač, dok stabilan identitet djeluje kao zaštitni faktor, pretjerana identifikacija povećava ranjivost na stres i sagorijevanje. Predavanje će ponuditi pregled suvremenih istraživanja o intenzivnom roditeljstvu, sagorijevanju i žaljenju zbog roditeljstva, s posebnim naglaskom na ulogu roditeljskog identiteta. Cilj je otvoriti raspravu o održivim modelima roditeljstva koji uravnotežuju angažiranost, dobrobit roditelja i zdrav razvoj djece, te ukazati na perspektive budućih istraživanja u ovom području.

Ključne riječi : intenzivno roditeljstvo, roditeljski identitet, posljedice intenzivnog roditeljstva , održivi modeli roditeljstva

**Simpoziji /
Symposia**

NEW INSIGHTS INTO MUSIC PREFERENCES

Convenor:

Ana Butković ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Music preferences are important to people and people believe that they reveal a lot of information about the personal qualities of a listener. Although there is a considerable amount of research on music preferences which shows that music preferences are associated with different outcomes, there are still unexplored relationships with specific individual differences variables or within specific groups. This symposium's five presentations will offer new insights into these underexplored research areas. First study examines the associations between music preferences and basic psychological needs satisfaction which has not been examined so far. Second study examines the predictors of sophisticated music preferences among secondary school students, while the third explores if motivation for attending music schools can be predicted by duration of music education, number of music related activities outside of music school, and music preferences. Fourth study examines the predictors of music preferences in children attending primary music schools. Finally, the fifth study focuses on the affective evaluation of music school experience, and how different engagement variables such as music preferences and environmental influences such as teacher-student relationship impact the affective evaluation of music school experience.

Keywords: music preferences, music education, basic psychological needs, motivation, affect

---

✉ abutkovic@ffzg.unizg.hr

ASSOCIATIONS BETWEEN BASIC PSYCHOLOGICAL NEEDS SATISFACTION AND MUSIC PREFERENCES

Ana Butković ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Josip Šabić

Institute for Social Research in Zagreb, Zagreb, Croatia

Personality traits have been extensively studied in relation to music preferences, but studies relating basic psychological needs satisfaction and music preferences are scarce. A meta-analysis examining personality traits and music preferences relationships indicated that openness is positively associated with Mellow, Sophisticated and Intense music preferences (Schäfer & Mehlhorn, 2017), while a meta-analysis examining associations between personality traits and three basic psychological needs satisfaction has shown significant associations between all needs satisfaction and traits (Vukasovic Hlupic et al., 2022). The aim of this study was to examine the associations between three basic psychological needs satisfaction and six music preferences in a sample of primary music school students (N = 519, 63% female, age range 8-17 years). They listened to 18 music excerpts measuring MUSIC model and an additional Regional music preference factor, and indicated their liking of each excerpt on a scale from 1 to 5. After that they filled in 13 items of The basic psychological needs in the classroom scale (BPN-CS; Conesa, & Dunabeitia, 2021) measuring satisfaction of needs for autonomy, competence and relatedness. Satisfaction of all basic psychological needs were positively correlated with Mellow, Unpretentious and Sophisticated music preferences, with relatedness as the most consistent significant predictor of music preferences in regression analyses controlling for age and gender.

Keywords: music preferences, basic psychological needs satisfaction, music students

---

✉ abutkovic@ffzg.unizg.hr

THE ROLE OF MUSIC-RELATED TENDENCIES AND EXPERIENCES IN LIKING SOPHISTICATED MUSIC

Valnea Žauhar ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Rijeka, Rijeka, Croatia

Sabina Vidulin

Academy of Music, Juraj Dobrila University of Pula, Pula, Croatia

Marlena Plavšić

Faculty of Humanities, Juraj Dobrila University of Pula, Pula, Croatia

The aim of the study was to examine the predictors of preference for sophisticated music in adolescents. Although it is well documented that preference for sophisticated music is associated with certain music-related tendencies and behaviours, its relationship with prior experience of listening to classical music, particularly regarding the emotionality evoked during listening, remains underexplored. Participants were 494 students from a secondary general education school (69% female; $M_{age} = 16.66$, $SD_{age} = 1.12$). A majority of the participants (64%) did not have music education, 34% reported some experience with music education, and only 2% attended secondary music school. Participants rated their liking for six 15-second excerpts of sophisticated music (Rentfrow et al., 2011) and completed the following questionnaires: Uses of Music Inventory (Chamorro-Premuzic & Furnham, 2007), Music Consumption Scale (Chamorro-Premuzic et al., 2012), and Past Experience with Listening to Classical Music Scale (Žauhar et al., in press). Results from a hierarchical linear regression analysis showed that, after controlling for age, gender, and music education, general music consumption and past experience with listening to classical music positively predicted preference for sophisticated music. Emotional, cognitive and background uses of music were not significant predictors. The total variance explained was 28%, with previous experience emerging as the main predictor of preference for sophisticated music. We conclude that, when explaining preference for sophisticated music in adolescents, their past experience with listening to classical music should be considered alongside other relevant variables.

Keywords: sophisticated music, uses of music, music consumption, past experience with listening to classical music, adolescents

---

✉ vzauhar@ffri.uniri.hr

THE ROLE OF MUSIC EDUCATION DURATION, MUSIC RELATED ACTIVITIES AND MUSIC PREFERENCES IN MOTIVATION FOR ATTENDING PRIMARY MUSIC SCHOOL

Roko Milatić ✉

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Donatella Benišek

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Sara Kepić

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Ela Erdelja

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Bartol Kekez

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Martina Turk

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Iva Vukojević

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Martina Lozić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

This study examined the role of music education duration, music related activities, and music preferences in predicting motivation for attending music school among 3rd and 6th grade primary music school students from various music schools across Croatia. The sample consisted of 511 participants aged 8–17 years. Participants' motivation for attending primary music school was conceptualized within a self-determination framework and assessed using an adapted questionnaire. Participants listened to 18 different audio excerpts corresponding to the factors of the MUSIC model (Rentfrow et al., 2011) and the added regional factor which included folk and traditional music. Bivariate and multivariate regressions were conducted. The former showed that while music education duration was not significantly correlated with any type of motivational regulation, age positively correlated with external regulation and negatively with intrinsic motivation, pointing to the greater significance of developmental factors as a predictor of student's motivation for attending music school. Furthermore, music preference variety was positively linked to identification and intrinsic motivation. The multivariate regressions showed that preferences for sophisticated and mellow factor

---

✉ rmilatic@m.ffzg.hr

and the number of music related activities outside of music school were independently associated with higher autonomous motivation for attending music school. External regulation was only associated with a lower preference for sophisticated factor whereas introjection was not significantly linked to any variable in the regression model. Preference for the culturally specific regional factor was not independently associated with any type of motivational regulation. These findings suggest that the preference for sophisticated factor is key in predicting music students' motivation intensity and type, with preference for mellow factor and attendance of other music related activities also predicting autonomous motivation. Overall, the findings highlight the potential significance of an expansion of music genres taught in music school as well as supporting students in music related engagement outside of music school.

Keywords: motivation, music school students, music education duration, music related activities, music preferences

PREDICTORS OF MUSIC PREFERENCES IN CHILDREN ENROLLED IN MUSIC EDUCATION IN CROATIA

Dina Žužul

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Mislav Ščurić ✉

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Ana Marija Stipanić

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Mate Skoko

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Ana Butković

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Iva Vukojević

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Martina Lozić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Motivated by a scarcity of research in the area of formal music students' music preferences, the present study set out to examine the relationship between music preferences of students from Croatian primary music schools and various predictors of music preferences proposed by LeBlanc's (1987) model of music preference development in children. In this study we examined music preferences based on the five factors of the MUSIC model, and the additional Regional factor, and participants' age, gender, music training, academic achievement, parental education level, and life values. A total of 507 participants from 17 Croatian music schools were included in the final analysis. Multiple regression results showed that the used set of predictors jointly explained a significant portion of the variance of preferences for all factors of the MUSIC model except the Intense factor. Gender, life values, academic achievement, and parental education had significant individual contributions for predictions of specific MUSIC factors. With novel findings on the music preferences of music school students, this study contributes to the field of music preference research.

Keywords: music preferences, children, music education, music training, life values

---

✉ miscuric@m.ffzg.hr

PREDICTORS OF POSITIVE AND NEGATIVE AFFECT IN ELEMENTARY MUSIC SCHOOLS: THE ROLE OF STUDENT–TEACHER RELATIONSHIPS, ENGAGEMENT, AND MUSIC PREFERENCES

Lucija Kovačević ✉

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Hrvoje Benčić

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Barbara Ećimović

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Anamarija Filković

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Lucija Pešut

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Ana Butković

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Research on students' quality of school life has largely focused on general education, leaving emotional experiences in formal music education underexplored. Grounded in Bronfenbrenner's ecological systems theory and Finn's participation identification model, this study examined predictors of positive and negative affect among elementary music school students. Participants were 476 third and sixth grade students from 17 music schools across Croatia. Students completed questionnaires assessing positive and negative affect toward school, perceived student-teacher relationship quality, cultural participation, formal extracurricular engagement, time spent practicing, and music preferences based on the MUSIC+R model. Two hierarchical regression analyses were conducted, separately for positive and negative affect. Chosen predictors explained 38 % of positive affect variance, and 26 % of negative affect variance. For both positive and negative affect the strongest predictor was student-teacher relationship. Additional predictors in the final model were time spent practicing and preference for Sophisticated music for positive affect, and grade level and gender for negative affect. Findings highlight the central role of relational context in shaping students' emotional experiences in music schools and suggest that alignment between students' musical preferences and institutional values may enhance positive school experiences.

Keywords: music education, quality of school life, student engagement, student teacher relationship, music preferences

---

✉ lukovace@m.ffzg.hr

8TH SYMPOSIUM ON REPRODUCTIVE MENTAL HEALTH

Convenor:

Sandra Nakić Radoš ✉

University Department of Psychology, Catholic University of Croatia, Zagreb, Croatia

This year, we mark the 10th anniversary of the first World Maternal Mental Health Day, held on the first Wednesday in May and dedicated to peripartum mental health. The eighth symposium on reproductive mental health in a row is a contribution to raising awareness of this important topic, with mental health problems affecting one in four mothers during pregnancy and postpartum, and thus their children, fathers, families, and society in the long term. The symposium is delivering important topics on mental health during pregnancy and postpartum, including anxiety, depression, and stress, and health outcomes such as sleep and hyperemesis gravidarum. Various methodologies are also employed, including case studies, original empirical studies, multicenter studies, and umbrella reviews (i.e., systematic reviews of systematic reviews). We begin the symposium with Šandrić & Šimić's presentation on sleep quality across the trimesters of pregnancy. We continue with the pregnancy health outcomes of hyperemesis gravidarum, a severe pregnancy-related nausea affecting mental health, as presented in a case study treated with cognitive-behavioural counselling by Lovrić. Pregnancy, with all its biopsychosocial changes, can be anxiety-provoking, and it often leads to cyberchondria, an excessive online search for health information, so Šoštarić Živković focuses on emotional processes in the mechanisms of cyberchondria. Further to the postpartum period, Lochmannová et al. focus on postpartum stress and protective factors. Then we move to the interventions for peripartum mental health. Vukšić et al. present an innovative mobile application, HappyMums, designed to assess mental health problems using both active and passive data to enable early identification. Finally, Rodríguez-Muñoz et al. present findings from the umbrella review on the effectiveness of psychological interventions for peripartum anxiety disorders, highlighting the strongest empirical evidence for the cognitive-behavioural interventions. The symposium will bring together findings from different methodologies and different countries to provide a better understanding of the variety of mental health problems affecting mothers during pregnancy and postpartum, and offer insight into effective interventions. We hope this symposium will foster new collaborations, inspire research ideas, and facilitate the implementation of evidence-based interventions to benefit mothers, children, and their families.

Keywords: maternal mental health, women, perinatal, interventions

---

✉ snrados@unicath.hr

DIFFERENCES IN SLEEP QUALITY COMPONENTS ACROSS PREGNANCY TRIMESTERS

Ani Šandrić ✉

student, Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Nataša Šimić

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Pregnancy is often accompanied by sleep disturbances, which can negatively impact both maternal well-being and fetal health. These disturbances are likely influenced by hormonal and physical changes that affect various components of sleep quality across different trimesters. Accordingly, it is expected that most components of sleep quality worsen in the third trimester compared to the first and second trimesters. The aim of this study was to examine which components of sleep quality significantly change across pregnancy trimesters. A total of 743 pregnant women aged 18 to 47 years participated in the study, representing all three trimesters: 61 in the first trimester, 235 in the second trimester, and 447 in the third trimester. Participants completed the Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI) online, which assesses sleep quality over a one-month interval. The PSQI consists of 19 items grouped into seven components: subjective sleep quality, sleep latency, sleep duration, habitual sleep efficiency, sleep disturbances, use of sleep medication, and daytime dysfunction. Higher scores indicate poorer sleep quality. The results revealed significant differences in five of the seven sleep quality components across trimesters. Habitual sleep efficiency and use of sleep medication did not differ significantly between trimesters. Subjective sleep quality was significantly poorer in the third trimester compared to the second trimester, while sleep latency was shorter in the third trimester than in the first trimester. Sleep duration, sleep disturbances, and daytime dysfunction showed significant differences across all three trimesters, with the shortest sleep duration and the highest levels of sleep disturbances and daytime dysfunction observed in the third trimester. Given that most components of sleep quality deteriorate in the later stages of pregnancy, these findings underscore the need for monitoring and supporting sleep in pregnant women. Further research using representative samples is necessary to confirm these results.

Keywords: pregnancy, sleep quality, trimesters, Pittsburgh Sleep Quality Index

---

✉ anisandriccc@gmail.com

NOT JUST MORNING SICKNESS: HYPEREMESIS GRAVIDARUM AS A CHALLENGE TO PERIPARTUM MENTAL HEALTH

Barbara Lovrić ✉

Center for Reproductive Mental Health, Zagreb, Croatia

Hyperemesis gravidarum (HG) is a severe form of pregnancy-related nausea and vomiting, affecting approximately 1–3% of pregnant women. Unlike typical morning sickness, HG is characterized by frequent and uncontrollable vomiting, inability to tolerate food and fluids, weight loss, dehydration, and often requires hospitalization. Beyond its physical manifestations, HG substantially impairs daily functioning and poses a significant mental health risk, being associated with anxiety, depressive symptoms, helplessness, and social isolation. The aim of this study was to present the case study of a pregnant woman in her early thirties, a primigravida, who experienced severe and persistent symptoms of hyperemesis gravidarum throughout pregnancy. The client reported multiple daily episodes of vomiting, repeated hospitalizations, inability to perform basic daily activities, sleep disturbances, and pronounced psychological distress. Dysfunctional cognitions related to personal guilt and self-blame (“I did this to myself”) were particularly salient, alongside ambivalent feelings toward the pregnancy, fear of potential harm to the fetus, and concerns regarding the maternal role. A central core belief “There is something inherently wrong with me that makes me ill” permeated these experiences and contributed to diminished perceptions of maternal competence and fear of emotional bonding with the child. Additional distress stemmed from a lack of understanding within the client’s social environment, including minimization of symptoms and the tendency to equate HG with “normal” pregnancy-related nausea. Following the initial assessment, the client engaged in psychological counselling grounded in cognitive-behavioral principles. The therapeutic process focused on validation of the client’s experience, psychoeducation, identification and restructuring of negative automatic thoughts, strengthening coping resources, encouraging help-seeking and acceptance of support, and fostering the identity of a future mother. Over the course of treatment, improvements were observed in emotional well-being, a strengthened sense of connection with the unborn child, and enhanced partner relationship, despite the persistence of physical symptoms. In conclusion, this case study highlights the need for increased awareness of hyperemesis gravidarum, an integrated peripartum care approach, and recognition of psychological support as an essential component of care for women experiencing HG.

Keywords: peripartum mental health, pregnancy, hyperemesis gravidarum, psychological support

---

✉ barbara.lovric235@gmail.com

EMOTIONAL MECHANISMS LINKING PSYCHOLOGICAL INFLEXIBILITY AND CYBERCHONDRIA IN PREGNANCY

Matea Šoštarić Živković ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Cyberchondria is increasingly recognized as a specific form of anxiety-driven safety behavior associated with excessive online searching for health information. However, the psychological mechanisms underlying cyberchondria during pregnancy remain insufficiently understood. From the perspective of Acceptance and Commitment Therapy (ACT), cyberchondria can be conceptualized as a form of experiential avoidance, with psychological inflexibility representing a core vulnerability factor. The aim of this study was to examine the contribution of psychological inflexibility to cyberchondria through emotional processes particularly relevant to pregnancy. In this cross-sectional online study, a total of 360 pregnant women participated, on average in the 28th week of pregnancy. Participants completed validated self-report measures of psychological inflexibility, health anxiety (i.e., general fears and concerns about personal health), pregnancy-specific anxiety (i.e., fears and worries uniquely tied to pregnancy and fetal well-being), perceived stress and cyberchondria. A serial mediation model was tested, with psychological inflexibility as the predictor, cyberchondria as the outcome and health anxiety, pregnancy-specific anxiety and perceived stress as mediators. Psychological inflexibility was significantly associated with higher health anxiety, pregnancy-specific anxiety and stress, while its direct effect on cyberchondria became non-significant after including the mediators. All three mediators showed significant positive associations with cyberchondria. The total indirect effect was significant, suggesting that the association between psychological inflexibility and cyberchondria is consistent with mediation through anxiety- and stress-related processes. These findings support an ACT-based conceptualization of cyberchondria as a regulatory behavior aimed at reducing perceived threat and uncertainty. Psychological inflexibility may represent a transdiagnostic risk factor, while anxiety and stress processes function as proximal mechanisms associated with increased online health information seeking. The results have clinical implications for the development of psychological interventions focused on enhancing flexibility, tolerance of uncertainty and emotional regulation during pregnancy.

Keywords: cyberchondria, psychological inflexibility, pregnancy, health anxiety, pregnancy-specific anxiety, stress

---

✉ masostar@m.ffzg.hr

BUFFERING THE POSTPARTUM STRESS CASCADE: SOCIAL SUPPORT AND ANXIETY REACTIVITY

Alena Lochmannová ✉

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Alina Huseynli

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Gizell Green

Max Stern Yezreel Valley College, Yezreel Valley, Israel

Stress is strongly linked to postpartum anxiety and depressive symptoms, yet it remains unclear where perceived social support exerts its buffering effect within this symptom pathway. We tested a conditional process model in which anxiety partially accounted for the association between stress and depressive symptoms, and perceived social support moderates the stress-to-anxiety link. We conducted a cross-sectional online survey of 528 Czech women up to 24 months postpartum. Participants completed the Depression Anxiety and Stress Scale 21 and a 19-item multidimensional social support instrument assessing emotional or informational support, tangible support, affectionate support, and positive social interaction. We estimated PROCESS Model 7 with 5,000 bootstrap samples and adjusted for age, time since birth, and religiosity. Stress predicted higher anxiety, $B = .88$, $p < .001$, and higher depressive symptoms, $B = .65$, $p < .001$. Social support moderated the stress-to-anxiety association, $B = -.09$, $p < .001$, such that the stress-related increase in anxiety was smaller at high support than at low support. Anxiety predicted depressive symptoms, $B = .33$, $p < .001$. The index of moderated mediation was significant, $\text{index} = -.03$, 95% CI $[-.05, -.01]$. Subscale models indicated buffering for emotional or informational support, tangible support, and positive social interaction, while affectionate support did not show a reliable moderation effect. Perceived social support appears to act upstream by reducing anxiety reactivity to stress, thereby attenuating downstream depressive symptoms across the extended postpartum period. Clinically, support that provides clear guidance, practical assistance, and opportunities for restorative social interaction may be especially relevant for women reporting high stress.

Keywords: postpartum period, stress, anxiety, depressive symptoms, perceived social support, moderated mediation

---

✉ lochmannova@i-lab.cz

AUSABILITY AND ACCEPTANCE OF THE HAPPYMUMS MOBILE APPLICATION FOR PERIPARTUM MENTAL HEALTH ASSESSMENT IN A CROATIAN SAMPLE

Nikolina Vukšić ✉

Department of Psychology, Catholic University of Croatia, Zagreb, Croatia

Marijana Matijaš

Department of Psychology, Catholic University of Croatia, Zagreb, Croatia

Maja Žutić

Department of Psychology, Catholic University of Croatia, Zagreb, Croatia

Maja Brekalo

Department of Psychology, Catholic University of Croatia, Zagreb, Croatia

Kristi Priestley

HappyMums Consortium

Riddhi Laijawala

HappyMums Consortium

Katie Hazelgrove

HappyMums Consortium

Rebecca Bind

HappyMums Consortium

Lavinia Rebecchini

HappyMums Consortium

Nicole Mariani

HappyMums Consortium

Sorcha Alford

HappyMums Consortium

Madeline Kirkpatrick

HappyMums Consortium

Francesca Mancino

HappyMums Consortium

Seungyoung Kim

HappyMums Consortium

Suvasthiga Pushpakanthan

HappyMums Consortium

Alessandra Biaggi

HappyMums Consortium

Libera Cavaliere

HappyMums Consortium

Maria Grazia Di Benedetto

HappyMums Consortium

Katarzyna Żukowska

HappyMums Consortium

Anna Braniecka

HappyMums Consortium

Marta Jackowska

HappyMums Consortium

Margherita Bessi

HappyMums Consortium

Elena Agnoletto

HappyMums Consortium

Elisa Maria Teresa Melloni

HappyMums Consortium

Francesco Benedetti

HappyMums Consortium

Maria Bulgheroni

HappyMums Consortium

Margherita La Gamba

HappyMums Consortium

Carlos Martín Isla

HappyMums Consortium

Cristian Izquierdo Morcillo

HappyMums Consortium

Karim Lekadir

HappyMums Consortium

Verna Salo

HappyMums Consortium

Tiina Seikku

HappyMums Consortium

Katri Räikkönen

HappyMums Consortium

Malvika Godara

HappyMums Consortium

Ulrike Maria Schneider- Schmid

HappyMums Consortium

Sonja Entringer

HappyMums Consortium

Claudia Buß

HappyMums Consortium

Deirdre de Barra

HappyMums Consortium

Anthony Woods

HappyMums Consortium

Paola Dazzan

✉ nikolina.vuksic@unicath.hr

HappyMums Consortium
Annamaria Cattaneo
HappyMums Consortium
Carmine Pariente
HappyMums Consortium

Sandra Nakić Radoš
University Department of Psychology,
Catholic University of Croatia, Zagreb,
Croatia

Mobile applications for mental health assessment are increasingly being developed, a field known as mobile health (mHealth). One of their main strengths is their ability to collect and integrate large amounts of data quickly. These data can be a valuable source of information for developing and training machine learning algorithms designed to support clinical decision-making. To date, no existing app captures mental health both during pregnancy and postpartum using different data types. This represents an important gap, as depression in pregnancy is one of the strongest predictors of postpartum depression. As part of a larger Horizon project, this study aimed to explore the usability and acceptance of the recently developed HappyMums app among peripartum women in Croatia. Pregnant women in Croatia (N = 155) used the HappyMums app from pregnancy until 2 months postpartum, after which they completed two self-report questionnaires: the System Usability Scale (SUS) and the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT). Descriptive indicators of app usage were collected as well. Of the 155 Croatian users who downloaded the app, 151 accessed it more than once. A total of 96 users entered the app postpartum; of these, 58 (60%) used it until the last month of availability or later. One in four women (24.5%) stopped using the app in the second trimester, 43.9% in the third trimester, and 14.8% continued until week 40 or later. A total of 128 women completed the SUS and UTAUT. The mean SUS score was 77.8 ($SD = 17.05$) on a scale from 0 to 100, which is considered acceptable. According to UTAUT scores, women reported low anxiety related to app use; high behavioural intention, facilitating conditions, positive attitudes, effort expectancy, performance expectancy, and self-efficacy; and moderate social influence. In the open-ended question, users highlighted the app's simple and intuitive interface, the emotional support it provided, and its educational content. Reported limitations included the inability to enter certain types of information, frequent system crashes, and visual design issues. In addition, some women highlighted the preference to enter text where a voice message was required. In summary, HappyMums is a user-friendly app suitable for use during the peripartum period. Further improvements to its interface and functionalities are needed, as well as comparisons with other centres within the consortium.

Keywords: mobile application, mHealth, peripartum depression, usability

ARE WE DOING ENOUGH? EFFECTIVENESS OF PSYCHOLOGICAL INTERVENTIONS FOR PERINATAL ANXIETY DISORDERS

Maria Fé Rodríguez-Muñoz ✉

Department of Psychology, Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED), Madrid, Spain.

María Dolores López-Salmerón

Faculty of Psychology and Health Sciences, Universidad a Distancia de Madrid (UDIMA), Madrid, Spain

Maria Provencio Ortega

Faculty of Psychology and Health Sciences, Universidad a Distancia de Madrid (UDIMA), Madrid, Spain

Katina Kovacheva

Department of Behavioral Sciences and Health, Miguel Hernández University of Elche, Elche, Alicante, Spain

Magdalena Chrzan-Dętkoś

Institute of Psychology, University of Gdańsk, Gdańsk, Poland

Perinatal anxiety disorders affect women during pregnancy and up to the first year postpartum and constitute a priority public health challenge due to their high prevalence and associated consequences for maternal and family health. Despite this, their clinical recognition and treatment remain limited compared to other perinatal conditions. The aim of this study was to synthesize evidence from systematic reviews and meta-analyses on the effectiveness of psychological interventions for the treatment of perinatal anxiety disorders (during pregnancy and the first 12 months postpartum), while also identifying potential indirect effects on family and neonatal outcomes. A systematic search was conducted in five electronic databases: MEDLINE (PubMed), Web of Science, The Cochrane Library, PsycINFO, and PROSPERO. An umbrella review was carried out following PRISMA guidelines. The initial search identified 630 records, of which eight systematic reviews were ultimately included. The methodological quality of the reviews was assessed using the AMSTAR-2 tool. The review protocol was registered in the International Prospective Register of Systematic Reviews (PROSPERO; ID: CRD42024559081). The interventions analyzed for the treatment of generalized perinatal anxiety primarily consisted of cognitive-behavioral therapy (CBT)-based programs delivered in face-to-face, group, individual, and digital formats. The combined evidence showed small to moderate reductions in anxiety symptoms, confirmed through a re-meta-analysis of primary trials, although with high heterogeneity. Mindfulness-based interventions or integrations of mindfulness and CBT yielded promising results. Reviews focusing on fear of childbirth reported significant improvements, including higher rates of vaginal delivery. No consistent effects were found on neonatal health, partner relationship, or mother-infant bonding, largely due to the limited number of studies assessing these outcomes. No results were identified for other perinatal anxiety disorders. CBT is the psychological intervention with the strongest empirical support for the treatment of perinatal anxiety, although

---

✉ mfrodriguez@psi.uned.es

the current evidence base remains limited. More robust clinical trials incorporating maternal, family, and neonatal outcomes are needed to strengthen the evidence and inform clinical practice.

Keywords: Perinatal anxiety; Psychological interventions; Cognitive-behavioral therapy; Umbrella review; Pregnancy and postpartum

Usmena izlaganja /
Oral presentations

ULOGA PSIHOMOTORNOG RAZVOJA U KOGNITIVNOM I EMOCIONALNOM FUNKCIONIRANJU DJECE S POTEŠKOĆAMA U RAZVOJU: IMPLIKACIJE ZA INTERDISCIPLINARNE TERAPIJSKE PROGRAME

Silva Žabo ✉

Neuroxen - kineziterapija i plivanje, Poreč, Hrvatska

Psihomotorni razvoj predstavlja ključnu komponentu cjelokupnog razvoja djece s poteškoćama u razvoju, pri čemu motoričke vještine, koordinacija i senzomotorna integracija imaju značajnu ulogu u oblikovanju kognitivnih i emocionalnih funkcija. Suvremena neuropsihološka istraživanja ukazuju na snažnu povezanost između motoričkog razvoja i izvršnih funkcija, pažnje, radne memorije te emocionalne regulacije. Unatoč navedenim spoznajama, u praksi rada s djecom s razvojnim teškoćama psihomotorni pristupi često nisu dovoljno sustavno integrirani u interdisciplinarne programe rane i kontinuirane podrške, što predstavlja temeljni problem ovog rada. Cilj rada je prikazati i analizirati povezanost psihomotornog razvoja s kognitivnim i emocionalnim funkcioniranjem djece s poteškoćama u razvoju uključene u programe FROGO CENTRA, uz poseban naglasak na interdisciplinarnu suradnju kineziologa i psihologa te primjenu kineziterapije i terapijskog plivanja u suradnji s centrom NEUROXEN. Metodologija rada temelji se na teorijskoj analizi relevantnih neuropsiholoških i razvojnih modela te na stručnoj analizi iskustava iz praktičnog rada s djecom uključenom u individualizirane psihomotorne i senzomotorne programe. Rezultati stručne analize i dosadašnjih istraživanja upućuju na to da strukturirane psihomotorne aktivnosti, kineziterapija i terapijsko plivanje pozitivno utječu na razvoj pažnje, samoregulacije, tjelesne percepcije i emocionalne stabilnosti djece s poteškoćama u razvoju. Zaključno, rad naglašava važnost psihomotorike kao poveznice psihologije i kineziologije te ističe potrebu za sustavnom interdisciplinarnom suradnjom u kreiranju individualiziranih razvojno-terapijskih programa usmjerenih na cjelokupno funkcioniranje djeteta.

Ključne riječi: psihomotorni razvoj, djeca s poteškoćama u razvoju, kognitivno i emocionalno funkcioniranje, kineziterapija, interdisciplinarni pristup

ISKUSTVA BRAĆE I SESTARA OSOBA S POREMEĆAJEM IZ SPEKTRA AUTIZMA: KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

Tea Mesić ✉

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Jelena Ombla

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Poremećaj iz spektra autizma (PSA) neurorazvojni je poremećaj koji zbog svojih značajki, poput teškoća u socijalnoj komunikaciji i ponavljajućih obrazaca ponašanja, značajno oblikuje čitavu obiteljsku dinamiku, uključujući i bratsko-sestrinske odnose. Iskustvo suživota s bratom ili sestrom s PSA uvelike utječe na živote njihovih neurotipičnih braće i sestara. Istraživanja u ovom području su na našim prostorima rijetka, stoga je cilj ovog rada bio ostvariti dublji uvid upravo u svakodnevna iskustva te iskustva odrastanja braće i sestara osoba s PSA. Podaci su prikupljeni putem Google obrasca koji se sastojao od sociodemografskih pitanja te nekoliko pitanja otvorenog tipa usmjerenih na ispitivanje iskustava braće i sestara osoba s PSA. Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku braće i sestara osoba s PSA ($N=30$; $M_{dob}= 25.90$), s područja Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Srbije. Provedena je tematska analiza odgovora. Sudionici opisuju odnos s braćom i sestrama s PSA kao izrazito topao i blizak odnos. Nadalje, sudionici ističu i da nailaze na značajne izazove u skrbi za braću i sestre s PSA, poput agresivnih ispada, društvene stigme te potrebe za strogom organizacijom vremena. Također, navode kako su morali preuzeti ulogu „desne ruke“ roditelja, koja uključuje fizičku skrb u vidu pripreme obroka i pomoći u održavanju higijene brata ili sestre s PSA. Neki od sudionika istaknuli su i zabrinutost za budućnost brata/sestre s PSA nakon smrti roditelja, te povremene osjećaje zapostavljenosti u djetinjstvu zbog usmjerenosti roditeljskih resursa na brata/sestru s PSA. Unatoč izazovima s kojima se susreću, većina sudionika ne izvještava o teškoćama mentalnog zdravlja. Sudionici naglašavaju brojne pozitivne razvojne ishode te osobni rast u vidu razvoja visoke razine empatije, strpljenja, tolerancije i odgovornosti, za koje smatraju da su upravo posljedica odrastanja s bratom ili sestrom s PSA. Zaključno, odrastanje s bratom ili sestrom s PSA predstavlja jedinstveno iskustvo koje uz izazove, uključuje i brojna pozitivna iskustva te stvara prostor za osobni razvoj.

Ključne riječi: poremećaj iz spektra autizma (PSA), braća i sestre, iskustva, obiteljska dinamika, kvalitativno istraživanje

CONSERVATIVE SOCIAL ATTITUDES ARE LINKED WITH FERTILITY: AN OPPORTUNITY FOR POSITIVE DIRECTIONAL SELECTION?

Janko Medjedović ✉

Institute of criminological and sociological research, Belgrade, Serbia

Social attitudes are based on the subjective evaluation of social phenomena involving religious, economic, ethnic, political, and other social events. Conservative attitudes represent positive evaluation of and adherence to tradition, hierarchy, authority, ethnic and religious identity, and traditional views on sexuality and gender roles. Attitudes are partially heritable behavioral dispositions; hence, if they are associated with fertility as a crucial component of evolutionary fitness (e.g., number of children), they can respond to selection and evolve. In the present research we analyzed three attitudes that can be reliably linked with a conservative worldview: religiousness, support for gender equality, and adherence to right-wing political ideology; we also explored the preference for religious devotion in romantic partners. Based on theory and previous data, we expected positive associations between attitudes (all except for gender equality where negative associations are hypothesized), preference for religious partners, and fertility, measured as number of biological children.

We used a publicly available, large intercultural dataset (N=78754; 72 countries; 66.7% of female participants; $M_{\text{age}} = 30.15$ [SD = 12.29]) to explore these associations using multilevel Poisson's random slopes models. The results showed that religiousness and right-wing ideology positively predicted fertility across countries with negative contribution of gender equality support; nevertheless, considerable variation in regression slopes between the countries was also detected. Small quadratic effects were found, suggesting that individuals with the strongest expression of these attitudes had an additional non-linear increment in fertility. Right-wing ideology and low preference for gender equality were more strongly associated with fertility in women than in men. Self-reported religiousness was strongly associated with a preference for the same trait in romantic partners; furthermore, an interaction between these two traits in fertility prediction was also found, showing that low self-reported religiousness combined with low preference for religious partners predicts additional decrease in fertility. The present findings suggest that conservative social attitudes may be under positive directional selection and could be evolving in contemporary humans, contributing to both human evolutionary ecology and behavioral demography.

Keywords: evolution, fertility, conservative social attitudes, gender differences, assortative mating

---

✉ janko.medjedovic@fmk.edu.rs

ISKUSTVA OTKRIVANJA VLASTITE SEKSUALNE ORIJENTACIJE (AUTANJE) I PROCES SAMOPRIHVAĆANJA KOD MLADIH ODRASLIH OSOBA U HRVATSKOJ

Hrvoje Benčić ✉

student, Odjel za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Lucija Kovačević

studentica, Odjel za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

(Istraživanje je provedeno na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod mentorstvom dr. sc. Jasmine Mehulić, u svrhu prijave na natječaj za Rektorovu nagradu Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 2024./2025.)

Otkrivanje vlastite homoseksualne orijentacije (autanje) predstavlja jedan od najstresnijih životnih događaja za osobe homoseksualne orijentacije jer uključuje suočavanje s vlastitim identitetom i mogućim negativnim reakcijama okoline. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati kako mlade odrasle osobe homoseksualne orijentacije u Hrvatskoj doživljavaju proces autanja, s naglaskom na njihovu psihološku dobrobit, reakcije bliskih odnosa te istražiti čimbenike koji olakšavaju ili otežavaju samoprihvaćanje seksualnog identiteta. U istraživanju je sudjelovalo 15 sudionika u dobi od 18 do 25 godina ($M = 22,6$; $SD = 1,76$), od čega je bilo 6 žena, 7 muškaraca i 2 osobe koje se identificiraju kao rodno kvir. Podaci su prikupljeni metodom polustrukturiranih intervjuja i analizirani tematskom analizom. Rezultati su pokazali da su iskustva autanja višeslojna i oblikovana kombinacijom osobnih, obiteljskih i društvenih čimbenika. Sudionici su opisivali različite emocije, od straha i nelagode do olakšanja i ponosa. Posebno važnima pokazale su se prve reakcije bliskih osoba: podrška majki i prijatelja facilitirala je prihvaćanje identiteta, dok su negativne reakcije rezultirale pojavom osjećaja odbačenosti te smanjenog samopouzdanja i samopoštovanja. Iskustva sudionika pokazala su da autanje i samoprihvaćanje mogu činiti kružni proces u kojem početno samoprihvaćanje potiče autanje, a iskustva autanja oblikuju daljnje samoprihvaćanje. Zabilježeno je i korištenje strategija selektivnog otkrivanja seksualne orijentacije, čime su mladi nastojali uskladiti želju za autentičnim životom s procjenom rizika u različitim društvenim kontekstima. Nalazi također naglašavaju važnost vidljivosti i reprezentacije homoseksualnih osoba u javnom prostoru kao važnog društvenog čimbenika u smanjenju stigme te stvaranju sigurnijeg i podržavajućeg okruženja za mlade homoseksualne osobe. Dobiveni nalazi potvrđuju da autanje nije jednokratni čin, već dugotrajan, dinamičan i kontinuiran proces koji, iako izazovan, može predstavljati važan izvor osobnog rasta, otpornosti i jačeg osjećaja pripadnosti.

Ključne riječi: autanje, otkrivanje seksualne orijentacije, homoseksualnost, mladi odrasli, samoprihvaćanje

OD POTENCIJALA DO RAZVOJA – PREDSTAVLJANJE RADA CENTRA ZA UOČAVANJE I RAD S DAROVITIMA ZADAR

Iva Slačanac ✉

Osnovna škola Bartula Kašić, Zadar, Hrvatska

Vera Šušić

Centar za uočavanje i rad s darovitima Zadar, Zadar, Hrvatska

Cilj ovog predavanja je predstavljanje rada Centra za uočavanje i rad s darovitima Zadar (skraćeno: Centar DaR) koji uz financiranje grada Zadra djeluje od 2022. godine. Centar DaR provodi generacijska testiranja učenika prvih razreda u svim osnovnim školama Grada Zadra u svrhu identifikacije darovitih učenika, educira učitelje za rad s darovitim učenicima, provodi radionice za darovite učenike, nudi besplatnu uslugu individualnog testiranja intelektualnih sposobnosti djeteta, bavi se savjetodavnim radom s roditeljima, učiteljima i darovitim učenicima. U sklopu predavanja bit će predstavljeni konkretni primjeri održanih radionica s darovitim učenicima, projekti koji su dosad provedeni s darovitim učenicima i koji se trenutno provode, kao i model identifikacije darovitih učenika koji se primjenjuje u Centru. Istaknut će se i neke specifičnosti koje treba imati na umu prilikom korištenja WISC-IV testa u svrhu identifikacije darovitih učenika. Ukazat će se na važnost podržavanja darovitih učenika i jačanja povezanosti između svih bitnih dionika u razvoju potencijala učenika (učitelja, stručnih suradnika, roditelja i samih učenika).

Ključne riječi: darovitost, identifikacija darovitih učenika, podrška darovitim učenicima

(PATRIOTIC) SOCIAL ENTREPRENEURSHIP THROUGH A GENDERED LENS: CONSTRUCTIVE PATRIOTISM BENEFITS EQUALLY MALE AND FEMALE SOCIAL ENTREPRENEURS

Adrian Soltoković ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Andrej Simić

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Social entrepreneurs often face public scepticism regarding their competence and the authenticity of their motives. While recent research suggests that expressions of constructive patriotism can improve perceptions of male social entrepreneurs, the role of gender in this relationship remains underexplored. Integrating Role Congruity Theory with the bidimensional conceptualisation of patriotism (constructive vs. blind patriotism), we tested two competing hypotheses: the communal benefit hypothesis, which posits that men use patriotism to signal prosocial intent, and the agency benefit hypothesis, which suggests that women use it to signal professional competence. Five studies ($N = 1719$) showed that constructive patriotism significantly improved general impressions (Study 1), perceived social value (Study 2), funding intentions (Study 3), and willingness to work for the entrepreneur (Study 4). Importantly, these studies revealed limited support for gender-based differences, as constructive patriotism functioned as a robust positive signal that benefited both male and female entrepreneurs. While Study 5 found that constructive patriotism significantly increased purchase intent for female entrepreneurs but not for males, the overall pattern of results suggests that constructive patriotism is a highly effective tool for social entrepreneurs of both genders to enhance their perceived value and secure stakeholder support.

Keywords: constructive patriotism, blind patriotism, gender, social entrepreneurship, entrepreneurial success

---

✉ adrian.soltokovic@untz.ba

POUČAVANJE OSJETLJIVIH DRUŠTVENIH TEMA U OZRAČJU DRUŠTVENE I POLITIČKE POLARIZACIJE: NASTAVNIČKA PERSPEKTIVA

Paula Filipec ✉

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Zrinka Ristić Dedić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

U današnjem okružju koje karakterizira društvena i politička polarizacija, porast dezinformacija te udaljavanje od demokratskog upravljanja, raste potreba za bavljenjem osjetljivim društvenim temama u školskom kontekstu, kao i važnost uloge nastavnika. Te teme definiraju se kao one koje izazivaju neslaganja i prijepore u društvu, emocionalno su obojene i visoko politizirane. Bavljenje osjetljivim društvenim temama u školi pridonosi relevantnosti obrazovanja, razvija demokratsku kulturu, priprema učenike za ulogu aktivnih građana te doprinosi borbi protiv radikalizacije i ekstremizma. Cilj rada bio je istražiti kako nastavnici u današnjem društvenom i političkom okružju percipiraju svoju profesionalnu ulogu te koju obrazovnu vrijednost pripisuju poučavanju osjetljivih društvenih tema. Podaci su prikupljeni u okviru međunarodnog projekta T-AP 2023 „Learning Amidst Disinformation and Social Conflict: Young People and Teachers Co-Constructing Curriculum through Transnational Dialogue“, a u ovom su radu prikazani rezultati kvalitativnog istraživanja na hrvatskom uzorku. Provedeni su polustrukturirani intervjui sa 7 nastavnika iz 3 srednje škole, odabranih strategijom maksimalne varijacije. Intervjui su snimani, transkribirani i analizirani primjenom reflektivne tematske analize koja je kombinirala induktivne i deduktivne pristupe kodiranju. Rezultati upućuju na snažan doživljaj važnosti vlastite nastavničke uloge, pri čemu se razumijevanje obrazovne vrijednosti poučavanja osjetljivih društvenih tema uglavnom zadržava na osobnoj i interpersonalnoj razini (npr. razvoj kognitivnih vještina, tolerancije prema drugima). Vidljiv je nedostatak svijesti o koristi učenja o osjetljivim temama za postizanje i unaprjeđenje političke/socijalne dimenzije usmjerene na jačanje građanskih i političkih kompetencija učenika. Nastavnici općenito iskazuju spremnost na otvaranje osjetljivih društvenih tema u nastavi te ne spominju iskustva otpora ili protesta u neposrednoj okolini (škola i roditelji). No, prisutan je oprez i osjećaj bojazni vezan uz širu društvenu podršku, posebice u kontekstu doživljaja sve veće društvene i političke polarizacije. U radu se raspravlja o važnosti konteksta za otvaranje osjetljivih društvenih tema u učionicama.

Ključne riječi: osjetljive društvene teme, obrazovanje za demokratsko građanstvo, srednjoškolski nastavnici, nastavnička uloga, polarizacija

FROM PERSONALITY PROFILES TO LEADERSHIP STYLES

Goran Opačić

Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Svetlana Radović ✉

Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

The study examines leader types derived from personality trait profiles rather than from a priori leadership style taxonomies or external inventories. Although links between individual HEXACO traits and leadership are well documented, person centered approaches based on personality configurations remain rare. In a sample of 138 managers, a locally developed instrument measuring six HEXACO factors plus a disintegration factor (H–honesty, E–extraversion, D–experiential integration, O–openness, N–emotional stability, C–conscientiousness, A–agreeableness) was applied. Standardized scores ($M = 0$, $SD = 1$) were analyzed using hierarchical cluster analysis (Ward's method, squared Euclidean distances), and a four cluster (Cl) solution was selected via a visual large jump rule on the dendrogram. The clusters were: (1) stable, honest but more introverted leaders (higher H, D, N, A and lower E); (2) authentic, ethical and charismatic leaders (elevated scores on all traits); (3) diligent, conscientious and open but relationally colder leaders (very high C, elevated O and E, lower D and A); and (4) dysphoric, potentially antagonistic leaders (lower scores on all traits except C, which is around the average range). Canonical discriminant analysis showed clear separation of clusters (three significant functions, $R_c = .845, .777, .315$ $p < .01$; 91% correctly classified). The first function, defined by elevated H, N and A, contrasted ethical, prosocial and resilient leaders (Cl2) with more antagonistic and less stable profiles (Cl4), whereas the second, marked by lower D but higher O, E and C, singled out the energetic, diligent and open type (Cl3) relative to more introverted and less innovative leaders (Cl1). These profiles map onto transformational/charismatic leadership (Cl2), more transactional task focused leadership (Cl3) and dark side tendencies linked to low honesty and agreeableness (Cl4), underscoring the value of a personality based, person-centered approach to leader typology.

Keywords: personality configurations, person-centered approach, leadership styles, HEXACO, leader typology

---

✉ svetlana.radovic@fmk.edu.rs

JEDNO DIJETE - DVA SUSTAVA: MOST SURADNJE IZMEĐU PREDŠKOLSKE USTANOVE I RANE INTERVENCIJE KAO KLJUČ USPJEHA

Sunčica Golubić ✉

Dječji vrtić Bubamara Benkovac, Benkovac, Hrvatska

Dario Kovač

Dom zdravlja Zadarske županije, Zadar, Hrvatska

Rana identifikacija razvojnih odstupanja i pravovremeno uključivanje djece u odgovarajuće oblike podrške predstavljaju jedan od ključnih izazova razvojne psihologije djetinjstva i sustava rane skrbi. Problem istraživanja proizlazi iz fragmentiranosti sustava predškolskog odgoja i rane intervencije, pri čemu izostanak strukturirane suradnje može dovesti do kašnjenja u prepoznavanju potreba djeteta i slabijih razvojnih ishoda. Cilj rada je prikazati primjer učinkovite suradnje između dva psihologa koji djeluju unutar različitih sustava – predškolske ustanove i Kabineta za ranu intervenciju – s naglaskom na kontinuitet praćenja, podrške djetetu i obitelji. Metoda uključuje deskriptivni prikaz prakse i profesionalnih iskustava u identifikaciji djece rane i predškolske dobi s razvojnim odstupanjima u vrtićkom okruženju te njihovo pravovremeno upućivanje u Kabinet za ranu intervenciju. Najčešće uočena razvojna odstupanja uključuju govorno-jezična i komunikacijska kašnjenja, sumnju na poremećaj iz spektra autizma, senzorne i motoričke poteškoće, emocionalnu disregulaciju, nepoželjna ponašanja, oštećenja sluha, nepovoljne socijalne anamneze i neurorizik kod prijevremeno rođene djece. Rezultati ukazuju da paralelno uključivanje djece u terapijske i dijagnostičke postupke rane intervencije, uz istodobno pohađanje predškolske ustanove, ima značajne razvojne dobrobiti. Boravak u vrtiću omogućuje poticanje svih razvojnih područja kroz svakodnevne aktivnosti, prilagodbu okruženja i odgojno-obrazovnih sadržaja individualnim potrebama djeteta te primjenu razvojno primjerenih poticaja. Istodobno se potiče socijalna uključenost djeteta kroz igru s vršnjacima i senzibilizacija djece urednog razvoja za prihvaćanje različitosti, čime se stvara inkluzivno okruženje. Dodatno, kontinuirana suradnja s roditeljima u predškolskoj ustanovi i Kabinetu doprinosi njihovom osnaživanju kroz psihološku podršku, rad na strategijama suočavanja, jačanju roditeljskih kompetencija te procesu prihvaćanja djetetovih razvojnih potreba. U Kabinetu za ranu intervenciju provode se dijagnostički postupci, individualni i grupni terapijski rad, savjetovanje roditelja te radionice podrške. Zaključno, povezivanje ranog i predškolskog odgoja s ranom intervencijom predstavlja funkcionalan most između identifikacije i pravovremene podrške; osiguravajući cjelovit pristup djetetu, bolje razvojne ishode, osnaživanje roditelja te profesionalnu razmjenu znanja u području razvojne psihologije djetinjstva.

Ključne riječi: rana intervencija, predškolska ustanova, razvojna odstupanja, suradnja, razvojna psihologija

FACTORIAL STRUCTURE AND PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE REFUGEE HEALTH SCREENER (RHS-13)

Lazo Dragaš ✉

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Jana Dimoski

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Draga Šapić

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Irena Stojadinović

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Predrag Teovanović

Faculty of Special Education and Rehabilitation, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Maša Vukčević Marković

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Refugee Health Screener (RHS-13) is a brief screening tool developed to assess psychological distress in refugee populations. Despite its widespread use, there is limited evidence regarding its basic psychometric properties, particularly among refugees in transit contexts. This study aims to explore the psychometric properties and factor structure of the RHS-13 on a sample of refugees in transit. The sample consisted of 1451 refugees (70.6% male, age range 14 – 65 years, $M_{\text{age}} = 25.02$, $SD_{\text{age}} = 8.65$) from different countries, including Syria, Afghanistan, Cuba, Nigeria, Iraq, Zimbabwe, etc. RHS-13 consists of 13 Likert-scale items assessing symptoms of anxiety, depression, and post-traumatic stress. To determine the factor structure of the questionnaire, we conducted confirmatory factor analyses using the weighted least squares mean and variance adjusted estimator. We compared a one-, two-, and three-factor solution. Among these, the correlated two-factor solution, comprising a general distress factor ($\omega = .86$) encompassing depressive and anxiety symptoms and a post-traumatic stress factor ($\omega = .78$) showed greatest fit ($\chi^2(64) = 466.50$, CFI = .97, TLI = .96, RMSEA [90% CI] = .066 [.060 - .072], SRMR = .040), a significant improvement ($\Delta \chi^2(2) = 97.67$) over the one-factor model ($\chi^2(65) = 675.13$, CFI = .96, TLI = .95, RMSEA [90% CI] = .081 [.075 - .086], SRMR = .048). The three-factor model did not converge properly. Attempts to improve the model by limiting the factor correlation and freeing up error covariances, as suggested by modification indices, did not result in any significant improvement. At present, the correlated two-factor solution seems the most adequate, with a general distress factor and a factor corresponding to post-traumatic stress. Practical implications of the findings are discussed, highlighting their relevance for the use of the RHS-13 in screening procedures.

Keywords: refugee health screener, confirmatory factor analysis, general distress, post-traumatic stress, refugee mental health

---

✉ lazo.dragas02@gmail.com

EVERYDAY SELF-REGULATORY PRACTICES AND WELL-BEING: A COMPREHENSIVE CORRELATIONAL STUDY

Siniša Lakić ✉

Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Miloš Grbić

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Throughout history, people have engaged in and recommended various everyday practices to sustain their well-being, from ancient prescriptions of diet, rest, and physical exercise to modern self-help routines promoted across social media. However, research on the effects of such practices has largely proceeded in isolation, and for many widely promoted behaviors empirical evidence remains scarce or absent. Our study aimed to explore associations between a wide range of self-regulatory practices and well-being, complemented by life satisfaction and loneliness as ancillary indicators. The sample consisted of 305 participants (70.2% female; Mage = 24.55, SD = 9.40) from the Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina, recruited through an online survey primarily via student snowball sampling. Well-being was assessed using the WHO-5, while life satisfaction and loneliness were each measured with a single item on a seven-point scale. Self-regulatory practices were self-assessed using a purpose-built questionnaire covering 67 practices across six domains: dietary habits, physical activity, mental well-being practices, rest and recovery, media use and regulation, and other self-regulatory behaviors. Participants reported how many days per week they engaged in each practice over the past three months, using a five-point ordinal scale (0, 1, 2–3, 4–5, 6–7 days). Following the comprehensive approach to multivariate constructs (Sherman & Serfass, 2015), each practice was treated as a distinct variable rather than reduced to composite dimensions, and polyserial and polychoric correlations were used to estimate associations with criterion variables. Results were largely consistent with existing literature but revealed heterogeneous associations with well-being. Physical activity, rest and recovery, and a subset of mental well-being practices showed the strongest positive associations, largely mirrored by life satisfaction. Conversely, several media-related practices and substance use behaviors were associated with lower well-being and higher loneliness. Interestingly, some practices showed concurrent positive associations with both well-being and loneliness, suggesting complex underlying dynamics. Although the correlational design precludes causal conclusions, the findings help identify which self-regulatory practices are associated with more favorable patterns of psychological functioning and which warrant prioritization in future experimental and longitudinal research.

Keywords: self-regulatory practices, well-being, life satisfaction, loneliness, comprehensive approach

---

✉ sinisa.lakic@ff.unibl.org

THE ETERNAL INGROUP: FUTURE COLLECTIVE CONTINUITY AND AWE AS DRIVERS OF INTERGROUP HOPE

Andrej Simić ✉

Department of Pedagogy and Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Future collective continuity, the belief that a group's present and future form a causal and unified temporal essence, is a known buffer against negative intergroup emotions. Drawing on the small self-hypothesis, the present work examines whether these perceptions also foster positive collective emotions by fostering sensations about the group's temporal vastness. In the multiethnic context of Bosnia and Herzegovina, we tested a model in which future collective continuity predicted intergroup hope by increasing feelings of situational awe in two correlational studies measuring future collective continuity (Future Collective Continuity Scale, Simić et al. 2025), situational awe (Awe Short Measure, Kannis-Dymand et al., 2025), and expectations and wishes for a peaceful future for the people of Bosnia and Herzegovina (Intergroup Hope Scale, Leshem, 2017). Study 1 (N = 522) focused on all people living in Bosnia and Herzegovina and demonstrated that both cultural and global (humanity) continuity predicted three components of awe: connectedness, absorption, and perception. Crucially, awe mediated the effect of continuity on expectations for peaceful resolution, though not on wishes. Study 2 (N = 513) disentangled these effects by comparing ingroup (Bosniak) and outgroup (Serb/Croat) perceptions of future collective continuity in a sample of Bosniak participants. Results indicated that only future ingroup continuity predicted higher expectations for peace through state awe. Our findings suggest future collective continuity may help groups shape more positive outlooks about their (peaceful) futures.

Keywords: future collective continuity, awe, intergroup hope, intergroup conflict resolution

---

✉ andrej.simic@untz.ba

KADA OSJETIŠ VIŠE: ISTRAŽIVANJE INDIVIDUALNIH RAZLIKA U SKLONOSTI DOŽIVLJAVANJA ASMR-A

Anamarija Filković ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Matea Šoštarić Živković

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Autonomous Sensory Meridian Response (ASMR) jedinstven je subjektivni senzorno-emocionalni doživljaj koji se javlja kao odgovor na specifične podražaje, a karakteriziran je ugodnim tjelesnim trncima i intenzivnim osjećajem opuštenosti. Njegova je popularnost globalno porasla putem digitalnih medija, dok je u hrvatskom kontekstu fenomen do sada bio neistražen. Cilj ovog korelacijskog istraživanja bio je ispitati povezanost i prediktivnu vrijednost osobina ličnosti (IPIP-20), anksiozne osjetljivosti (ASI-3), osjetljivosti na okolinu (HSP-12) te simptoma psihološkog distresa (DASS-21) sa sklonošću doživljavanja ASMR-a (ASMR-15) na hrvatskom uzorku (N = 309). Podaci su prikupljeni *online* putem anonimnog upitnika, a uzorak je bio prigodan, što zbog visokog udjela osoba s iskustvom ASMR fenomena (76.4%) ukazuje na ograničenu generalizabilnost nalaza. Bivarijatne analize pokazale su pozitivnu povezanost sklonosti doživljavanja ASMR-a s neuroticizmom, tjelesnom i kognitivnom anksioznom osjetljivošću, estetskom osjetljivošću te simptomima depresivnosti, anksioznosti i stresa. Hijerarhijskom regresijskom analizom utvrđeno je da su značajni prediktori u završnom modelu rod, simptomi depresivnosti, estetska osjetljivost te tjelesna i socijalna anksiozna osjetljivost (koja je jedina imala negativan doprinos), pri čemu su prediktori objasnili 16.4% ukupne varijance. Dobiveni rezultati sugeriraju da je ASMR višedimenzionalan fenomen koji obuhvaća i senzornu reaktivnost i afektivne odgovore. Pritom se ukazuje na jasnu razliku između anksiozne osjetljivosti kao straha od tjelesnih simptoma i osjetljivosti na okolinu kao opće receptivnosti na podražaje, pri čemu oba konstrukta specifično pridonose razumijevanju fenomena. Dodatna analiza navika sudionika otkriva da se *online* ASMR sadržaji primarno konzumiraju radi relaksacije i lakšeg uspavlivanja. Smještajući rezultate u okvir biopsihosocijalno-digitalnog modela, ovaj rad pridonosi razumijevanju određenih odrednica psihološkog profila osoba sklonih ASMR-u te ukazuje na njegov potencijal kao digitalno posredovane tehnike samoregulacije koju je potrebno dodatno empirijski istražiti.

Ključne riječi: ASMR, anksiozna osjetljivost, osjetljivost na okolinu, simptomi depresivnosti, osobine ličnosti

---

✉ filkovicanamarija@gmail.com

A NETWORK ANALYSIS OF SOCIAL AND LEISURE ACTIVITIES, RESILIENCE, AND MENTAL HEALTH: DIFFERENCES BY ADVERSE CHILDHOOD EXPERIENCES

Marija Janković ✉

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Jelle Sijtsema

Department of Educational Science, University of Groningen, Groningen, The Netherlands

Stefan Bogaerts

Department of Developmental Psychology, Tilburg University, Tilburg, The Netherlands

This study investigated the network structure of various social and leisure activities, resilience, and mental health problems in a general adult sample from the Netherlands. Using a Gaussian Graphical Model, we conducted separate analyses for a range of activities in childhood and adulthood to explore timing effects. These activities were assessed in relation to internalizing and externalizing problems and two forms of resilience: psychological and social-ecological. We also compared the network structures between individuals with and without a history of adverse childhood experiences (ACEs) to provide insight into how ACEs may influence associations between the aforementioned constructs. The sample included 613 adults (51.5% women, $M_{age} = 43.39$), with 70.6% reporting a history of ACEs. In line with the broaden-and-build theory, recreational activities formed a highly interconnected network, with some activities becoming more important with time. Visiting family/friends emerged as a significant factor contributing to social-ecological resilience, while other activities played more indirect roles. Although both psychological and social-ecological resilience were linked to fewer internalizing problems, only social-ecological resilience was related to fewer externalizing problems. Social connections, particularly sustained interactions with family and/or friends across childhood and adulthood as well as participation in youth groups during adulthood, had a central position in the network. This underscores the vital role of social bonds in promoting mental well-being and aligns with theoretical and evolutionary perspectives on the fundamental importance of human social bonds. Finally, observed associations were strongest in those with ACEs, suggesting that early interventions may offer long-term benefits.

Keywords: psychological resilience, social-ecological resilience, mental health issues, social and leisure activities

---

✉ jankovicmarija966@gmail.com

ISKUSTVA I POTREBE OSOBA S INVALIDITETOM U KATASTROFAMA

Ivan Kranjčić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski Fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dean Ajduković

Odsjek za psihologiju, Filozofski Fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dinka Čorkalo

Odsjek za psihologiju, Filozofski Fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Tanja Bukovčan

Odsjek za psihologiju, Filozofski Fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

U okolnostima nesreća velikih razmjera i katastrofa, procjena ugroženosti, krizno komuniciranje i psihosocijalno zbrinjavanje građana najčešće su usmjereni na potrebe opće populacije, dok osobe s invaliditetom (OSI) često ostaju u drugom planu. Dosadašnja istraživanja ukazuju na to da se OSI u takvim okolnostima suočavaju s višestrukim preprekama, uključujući otežanu komunikaciju u krizama, teškoće tijekom evakuacije te stigmatizaciju i isključenost iz aktivnosti priprema za krize. S obzirom na to da OSI čine približno 17 % stanovništva Republike Hrvatske, nužno je sustavnije prepoznavanje njihovih potreba, kao i dodatna priprema hitnih službi za primjereno odgovaranje na te potrebe. Cilj ovog istraživanja bio je identificirati potrebe i iskustva OSI tijekom dviju katastrofa: potresa iz 2020. godine i pandemije bolesti COVID-19. Istraživanje je provedeno u sklopu projekta Sonar-Cities, čiji je cilj jačanje krizne pripremljenosti ranjivih skupina u šest europskih gradova. Provedeni su polustrukturirani intervjui s 23 predstavnika četiriju skupina OSI s područja Grada Zagreba: slijepi i slabovidni, gluhi i nagluhi, osobe s teškoćama kretanja i osobe s intelektualnim teškoćama. U analizi podataka primijenjena je kvalitativna metoda analize okvira. Rezultati pokazuju da su se iskustva sudionika razlikovala ovisno o vrsti katastrofe. Potresi su izazvali intenzivne, ali uglavnom kratkotrajne reakcije, dok je pandemija imala dugotrajniji utjecaj na svakodnevno funkcioniranje sudionika. Sudionici sa senzornim teškoćama isticali su značajne probleme u pristupu informacijama i razumijevanju službenih poruka koje oblikom nisu bile prilagođene njihovim potrebama. Za gluhe je osobe nošenje zaštitnih maski predstavljalo dodatnu komunikacijsku prepreku. Socijalna podrška pokazala se važnim zaštitnim čimbenikom, a većina se sudionika oslanjala na pomoć osoba iz bliske okoline. Sudionici su također naglasili potrebu za sustavnijom i pristupačnijom edukacijom kako bi bili bolje pripremljeni za katastrofe, kao i za povećanjem znanja hitnih službi i opće populacije o specifičnim potrebama OSI. Zaključno, rezultati upućuju na nedostatnu osjetljivost postojećih sustava na raznolikost potreba osoba s invaliditetom, ali i na potencijal za unaprjeđenje pripremljenosti kroz ciljane edukacije i jačanje mreža socijalne podrške izvan kriznih situacija.

Ključne riječi: potres, COVID-19, osobe s invaliditetom, pripremljenost za krize, krizna komunikacija

---

✉ ikranjci@m.ffzg.hr

KAKO DOKTORANDI RAZMIŠLJAJU O DOBROBITI MLADIH ZNANSTVENIKA?

Barbara Balaž ✉

Algebra Bernays Sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Maja Tadić Vujčić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Divna Blažev

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Ana Havelka Meštrović

Algebra Bernays Sveučilište, Zagreb, Hrvatska

U posljednjih nekoliko godina sve više istraživanja ukazuje na sniženu dobrobit mladih znanstvenika te uznemirujuće podatke o rasprostranjenosti teškoća mentalnog zdravlja s kojima se suočavaju. Vodeći se tim podacima, u ovom istraživanju provedenom u sklopu ECR-WELL projekta (financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost, šifra projekta: IP-2022-10-3567) htjeli smo provjeriti vrijede li dobiveni podaci i za mlade znanstvenike u Republici Hrvatskoj. Točnije, cilj rada bio je provjeriti kako mladi znanstvenici doživljavaju svoju dobrobit na radnom mjestu. U tu svrhu provedeno je kvalitativno istraživanje u kojem su sudjelovali doktorandi i viši asistenti, pri čemu su u ovom radu analizirani podaci samo za doktorande. U pet fokusnih grupa sudjelovalo je ukupno 29 doktoranada. Rezultati kvalitativne analize ukazuju na to da doktorandi primarno dobrobit mladih znanstvenika definiraju kroz zadovoljstvo poslom te različite aspekte koji pridonose (npr. autonomija, fleksibilnost, dobri odnosi s kolegama) ili narušavaju (npr. preopterećenost radnim zadacima, doživljaj nesigurnosti posla, izostanak podrške mentora) njihovu dobrobit. U radu su detaljno analizirani dobiveni rezultati te su uočene sličnosti s podacima inozemnih istraživanja što ukazuje na potrebu za konkretnim intervencijama usmjerenima na povećanje dobrobiti i mentalnog zdravlja doktoranada.

Ključne riječi: doktorandi, dobrobit, kvalitativno istraživanje, mladi znanstvenici

EMPLOYEE MOTIVATION AND WORK ENGAGEMENT IN A HETEROGENEOUS WORK ENVIRONMENT: A CASE STUDY

Tea Vranković ✉

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Split, Croatia

Ivan Buljan

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Split, Croatia

Employee motivation and engagement are key determinants of work effectiveness and organizational outcomes. This case study investigated whether individual and job-related factors affect the strength and direction of the relationship between motivation and engagement within a heterogeneous workforce. The study employed a case study approach at Babić Pekara, one of Croatia's largest bakery companies. Motivation was measured using the Multidimensional Work Motivation Scale (MWMS), and engagement was assessed with the Utrecht Work Engagement Scale (UWES-9), both administered in person via paper-and-pencil format. The sample included 50 women and 20 men, with overall mean age of 43 years (SD = 14; range = 20-65) and a mean tenure of 11.28 years (SD = 9.77; range = .5-31), representing diverse educational backgrounds, job functions, and shift types. Data analysis using multiple linear regression indicated that the model significantly predicted work engagement, explaining 36.5% of the variance ($R^2 = .365$, $p = .003$). Tenure was a significant predictor of work engagement ($p = .003$), with longer tenure associated with higher engagement, while motivation, gender, education level, shift type, and job function were not statistically significant predictors ($p > .05$). This study contributes to understanding motivation and work engagement in heterogeneous work environments and supports the development of evidence-based organizational practices and targeted interventions across diverse employee groups.

Keywords: employee motivation, work engagement, heterogenous workforce, case study

---

✉ tvrankovic@ffst.hr

ODNOS SOCIOEMOCIONALNE DOBROBITI I ŠKOLSKOG ISKUSTVA DJECE: DOPRINOS DIGITALNIH NAVIKA

Marina Kotrla Topić ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Marina Merkaš

Sveučilišni odjel za psihologiju, Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Ana-Marija Ćorić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

U ranom školskom razdoblju socioemocionalna dobrobit djece, u interakciji s njihovim digitalnim navikama, ima važnu ulogu u oblikovanju odnosa prema školi. Cilj ovog rada bio je ispitati izravan doprinos socioemocionalne dobrobiti djece u objašnjenju njihova odnosa prema školi, operacionaliziranog kroz svidanje i izbjegavanje škole, ali i neizravan doprinos kroz digitalne navike djece. Kako bi se testirali pretpostavljeni izravni i neizravni doprinosi, korišteni su odgovori 221 djeteta, učenika prvih razreda osnovne škole, i jednog od njihovih roditelja, prikupljeni u longitudinalnom istraživanju u okviru projekta DigiLitA. Socioemocionalna dobrobit djece, koju su procijenili roditelji u prvom mjeranju, konceptualizirana je kroz tri dimenzije: emocionalnu inteligenciju, emocionalnu stabilnost i asertivnost. Kao potencijalni medijatori ispitane su količina vremena koje dijete provodi koristeći digitalne uređaje u svrhu zabave te količina vremena provedena u korištenju interneta za pretraživanje tematike koja ga zanima, pri čemu su ove digitalne navike procijenjene od roditelja u prvom mjeranju. Kriterijske varijable bile su svidanje škole i izbjegavanje škole prema procjenama djeteta u drugom mjeranju. Rezultati korelacijske analize pokazali su da je veće svidanje škole pozitivno povezano s manjom količinom vremena provedenog u korištenju interneta i višom emocionalnom stabilnošću djeteta. Veća sklonost izbjegavanju škole značajno je povezana s većom količinom vremena provedenog u korištenju digitalnih uređaja za zabavu i korištenju interneta te nižom emocionalnom stabilnošću. Medijacijske analize nisu pokazale da digitalne navike posreduju odnos između socioemocionalne dobrobiti i odnosa prema školi. Međutim, emocionalna stabilnost pokazala se značajnim izravnim prediktorom, pri čemu je viša emocionalna stabilnost bila povezana s većim svidanjem škole i nižom razinom izbjegavanja škole. Nadalje, veća učestalost pretraživanja interneta bila je povezana s nižim svidanjem i višim izbjegavanjem škole, neovisno o socioemocionalnim karakteristikama djece. Nalazi upućuju na važnost emocionalne stabilnosti kao zaštitnog čimbenika u ranoj školskoj prilagodbi te naglašavaju potrebu diferenciranog i razvojno osjetljivog sagledavanja digitalnih navika u kontekstu školskih ishoda.

Ključne riječi: socioemocionalna dobrobit, digitalne navike, svidanje škole, izbjegavanje škole, djeca

---

✉ marina.kotrla.topic@pilar.hr

SINDROM SAGORIJEVANJA KOD LIJEČNIKA SPECIJALIZANATA: ULOGA SINDROMA ULJEZA, PERFEKCIONIZMA I OTPORNOSTI – KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

Martina Ušljebrka ✉

Dječji vrtić Sunce, Zadar, Hrvatska

Ana Slišković

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Sindrom sagorijevanja predstavlja javnozdravstveni problem kojem su posebno podložni liječnici specijalizanti zbog visokih radnih zahtjeva kojima su izloženi. Uz radne zahtjeve, sindromu sagorijevanja doprinose i osobni čimbenici među kojima su sindrom uljeza i perfekcionizam, dok se otpornost u dosadašnjoj literaturi pokazala zaštitnim čimbenikom. Glavni cilj provedenog kvalitativnog istraživanja bio je steći dublji uvid u to kako liječnici specijalizanti doživljavaju i opisuju djelovanje osobnih čimbenika (sindrom uljeza, perfekcionizam i otpornost) na iskustvo sindroma sagorijevanja, ali i dublje istražiti samo iskustvo spomenutih čimbenika u njihovom poslu. Primjenom dubinskog intervjua u istraživanju je sudjelovalo ukupno sedam liječnika specijalizanata, tri žene i četiri muškarca, prosječne dobi 30 godina (četiri specijalizanta ginekologije i opstetricije, jedan specijalizant maksilofacijalne kirurgije, jedan specijalizant endokrinologije i dijabetologije te jedan specijalizant otorinolaringologije). Vodič za dubinski intervju formiran je na temelju dosadašnjih spoznaja istraživanja koja su se bavila navedenim osobnim čimbenicima kod liječnika specijalizanata. Provedbom tematske analize izdvojeno je ukupno pet tematskih cjelina s njima pripadajućim temama: doživljaj stresa i sindroma sagorijevanja, sindrom uljeza, perfekcionizam, otpornost i uvođenje promjena u zdravstveni sustav. Dobivene teme tiču se radnih uvjeta koji pogoduju pojavi stresa i sagorijevanju, kao i simptomima koje su doživjeli sudionici. Liječnici specijalizanti istaknuli su kako se sindrom uljeza u njihovom poslu manifestirao kroz sumnju u sebe i vlastite sposobnosti, ali da veliku ulogu u njegovom održavanju ima i radna okolina koja ga vrlo često potiče. Kao poseban problem naveden je manjak povratnih informacija od strane nadređenih. Otpornost, koja predstavlja zaštitni čimbenik u njihovom poslu, omogućava im suočavanje sa stresnim situacijama na poslu. Konačno, predložene su intervencijske strategije s ciljem unaprjeđivanja mentalnog zdravlja specijalizanata, među kojima su gradnja boljih međusobnih odnosa, uvođenje psihološkog savjetovanja za liječnike te promjena radnih uvjeta, s naglaskom na smanjivanje radnih zahtjeva.

Ključne riječi: liječnici specijalizanti, sindrom sagorijevanja, sindrom uljeza, perfekcionizam, otpornost

---

✉ martinausljebrka02@gmail.com

MEĐUODNOS ROMANTIČNIH ISKUSTAVA, DEPRESIVNOSTI I USAMLJENOSTI U ADOLESCENCIJI

Lucija Šutić Barbarić ✉

Odsjek za poremećaje u ponašanju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Miranda Novak

Odsjek za poremećaje u ponašanju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Hana Gačal

Županijska bolnica Čakovec, Čakovec, Hrvatska

Adolescencija je razdoblje obilježeno pojavom romantičnih interesa i prvim romantičnim iskustvima. Premda romantični odnosi povoljno djeluju na dobrobit adolescenata, njihov je odnos s problemima mentalnog zdravlja mnogo složeniji. Ranija istraživanja, naime, nisu dala jednoznačan odgovor na pitanje jesu li romantični odnosi rizičan ili zaštitni čimbenik, ali su pokazala kako postoji dvosmjernan odnos između romantičnih iskustava i problema mentalnog zdravlja. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati međusobni utjecaj romantičnih iskustava, depresivnosti i usamljenosti tijekom razdoblja srednje adolescencije. U istraživanju u sklopu projekta "Testiranje 5c modela pozitivnog razvoja mladih: tradicionalno i digitalno mobilno mjerenje (P.R.O.T.E.C.T.)" je sudjelovalo 1.133 učenika srednjih škola (57% djevojaka) koji su upisali srednju školu u školskoj godini 2021./2022. Primijenjen je longitudinalni dizajn koji uključuje dvije točke mjerenja, po jednu u drugom ($M_{dob} = 15.95$, $SD_{dob} = .37$) i trećem ($M_{dob} = 16.98$, $SD_{dob} = .34$) razredu srednje škole. Istraživanje je provedeno online putem platforme SurveyMonkey. U obje točke mjerenja za procjenu depresivnosti korištena je subskala iz Skale depresivnosti, anksioznosti i stresa (DASS-21), a za procjenu usamljenosti Vrlo kratka forma UCLA skale usamljenosti (UCLA 3-Item). Učenici su također odgovarali na pitanje s koliko su osoba dosad bili u vezi. Kako bi se odgovorilo na istraživačko pitanje, u statističkom programu JASP je testiran autoregresijski križni model na manifestnim varijablama, koji se pokazao potpuno identificiranim. Rezultati sugeriraju da viša razina depresivnosti predviđa veću usamljenost godinu dana kasnije i obrnuto, ali i da adolescenti s više romantičnog iskustva godinu dana kasnije izvještavaju o manjoj usamljenosti. Depresivnost i usamljenost nisu se pokazale značajnim prediktorima romantičnog iskustva. Dodatno je testirano i je li usamljenost medijator između romantičnog iskustva i depresivnosti te se pokazalo kako veće romantično iskustvo smanjuje razinu usamljenosti, što posredno smanjuje i razinu depresivnosti. Ovi nalazi imaju važne implikacije za prevenciju problema mentalnog zdravlja kod adolescenata. Tako bi osnaživanjem adolescenata za razvoj i održavanje kvalitetnih romantičnih odnosa mogli smanjiti vjerojatnost razvoja internaliziranih problema.

Ključne riječi: romantično iskustvo, depresivnost, usamljenost, adolescencija

---

✉ lucija.sutic@erf.unizg.hr

MORE THAN A GAME: THE ROLES AND MEANINGS OF VIDEO GAMES IN ADOLESCENTS' LIVES

Neda Janićijević ✉

Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Marija Nenadović

student, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Jovana Žugić

student, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

This qualitative research aims to explore adolescents' experience of playing video games from a phenomenological perspective. The research was conducted through 12 semi-structured interviews with adolescents aged 15 to 20 years. The analysis is based on interpretive phenomenological analysis (IPA), with a focus on understanding the personal experience and subjective meaning and roles of gaming. Through the analysis of the transcripts, five thematic units were identified: (1) The dual nature of gaming – between entertainment and personal meaning shows that adolescents experience games as a form of leisure, but also as a space for expressing and fulfilling personal interests and needs. (2) Video games as an emotional refuge and outlet describe the function of the game in regulating emotions, relieving stress, but also avoiding it. (3) Gaming as a space of developmental opportunities and pitfalls includes the experience of gaming as a space for learning, personal development, and exploration, but also as a potential risk when it becomes the main mechanism for avoiding reality. (4) Gaming as a space of connection and belonging emphasizes the social dimension of gaming, through gaming as a form of spending time with friends, the development of friendships through gaming, and a sense of togetherness and belonging to the community of gamers. (5) Gaming as a part of everyday life: balancing the real and the virtual shows how gaming is integrated into the everyday life of adolescents, how the virtual world intertwines with the real world, how adolescents balance between these two worlds, and where conflicts of interest occur. Findings indicate that playing video games is a complex and multi-layered experience for adolescents. This experience encompasses entertainment, emotional comfort and relief, personal development and risks, social relationships, and reflection on one's own functioning; thus, games represent a significant part of the psychological landscape of adolescence.

Keywords: video games, adolescents, gaming motivation

✉ janicijevic.neda@gmail.com

**PATIENT PERCEPTIONS OF DISEASE ETIOLOGY AND PREFERRED THERAPY TYPE: A
CROSS-SECTIONAL SURVEY IN CLINICAL HOSPITAL CENTER SPLIT- LOCATION
KRIŽINE**

Petra Kuzmanić ✉

*student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences,
University of Split, Split, Croatia*

Ivan Buljan

*Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of
Split, Split, Croatia*

Maja Pavić

Hospital Centre Split – Križine Hospital, Split, Croatia

Adela Markota Čagalj

Hospital Centre Split – Križine Hospital, Split, Croatia

Skin diseases are among the most common health problems worldwide and often involve an interaction of biological, psychological, and environmental factors. Psychodermatology research has shown that patients do not view their conditions solely through a biomedical lens; instead, they often attribute the onset and progression of their illness to both physical and psychological influences, including stress, emotions, and genetic factors. Understanding how patients perceive the etiology of their skin disease is clinically relevant because such beliefs shape expectations regarding therapy, treatment adherence, and affect satisfaction with care. This study uses a cross-sectional descriptive design. The research will be done at the Department of Dermatology and Venereology, Clinical Hospital Centre Split, Križine location with about 300 patients. Participants will complete an anonymous paper-based questionnaire. Inclusion criteria are age 18 or older, confirmed dermatological diagnosis, and the ability to provide informed consent. Exclusion criteria are severe cognitive impairment, acute medical instability, and insufficient knowledge of the Croatian language. Data will be collected during a single clinical encounter and will last around 3-5 minutes to complete. Data will be anonymous and analysed in RStudio. Most patients are expected to view their skin disease as resulting from both psychological and physical factors and to prefer a combined therapeutic approach. Women will likely emphasise psychological causes more than men, while men may focus more on biological explanations. Younger patients are expected to be more open to psychological interventions, whereas older patients may prefer medical treatment. Individuals with higher education are expected to favour combined therapy, while those with lower education may prefer medical treatment alone. This study is expected to clarify how patients with skin diseases understand the causes of their condition and which therapy they consider most effective. Identifying whether patients lean toward psychological, physical, or mixed explanations -and how this varies by gender, age, and education -can help clinicians tailor communication and treatment. A better understanding of patient beliefs may improve therapeutic relationships, treatment adherence and management of dermatological conditions.

Keywords: psychodermatology, illness perception, etiology beliefs, therapeutic preferences, dermatology patients

---

✉ pkuzmanic@ffst.hr

RETURN AS (MAL)ADJUSTMENT: AVOIDANT ATTACHMENT PREDICTS RETURN INTENTIONS VIA LOWER LIFE SATISFACTION UNDER HIGH FUTURE CONTINUITY

Ljubica Tomić Selimović ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Andrej Simić

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Alija Selimović

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Erna Emić

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Melisa Husarić

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Adrian Soltoković

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Alisa Divković

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Previous studies have typically approached return migration from a positive perspective, emphasizing returnees' desire to contribute to their country of origin. In contrast, this study (financed by the Federal Ministry of Education and Science of Bosnia and Herzegovina; Grant No. 05-35-2461-1/23) explores the phenomenon through the lens of psychological (mal)adjustment in the host country. We investigated how adult attachment dimensions (avoidance and anxiety) relate to return migration intentions, postulating that life satisfaction in emigration mediates this relationship. Furthermore, we examined the moderating role of perceived present-to-future continuity at both the family and collective levels. Recent emigrants from Bosnia and Herzegovina (N = 130) completed an online survey assessing attachment styles, life satisfaction, future continuity, and return intentions. Results indicated that the avoidant attachment dimension significantly predicted greater return migration intentions, mediated by lower life satisfaction during emigration. Critically, this mediation was moderated by both future family and collective continuity. The negative effect of avoidant attachment on life satisfaction was significant only among individuals who perceived high levels of present-to-future continuity. These findings suggest that for emigrants who maintain a strong connection to their group's future stability, avoidant attachment strategies may be particularly detrimental to adaptation.

Keywords: attachment, future family continuity, future collective continuity, life satisfaction in migration, return migration intentions

---

✉ ljubica.tomic@untz.ba

AKTIVNO OTVORENO MIŠLJENJE U ERI UMJETNE INTELIGENCIJE: NOVA METODA PROCJENE TEMELJENA NA KOLEKTIVNOJ AI MUDROSTI

Nikola Erceg ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Maja Parmač Kovačić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Mitja Ružojčić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Okviri vještina usmjerenih na budućnost dosljedno naglašavaju različite stilove mišljenja poput kritičkog, analitičkog, kreativnog i adaptivnog rezoniranja. Njihova zajednička osnova jest aktivno otvoreno mišljenje (AOM), koje se definira kao sklonost traženju relevantnih informacija, razmatranju alternativnih perspektiva te usklađivanju razine sigurnosti u vlastite prosudbe s kvalitetom dostupnih dokaza (Baron, 2000). Unatoč svojoj važnosti, AOM se najčešće procjenjuje putem skala samoprocjene koje mjere uvjerenja o tome što čini „dobro mišljenje“, a ne same kognitivne procese, te su pritom podložne socijalno poželjnom odgovaranju. U ovom radu predstavljamo i preliminarno validiramo novu metodu procjene temeljenu na velikim jezičnim modelima (LLM), koju nazivamo pristupom kolektivne AI mudrosti. Sudionici su opisivali vlastite odluke i iskustva žaljenja nakon odluka, nakon čega su tri LLM-a (GPT, Gemini i Claude) kroz međusobnu argumentacijsku razmjenu generirala konsenzualnu procjenu razine AOT-a. Valjanost metode ispitana je u odnosu na standardnu skalu AOT-a, Test kognitivne refleksije te jezične pokazatelje dobivene analizom alatom LIWC. U Studiji 1 (uzorak hrvatskih studenata; $N = 199$) AI procjene AOT-a pokazale su niske i statistički neznačajne povezanosti s tradicionalnim mjerama, ali umjerene korelacije s LIWC indeksima analitičkog mišljenja, znatiželje i uvida. U Studiji 2 (američki uzorak prikupljen putem platforme Prolific; $N = 206$) repliciran je isti jezični obrazac, uz nešto snažnije i statistički značajne povezanosti s tradicionalnim mjerama. Rezultati upućuju na to da procjena temeljena na kolektivnoj umjetnoj inteligenciji zahvaća određene aspekte analitičkog rezoniranja koji ostaju izvan dosega skala samoprocjene AOM-a, što opravdava daljnje metodološko unaprjeđenje i sustavnu validaciju ovog pristupa.

Ključne riječi: aktivno otvoreno mišljenje, umjetna inteligencija

ULOGA EMOCIONALNE KOMPETENTNOSTI U OBJAŠNENJU ZADOVOLJSTVA ŽIVOTOM KOD STUDENATA

Katarina Talijančić ✉

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Patricia Zorić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Nela Lepur

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Tamara Bonačić-Civran

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Andrea Dražić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

(Istraživanje je provedeno u okviru kolegija *Emocije i motivacija u obrazovanju* na diplomskom studiju psihologije Sveučilišta u Zadru, pod mentorstvom prof. dr. sc. Irene Burić.)

Dosadašnja istraživanja potvrđuju povezanost emocionalne kompetentnosti i zadovoljstva životom, no doprinos pojedinih dimenzija emocionalne kompetentnosti u objašnjenju zadovoljstva životom još uvijek nije dovoljno razjašnjen. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati doprinos različitih dimenzija emocionalne kompetentnosti – uočavanja i razumijevanja emocija, izražavanja i imenovanja emocija te regulacije i upravljanja emocijama – u objašnjenju zadovoljstva životom kod studenata. U istraživanju su sudjelovala 153 studenta u Republici Hrvatskoj koji su online ispunili Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45) i Skalu zadovoljstva životom. Podaci su analizirani hijerarhijskom regresijskom analizom, pri čemu je u prvom koraku uveden socioekonomski status kao kontrolna varijabla, a u drugom, trećem i četvrtom koraku pojedinačno dimenzije uočavanja i razumijevanja emocija, izražavanja i imenovanja emocija te regulacije i upravljanja emocijama. Rezultati su pokazali da su studenti višeg socioekonomskog statusa, kao i oni koji su bolje izražavali i imenovali emocije te uspješnije regulirali i upravljali emocijama, bili zadovoljniji životom. Iako je na bivarijatnoj razini dimenzija uočavanja i razumijevanja emocija bila pozitivno povezana sa zadovoljstvom životom, u regresijskom modelu pokazala se kao negativan prediktor zadovoljstva životom, što upućuje na prisutnost supresorskog efekta. U konačnom regresijskom modelu dimenzija regulacije i upravljanja emocijama najsnažnije je predviđala zadovoljstvo životom ($\beta = .451$). Dobiveni rezultati doprinose boljem razumijevanju uloge pojedinih dimenzija emocionalne kompetentnosti u objašnjenju zadovoljstva životom te mogu poslužiti kao polazište za razvoj radionica i intervencijskih programa usmjerenih na unaprjeđenje emocionalnih vještina studenata, s ciljem poboljšanja njihova akademskog i općeg životnog funkcioniranja.

Ključne riječi: emocionalna kompetentnost, zadovoljstvo životom, emocije, subjektivna dobrobit, studenti

---

✉ katarinatalijancic6@gmail.com

TAMNA STRANA VISOKIH STANDARDA: RODITELJSKI PERFEKCIONIZAM KAO RIZIK ZA PSIHOLOŠKU PRILAGODBU RODITELJA

Ana Marija Bašić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Ivana Macuka

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Zvezdan Penezić

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

U suvremenom društvu roditeljstvo je obilježeno rastućim pritiscima i sve višim očekivanjima, što kod mnogih roditelja potiče težnju za savršenstvom. Roditeljski perfekcionizam uključuje postavljanje pretjerano visokih standarda u roditeljskoj ulozi, intenzivan strah od pogrešaka i sklonost samokritičnosti. Neki roditelji nastoje besprijekorno ispuniti vlastite roditeljske ideale (samoorijentirani perfekcionizam i perfekcionističke brige), dok drugi dodatno očekuju visoka postignuća od svoje djece (perfekcionizam usmjeren na djecu). Cilj ovog istraživanja bio je ispitati doprinos različitih oblika roditeljskog perfekcionizma u objašnjenju psihološke prilagodbe roditelja, operacionalizirane kroz depresivnost, anksioznost, stres, zadovoljstvo životom i zadovoljstvo roditeljstvom. Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku 140 majki ($M_{dob} = 35.66$, $SD_{dob} = 4.68$) djece u dobi od 2 do 10 godina. Hijerarhijske regresijske analize pokazale su da su samoorijentirani perfekcionizam i perfekcionističke brige najznačajniji pozitivni prediktori depresivnosti i anksioznosti, dok su perfekcionističke brige bile ključni pozitivni prediktor roditeljskog stresa. Zadovoljstvo životom i zadovoljstvo roditeljstvom nisu uključeni u analize jer nisu pokazali značajne povezanosti s roditeljskim perfekcionizmom. Rezultati istraživanja upućuju da težnja za savršenstvom u roditeljskoj ulozi i intenzivan strah od neuspjeha mogu imati štetne posljedice za psihološku dobrobit majki.

Ključne riječi: roditeljstvo, perfekcionizam u roditeljstvu, perfekcionizam usmjeren na djecu, roditeljska prilagodba

---

✉ abasic@unizd.hr

ULOGA RODITELJSKE LJUBAVI I PODRŠKE U MEDIJACIJI KORIŠTENJA DIGITALNE TEHNOLOGIJE KOD PRVAŠICA

Ana-Marija Ćorić ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Uređaji digitalne tehnologije (DT) sve su intenzivnije prisutni u životima djece, što roditeljima donosi izazove vezane uz oblikovanje pravila oko dječjeg korištenja uređaja DT. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati kako određene karakteristike roditelja predviđaju strategije medijacije kod djece u prvom razredu osnovne škole. Istraživanje je provedeno u dva vala longitudinalnog istraživanja projekta DigiLitA, a prikupljeni su odgovori od ukupno 216 roditelja (82% majke). U prvoj točki mjerenja roditelji su procjenjivali vlastito vrijeme uz uređaje DT, kao i vlastite stavove o važnosti dječjeg korištenja DT, a prikupljeni su i socio-demografski podatci. U drugoj točki mjerenja roditelji su procjenjivali stupanj aktivne i restriktivne medijacije dječjeg korištenja DT, kao i roditeljsku ljubav i podršku. Provedene su dvije medijacijske analize s aktivnom i restriktivnom roditeljskom medijacijom kao kriterijskim varijablama. Ispitan je direktni prediktivni doprinos obrazovanja, roditeljskih stavova prema DT te njihova vremena provedenog uz uređaje DT. Nadalje, ispitan je indirektni doprinos navedenih prediktora, preko roditeljske ljubavi i podrške. Rezultati su pokazali da roditeljska ljubav i podrška značajno predviđa kako aktivnu, tako i restriktivnu medijaciju. Stavovi prema važnosti dječjeg korištenja DT i vrijeme koje roditelji provedu uz uređaje DT nisu imali značajan direktan, kao ni indirektni efekt na roditeljsku medijaciju. Zanimljivo, obrazovanje majke imalo je mali, ali statistički značajan negativan efekt na primjenu aktivne medijacije. Dobiveni nalazi naglašavaju važnost roditeljske ljubavi i podrške kada je riječ o strategijama roditeljske medijacije, dok se uloga roditeljskih stavova o važnosti DT i vlastite navike korištenja DT nisu pokazale važnim prediktorom. Također, predstavljaju praktične implikacije za edukaciju roditelja i kreiranje smjernica za postupke roditeljske medijacije dječje upotrebe DT.

Ključne riječi: roditeljska medijacija, digitalna tehnologija, roditeljska ljubav i podrška

---

✉ ana-marija.coric@pilar.hr

OBITELJSKA STUDIJA ZADOVOLJSTVA ŽIVOTOM, POZITIVNOG I NEGATIVNOG AFEKTA

Tena Vukasović Hlupić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Denis Bratko

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Meta-analize dosljedno pokazuju kako je subjektivna dobrobit heritabilna oko 30-40% (Bartels, 2015; Nes i Røysamb, 2015), usporedivo s nalazima o heritabilnosti osobina ličnosti. Za osobine ličnosti meta-analizama je također empirijski dokazano kako te procjene sustavno variraju ovisno o nacrtu istraživanja, tj. o vrsti genetskih srodnika koji čine uzorak te da su obiteljske studije globalno podzastupljene u odnosu na studije blizanaca. Stoga je cilj ovog istraživanja bio provesti obiteljsku studiju na hrvatskom uzorku te ispitati u kojoj mjeri su individualne razlike u zadovoljstvu životom te pozitivnom i negativnom afektu rezultat genetskih i okolinskih razlika u populaciji. Rezultati ovog istraživanja temelje se na korelacijama više od 200 parova roditelja i njihovih potomaka te potvrđuju ranije nalaze o statistički značajnim procjenama gornje granice heritabilnosti za indikatore zadovoljstva životom i za mjere pozitivnog i negativnog afekta, ali ukazuju i na određene razlike u obrascima korelacija majka-dijete i otac-dijete.

Ključne riječi: zadovoljstvo životom, pozitivni afekt, negativni afekt, subjektivna dobrobit, heritabilnost

---

✉ tvukasov@ffzg.hr

MIŠLJENJA ODGOJNO-OBRAZOVNIH DJELATNIKA O PRIMJENI UMJETNE INTELIGENCIJE U OBRAZOVANJU: REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROJEKTA BrAIn

Marina Merkaš

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Lana Ciboci Perša

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Marija Šakić Velić

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Toni Ćosić

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Josip Ježovita

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Snježana Mališa

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Mario Pandžić

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Ana Haramina

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Ana Žulec Ivanković

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Matea Bodrožić Selak ✉

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Lovro Knežević

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Klara Bilić

Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET, Zagreb, Hrvatska

Jasminka Maravić

Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET, Zagreb, Hrvatska

Izlaganje obuhvaća ključne rezultate istraživanja s odgojno-obrazovnim djelatnicima, nastavnicima, ravnateljima i stručnim suradnicima, na temu primjene umjetne inteligencije (UI) u obrazovanju provedenog u okviru projekta Primjena digitalnih tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji u obrazovanju – BrAIn te na njima utemeljene preporuke za odgojno-obrazovne djelatnike o primjeni digitalnih tehnologija (DT) u obrazovanju. Istraživanje je provedeno od siječnja do svibnja 2025. godine u 24 osnovne i 22 srednje škole u Hrvatskoj. U kvantitativnom dijelu istraživanja sudjelovalo je 382 nastavnika. U kvalitativnom dijelu istraživanja sudjelovalo je 128 nastavnika u 28 fokus grupa, a ravnatelji i stručni suradnici sudjelovali su u kvalitativnom dijelu istraživanja te su s njima provedeni intervjui. U intervjuima je sudjelovalo 23 stručnih suradnika te 22 ravnatelja. Rezultati pokazuju da nastavnici koriste tehnologije temeljene na UI u radu, pri čemu u osnovnim školama češće služi za ideje i prilagodbe, a u srednjim za pripremu i vrednovanje. Stručni suradnici UI koriste kao podršku administrativnim zadacima i generiranju ideja, dok ravnatelji percipiraju UI kao alat za modernizaciju nastave i pomoć u administrativnim zadacima. I u osnovnim i u srednjim školama odgojno-obrazovni djelatnici prepoznaju potencijal UI u kontekstu personaliziranog učenja i podrške učenicima s teškoćama, no ističe se zabrinutost oko etičkih pitanja korištenja UI i nekritičkog odnosa učenika prema

---

✉ matea.selak@unicath.hr

informacijama dobivenima putem tehnologija temeljenih na UI. Nastavnici se uglavnom slažu da je učenje o UI potrebno uvesti kao dio obrazovanja za učiteljsku profesiju te da su brojne moguće dobiti od primjene UI u obrazovanju, ali su ujedno i zabrinuti oko mogućih negativnih učinaka UI na učenike. Svoju UI pismenost nastavnici ocjenjuju umjerenom, a znanja stječu uglavnom samostalno i kroz suradnju s kolegama, dok ravnatelji i stručni suradnici ističu potrebu za sustavnom i praktičnom edukacijom za korištenje UI u obrazovnom procesu, kao i potrebu za jasnim smjericama za etičku primjenu UI. Na temelju rezultata istraživanja izrađene su preporuke za odgojno-obrazovne djelatnike o primjeni DT i UI u obrazovanju, s naglaskom na sustavno unaprjeđenje digitalnih kompetencija, sigurnu i etičnu uporabu UI, adekvatnu infrastrukturu i jasne smjernice te svrhovitu primjenu u radu s učenicima, suradnji s roditeljima i promicanju dobrobiti.

Ključne riječi: umjetna inteligencija, obrazovanje, preporuke, odgojno-obrazovni djelatnici, nastavnici, stručni suradnici, ravnatelji

MIŠLJENJA RODITELJA/SKRBNIKA O PRIMJENI UMJETNE INTELIGENCIJE U OBRAZOVANJU: REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROJEKTA BrAIIn

Matea Bodrožić Selak ✉

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Marina Merkaš

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Lana Ciboci Perša

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Marija Šakić Velić

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Toni Čosić

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Josip Ježovita

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Snježana Mališa

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Mario Pandžić

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Ana Haramina

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Ana Žulec Ivanković

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Lovro Knežević

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Klara Bilić

*Hrvatska akademska i istraživačka
mreža – CARNET, Zagreb, Hrvatska*

Jasminka Maravić

*Hrvatska akademska i istraživačka
mreža – CARNET, Zagreb, Hrvatska*

Izlaganje obuhvaća ključne rezultate istraživanja s roditeljima/skrbnicima na temu primjene umjetne inteligencije (UI) u obrazovanju provedenog u okviru projekta Primjena digitalnih tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji u obrazovanju – BrAIIn te na njima utemeljene preporuke za roditelje/skrbnike o primjeni digitalnih tehnologija (DT) u obrazovanju. Istraživanje je provedeno od siječnja do svibnja 2025. godine u 24 osnovne i 22 srednje škole u Hrvatskoj. U kvantitativnom dijelu istraživanja sudjelovalo je 924 roditelja prosječne dobi 44.7 godina, od čega njih 53% ima djecu u osnovnoj školi (od 5. do 8. razreda). U kvalitativnom dijelu istraživanja sudjelovalo je 51 roditelj/skrbnik prosječne dobi 45.6 godina u 14 fokus grupa (10 osnovna i 4 srednja škola). Iako su istraživanjem su obuhvaćena iskustva i mišljenja o različitim aspektima DT i UI, u izlaganju će biti prikazani glavni trendovi vezani uz UI i obrazovanje. Dobiveni rezultati pokazuju da roditelji/skrbnici koriste tehnologije temeljene na UI u svakodnevnom životu i radu. Nalazi pokazuju da se neki roditelji/skrbnici vrlo aktivno obrazuju i koriste tehnologije temeljene na UI, primarno zbog posla, dok u edukativne svrhe koriste nešto rjeđe uz oprez. U prosjeku, roditelji/skrbnici svoju razinu UI pismenosti procjenjuju umjerenom. Neki roditelji/skrbnici navodili su da koriste različite UI alate zajedno s djecom kao pomoć pri učenju. Roditelji/skrbnici primarno su oprezni oko UI, jer smatraju da ljudi trebaju biti odgovorni u korištenju UI. U prosjeku, uglavnom se ne slažu s tim da bi korištenje UI doprinijelo poboljšanju kvalitete

---

✉ matea.selak@unicath.hr

obrazovanja djece. U fokus grupama su roditelji/skrbnici iznosili različita pozitivna i negativna mišljenja o primjeni UI u obrazovanju. Roditelji/skrbnici većinom izražavaju potrebu za vlastitom dodatnom edukacijom o korištenju UI alata. Na temelju rezultata izrađene su preporuke za roditelje/skrbnike, pri čemu ćemo se u izlaganju usmjeriti na one koje se odnose na poznavanje i razumijevanje alata UI, kritičko razmišljanje i razvoj UI pismenosti, sigurnost i privatnost u digitalnom svijetu, elektroničko nasilje i digitalne rizike, ulogu UI u obrazovanju, opću dobrobit, kao i ulogu roditelja/skrbnika kao uzora djeci.

Ključne riječi: umjetna inteligencija, obrazovanje, preporuke, roditelji

MIŠLJENJA UČENIKA O PRIMJENI UMJETNE INTELIGENCIJE U OBRAZOVANJU: REZULTATI ISTRAŽIVANJA PROJEKTA BrAIIn

Ana Žulec Ivanković

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Marina Merkaš

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Lana Ciboci Perša

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Marija Šakić Velić

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Toni Čosić

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Josip Ježovita

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Snježana Mališa

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Mario Pandžić

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Ana Haramina

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Matea Bodrožić Selak ✉

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Lovro Knežević

*Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Klara Bilić

*Hrvatska akademska i istraživačka
mreža – CARNET, Zagreb, Hrvatska*

Jasminka Maravić

*Hrvatska akademska i istraživačka
mreža – CARNET, Zagreb, Hrvatska*

Izlaganje obuhvaća ključne rezultate istraživanja s učenicima osnovnih i srednjih škola na temu primjene umjetne inteligencije (UI) u obrazovanju provedenog u okviru projekta Primjena digitalnih tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji u obrazovanju – BrAIIn te na njima utemeljene preporuke za učenike o primjeni digitalnih tehnologija (DT) u obrazovanju. Istraživanje je provedeno od siječnja do svibnja 2025. godine u 24 osnovne škole (5.–8. razred) i 22 srednje škole na području RH. Kvantitativni dio obuhvaća primjenu upitnika u kojem je sudjelovalo 3913 učenika (1986 učenika pohađalo je osnovnu, a 1927 srednju školu). U kvalitativnom dijelu istraživanja sudjelovalo je 299 učenika (164 učenika pohađalo je osnovnu, a 135 srednju školu) kroz 50 fokus grupa. Iako su istraživanjem obuhvaćena iskustva i mišljenja o različitim aspektima DT i UI, u izlaganju će biti prikazani glavni trendovi vezani uz UI i obrazovanje. Rezultati pokazuju da je općenito korištenje DT u obrazovne svrhe znatno rjeđe zastupljeno u odnosu na korištenje DT u druge svrhe, poput zabave i komunikacije. Od tehnologija temeljenih na UI učenici često koriste chatbotove, koje osobito često koriste srednjoškolci, za traženje informacija, objašnjavanje gradiva i izradu sastavaka. Srednjoškolci pokazuju i bolje razumijevanje o UI, dok je znanje osnovnoškolaca osnovnije. Iako učenici primjećuju prednosti primjene UI u obrazovanje (npr. lakši pristup informacijama, vizualizacija gradiva, besplatne instrukcije i ušteda vremena), istovremeno navode i rizike primjene (npr. netočnost i nepouzdanost odgovora, gubitak

---

✉ matea.selak@unicath.hr

kritičkog mišljenja i kreativnosti, varanje). Utvrđen je trend prema kojem UI pismeniji učenici izvještavaju o više pozitivnih posljedica korištenja DT na učenje i osobni razvoj. Dio učenika je često izložen digitalnim rizicima te je zabilježen trend poteškoća u reguliranju vremena, konteksta i svrhe korištenja DT i UI, osobito kod starijih učenika. Na temelju rezultata izrađene su preporuke za odgovorno korištenje DT i UI namijenjene učenicima. U preporukama je naglašeno da tehnologija treba (p)ostati potporni alat u učenju, a ne zamjena za kognitivne procese, pritom je potrebna sustavna kritička provjera informacija, odgovorna zaštita privatnosti te uspostavljanje ravnoteže između vremena provedenog pred ekranom i aktivnosti uživo.

Ključne riječi: umjetna inteligencija, obrazovanje, preporuke, učenici

EFEKT PRISTOJNOSTI I EFEKT STRANOG JEZIKA U KOMUNIKACIJI POD UVJETIMA NEIZVJESNOSTI

Francesca Dumančić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Mirjana Tonković

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Efekt pristojnosti odnosi se na tendenciju ublažavanja vjerojatnosti događaja prilikom komunikacije o ozbiljnijim ili prijetecim događajima, dok se efekt stranog jezika odnosi na razlike u procjenama i odlukama ovisno o tome donose li se one na materinskom ili stranom jeziku. Dosadašnja istraživanja pokazuju da korištenje stranog jezika može dovesti do viših procjena koristi, nižih procjena rizika te smanjene podložnosti emocionalno utemeljenim pristranostima. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati utječu li jezik i razina prijetnje događaja na vjerojatnosti tih događaja koje ljudi prenose drugima te smanjuje li upotreba stranog jezika efekt pristojnosti. U prvom eksperimentu sudjelovalo je 78 hrvatsko-engleskih bilingvalnih sudionika. Primijenjen je 2 × 2 mješoviti nacrt s jezikom kao nezavisnim dijelom nacrta i razinom prijetnje događaja kao zavisnim dijelom nacrta. Sudionici su čitali kratke scenarije o mogućim prijetecim događajima te su na skali od 0 do 100% procjenjivali koliku bi vjerojatnost tih događaja prenijeli drugoj osobi. U drugom eksperimentu, provedenom na uzorku od 220 njemačko-engleskih bilingvalnih odraslih osoba primijenjen je isti postupak, uz dodatno mjerenje aspekata ličnosti pristojnost i suosjećajnost. U oba istraživanja pronađen je statistički značajan glavni efekt jezika: sudionici su na stranom jeziku prenosili više procjene vjerojatnosti prijetecih događaja nego na materinskom. Taj je nalaz je u skladu s literaturom o smanjenoj emocionalnoj reaktivnosti prilikom korištenja stranog jezika. Potvrđen je i efekt pristojnosti: sudionici su prenosili niže vjerojatnosti visokougrožavajućih događaja nego niskougrožavajućih događaja što upućuje na tendenciju ublažavanja društveno neugodnijih informacija. Interakcija jezika i razine prijetnje nije bila statistički značajna, a aspekti pristojnost i suosjećajnost nisu moderirali ove učinke. Rezultati potvrđuju postojanje oba efekta u komunikaciji neizvjesnosti, ali ne podupiru pretpostavku da upotreba stranog jezika smanjuje sklonost ublažavanju prijetecih informacija. Nalazi imaju implikacije za razumijevanje komunikacije o riziku u višejezičnim kontekstima.

Ključne riječi: efekt pristojnosti, efekt stranog jezika, komunikacija o riziku, uvjeti neizvjesnosti, dvojezičnost

---

✉ fdumanci@ffzg.hr

MOŽE LI UMJETNA INTELIGENCIJA PROCIJENITI IMPLICITNI MOTIV ZA POSTIGNUĆEM? KONVERGENTNA I KRITERIJSKA VALJANOST PROCJENA IZ ODGOVORA NA OTVORENA PITANJA

Alma Džafić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Mitja Ružojčić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Zvonimir Galić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

U svim popisima vještina potrebnima za poslove budućnosti navode se vještine koje se izravno mogu povezati s motivom za postignućem (MP). Međutim, od početka psihologijskih istraživanja motiva za postignućem čini se jasnim da se taj motiv dijelom nalazi u nesvjesnim psihološkim procesima i da se ne može u potpunosti mjeriti upitnicima samoprocjene. Teorija uvjetovanog rezoniranja pretpostavlja da se implicitne motive može zahvatiti opažanjem kognitivnih pristranosti vezanih za određeni motiv. Dok testovi uvjetovanog rezoniranja mjere implicitne motive pomoću posebno dizajniranih zadataka induktivnog rezoniranja u kojima sudionici interpretiraju dvosmislene socijalne situacije, u ovom istraživanju htjeli smo provjeriti može li se paradigma uvjetovanog rezoniranja primijeniti na mjerenje implicitnog MP-a iz pisanih odgovora na tri otvorena pitanja. U dvjema studijama ispitali smo konvergentnu i kriterijsku valjanost procjena MP-a dobivenih pomoću velikog jezičnog modela ChatGPT 5.2, koji je procjenjivao otvorene odgovore klasificirajući svaki odgovor kao visok ili nizak na MP-u. Za analizu MP-a iz tekstualnih odgovora koristili smo i validirani program Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC). U prvoj studiji sudjelovalo je 190 zaposlenih regrutiranih preko platforme Prolific, a u drugoj 190 studenata. U obje studije sudionici su, uz otvorena pitanja, ispunili samoprocjenu MP-a i Test uvjetovanog rezoniranja za MP (TUR-MP) te niz kriterijskih varijabli relevantnih za MP. U uzorku zaposlenih ChatGPT procjene bile su pozitivno povezane sa samoprocjenom MP-a i LIWC rezultatima, ali ne i s TUR-MP. Također, bile su pozitivno povezane s položajem u organizacijskoj hijerarhiji, odgovornim organizacijskim ponašanjem, uspjehom u karijeri i doživljajem posla kao poziva. Nisu pronađene povezanosti s traženjem prečica na poslu, plaćom, obrazovanjem ni poduzetničkim iskustvom. U studentskom uzorku ChatGPT procjene nisu bile povezane sa samoprocjenom MP-a ni Testom uvjetovanog rezoniranja za MP, ali jesu s LIWC rezultatima, te nisu bile povezane ni s jednom kriterijskom varijablom. S druge strane, samoprocjene MP-a bile su pozitivno povezane s biografskim upitnikom postignuća i negativno s traženjem prečica u studiju, dok je TUR-MP pozitivno korelirao s prosječkom ocjena. Rezultati upućuju na potencijal umjetne inteligencije u obliku velikih jezičnih modela u procjeni implicitnih motiva za selekcijske svrhe, ali i na potrebu za dodatnim provjerama njihove valjanosti.

Ključne riječi: motiv za postignućem, selekcija zaposlenika, teorija uvjetovanog rezoniranja, umjetna inteligencija, analiza teksta

---

✉ adzafic@m.ffzg.hr

PRACTICES OF LENTEN ABSTINENCE IN CONTEMPORARY CONTEXT: A QUALITATIVE CONTENT ANALYSIS

Vlado Ćubela

student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, Bosnia and Herzegovina

Maja Pandža Topić ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, Bosnia and Herzegovina

Toni Krešić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, Bosnia and Herzegovina

Lent is traditionally understood as a period of fasting, prayer and moral reflection (Pažin, 2000). From a psychological perspective, such practices can be conceptualized as structured forms of self-regulation (Baumeister & Vohs, 2007). However, little is known on how individuals in contemporary contexts interpret and pursue their Lenten decisions. The present study aimed to explore the motives as well as the content and thematic structure of self-reported Lenten commitments through a self-regulation framework. As a part of a larger longitudinal study, a total of 292 participants self-identified as Roman Catholics (aged 18-65; 84% women) responded to questions asking what they planned to abstain or change during Lent as well as the motives they had for such decisions. Responses were coded and organized into higher-order thematic categories. The most frequent decision involved dietary restraint (e.g., abstaining from sweets, snacks, alcohol, cigarettes, or meat), reflecting behavioral impulse control. A second prominent category concerned digital self-regulation, including reduced use of social media, mobile phones, and other screen-based activities, suggesting contemporary forms of attentional regulation. Moral-behavioral control (e.g., reducing swearing, gossiping, arguing, or engaging in sexual activities) and emotional regulation (e.g., decreasing anger, impatience, negative thoughts) were also strongly represented. Additionally, many participants emphasized intentional spiritual practices, such as increased prayer, Bible reading, Mass attendance, and fasting, alongside broader identity-oriented goals of „becoming a better person“. Dominant motives for these decisions were spiritual and personal growth, followed by physical health and pursuing a healthier lifestyle. Findings suggest that Lent functions not only as a religious ritual but also as a structured period of self-regulation and self-improvement. Traditional forms of fasting coexist with contemporary forms of „digital abstinence“, indicating an adaptation of religious practice to modern behavioral challenges.

Keywords: self-regulation, Lent, religious motivation, qualitative analysis

---

✉ maja.pandza@ff.sum.ba

KLIKOM DO AKCIJE: ODNOS ONLINE AKTIVIZMA I PROMICANJA DRUŠTVENE PRAVDE MEĐU MLADIMA

Iva Sušilović ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Marina Maglić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Renata Franc

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

U današnje vrijeme društvene mreže i digitalni prostori predstavljaju jedan od najbitnijih elemenata svakodnevnog života mladih, a samim time postaju neizostavan čimbenik u razvoju njihovog političkog identiteta. Mladi u online okruženju mogu formirati i izražavati svoje političke stavove, povezivati se s istomišljenicima te poduzimati konkretne akcije, samostalno ili u grupi, kako bi promicali društvenu pravdu. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati kako je ranije sudjelovanje u online oblicima kolektivnih akcija povezano s namjerama daljnjeg promicanja društvene pravde, kao i mehanizme u podlozi tog odnosa. Provedeno je online anketno istraživanje uz sudjelovanje 214 studenata četiriju hrvatskih sveučilišta, pri čemu je 87% sudionika bilo ženskog spola, 10% muškoga te 3% ostalih. Osim sociodemografskih, prikupljeni su podaci o učestalosti sudjelovanja u određenim online kolektivnim akcijama, kao i o stavovima vezanim uz društvenu pravdu, percipiranoj bihevioralnoj kontroli, društvenim normama te namjerama promicanja društvene pravde. Hijerarhijskom regresijskom analizom utvrđeno je da online aktivizam značajno pozitivno predviđa namjere promicanja društvene pravde, čak i uz kontrolu spola, dobi, političke orijentacije i religioznosti, a medijacijskom analizom utvrđeno je da percipirana bihevioralna kontrola i društvene norme djelomično objašnjavaju taj odnos. Dakle, rezultati ukazuju na to da online kolektivne akcije mogu potaknuti daljnje djelovanje izravno, ali i neizravno kroz percepciju učinkovitosti te društvene prihvaćenosti promicanja društvene pravde. Osim znanstvenog doprinosa, dobiveni rezultati imaju bitne praktične implikacije u vidu poticanja mladih na kolektivno djelovanje te preuzimanje aktivnije uloge u promicanju društvene pravde.

Ključne riječi: online kolektivne akcije, društvena pravda, percipirana bihevioralna kontrola, društvene norme

DIJELJENA ETIOLOGIJA SUBJEKTIVNE DOBROBITI I HEXACO CRTA LIČNOSTI – REZULTATI OBITELJSKE STUDIJE

Denis Bratko ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Vania Viskić

studentica, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Martina Lozić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Subjektivna dobrobit povezana je s brojnim važnim životnim ishodima zbog čega je poznavanje faktora koji su povezani s individualnim razlikama u njenom stupnju jedno od ključnih pitanja u tome području istraživanja. U literaturi je dobro poznat nalaz kako je subjektivna dobrobit snažno povezana s ličnosti, a istraživanja provedena metodologijom studije blizanaca pokazuju da se genetska varijanca tih dvaju konstrukata u značajnoj mjeri preklapa. Međutim, u području bihevioralno-genetičkih istraživanja subjektivne dobrobiti nedostaje nalaza iz obiteljskih studija, čija metodologija nerijetko rezultira ponešto drugačijim rezultatima. Stoga je glavni cilj ovog istraživanja bio produbljivanje dosadašnjih spoznaja o stupnju genetskih i okolinskih doprinosa individualnim razlikama u subjektivnoj dobrobiti, kao i u stupnju dijeljenih genetskih i okolinskih doprinosa s crtama ličnosti. Podaci su prikupljeni na ukupno 396 obitelji u dva istraživačka vala. Pritom su prikupljeni podaci na ukupno 229 trijada (potomak-majka-otac), 130 parova potomak-majka te 37 parova potomak-otac. Prosječna dob potomaka iznosi 22.60 god. (61% ženskog spola), prosječna dob majki 52.47 god., a prosječna dob očeva je 55.06 god. Kao mjerni instrumenti korišteni su Skala zadovoljstva životom i PANAS za procjenu subjektivne dobrobiti te HEXACO-100 za procjenu osobina ličnosti. Gornja granica genetskog doprinosa individualnim razlikama u subjektivnoj dobrobiti izračunat je na tri različita načina koji se koriste u obiteljskim studijama: udvostručenom korelacijom između majke i potomka, udvostručenom korelacijom između oca i potomka te regresijom potomka na prosječan rezultat roditelja. Rezultati pokazuju kako procjena gornje granice heritabilnosti subjektivne dobrobiti iznosi između 28% i 52%, ovisno o načinu izračuna. Što se tiče povezanosti s ličnosti, rezultati pokazuju kako je subjektivna dobrobit naj snažnije povezana s ekstraverzijom i na fenotipskoj i na etiološkoj razini. Točnije, rezultati unakrsnih korelacija sugeriraju da se subjektivna dobrobit i ličnost dijelom temelje na zajedničkim aditivnim genetskim i dijeljenim okolinskim utjecajima. Ovakvi nalazi upućuju na zaključak da su etiološki doprinosi koji stoje u podlozi subjektivne dobrobiti u značajnoj mjeri isti oni koji pridonose i razvoju ličnosti, primarno ekstraverzije.

Ključne riječi: obiteljska studija, subjektivna dobrobit, ličnost, HEXACO

THE ROLE OF PERSONALITY AND SOCIAL ATTITUDES IN SHAPING MENSTRUAL ATTITUDES

Sanda Stanković ✉

LIRA lab, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Ljiljana B. Lazarević

LIRA lab, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Asmir Gračanin

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Rijeka, Rijeka, Croatia

Goran Knežević

LIRA lab, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Attitudes toward menstruation have implications for gender (in)equality, affecting women's education, health, and social participation. They comprise several dimensions, such as that menstruation should be concealed, is a source of disability or annoyance, or prescribes and proscribes specific behaviors. There is also a positive dimension referring to pride and joy. Menstrual attitudes are likely to be related to general traditionalist or sexist attitudes; however, their broader psychological and ideological antecedents were rarely examined. In this study, we investigated how general social attitudes, ambivalent sexism, and personality traits predict attitudes towards menstruation, using a comprehensive mediation model. The study was cross-sectional and conducted in Serbia ($N = 315$; 87.3% female; $M_{age} = 23.5$, $SD = 5.21$) and Croatia ($N = 371$; 83% female; $M_{age} = 25.9$, $SD = 10.5$). Participants completed the LSS/S-60 scale, assessing social attitudes (Petrović, 2020); the short Ambivalent Sexism Inventory (Rollero et al., 2014); and the Beliefs about and Attitudes Toward Menstruation scale (Marván et al., 2006). Personality predictors included the HEXACO-18 (Olaru & Jankowsky, 2021) and Delta9 (Knežević et al., 2017), a measure of Disintegration or psychosis proneness. We performed a multigroup path analysis and retained only significant paths. Robust maximum likelihood estimation was then used, and the model demonstrated a very good fit: Chi-square = 281.593, $df = 138$, $p = .000$, RMSEA (90% CI) = .055 (.046 - .064), CFI = .942, and SRMR = .061. Among social attitudes, Traditional and religious sources of authorities (TRA) were the most robust predictor of attitudes toward menstruation, predicting Disability, Secrecy, and Proscriptions and Prescriptions. Egalitarianism predicted positive attitudes towards menstruation, and hostile sexism predicted Secrecy. Disintegration had both direct effects on Annoyance and Disability, and indirect effects via higher TRA and hostile sexism, and lower Egalitarianism. Openness predicted menstrual attitudes indirectly, through lower TRA and hostile sexism. The findings indicate that attitudes toward menstruation are embedded in both ideological belief systems and personality dispositions. Negative menstrual attitudes reflect traditionalism and hostile gender

---

✉ sanda.stankovic@gmail.com

ideology, rooted in high Disintegration and low Openness. Additionally, Disintegration seems to be a risk factor for lower tolerance and adaptability to menstruation.

Keywords: HEXACO, attitudes toward menstruation, disintegration, ambivalent sexism, social attitudes

SAMOPROCJENA RAZINE RAZVIJENOSTI VJEŠTINA SAMOREGULACIJE UČENJA STUDENATA UČITELJSKIH STUDIJA NA POČETKU I ZAVRŠETKU STUDIJA

Anela Nikčević-Milković ✉

Odjel za nastavničke studije u Gospiću, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Slavica Šimić

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Melani Kosec

Osnovna škola "Dubovac", Karlovac, Hrvatska

Emma Majerić

Osnovna škola "Ante Kovačića", Marija Gorica, Hrvatska

Teorijski okvir ovog istraživanja je Pintrichev model samoregulacije učenja (SRU) (2000; 2004) koji naglašava aktivno upravljanje učenjem kroz faze planiranja, praćenja, prilagodbe i vrednovanja u kognitivnom, afektivnom, ponašajnom i kontekstualnom području. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi samoprocjenjenu razinu razvijenosti, iskustva i stavove prema SRU kod studenata učiteljskih studija – onih koji su na početku i onih koji su na kraju studija. Konstrukt SRU jako je važan studentima učiteljskih studija kako za njihovo vlastito učenje tako i za poučavanje njihovih budućih učenika. Provedene su dvije fokus grupe studenata prve i pete godine studija dva sveučilišna odjela – Odjela za nastavničke studije u Gospiću i Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru. Rezultati tematske analize odgovora pokazuju da sudionici istraživanja aktivno upravljaju svojim učenjem: planiraju, postavljaju (pod)ciljeve učenja, koriste različite strategije učenja, metakognitivna svjesnost im je visoko razvijena, međutim, nisu u potpunosti upoznati sa svim tehnikama učenja. Motivaciju, upornost i adaptivne strategije učenja procjenjuju ključnim čimbenicima uspjeha te raniji (ne)uspjeh oblikuje buduće vještine SRU. Sudionici istraživanja navode da bi se vještine SRU trebale poučavati što ranije u osnovnoj školi. Za razliku od studenata završne godine studija koji su o vještinama SRU najviše naučili na studiju, studenti na početku akademske karijere uopće nisu čuli za konstrukt SRU, ali su čuli za sinonim „učiti kako učiti“. Također, ovi studenti navode da gradivo nekada uče napamet bez obzira na osviještenost SRU te da procjenjuju nedovoljan poticaj SRU od strane svojih nastavnika u osnovnoj i srednjoj školi. Postoji razlika u samoprocijenjenoj razini razvijenosti vještina SRU s obzirom na godinu studija u korist pete godine, ali ne i s obzirom na odjel na kojem studenti studiraju. Razvoj vještina SRU doprinosi većoj autonomiji, motivaciji i odgovornosti učenika te predstavlja temelj njihovog cjeloživotnog učenja. Ovo istraživanje ukazuje na potrebu sustavne podrške razvoju vještina SRU kroz cjelokupnu vertikalnu obrazovanja, započevši je što ranije, a uloga učitelja i nastavnika u tome je ključna.

Ključne riječi: fokus grupe, Pintrichev model samoregulacije učenja, strategije i tehnike učenja, studenti, tematska analiza odgovora

DISPOZICIJE MIŠLJENJA I TOČNOST METAKOGNITIVNOG NADGLEDANJA

Igor Bajšanski ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Valnea Žauhar

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Pavle Valerjev

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Iako se uobičajeno pretpostavlja da dispozicije mišljenja mogu biti povezane s točnošću metakognitivnog nadgledanja, takvi su odnosi nedovoljno istraživani. U ovome smo istraživanju ispitali povezanost između aktivno otvorenog mišljenja i potrebe za kognicijom s različitim pokazateljima metakognitivnog nadgledanja. U istraživanju je sudjelovalo 286 studentica i studenata. Korištena su dva skupa zadataka, zadaci psiholoških miskoncepcija i zadaci općega znanja, a metakognitivno nadgledanje ispitano je pomoću procjena sigurnosti u točnost odgovora i retrospektivnih procjena ukupne izvedbe. Aktivno otvoreno mišljenje uglavnom je bilo negativno povezano sa metakognitivnim procjenama, a potreba za kognicijom bila je pozitivno povezana s procjenama. Aktivno otvoreno mišljenje bilo je povezano s nižom razinom pretjerane samouvjerenosti, ali i s višom razinom razlikovanja točnih i netočnih odgovora. S druge strane, potreba za kognicijom bila je povezana s višom pretjeranom samouvjerenošću, dok nije bila povezana sa sposobnošću razlikovanja točnih i netočnih odgovora. Dobiveni rezultati ukazuju na pozitivnu ulogu aktivno otvorenog mišljenja u metakognitivnom nadgledanju, te na potencijalnu negativnu ulogu potrebe za kognicijom.

Ključne riječi: metakognitivno nadgledanje, dispozicije mišljenja, aktivno otvoreno mišljenje, potreba za kognicijom, metakognitivne procjene

MALADAPTIVE PERFECTIONISM AS A PROPOSED MECHANISM LINKING AMBIGUITY INTOLERANCE TO ANXIETY AND MENTAL HEALTH IN COMPETITIVE ATHLETES

Ivana Pedović ✉

Faculty of Philosophy, Niš, Serbia

Duško Lepir

Faculty of Physical Education and Sport, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Petar Mitić

Faculty of Sport and Physical Education, Niš, Serbia

Ambiguity intolerance (AI) is a dispositional tendency to perceive ambiguous situations or stimuli as threatening or aversive. In performance-oriented contexts such as competitive sport, it may shape evaluative processes and increase vulnerability to anxiety and psychological distress. The present study examined whether dimensions of sport perfectionism mediate the relationship between AI and both anxiety and mental health. The initial sample included 543 athletes from various sports and competitive levels (regional, national, international); after excluding failed attention checks, 493 remained. The majority were male (60.2%, $N = 297$), 38.7% were female ($N = 191$), and 1.0% preferred not to disclose their gender ($N = 5$). Participants' age ranged from 15 to 64 years ($M = 20.92$, $SD = 6.83$). Athletes were recruited in Serbia and Bosnia and Herzegovina using convenience sampling. Instruments included the Short Ambiguity Intolerance Scale (SAIS-7; $\alpha = .60$), the Multidimensional Inventory of Perfectionism in Sport (MIPS), from which two dimensions were used: Striving for Perfection ($\alpha = .91$) and Negative Reactions to Imperfection ($\alpha = .83$), the GAD scale ($\alpha = .89$), and the Mental Health Inventory (MHI; $\alpha = .82$). A mediation model was tested using path analysis, with competition level included as an ordinal control variable and specified as an exogenous predictor of AI, perfectionism, and anxiety. AI directly predicted higher anxiety ($\beta = .13$, $p < .001$) and poorer mental health ($\beta = -.11$, $p = .022$). It also predicted higher striving for perfection ($\beta = .10$, $p = .026$) and stronger negative reactions to imperfection ($\beta = .27$, $p < .001$). Negative reactions to imperfection were moderately to strongly associated with higher anxiety ($\beta = .42$, $p < .001$) and poorer mental health ($\beta = -.36$, $p < .001$). In contrast, striving for perfection predicted lower anxiety ($\beta = -.09$, $p = .034$) and better mental health ($\beta = .16$, $p < .001$). AI predicted anxiety primarily through negative reactions to imperfection ($\beta = .11$, $p < .001$), whereas the indirect path via striving was non-significant. A similar pattern emerged for mental health, with a significant negative indirect effect through negative reactions to imperfection ($\beta = -.09$, $p < .001$). These findings suggest that maladaptive sport perfectionism may be a mechanism linking AI to anxiety and poorer mental health. Results should be interpreted cautiously due to sample heterogeneity and small effect sizes.

Keywords: ambiguity intolerance, mental health, anxiety, sport perfectionism, competitive athletes

---

✉ ivana.pedovic@filfak.ni.ac.rs

KAKO NASTAVNICI VIDE UMJETNU INTELIGENCIJU? PROVJERA MODELA PRIHVAĆANJA TEHNOLOGIJE NA UZORKU NASTAVNIKA

Antun Palanović ✉

Sveučilište Algebra Bernays, Zagreb, Hrvatska

Mitja Ružojčić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Očekuje se da će nedavni razvoj umjetne inteligencije (UI) u obliku chatbotova koje pogone veliki jezični modeli (npr. ChatGPT, Claude, Gemini) izazvati velike promjene u obrazovanju. S jedne strane, UI ima potencijal poboljšati način na koji učimo i poučavamo, npr. kroz personalizaciju procesa učenja. S druge strane, UI može smanjiti razvoj osnovnih vještina i usvajanje osnovnih znanja, npr. kroz generiranje pisanih uradaka učenicima ili olakšavanje varanja na ispitima. Nastavničko poznavanje UI i stavovi prema UI mogle biti važne odrednice toga kako će oni iskoristiti potencijal UI. Prema modelu prihvaćanja tehnologije (*eng.* Technology acceptance model), dvije su glavne odrednice prihvaćanja novih tehnologija – percipirana lakoća korištenja i procjena korisnosti tehnologije. Ove procjene oblikuju stav prema tehnologiji, a pozitivniji stav potom povećava vjerojatnost češćeg korištenja tehnologije u praksi. Cilj ovog istraživanja bio je provjeriti temeljne postavke ovog modela na uzorku nastavnika. Kontaktiranjem škola, putem internetskih portala i Facebook grupa regrutirali smo uzorak od 361 (82% sudionica) nastavnika osnovnoškolske, srednjoškolske i visokoškolske razine iz cijele Hrvatske. Istraživanje je provedeno putem online upitnika. Nastavnici su riješili kratku mjeru znanja o UI-u koju smo koristili kao indikator lakoće korištenja, procijenili su koliko smatraju UI alate korisnim u svom poslu i koliko očekuju da će UI promijeniti obrazovne prakse. Uz to, ispunili su mjeru stava o UI-u, iskazali koliko često koriste UI u svakodnevici i koliko smatraju važnim da nastavnici ovladaju UI alatima. Rezultati medijacijskih analiza pružaju potporu modelu prihvaćanja tehnologije. Sva tri prediktora neizravno su bila pozitivno povezana, putem pozitivnijih stavova, s korištenjem UI alata i s procjenom važnosti edukacije nastavnika u korištenju UI-a u radu. Drugim riječima, veća razina znanja, percepcije korisnosti i uloge UI-a u budućnosti pozitivno su povezana sa stavom o UI-u, koji potom pozitivno predviđa korištenje i procjenu važnosti nastavničke edukacije.

Ključne riječi: model prihvaćanja tehnologije, umjetna inteligencija, obrazovanje

OSOBNI I RADNI RESURSI KAO PREDIKTORI ZADOVOLJSTVA POSLOM STRUČNIH SURADNIKA U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Izabela Sorić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Đudita Franko

Agencija za odgoj i obrazovanje RH, Zagreb, Hrvatska

Tamara Malešević

Institut za školstvo Slovenije, Ljubljana, Slovenija

Alenka Polak

Pedagoški fakultet, Sveučilište u Ljubljani, Ljubljana, Slovenija

Dosadašnja istraživanja pokazala su da usprkos njihovoj dobroj educiranosti (imaju znanja i vještine potrebne za rješavanje različitih problema u obrazovnom okruženju), povećani pritisci povezani s poslom, kao što su emocionalni zahtjevi za empatijom, produljena izloženost patnji i poteškoćama, smanjena kontrola u donošenju odluka u školama i mnogi stalni pritisci koji proizlaze iz različitih izvora uključujući djecu, roditelje i odgojno-obrazovne djelatnike dovode do sve većih razina stresa na poslu, te posljedično, do sagorijevanja obrazovnih stručnjaka u odgojno-obrazovnim ustanovama (George-Levi i sur., 2022). Model radnih zahtjeva i resursa profesionalnog stresa (Bakker i Demerouti, 2014) pretpostavlja da sva radna okruženja imaju svoje specifične čimbenike rizika povezane sa stresom na poslu, a ti se čimbenici mogu opisati kroz zahtjeve posla te resurse posla i osobne resurse koji pokreću dva neovisna procesa – proces narušavanja zdravlja i motivacijski proces. Interakcija između zahtjeva i resursa posla ključna je za razvoj opterećenja (stresa) i motivacije na poslu. Kako je zadovoljstvo poslom jedan od ključnih čimbenika motivacije, cilj ovog rada bio je provjeriti u kojoj mjeri osobni resursi (radni staž, samoprocjena vještine timskog rada i vlastitih kompetencija za rad), resursi posla (socijalna podrška na poslu i podrška ravnatelja) i zahtjevi posla (zahtjevnost i kontrola) doprinose zadovoljstvu poslom kod stručnih suradnika u odgojno-obrazovnim ustanovama. Istraživanje je provedeno online metodom na 395 stručnih suradnika (371 žena i 24 muškarca) u odgojno-obrazovnim ustanovama u RH. Rezultati hijerarhijske regresijske analize su pokazali da su dulji radni staž, viša procjena vlastitih kompetencija za trenutnu kompleksnost posla i za rad u timu (osobni resursi), bolja socijalna podrška na poslu (resurs posla), te veća percipirana kontrola i manja zahtjevnost posla (zahtjevi posla) značajni prediktori zadovoljstva na poslu stručnih suradnika u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Rezultati su k tome indicirali i interesantne medijatorske odnose između ispitivanih varijabli (u skladu s polaznim modelom radnih zahtjeva i resursa), te pružaju korisne smjernice za oblikovanje preventivnih/interventnih programa s ciljem smanjenje stresa (ili bar njegovog ublažavanja) na sve kompleksnijem poslu stručnih suradnika u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Ključne riječi: stručni suradnici u odgojno-obrazovnim ustanovama, zadovoljstvo poslom, osobni resursi, radni resursi i zahtjevi

---

✉ isoric@unizd.hr

VALIDACIJA REVIDIRANE SKALE FLEKSIBILNOSTI SUOČAVANJA (CFS-R) NA UZORKU HRVATSKIH UČITELJA I NASTAVNIKA

Iva Miličević ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Petra Đurić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Irena Burić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati faktorsku strukturu i metrijske karakteristike Revidirane skale fleksibilnosti suočavanja (engl. Coping Flexibility Scale-Revised; CFS-R; Kato, 2020). Skala pretpostavlja trofaktorski model fleksibilnosti suočavanja koji obuhvaća napuštanje, ponovno suočavanje i metasuočavanje. U istraživanju je sudjelovao 4381 učitelj i nastavnik iz Hrvatske, koji su ispunili online upitnik kojim su ispitivani fleksibilnosti suočavanja, radna angažiranost, zadovoljstvo poslom, sindrom sagorijevanja i namjera napuštanja posla. Kako bi se provjerilo pristajanje pretpostavljenog trofaktorskog modela podacima, provedena je konfirmatorna faktorska analiza metodom maksimalne vjerojatnosti, a pristajanje modela procijenjeno je pomoću više pokazatelja. Dobiveni indeksi ukazuju na odlično pristajanje modela podacima ($\chi^2(51) = 247, p < .001, CFI = .99, TLI = .99, SRMR = .01$ i $RMSEA = .04$). Standardizirana faktorska zasićenja svih čestica zadovoljavajuće su visoka ($>.50$). Dobiveni rezultati potvrđuju pretpostavljenu trofaktorsku strukturu skale. McDonaldov omega koeficijent iznosi .88 za dimenziju napuštanja, .89 za ponovno suočavanje te .87 za metasuočavanje. Dodatni dokazi valjanosti dobiveni su ispitivanjem povezanosti s relevantnim radnim ishodima. Sve dimenzije fleksibilnosti suočavanja pozitivno su povezane s radnom angažiranošću i zadovoljstvom poslom. Suprotno tome, nisu utvrđene statistički značajne povezanosti dimenzija fleksibilnosti suočavanja i sagorijevanja na poslu niti namjere napuštanja posla. Iznimku predstavlja povezanost metasuočavanja i kognitivnih poteškoća kao simptoma sindroma sagorijevanja. Pritom učitelji i nastavnici koji češće koriste metasuočavanje iskazuju nižu razinu kognitivnih poteškoća. Rezultati ovog istraživanja pružaju potporu valjanosti i pouzdanosti CFS-R te doprinose boljem razumijevanju fleksibilnosti suočavanja kao multidimenzionalnog konstrukta. Ipak, pri interpretaciji rezultata potrebno je uzeti u obzir određena ograničenja istraživanja.

Ključne riječi: fleksibilnost suočavanja, konfirmatorna faktorska analiza, učitelji i nastavnici

ŠTO TRAJIMO NA TINDERU? ODNOS MOTIVA KORIŠTENJA I INTERNALIZIRANIH PROBLEMA KOD MLADIH ODRASLIH

Matea Kramarić ✉

Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Jelena Ogresta

Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Antonela Tarle

Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Uporaba aplikacija za upoznavanje predstavlja sve rašireniji oblik socijalne interakcije među mladim odraslima, no njihovi psihološki učinci nisu dovoljno razjašnjeni. Posebna se pozornost posvećuje problematičnoj uporabi, nefunkcionalnom obrascu upotrebe koji uključuje istaknutost, modifikaciju raspoloženja, povišenu toleranciju, apstinencijske simptome, konflikte u svakodnevnim odnosima i obavezama te relaps. Prema Teoriji upotrebe i gratifikacije te Teoriji kompenzacijske uporabe interneta, mediji se koriste iz različitih motiva i zadovoljenja psiholoških potreba koje nisu podmirene u svakodnevnim situacijama. Zadovoljenje tih potreba može dodatno ojačati upotrebu medija, a problematična uporaba negativno djelovati na mentalno zdravlje. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati medijacijsku ulogu usamljenosti i problematične uporabe Tindera u objašnjenju odnosa između motiva korištenja i internaliziranih problema (depresivnosti, anksioznosti i stresa) kod mladih odraslih te rodne razlike u tim odnosima. U online anketnom istraživanju su sudjelovala 204 aktivna korisnika Tindera (51% žena) u dobi od 18 do 35 godina ($M = 25.98$; $SD = 3.71$). Primijenjeni su upitnici za procjenu motiva korištenja Tindera (*engl.* Tinder Use Motivation Scale, TUMS), usamljenosti (Kratka verzija UCLA skale usamljenosti), problematične uporabe Tindera (*engl.* Problematic Tinder Use Scale, PTUS) te internaliziranih problema (Skala depresivnosti, anksioznosti i stresa, DASS-21). Rezultati su pokazali da žene češće navode motive traženja ljubavi i jačanja samopoštovanja, dok muškarci češće navode motive seksualnih odnosa i dosade. Usamljenost se pokazala ključnim čimbenikom koji je posredovao odnos između motiva traženja ljubavi i seksualnih odnosa te internaliziranih problema, djelomično i putem problematične uporabe aplikacija. Korištenje aplikacija iz dosade izravno je bilo povezano s problematičnom uporabom. Multigrupna analiza nije pokazala statistički značajne rodne razlike, no uočeni trendovi ukazuju da bi rizici kod žena u većoj mjeri mogli biti izravno povezani s osjećajem usamljenosti, neovisno o obrascima korištenja aplikacija, a kod muškaraca s različitim obrascima korištenja aplikacija. Dobiveni nalazi naglašavaju važnost prepoznavanja psiholoških ranjivosti povezanih s korištenjem aplikacija za upoznavanje te potrebu razvoja intervencija usmjerenih na zdravije obrasce korištenja aplikacija i očuvanje mentalnog zdravlja korisnika.

Ključne riječi: aplikacije za upoznavanje, motivacija, usamljenost, problematična uporaba, internalizirani problemi

---

✉ mkramaric1@pravo.hr

THE ROLE OF NEED CRAFTING IN THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTAL SUPPORT AND ADOLESCENT WELL BEING

Tamara Bolić ✉

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Andreja Brajša-Žganec

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Marija Džida

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

While need satisfaction can be viewed as a passive outcome of environmental support, the Need Crafting framework (Laporte et al., 2021) highlights that people can be active managers of their own need fulfilment. In this regard, parental autonomy support functions as a factor that empowers adolescents in shaping their environments. In the peer domain, this may involve selecting need-supportive friends and withdrawing from interactions that undermine psychological needs. Therefore, adolescents who experience high levels of autonomy support could be better equipped to proactively seek higher quality friendships and shape their well-being. The aim of the present study was to examine whether parental autonomy support is associated with adolescents' life satisfaction and perceived friend support through need crafting. A large sample ($N = 1,262$; $M = 15.97$ years old, $SD = .845$; 50.9% female) of adolescents completed the autonomy support subscale (POPS; Grolnick et al., 1997), the Need Crafting Scale (Laporte et al., 2021), the friend support subscale of the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS; Zimet et al., 1988), and the Students' Life Satisfaction Scale (SLSS; Huebner, 1991). Hierarchical regression and mediation analyses tested the role of parental autonomy support on outcomes via need crafting. For a subsample of participants ($N = 175$), data were available from a prior wave conducted two years earlier, enabling us to examine prospective associations between earlier levels of parental autonomy support and subsequent need crafting. Regression analyses revealed that parental autonomy support and need crafting were predictors of adolescent life satisfaction and perceived friend social support, accounting for 19.8% of the variance in life satisfaction and 15.2% in social support. Mediation analysis points to partial mediation in which autonomy support predicted increased need crafting, which in turn enhanced perceived friend support and life satisfaction. Hierarchical regression analysis revealed that while baseline autonomy support predicted later need crafting, the effect of previous support was non-significant when controlling for current autonomy support. These findings highlight that parental autonomy support fosters individual agency which could enable adolescents to shape their lives by actively seeking activities and environments (e.g. supportive friendships) that satisfy their basic psychological needs and enhance well-being.

Keywords: autonomy support, well-being, adolescence, need satisfaction

---

✉ tamara.bolic@pilar.hr

TRI PROCESA, STO ZADATKA: VALJANOST ZADATAKA IZVRŠNIH FUNKCIJA U KONTEKSTU TROPROCESNOG MODELA

Luka Juras ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Luna Marjan

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Marina Martinčević

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Andrea Vranić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Izvršne funkcije (IF) izdvajaju se kao jedan od najvažnijih kognitivnih prediktora različitih životnih ishoda, od akademskog uspjeha i samoregulacije u djetinjstvu do očuvanja kognitivnog funkcioniranja u starijoj dobi. Unatoč njihovoj teorijskoj i praktičnoj važnosti, istraživanja IF obilježena su izrazitom raznolikošću u načinu na koji se ovaj konstrukt operacionalizira što potvrđuje i činjenica da postoji više od stotinu zadataka osmišljenih za njihovo mjerenje. U pokušaju teorijskog objedinjavanja različitih mjera, dominantni model IF (Miyake i sur., 2000) pretpostavlja postojanje triju osnovnih procesa koji objašnjavaju izvedbu u velikom broju zadataka. Riječ je o međusobno povezanim procesima - ažuriranju, inhibiciji i prebacivanju - koji dijele zajednički opći mehanizam kognitivne kontrole. Međutim, korelacije među zadacima IF često su niže i manje stabilne nego što bi se očekivalo temeljem teorijskog modela. Cilj je ovog istraživanja bio provjeriti konvergentnu i diskriminantnu valjanost često korištenih zadataka IF. Ispitana su po tri zadatka za: svaki od tri osnovna procesa IF (ažuriranje, inhibicija i prebacivanje), složeni zadatak IF (Hanoi toranj), zadatak kapaciteta radnog pamćenja te zadatak brzine obrade informacija. Preliminarni nalazi kod N=80 sudionika mlađe odrasle dobi pokazali su izostanak sustavnih povezanosti između zadataka IF. Štoviše, ni zadaci koji zahvaćaju isti osnovni proces IF nisu pokazali dosljednu međusobnu povezanost. Taj je obrazac osobito izražen kod zadataka inhibicije i prebacivanja kad je kao varijabla korištena razlika u vremenu reakcije (tzv. utrošak). Stabilne korelacije zabilježene su samo u situaciji kad je kao varijabla korišteno jednostavno vrijeme reakcije, što sugerira da zabilježene povezanosti potencijalno odražavaju druge kognitivne procese poput brzine obrade informacija, a ne opći mehanizam kognitivne kontrole. Daljnji rezultati, utvrđeni kod starijih osoba (N= 60, dob 60+), osiguravaju vrijedan uvid u (ne)stabilnost utvrđenog obrasca povezanosti IF u razdoblju života koje karakterizira dediferencijacija kognitivnih sposobnosti. U širem kontekstu, rezultati naglašavaju potrebu za boljim razumijevanjem odnosa teorijske strukture konstrukta IF i mjernih zadataka i instrumenata koje se rutinski koriste kako u istraživanjima, tako i u selekcijskom i kliničkom okruženju.

Ključne riječi: izvršne funkcije, valjanost, troprocesni model

---

✉ ljuras@ffzg.hr

DRUGA VREMENA? GENERACIJSKA OBILJEŽJA KAKO IH VIDE ADOLESCENTI

Ena Uzelac ✉

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Iva Kapović

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Tea Pavin Ivanec

Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Margareta Jelić

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dinka Ćorkalo

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Generacijske specifičnosti kao i generacijske doživljajne i iskustvene razlike često se ističu u javnom diskursu, ali i među društvenim znanstvenicima. Stoga smo ovim kvalitativnim istraživanjem htjeli steći uvid u to kako adolescenti u Hrvatskoj, mlađi pripadnici tzv. generacije Z, definiraju generaciju kojoj pripadaju te koje društveno-povijesne događaje smatraju ključnima za oblikovanje generacijskih iskustava. Uz to, zanimalo nas je kako interpretiraju međugeneracijske sličnosti i razlike u kvaliteti života, društvenom povjerenju i spremnosti na društvene promjene. Provedene su 3 fokusne grupe sa 17 sudionika (9 učenica i 8 učenika), u dobi od 13 do 19 godina, pri čemu ih je 6 bilo iz viših razreda osnovne, a 13 iz srednjih škola u Zagrebu. Analiza sadržaja transkripata fokusnih grupa pokazala je da adolescenti vlastitom generacijom smatraju osobe rođene u rasponu od otprilike četiri do pet godina, premda se neki zadržavaju isključivo na osobama njihove dobi, uz iskazanu mogućnost promjene doživljaja generacije kako budu odrastali. Sudionici kao generacijske formativne događaje izdvajaju pandemiju COVID-19 te odrastanje u digitalnom okruženju. Za kvalitetu života adolescentima su važni dobri odnosi s obitelji i prijateljima, te mogućnost bavljenja aktivnostima koje ih ispunjavaju. Također, važno im je smanjiti brige i stres, posebice one povezane sa školom kod osnovnoškolaca. Sudionici misle da je danas teže postići kvalitetan život nego prije, te da su starije generacije bile zadovoljnije životom. U pogledu društvenoga povjerenja adolescenti izvještavaju o vrlo niskim razinama interpersonalnog povjerenja, pri čemu im je za izgradnju povjerenja nužan osobni kontakt. Povjerenje u institucije je također izrazito nisko, a vjeruju da su starije generacije više vjerovala i ljudima i institucijama, što pripisuju "drugačijim vremenima". Osnovnoškolci se doživljavaju premladima za značajniji društveni angažman, a sudionici općenito vide društvene mreže kao početni, ali nedovoljan alat za društvenu promjenu, ističući važnost influencera kao pokretača promjene. Veću spremnost na angažman izražavaju u slučaju osobne ugroze ili drastičnog pogoršanja stanja u društvu na različitim razinama. Zaključno, za razliku od uobičajenoga razumijevanja, adolescenti generacijom smatraju ljude dobno bliske njima, a generacijske razlike prepoznaju u nižoj kvaliteti života, slabijem povjerenju i manjoj spremnosti na društvene promjene svoje u odnosu na starije generacije.

Ključne riječi: generacije, adolescenti, kvaliteta života, društveno povjerenje, društvena promjena

---

✉ euzelac@m.ffzg.hr

IRRATIONAL BELIEFS PREDICT QUESTIONABLE HEALTH BEHAVIORS ACROSS NATIONS – EVIDENCE FROM A 33-COUNTRY STUDY

Ljiljana B. Lazarević ✉

*Institute of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Marija B. Petrović

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Aleksandra Lazić

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Danka Purić

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Goran Knežević

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Milica Ninković

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Iris Žeželj

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Sanda Stanković

*Department of Psychology and LIRA lab,
Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

Matúš Adamkovič

*Slovak Academy of Sciences, Košice,
Slovakia; Charles University, Prague, Czech
Republic; University of Jyväskylä, Jyväskylä,
Finland*

Ali H. Al-Hoorie

*Royal Commission for Jubail and Yanbu,
Jubail, Saudi Arabia*

Sinan Alper

*Department of Psychology, Yasar
University, Izmir, Turkey*

Rizwana Amin

Effat University Jeddah, Saudi Arabia

Patrícia Arriaga

*University Institute of Lisbon (Iscte-IUL),
Cis-Iscte, Lisbon, Portugal*

Igor Bajšanski

*Department of Psychology, Faculty of
Humanities and Social Sciences, University
of Rijeka, Rijeka, Croatia*

Aistė Bakaitytė-Bagdonė

*Institute of Psychology, Mykolas Romeris
University, Vilnius, Lithuania*

Krystian Barzykowski

*Institute of Psychology, Faculty of
Philosophy, Jagiellonian University,
Kraków, Poland*

Michèle D. Birtel

*University of Greenwich, London, United
Kingdom*

Abdel H. Boudoukha

*Laboratoire de psychologie des Pays de la
Loire, Nantes Université, Université
d'Angers, France*

Émilie Bucourt

*Laboratoire de Psychologie des Pays de la
Loire, Nantes Université, Université
d'Angers, France*

Julie Carré

*Université de Bretagne Occidentale, Faculté
des Lettres et Sciences Humaines, Brest,
France*

Vladimíra Čavojová

*Slovak Academy of Sciences, Bratislava,
Slovakia*

Nadia S. Corral-Frias

*Universidad de Sonora, Hermosillo, Sonora,
Mexico*

Anca Dobrean

*Department of Clinical Psychology and
Psychotherapy, Babeş-Bolyai University,
Cluj-Napoca, Romania; The International
Institute for the Advanced Studies of
Psychotherapy and Applied Mental Health,
Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca,
Romania*

Saša Drače

*Faculty of Philosophy, University of
Sarajevo, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina*

✉ ljiljana.lazarevic@f.bg.ac

Srđan Dušanić

Faculty of Philosophy, University of Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Arunas Emeljanovas

Department of Nursing, Institute of Health Sciences, Faculty of Medicine, Vilnius University, Vilnius, Lithuania

Matthew Facciani

University of Notre Dame, Notre Dame, United States of America

Pablo Ezequiel Flores-Kanter

Universidad Santo Tomás, Villavicencio, Colombia; Universidad Siglo 21, Córdoba, Argentina; Universidad Católica de Córdoba, Córdoba, Argentina

Michał Folwarczny

Discipline of Marketing, J.E. Cairnes School of Business & Economics, University of Galway, Galway, Ireland

Biljana Gjoneska

Macedonian Academy of Sciences and Arts, Skopje, North Macedonia

María Anali Gomez-Araiza

Universidad de Sonora, Hermosillo, Sonora, Mexico

Kay Govin

Torrens University Australia, Adelaide, Australia

Nina Hadžiahmetović

Faculty of Philosophy, University of Sarajevo, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Anna Hakobjanyan

Yerevan State University, Yerevan, Armenia

Merle Havik

Department of Chronic Diseases, National Institute for Health Development, Tallinn, Estonia

Bo Hu

Nanjing University, Nanjing, China

Maria Ioannou

Department of Psychology, University of Cyprus, Cyprus

İdil Işık

Department of Psychology, Bahçeşehir University, Turkey

Gabriela Jarosz

Institute of Psychology, Faculty of Philosophy, Jagiellonian University, Kraków, Poland

Gabriela Jonska

Institute of Psychology, Faculty of Philosophy, Jagiellonian University, Kraków, Poland

Bibiána Jozefiaková

University of Presov, Prešov, Slovakia; Palacky University, Olomouc, Czech Republic

Johannes Keller

Department of Psychology and Education, Ulm University, Ulm, Germany

Laura M. König

Faculty of Psychology, University of Vienna, Austria

Kenn Konstabel

Department of Chronic Diseases, National Institute for Health Development, Tallinn, Estonia; Institute of Psychology, University of Tartu, Estonia

Ivana Kovačević

Faculty of Organizational Sciences, University of Belgrade, Serbia

Anna Kubelkova

Institute of Psychology, The Czech Academy of Sciences, Brno, Czech Republic; Department of Psychology, Faculty of Social Studies Masaryk University, Brno, Czech Republic

David Lacko

Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences, Brno, Czech Republic

Siniša Lakić

Faculty of Philosophy, University of Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Žan Lep

Social Psychology and Policy Lab, Department of Psychology, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana, Slovenia; Centre for Applied Epistemology, Educational Research Institute, Ljubljana, Slovenia

Chang Lu

Nanjing University, Nanjing, China; Jilin Provincial Key Laboratory of Cognitive Neuroscience and Brain Development, Changchun, China

Alexei Lysenkov

Kyrgyz-Russian Slavic University, Bishkek, Kyrgyzstan

Irina Lysenkova

Kyrgyz-Russian Slavic University, Bishkek, Kyrgyzstan

Sergey Malykh

Psychological Institute of Russian Academy of Education, Moscow, Russia

Diego Manriquez-Robles

Universidad Católica de Temuco, Temuco, Chile

Silvia Mari

Department of Psychology, University of Milano-Bicocca, Milano, Italy

Žiga Mekiš Recek

Social Psychology and Policy Lab, Department of Psychology, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana, Slovenia

Nisma Merdad

Psychology Department, Effat University Jeddah Saudi Arabia

Manuel S. Ortiz

Universidad de La Frontera, Temuco, Chile

Tobias Otterbring

School of Business and Law, Department of Management and Innovation, University of Agder, Kristiansand, Norway; School of Electrical Engineering and Computer Science, Division of Media Technology and Interaction Design, KTH Royal Institute of Technology, Stockholm, Sweden

Asil Ali Özdoğru

Marmara University, İstanbul, Türkiye

Sofia Pelica

Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam, Netherlands

Stefan Pfattheicher

Department of Psychology and Behavioural Sciences, Aarhus University, Denmark

Gerit Pfuhl

Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway

Costina-Ruxandra Poetar

Department of Clinical Psychology and Psychotherapy, Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania; The International Institute for the Advanced Studies of Psychotherapy and Applied Mental Health, Babeş-Bolyai University, Romania

Weiping Qin

Nanjing University of Finance and Economics, Nanjing, China

Gordana Ristevska Dimitrovska

Higher Medical School, University St. Kliment Ohridski, Bitola, Republic of North Macedonia

Stanislav Sabaliauskas

Department of Nursing, Institute of Health Sciences, Faculty of Medicine, Vilnius University, Vilnius, Lithuania

Anabela Caetano Santos

University Institute of Lisbon (Iscte-IUL), Cis-Iscte, Lisbon, Portugal

André Sarmento

NOVA University Lisbon, Lisbon, Portugal

Karolina Aleksandra Ścigała

Department of Psychology and Behavioural Sciences, Aarhus University, Denmark

Astghik Serobyan

Yerevan State University, Yerevan, Armenia

Jakub Šrol

Slovak Academy of Sciences, Bratislava, Slovakia

Viktória Sunyík

Slovak Academy of Sciences, Bratislava, Slovakia

P. Swathisha

Department of Humanities and Social Sciences, National Institute of Technology Meghalaya, India

Szidalisz Teleki

Institute of Psychology, University of Pécs, Pécs, Hungary

Louise Townsin

Torrens University Australia, Adelaide, Australia

Mario A. Trógolo

Universidad Siglo 21, Córdoba, Argentina; Universidad Católica de Córdoba (UCC), Córdoba, Argentina

Jaani Tulviste

Department of Chronic Diseases, National Institute for Health Development, Tallinn, Estonia; Institute of Psychology, University of Tartu, Estonia

Pavle Valerjev

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Lucia Volpi

University of Vienna, Vienna, Austria

Lijun Wang

*School of Management, Wuhan University
of Technology, Wuhan, China*

Şanser Yener

*Faculty of Business, Istanbul Bilgi
University, Turkey*

Yucheng Zhang

*Southampton Business School, University of
Southampton, United Kingdom*

Andras N. Zsido

*Institute of Psychology, University of Pécs,
Pécs, Hungary; Research Centre for
Contemporary Challenges, University of
Pécs, Pécs, Hungary*

Rita Žukauskienė

*Mykolas Romeris University, Institute of
Psychology, Lithuania*

Intentional non-adherence to medical recommendations (iNAR) and the use of traditional, complementary, and alternative medicine (TCAM) have important public health implications. Previous studies suggest that these behaviors may be linked to irrational beliefs, that is, a set of beliefs that do not adhere to the standards of normative logic, lack an evidence base, and persist even when confronted with disconfirming evidence, over and above other structural or psychological factors. The present study represents a large-scale preregistered examination of the cross-cultural robustness of the association between irrational beliefs and questionable health behaviors across diverse sociocultural contexts. Data were collected from 15,218 participants (69% women; $M_{age} = 33.58$, $SD = 13.86$) across 33 countries. We assessed lifetime prevalence of iNAR-12 using a 12-item self-report instrument (Purić et al., 2023), while lifetime use of TCAM practices was assessed using a 22-item self-report instrument (Purić et al., 2025). We also assessed *magical health beliefs* (Lindeman et al., 2000), *extra-sensory perception beliefs* (Branković, 2019), and *belief in conspiracy theories* (Knežević et al., 2024; Oliver & Wood, 2014). We used hierarchical linear modeling to test the associations between irrational beliefs and questionable health behaviors. To account for the fact that data were collected in different countries, the random intercept of the data collection country was included in all models (i.e. the country was treated as a random factor). Irrational beliefs (introduced as separate predictors) showed remarkably consistent associations with TCAM use (standardized multilevel estimate between .28 and .39 across irrational belief variables). At the same time, associations with iNAR were also consistent but smaller (standardized multilevel estimates between .11 and .16). These associations remained stable after controlling for national healthcare quality assessed via the Health Pillar of the Legatum Prosperity Index. Going even further, the effects also persisted after partialling out a broad set of country-level indicators, including economic development, inequality, institutional stability, educational outcomes, and cultural values indices (GDP per capita, GINI index, Fragile States Index, PISA scores, Tightness–Looseness Index, Hofstede’s Cultural Dimensions Index, and the Traditional/Secular–Rational Values Index). Together, the findings indicate that questionable health behaviors are systematically associated with irrational beliefs and that this association generalizes across sociocultural contexts. To improve adherence to recommendations and discourage reliance on potentially ineffective or harmful practices, effective public health interventions should thus incorporate targeting of irrational beliefs instead of only providing behavioral recommendations.

Keywords: Questionable Health Behaviors (QHBs), irrational beliefs, Traditional, Complementary, and Alternative Medicine (TCAM), intentional Non-Adherence to Medical Recommendations (iNAR), cross-cultural research

POLITIČKA NEANGAŽIRANOST MLADIH – KONSTRUKCIJA I INICIJALNA VALIDACIJA SKALE

Lorelaj Lukačin ✉

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Jelena Matić Bojić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Nikola Baketa

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Nizak politički interes i niska razina političke angažiranosti mladih predstavljaju značajan izazov za demokratsko društvo. Istraživanja dosljedno pokazuju kako se mladi sve manje uključuju u politička djelovanja, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj. Međutim, nedovoljno je istraženo koji su razlozi tome. U okviru projekta „Politička kompetencija mladih na pragu odraslosti“ Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, provedeno je 12 fokusnih grupa s učenicima završnih razreda srednjih škola (N=90) na temu političke participacije mladih te otpora mladih prema politici. Analizom kvalitativnih podataka identificirano je sedam kategorija u koje se mogu svrstati razlozi kojima mladi objašnjavaju vlastitu i/ili političku neangažiranost mladih; cinizam i nepovjerenje prema vlasti i vladajućima, osjećaj udaljenosti mladih od politike, osjećaj nemoći u pogledu da se išta promijeni, moguće negativne društvene posljedice bavljenja političkim temama, drugi životni prioriteti, socijalizacijski utjecaji obitelji, škole i medija te emocionalna odbojnost prema politici. Na temelju navedenih kategorija konstruirana je Skala političke neangažiranosti mladih od 21 čestica koja je zatim pilotirana na prigodnom uzorku učenika završnih razreda srednjih škola i studenata početnih godina studija (N=230). Prosječna dob sudionika bila je 18 godina, a 59% uzorka činile su djevojke. Skala je nakon psihometrijske analize skraćena na sedam čestica te inicijalno pokazuje zadovoljavajuću pouzdanost ($\Omega=.77$), a konfirmatornom faktorskom analizom potvrđena je jednofaktorska struktura skale (CFI=.99, RMSEA=.034, SRMR=.036). Ukupan rezultat na skali političke neangažiranosti ima visoku negativnu povezanost s političkim interesom ($r=-.67$) te umjerenu do visoku negativnu povezanost s različitim formalnim i neformalnim oblicima političke participacije ($r=-.56$ s glasovanjem; $r=-.41$ s potpisivanjem peticija; $r=-.32$ s online participacijom, odnosno objavljivanjem i komentiranjem političkih sadržaja). Rezultati inicijalne validacije upućuju na potencijal ove mjere za daljnja istraživanja političke (a)motivacije i (ne)participacije mladih. Dodatna provjera psihometrijske kvalitete i validacija skale bit će napravljena u okviru započetog istraživanja na velikom nacionalno reprezentativnom uzorku maturanata.

Ključne riječi: politička angažiranost, mladi, validacija skale

---

✉ lorelaj@idi.hr

"ODGOVORI NA PITANJA" U RATNO I MIRNODOPSKO VRIJEME U OBITELJIMA HRVATSKIH BRANITELJA - LOGOTERAPIJSKI PRISTUP

Jelena Maričić ✉

Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Lovorka Brajković

Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Jedna od temeljnih postavki logoterapijskog pristupa jest da je život taj koji postavlja pitanja, a mi smo ti koji trebamo dati odgovore, pri čemu svaka osoba u svakoj situaciji ima jedinstvenu zadaću. U svjetlu toga, može se promatrati i doprinos hrvatskih branitelja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u Domovinskom ratu, kao i često nepriznat doprinos njihovih supruga, kao osoba koje su pružale podršku tijekom rata i pri povratku s ratišta, preuzimale nove zadaće tijekom fizičkog odsustva supruga te psihičkog i fizičkog oporavka nakon iskustava na ratištu. Utemeljitelj logoterapije, Viktor Emil Frankl, navodi volju za smislom kao temelj ljudske motivacije, pri čemu postoje tri puta otkrivanja smisla: kroz vrijednosti stvaranja (onoga što osoba daje svijetu), vrijednosti doživljavanja (onoga što osoba prima od svijeta) te vrijednosti stajališta (dostojanstvenog prihvaćanja onoga što je teško, a nepromjenjivo). U sklopu projekta „Hrvatski branitelji i njihove obitelji – prošlost, sadašnjost, budućnost“ provedeni su polustrukturirani intervjui s hrvatskim braniteljima te njihovim suprugama i djecom, u Zagrebu, Lipiku i Šibensko-kninskoj županiji. Pitanja u intervjuu odnosila su se na: Iskustvo/znanje o ratnom iskustvu; Zdravstvene posljedice; Obiteljske odnose; Odnos okoline i šireg društva te percepciju društva; Podršku i smisao. Prikazani nalazi temelje se na intervjuiima provedenima sa 17 branitelja i njihovim suprugama. Cilj ove analize jest proučiti odnos branitelja i njihovih supruga prema njihovim „životnim zadaćama“ u ratno i mirnodopsko vrijeme. Nalazi ukazuju na „traganje za odgovorima“ temeljem vlastitih mogućnosti (vezanima uz zdravstveno stanje, dob, kompetencije) te zahtjeva situacije (ratni ili mirnodopski kontekst, privatni, profesionalni ili širi društveni aspekt života), čime je dan dodatni doprinos razumijevanju logoterapijskih postavki o volji za smislom kao primarnoj motivaciji, čak i u kontekstima s vrlo malim „prostorom slobode“. Gledano dodatno kroz perspektivu nalaza srodnih istraživanja, posebice onih o životu ratnih veterana i njihovih obitelji nakon sudjelovanja u ratu, nalazi ukazuju na važnost percepcije života kao „postavljača pitanja“, koji neprestano osobi daje mogućnost odgovora na konkretnu zadaću, namijenjenu upravo njoj.

Ključne riječi: domovinski rat, branitelji, život nakon rata, logoterapija, smisao

---

✉ jmaricic@fhs.unizg.hr

VERTIKALNA PROSTORNA IKONIČNOST EMOTIKONA I IZRAZA LICA

Katarina Semren

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Mia Šetić Beg

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Dražen Domijan ✉

Odsjek za psihologiju, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Teorija konceptualnih metafora predlaže da su emocije i prostor usko povezani putem vertikalne prostorne ikoničnosti. To je posljedica djelovanja mehanizma metaforičkog preslikavanja koji povezuje pozitivne pojmove s gornjim, a negativne s donjim dijelom prostora. Ova tendencija mogla bi biti istaknuta u digitalnom okruženju gdje se emocije često prenose putem simboličkih prikaza kao što su emotikoni. Cilj ovog rada bio je ispitati postoji li prostorna ikoničnost emotikona i izraza lica. U svakom pokušaju, ispitanici su odgovarali na pitanje je li prezentirani podražaj pozitivan ili negativan pri čemu je on po slučaju prezentiran ili u gornjem ili donjem dijelu ekrana. U prvom eksperimentu, kao podražaji korišteni su emotikoni a u drugom izrazi lica. Pri tome, mjerila se brzina i točnost odgovora kao zavisne varijable. U oba eksperimenta sudjelovalo je 77 studenata preddiplomskog studija psihologije (66 studentica i 11 studenata) prosječne dobi od 22 godine. U prvom eksperimentu, analiza varijance (ANOVA) je pokazala statistički značajnu dvosmjernu interakciju između prostora (gore ili dolje) i valencije emotikona (pozitivan ili negativan) u vremenu reakcije, $F(1, 75) = 8.09$, $p = .006$, $\eta^2 = .10$. Analiza jednostavnih efekata je pokazala da su ispitanici brže reagirali na pozitivne emotikone kada su prezentirani gore nego dolje u prostoru, $F(1, 75) = 24.51$, $p < .001$, $\eta^2 = .25$. S druge strane, nije bilo značajne razlike između prezentacije gore ili dolje kod negativnih emotikona, $F(1, 75) = 0.88$, $p > .250$, $\eta^2 = .01$. U drugom eksperimentu, nije dobivena statistički značajna dvosmjerna interakcija između prostora i valencije izraza lica, $F(1, 75) = 0.13$, $p > .250$, $\eta^2 > .01$. U oba eksperimenta, točnost je bila visoka i nije bilo statistički značajnih efekata u ANOVA-i. Rezultati pokazuju da se prostorna ikoničnost javlja i kod emotikona kao što je prethodno dobiveno i za riječi budući da su emotikoni apstraktne simboličke reprezentacije emocija. S druge strane, prostorna ikoničnost se ne javlja i za konkretne izraze lica budući da oni ne zahtijevaju metaforičko preslikavanje. Ukupno gledajući, rezultati ovog istraživanja pružaju novu podršku za teoriju konceptualnih metafora.

Ključne riječi: razumijevanje apstraktnih pojmova, prostorna ikoničnost, emocije, konceptualne metafore

---

✉ drazen.domijan@uniri.hr

WHEN STUDENTS RISE AUTHORITARIANISM FALLS? RWA CHANGE IN CONTEXT OF 2024/25 PROTESTS IN SERBIA

Tijana Jovičić ✉

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Marina Krstić

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Katarina Stošić

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

(The study was conducted as part of the research activities of the Social Psychology Laboratory at the Faculty of Philosophy, University of Belgrade, under the supervision of Prof. Zoran Pavlović.)

Prior research indicates that major social events can influence levels of Right-wing authoritarianism (RWA), while greater political engagement has been linked to lower RWA scores. The present study investigates whether RWA levels changed in the context of the 2024/25 student protests in Serbia. The aim of this research was to examine how students' RWA scores changed before and after the student blockades and protests and the moderating effect of participation in the movement on the RWA change. We expected a decrease in RWA following students' blockades and protests compared to RWA before the movement. Also, we expected a greater decrease in RWA scores in students who have been more engaged in these political activities compared to the students who have been less engaged. Our sample consisted of 125 psychology students out of which 97 were included in the analysis (85.5% females, age $M = 22.51$). Participants' RWA scores measured in two time points (T1 – before blockades, T2 – after blockades) were analysed using paired samples t-test. Further, we conducted linear regression including political participation as a moderator, operationalised through 12 items concerning participation in student blockades or protests with different levels of intensity. As part of the exploratory phase of the analysis, we conducted an exploratory factor analysis on items assessing protest participation, which yielded two factors. The first factor captured active forms of participation (e.g., involvement in working groups or the student plenum), whereas the second reflected more passive forms (e.g., sharing protest-related content on social media). Both factors were subsequently included as moderators in linear regression analyses. According to our expectations, RWA scores decreased between two time points ($t = 7.14, p = .00$). On the other hand, results didn't show a significant moderating effect of blockades and protest engagement ($\beta = -.63, p = .37$), as opposed to our second hypothesis. The effect remained insignificant with the active and passive participation factors included as moderators separately ($\beta_1 = -.26, p = .33; \beta_2 = -.18, p = .42$). One possible interpretation of these findings is the effect of the broader social climate, as even students who did not directly participate were nevertheless affected by the movement. However, our study has certain limitations, especially regarding our highly selective sample, already scoring low on RWA in the first time point.

Keywords: RWA, students, student protest, political participation, Serbia

---

✉ tijanajovicic525@gmail.com

VALIDACIJA HRVATSKE VERZIJE SKALE SAMOVOĐENJA NA UZORKU RAVNATELJA ŠKOLA

Petra Đurić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Iva Miličević

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Irena Burić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Samovođenje se u organizacijskoj psihologiji definira kao skup samoregulacijskih strategija koje zaposlenicima omogućuju učinkovito upravljanje vlastitim ponašanjem i radnim okruženjem, što doprinosi njihovoj većoj radnoj angažiranosti i pozitivnim radnim ishodima. U kontekstu radne uloge ravnatelja škola, samovođenje može predstavljati važan osobni resurs povezan s radnim funkcioniranjem i dobrobiti. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati faktorsku strukturu, pouzdanost i kriterijsku valjanost hrvatske verzije Skale samovođenja (Abbreviated Self-Leadership Questionnaire - ASLQ; Houghton i sur., 2012). U istraživanju (koji financira Švicarska nacionalna zaklada za znanost i Hrvatska zaklada za znanost; broj projekta MAPS-2024-7077) je sudjelovalo 340 ravnatelja osnovnih i srednjih škola. Pretpostavljena trofaktorska struktura (svjesnost i voljna kontrola ponašanja, motivacija za zadatak, konstruktivno mišljenje) provjerena je konfirmatornom faktorskom analizom. Rezultati upućuju na zadovoljavajuće pristajanje trofaktorskog modela podacima ($\chi^2(24) = 63.5$, $p < .001$; CFI = .968; TLI = .952; RMSEA = .070; SRMR = .037), dok je jednofaktorski model pokazao slabije pokazatelje pristajanja ($\chi^2(27) = 166$, $p < .001$; CFI = .888; TLI = .851; RMSEA = .123; SRMR = .054). Sve čestice su imale statistički značajna i umjereno visoka standardizirana faktorska zasićenja. Unutarnja konzistencija subskala iznosi $\omega = .72 - .82$. U svrhu provjere kriterijske valjanosti, ispitane su povezanosti s pokazateljima profesionalne dobrobiti (radna angažiranost, zadovoljstvo poslom, sagorijevanje i namjera napuštanja posla), pri čemu su više razine samovođenja bile povezane s većom radnom angažiranošću i zadovoljstvom poslom, te nižim razinama pojedinih dimenzija sagorijevanja. Povezanost s namjerom napuštanja posla nije bila statistički značajna. Dobiveni rezultati upućuju na adekvatne metrijske karakteristike hrvatske verzije Skale samovođenja u obrazovnom kontekstu, uz potrebu daljnje validacije i na drugim radnim populacijama.

Ključne riječi: samovođenje, profesionalna dobrobit, ravnatelji škola, validacija skale

POSREDUJUĆA ULOGA NADGLEDANJA I EVALUACIJE U ODNOSU IZMEĐU METAKOGNITIVNIH POTICAJA I ISHODA UČENJA

Martina Bažon ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Rosanda Pahljina-Reinić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Svjetlana Kolić-Vehovec

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Teorijski modeli samoreguliranog učenja prepoznaju nadgledanje i evaluaciju kao temeljne metakognitivne procese koji omogućuju učinkovito učenje. Iako metakognitivni poticaji, kao oblik instruktivne podrške, mogu aktivirati ove procese, učinci nadgledanja i evaluacije na kognitivne, te osobito afektivne i motivacijske ishode, nisu dovoljno razjašnjeni. Cilj istraživanja bio je ispitati posredujuću ulogu nadgledanja i evaluacije vlastitog učenja u zadatku čitanja teksta s razumijevanjem između uvjeta učenja (s i bez metakognitivnih poticaja) i triju ishoda: uživanja u učenju, interesa za sadržaj nakon učenja te postignuća (neposrednog i odgođenog) na razini dosjećanja i razumijevanja. Provedeno je eksperimentalno istraživanje na uzorku od 70 studenata koji su čitali tekst s razumijevanjem uz metodu glasnog mišljenja. Sudionici su nasumično raspoređeni u dva uvjeta: s primjenom metakognitivnih poticaja usmjerenih na nadgledanje i evaluaciju te kontrolni uvjet bez poticaja. Verbalizacije sudionika snimane su i kodirane u kategorije aktivnosti nadgledanja i evaluacije. Prije čitanja ispitano je prethodno znanje o sadržaju teksta i inicijalna percepcija interesa za sadržaj, a nakon čitanja uživanje u učenju i interes za sadržaj (zanimljivost, korisnost i važnost). Postignuće je mjereno zadacima višestrukog i otvorenog tipa neposredno nakon čitanja i s odgodom od sedam dana. Rezultati djelomično potvrđuju pretpostavljene posredujuće odnose. Uz kontrolu prethodnog znanja i inicijalnog interesa, aktivnosti evaluacije posreduju odnos između uvjeta učenja i uživanja te između uvjeta i odgođenog postignuća. Drugim riječima, primjena metakognitivnih poticaja doprinosi intenzivnijem angažmanu sudionika u evaluacijskim aktivnostima, što rezultira većim uživanjem u procesu učenja te dugoročnijim zadržavanjem naučenog sadržaja. S druge strane, nadgledanje ne pokazuje posredujuću ulogu u ispitivanim odnosima. Utvrđeno je samo izravno djelovanje nadgledanja na odgođeno postignuće, neovisno o prisutnosti metakognitivnih poticaja. Ovi nalazi doprinose razumijevanju mehanizma djelovanja metakognitivnih poticaja u kontekstu čitanja s razumijevanjem, naglašavajući diferencirane uloge evaluacije i nadgledanja. Rezultati upućuju na važnost integriranja metakognitivnih poticaja usmjerenih na evaluaciju u obrazovnu praksu kako bi se istodobno unaprijedilo postignuće i obogatilo afektivno iskustvo učenja.

Ključne riječi: metakognitivni poticaji, metakognitivne aktivnosti, uživanje, interes, postignuće

---

✉ mdidovic@ffri.uniri.hr

REDUCING UNCRITICAL ACCEPTANCE OF MEDIA REPORTING ON ALTERNATIVE MEDICINE: TESTING THE GENERALIZATION OF INOCULATION EFFECTS ON CANCER TREATMENT CHOICES

Marija Petrović ✉

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Marija Branković

Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Ljiljana B. Lazarević

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Milica Ninković

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Danka Purić

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Iris Žeželj

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Media coverage of health often boasts claims about “natural“ or “easy and cheap“ wonder-cures without providing context of their evidence-base, efficacy or risks. This can be particularly harmful when it concerns life-threatening conditions such as cancer, where acceptance of unproven remedies can worsen the condition and discourage conventional care. Building on prior work demonstrating that an inoculation-based “random news generator” reduces susceptibility to misleading reporting on herbal remedies, across two preregistered experiments, we examine whether these effects spillover to hypothetical unconventional cancer treatments. Participants were randomly assigned to either actively engage with an inoculation tool, designed to expose common persuasive media tactics (e.g., appeals to nature or tradition), or to a health-unrelated control condition. We assessed uncritical acceptance of hypothetical herbal product reporting, willingness to engage with actual herbal products, and trust in traditional, complementary, and alternative medicine (TCAM). We also measured participants’ likelihood of recommending to a cancer patient: (a) a conventional treatment when offered a TCAM option, (b) TCAM as a complementary treatment, or (c) TCAM as an alternative to conventional care. We examined both herbal and non-herbal hypothetical TCAM treatments. Outcomes were assessed 7 days prior to the intervention, and immediately after it; in Study 2 we also included a seven-day follow up. In Study 1 (N = 141), the intervention reduced uncritical acceptance of herbal product reporting and overall trust in TCAM, replicating our prior effects, but did not significantly change willingness to engage with herbal products. The intervention also did not increase preference for conventional treatment or for the use

---

✉ marija.petrovic@f.bg.ac.rs

of herbal treatment alternatively, but it reduced intentions to recommend hypothetical herbal cancer treatments as complementary. We found no comparable effects for non-herbal TCAM cancer treatments. In Study 2 (N = 129), the intervention again lowered uncritical acceptance of herbal products and overall trust in TCAM at posttest and follow up, relative to the pretest; no other effects were significant. These findings provide further evidence that brief, scalable inoculation interventions can strengthen resistance to health reporting, and that these effects may generalize at least partially even to emotionally charged and consequential domains such as cancer treatment.

Keywords: inoculation, uncritical media acceptance, alternative medicine, questionable health behaviors, cancer treatment choices

TWO SHORT INTERVENTIONS FOR REDUCING THE ENDORSEMENT OF INCONSISTENT BELIEFS

Petar Lukić ✉

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Marija Petrović

Department of Psychology and LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Contrary to expectations, people are prone to simultaneously endorsing contradictory beliefs; that is, they succumb to “doublethink.” Previous findings suggest that when doublethink is assessed via a scale that consists of pairs of contradictory items, this tendency shows stable individual differences. Still, interventions aimed at reducing doublethink via confronting people with their inconsistencies have not been successful. This may be because, as qualitative data suggests, people do not consider inconsistency as normatively problematic. Moreover, people do not update their inconsistent beliefs when faced with them, but rather employ different strategies to rationalize inconsistency, e.g., by specifying auxiliary beliefs to explain the endorsement of both contradictory ones. Taking that into account, as well as the fact that doublethink reflects more superficial information processing, one promising avenue for interventions might be to promote deeper engagement with the content of the items during the completion of the scale, as opposed to previous interventions that dealt with inconsistencies post hoc. To test this assumption, a total of $N = 327$ participants were randomly assigned to three groups: two experimental groups and one control group. To make contradiction salient and increase the participants’ sensitivity to it, in one group participants were asked to generate a contradictory claim for one of the items in each pair of contradictory statements of the doublethink scale. In the second group, to foster commitment to only one particular belief, participants were asked to explain why they endorsed one of the claims in each pair. Participants in the control group simply completed the doublethink scale. As we compare each of the experimental groups only to the control, we set the significance level at $\alpha = .025$ to adjust for multiple comparisons. We found that the first experimental intervention, where participants generated contradictory claims, showed no significant effect ($t(214) = 2.06, p = .040$). However, the participants who explained why they endorsed the items scored lower on doublethink than those in the control group ($t(217) = 2.59, p = .010$). The results suggest that instructing participants to explain why they endorse a certain belief as they are giving an answer might push them to deliberate more explicitly about it and commit to that belief, thereby reducing the probability of endorsing a contradictory claim and lowering doublethink.

Keywords: inconsistent beliefs, doublethink, superficial information processing style, experimental intervention, reducing doublethink

---

✉ petar.lukic@f.bg.ac.rs

ULOGA ZADOVOLJSTVA POSLOM U (DE) MOTIVIRAJUĆIM STILOVIMA STRUKOVNIH NASTAVNIKA

Eta Krpanec ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Toni Babarović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Iva Šverko

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Nastavnički stilovi, odnosno strategije kojima nastavnici motiviraju učenike, imaju ključnu ulogu u oblikovanju akademskih ishoda i dobrobiti učenika. Dosadašnja istraživanja u okviru teorije samodeterminacije pretežito su bila usmjerena na ishode (de)motivirajućih nastavničkih stilova, dok su njihovi prediktori ostali nedovoljno istraženi. Postojeći nalazi upućuju na povezanost pritisaka na radnom mjestu i demotivirajućih stilova nastavnika, što naglašava potrebu za dubljim razumijevanjem uloge zadovoljstva poslom u oblikovanju nastavničkog ponašanja. Cilj ovog istraživanja bio je identificirati profile nastavničkih (de)motivacijskih stilova te ispitati doprinos ukupnog zadovoljstva poslom i njegovih pojedinih aspekata u predviđanju pripadnosti tim profilima. Istraživanje je provedeno u sklopu projekta VETFIT, financiranog iz programa NextGenerationEU, na uzorku od 276 nastavnika strukovnih škola koji su procjenjivali vlastite nastavničke stilove i zadovoljstvo poslom. Analiza latentnih profila identificirala je četiri profila nastavničkih stilova, koji su se razlikovali prema razini podrške i frustracije učeničkih psiholoških potreba. Ukupno zadovoljstvo poslom pokazalo se snažnim prediktorom pripadnosti profilima: nastavnici s višom razinom zadovoljstva češće su pripadali profilima s visokom podrškom psiholoških potreba učenika u odnosu na profile s prosječnom ili niskom podrškom psiholoških potreba učenika. Nadalje, pojedini aspekti zadovoljstva poslom omogućili su preciznije razlikovanje profila nego ukupna mjera zadovoljstva. Posebno su se istaknuli mogućnost sudjelovanja u donošenju odluka, interes za posao, prilike za napredovanje temeljene na meritokratskim kriterijima, kvaliteta rukovođenja te radni uvjeti. Nastavnici koji su bili zadovoljniji navedenim aspektima rada češće su pripadali više podražavajućim profilima. S druge strane, visina i pravednost plaće, sigurnost zaposlenja te odnosi sa suradnicima u manjoj su mjeri razlikovali profile. Rezultati upućuju na zaključak da su nastavnički (de)motivacijski stilovi snažnije povezani s mogućnostima profesionalnog razvoja i samoaktualizacije nego s temeljnim strukturnim uvjetima rada. Time se otvara prostor za intervencije na razini škole usmjerene na poticanje motivirajućih stilova poučavanja kroz jačanje profesionalne autonomije, kvalitete rukovođenja i prilika za razvoj.

Ključne riječi: (de)motivirajući nastavnički stilovi, zadovoljstvo poslom, latentni profili, teorija samodeterminacije, strukovni nastavnici

---

✉ eta.krpanec@pilar.hr

PERCEPTIONS AND EXPERIENCES OF UNIVERSITY TEACHING STAFF REGARDING GENDER-BASED VIOLENCE AND DISCRIMINATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA AND THE REPUBLIC OF CROATIA

Alija Selimović ✉

University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

Ljubica Tomić Selimović

University of Tuzla, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

This paper examines gender-based violence and discrimination in the academic contexts of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Croatia, with a particular focus on the role of tradition and cultural patterns in sustaining inequality. Starting from the assumption that universities are not immune to gender-based violence, the study addresses three questions: (1) whether manifestations of violence can be linked to cultural patterns, (2) whether there is a gap in perceptions between male and female teaching staff, and (3) which narratives predominate in accounts of experiences and perceptions. The quantitative component was based on analyses of university staff responses to a 16-item scale measuring perceptions of gender equality and equity and a 15-item questionnaire assessing experiences of gender-based violence and harassment. The qualitative component comprised semi-structured narrative interviews with 48 participants (29 women) from 10 universities in Bosnia and Herzegovina and the Republic of Croatia. To provide fuller answers to the research questions and to identify implicit patterns in participants' narratives, a reflexive thematic analysis was conducted. Interviews were orthographically transcribed and analysed using reflexive thematic analysis from a critical realist perspective; coding and data management were supported by QDA Miner software. The results indicate statistically significant greater familiarity with key concepts and a more pronounced perception of gender inequality among female participants, as well as a higher reported prevalence of harassment experiences. The most common forms included sexually connoted comments and inappropriate staring/looking, whereas extreme forms were rare. The thematic analysis identified four themes: professional degradation, covert exploitation, personal degradation, and identity/role conflict. Among participants from the Republic of Croatia, covert exploitation was more salient, whereas identity/role conflict was more salient among participants from Bosnia and Herzegovina. Overall, the findings suggest that cultural norms and "habituation" to inequality contribute to minimizing and suppressing the problem, and that more effective institutional practices are needed to increase the likelihood of recognition, reporting, and protection from gender-based violence.

Keywords: gender-based violence, gender discrimination, university / academic context, reflexive thematic analysis

---

✉ alija.student@gmail.com

TEMATSKA ANALIZA PSIHOLGIJSKIH PUBLIKACIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ DOSTUPNIH U CRORIS BAZI

Krešimir Jakšić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Povijest psihologijskih istraživanja u Republici Hrvatskoj seže do početka 20. stoljeća. Cilj ovog rada bio je tematski kategorizirati dio opusa dostupan u CroRis bazi, odabranoj zbog obveze istraživača na evidenciju radova i mogućnosti prikupljanja podataka putem API-ja. Uzorak je formiran na temelju podataka o psiholozima zaposlenim na sedam nacionalnih sveučilišnih odjela/odsjeka za psihologiju te Instituta IDIZ i Ivo Pilar. Prikupljeno je 13 767 jedinstvenih sažetaka, koje je napisalo 208 jedinstvenih autora. Većina radova datira od 1978. do 2026. godine, uz zapise iz 1904. i 1914. Obuhvaćene su različite kategorije publikacija, od izvornih znanstvenih članaka do autorskih knjiga. Završni model zasniva se na 12 084 sažetaka s minimalno 100 riječi. Prosječna duljina sažetka je 242 riječi, a cjelokupni korpus sadrži 2 918 890 riječi. Tekst je normaliziran (mala slova, bez interpunkcijskih znakova i simbola), a za modeliranje je korišten BERTopic. Optimizacija je provedena pomoću 5 000 iteracija bayesijske pretrage hiperparametara uz višestruke početne vrijednosti radi minimiziranja outliera (sažetaka koji nisu dio klastera). Model je odabran na temelju prosječnog broja klastera i outliera te subjektivne procjene semantičke smislenosti i unutarnje konzistentnosti tema, a provjeren je mjerama topološkog očuvanja (trust: .97, continuity: .96), stabilnosti (steadiness: .81, stress: .42) te semantičke kvalitete (cohesiveness: .78, diversity: .85, coherence Cv: .34). Ovaj model sadrži 80 tema i 3678 (30 %) outliera. Teme obuhvaćaju sadržaj iz različitih područja kao što su edukacijska psihologija (motivacija, emocije nastavnika i učenika, rodni stereotipi u obrazovanju), razvojna (roditeljstvo, starenje), socijalna (međugrupni odnosi, migracije, vršnjačko nasilje), kibernetička (digitalno ponašanje), psihologija ličnosti (modeli ličnosti, temperament, perfekcionizam), psihologija seksualnosti (seksing), kognitivna (rasuđivanje, metakognicija, percepcija), klinička (trauma, postporođajna depresija, poremećaji prehrane), zdravstvena (palijativna skrb, psihosomatski poremećaji), organizacijska (radna angažiranost, rukovođenje), psihologija rada (odabir karijere), psihometrija (validacija instrumenata, statističke analize), penološka (zatvorski sustav), psihologija sporta i glazbe. Model predstavlja jedan od prvih pokušaja tematske sistematizacije nacionalnih psihologijskih publikacija te pruža temelj za izradu naprednih sustava pretraživanja.

Ključne riječi: psihologijske publikacije, CroRIS, tematsko modeliranje, BERTopic

---

✉ kjaksic21@unizd.hr

MAGICAL FOOD AND HEALTH BELIEFS AMONG CHILDREN IN SERBIA

Iva Lazić ✉

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Una Branković

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Ivona Filipović

Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Lazo Dragaš

LIRA lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Magical Food and Health Beliefs among adults have been studied extensively and are commonly interpreted through the framework of the laws of sympathetic magic – similarity and contagion. In contrast, little is known about their presence and structure among children. This study aimed to identify Magical Food and Health Beliefs among preschoolers in Serbia, and to examine their understanding of health and illness. We conducted 11 semi-structured interviews with preschool children (aged 6), covering topics of contagion, health, and food. A thematic analysis was performed using a combined inductive–deductive approach; initial codes were independently identified by researchers (each coding 2–3 interviews). Related codes were systematically grouped into preliminary themes, which were then reviewed and defined as higher-order themes. Thematic analysis yielded nine higher-order themes, covering four topics. Firstly, children primarily conceptualised health as the absence of illness and as dependent on healthy habits, including healthy eating, moderation, rest, and the use of medicine. On the other hand, children predominantly described illness as something contagious, naming bacteria and sweets as the main cause. Regarding the law of similarity, some children endorsed the idea that food characteristics could transfer to the individual (consistent with the law of similarity), whereas others rejected that idea. The law of contagion was mainly rejected, with children stating that health, pain, or permanent traits cannot be transmitted, although some children suggested that healing could occur through love and emotional closeness. Additionally, some idiosyncratic magical beliefs, not following the laws of similarity and contagion, were observed (e.g. if you eat fish, you’ll attract fish). Although a small proportion of children exhibited specific forms of magical beliefs, this does not suggest that magical beliefs are absent in children. Rather, it may indicate that such beliefs manifest in a structural pattern that differs from that observed in adults, as similarity and contagion are not systematically organised in the same way as in adulthood. This study provides an initial empirical basis for understanding children’s beliefs about food and health in relation to sympathetic magical reasoning, and offers direction for future research on the developmental structure of these beliefs.

Keywords: Magical Food and Health Beliefs, sympathetic magical reasoning, preschool children, developmental structure of magical beliefs

---

✉ iva.lazic.02@gmail.com

LONGITUDINALNO ISTRAŽIVANJE HETEROGENOSTI SIMPTOMA DEPRESIVNOSTI U ADOLESCENCIJI

Josip Razum ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Adolescencija je razvojno razdoblje povezano s povišenim rizikom za nastanak psihičkih poremećaja, uključujući depresiju. Iako istraživanja pokazuju da su simptomi depresivnosti heterogeni, još uvijek je relativno malo longitudinalnih istraživanja koja su tu heterogenost sustavno ispitala u adolescentskoj populaciji. U ovom istraživanju ispitano je postoje li različiti profili depresivnih simptoma među adolescentima te na koji način pojedinci tijekom vremena prelaze između tih profila. Istraživanje je provedeno na velikom probabilističkom uzorku adolescenata koji su na početku bili učenici prvog i drugog razreda strukovnih srednjih škola i gimnazija u gradu Zagrebu. Sudionici su u tri vremenske točke, u razmacima od šest mjeseci, ispunjavali upitnik za procjenu DSM-5 simptoma depresije (nt1 = 1338, nt2 = 1214, nt3 = 1331). Analizom prijelaza latentnih profila identificirana su četiri međusobno različita profila, koji su bili mjerno invarijantni kroz sve valove: „Bez simptoma“, „Niski simptomi“, „Somatsko-vegetativni simptomi“ i „Visoko izraženi simptomi depresije“. Adolescenti svrstani u profil „Somatsko-vegetativni simptomi“ izvještavali su o izraženijem umoru, poteškoćama sa spavanjem i promjenama apetita, ali ne i o povišenoj suicidalnosti. Suprotno tome, profil „Visoko izraženi simptomi depresije“ obilježavale su povišene razine gotovo svih depresivnih simptoma. Iako su profili pokazivali određeni stupanj stabilnosti tijekom vremena, zabilježeni su i prijelazi između njih. Dio adolescenata prelazio je iz profila „Niski simptomi“ u „Somatsko-vegetativni simptomi“, a poneki i u profil „Visoko izraženi simptomi depresije“. Istodobno, značajan broj sudionika prelazio je iz težih profila u blaže, primjerice iz „Visoko izraženi simptomi depresije“ u „Somatsko-vegetativni simptomi“ ili „Niski simptomi“. U dodatnim analizama provedenima odvojeno za djevojke i mladiće identificiran je i profil „Simptomi suicidalnosti“, koji je upućivao na povišenu razinu tog simptoma. Dobiveni rezultati podupiru shvaćanje depresije u adolescenciji kao dinamičnog i promjenjivog sklopa simptoma te naglašavaju važnost uvažavanja različitih profila simptomatologije pri dijagnostici i planiranju intervencija.

Ključne riječi: simptomi depresivnosti, adolescencija, longitudinalno, heterogenost, analiza latentnih profila

VALIDACIJA SUPERB MODELA KVALITETE RADNOG ŽIVOTA: NALAZI BIFAKTORSKE I MULTITRAIT-MULTIMETHOD ANALIZE

Marija Kostanić ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Zvonimir Galić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Iva Šverko

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Novonastali SUPERB model kvalitete radnog života identificira šest ključnih dimenzija kvalitete posla: sigurnost (*Safety*), rast (*Upgrading*), svrhu (*Purpose*), osnaživanje (*Empowerment*), odnose (*Relationships*) i ravnotežu (*Balance*) (Galić, 2025). Iako prethodni nalazi ističu snažnu prediktivnu vrijednost ovog modela (Galić, 2025), njegova latentna struktura te odnos između percipirane važnosti i instrumentalnosti ovih dimenzija dosad nisu sustavno ispitani. Cilj ovog rada bio je testirati konstruktne valjanosti SUPERB mjere od 14 čestica te razlučiti dispozicijske izvore varijance od onih specifičnih za metodu. U svrhu validacije generalnog konstrukta i šest dimenzija SUPERB skale, na nacionalno reprezentativnom uzorku mladih radnika u Republici Hrvatskoj ($N = 1528$) najprije je provedena konfirmatorna bifaktorska analiza. Model je pokazao dobro pristajanje ($CFI = .99$; $TLI = .99$; $RMSEA = .07$; $SRMR = .05$). Standardizirana zasićenja čestica generalnim faktorom bila su visoka (.54 - .82). Generalni je faktor objašnjavao većinu varijance pouzdanosti ($\omega = .85$), dok je doprinos pouzdanosti specifičnih faktora povrh generalnog faktora bio neznatan. Rezultati upućuju na to da SUPERB mjera dobro funkcionira kao jedinstvena mjera kvalitete radnog života. U drugom koraku analize testiran je *Multitrait-Multimethod* model na 42 čestice koje su ponovno mjerile iste SUPERB dimenzije, no ovoga puta na tri razine, odnosno prema njihovoj (a) percipiranoj važnosti te percipiranoj instrumentalnosti, odnosno ostvarenosti, u (b) Hrvatskoj i (c) zemljama EU-31 prostora. Model je pokazao dobro pristajanje ($CFI = .98$; $TLI = .98$; $RMSEA = .08$; $SRMR = .06$). Dekompozicija varijance pokazuje da su procjene važnosti pojedinih dimenzija podjednako uvjetovane generalnim faktorom (51%) i specifičnom metodom (49%). S druge strane, percipirana instrumentalnost u Hrvatskoj i EU-31 bila je nešto više uvjetovana metodom (87%). Usporedba latentnih aritmetičkih sredina ne pokazuje značajnu razliku između percipirane instrumentalnosti Hrvatske i EU-31 ($d = .01$, $p = .71$). Rezultati upućuju na to da SUPERB model mjeri dispozicijsku jezgru kvalitete radnog života, dok su procjene instrumentalnosti oblikovane kontekstualnim okvirom procjene. Procjene važnosti potreba odnose se na evaluativnu relevantnost specifičnih radnih potreba unutar domene rada. Time se jasno precizira latentna struktura SUPERB modela te pruža potpora konstruktnoj valjanosti modela u kontekstu procjene karakteristika rada.

Ključne riječi: SUPERB, kvaliteta radnog života, bifaktorski model, *Multitrait-Multimethod* (MTMM), konstruktne valjanosti

---

✉ Marija.Kostanic@pilar.hr

CIJENA SAVRŠENSTVA: NEGATIVNI PERFEKCIONIZAM U SPORTU

Lara Lekić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

EMA AVDIČEVIĆ

UX Lab - Laboratorij za interaktivne sustave i korisničko iskustvo, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

MARTINA UŠLJEBRKA ✉

Dječji vrtić Sunce, Zadar, Hrvatska

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati prediktivnu ulogu zadovoljstva postignućem u sportu, ciljne orijentacije (orijentacije na zadatak i ego), sportskog identiteta te reakcija na sportske ishode u objašnjenju negativnog perfekcionizma kod sportaša. U istraživanju je sudjelovalo 120 sportaša ($M_{dob} = 22.39$), od čega je 66.7 % bilo uključeno u ekipne sportove. Podaci su prikupljeni anonimno i dobrovoljno putem online upitnika. Primijenjene su sljedeće mjere: Ljestvica sportskog identiteta, Upitnik ciljne orijentacije u sportu, Skala reakcija na ishode kod sportaša, skraćena verzija Revidirane ljestvice težnje perfekcionizmu te Skala zadovoljstva sportskim postignućem. Hijerarhijska regresijska analiza pokazala je da početni model, koji je uključivao spol i vrstu sporta kao kontrolne varijable, nije značajno objašnjavao varijancu negativnog perfekcionizma ($R^2 = .047$; $F(2,116) = 2.84$, $p = .063$). Uvođenjem varijabli od interesa u drugom koraku, model je postao statistički značajan te je objasnio 45.2% varijance negativnog perfekcionizma ($R^2 = .452$; prilagođeni $R^2 = .406$), pri čemu je dodatni doprinos prediktora bio statistički značajan ($F(9,109) = 9.97$, $p < .001$). Značajni pozitivni prediktori negativnog perfekcionizma bili su izraženije negativne reakcije na sportske ishode ($\beta = .27$), snažniji sportski identitet ($\beta = .24$) te orijentacija na zadatak ($\beta = .18$), dok se zadovoljstvo sportskim postignućem pokazalo kao snažan negativni prediktor ($\beta = -.44$). Spol, orijentacija na ego te pozitivne i nekontrolabilne reakcije nisu ostvarili statistički značajan doprinos modelu. Dobiveni rezultati upućuju na to da se negativni perfekcionizam u sportskom kontekstu oblikuje kroz kombinaciju reakcijskih sklonosti, snažne identifikacije sa sportskom ulogom i načina na koji sportaši interpretiraju vlastiti napredak i izvedbu. Nalazi naglašavaju važnost razvoja učinkovitih strategija regulacije te stabilnije i višedimenzionalne percepcije vlastite vrijednosti u prevenciji maladaptivnih perfekcionističkih tendencija. Posebnu pažnju u savjetodavnom i trenažnom radu potrebno je posvetiti i poticanju fleksibilnijeg sportskog identiteta koji nije isključivo uvjetovan sportskom izvedbom. U tom kontekstu, ovi nalazi doprinose razumijevanju psiholoških mehanizama u podlozi perfekcionizma u sportu te imaju jasne implikacije za praksu sportskih psihologa i trenera.

Ključne riječi: sport, perfekcionizam, reakcije na sportske ishode, ciljne orijentacije, sportski identitet

---

✉ martinausljebrka02@gmail.com

TOO MUCH OF A GOOD THING? EXPLORING THE CURVILINEARITY OF RELATIONS BETWEEN LEADERSHIP PERFORMANCE AND ACHIEVEMENT, AFFILIATION, AND POWER MOTIVE

Marija Kostanić ✉

postgraduate student, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Can the very motives that drive individuals into leadership roles ultimately undermine their effectiveness? Leadership research has long assumed that desirable characteristics such as ambition, low social connectedness, and high influence orientation should consistently enhance performance. Yet empirical findings on McClelland's achievement (nAch), affiliation (nAff), and power (nPow) motives remain strikingly inconsistent. The present study addresses this paradox by integrating McClelland's theory of needs with the Too Much of a Good Thing (TMGT) paradigm, which proposes that beneficial traits may become counterproductive beyond an optimal threshold. The research was conducted on a sample of 201 managers and 661 of their subordinates. Managers completed the Unified Motive Scales (UMS) (Schönbrodt & Gerstenberg, 2012) assessing explicit levels of nAch, nAff, and nPow. Subordinates evaluated their job satisfaction and provided ratings of their supervisors' effectiveness and decision quality. Subordinate ratings were aggregated at the managerial level. Polynomial regression analyses were performed to test for hypothesized inverted U-shaped relationships between managerial motives and indicators of leadership performance. The results partially supported the curvilinear hypotheses. A significant inverted U-shaped relationship, implied by the Too Much of a Good Thing principle, was found between managers' affiliation motive and subordinate-rated managerial effectiveness and decision quality, indicating that moderate levels of nAff are associated with the most favorable outcomes. Additionally, a significant curvilinear relationship emerged between managers' power motive and subordinate job satisfaction, as well as managerial effectiveness. In contrast, the achievement motive did not demonstrate a consistent curvilinear pattern across the examined outcomes. These findings support the TMGT perspective by suggesting that both insufficient and excessive levels of certain leadership motives, namely affiliation motive and power motive, may undermine effectiveness. The study contributes to leadership research by offering a theoretical integration that helps clarify previously contradictory findings and emphasizes the importance of optimal motivational balance rather than maximization of individual motives. Practical implications for leadership selection, assessment, and development are discussed.

Keywords: leadership, Too Much of a Good Thing, achievement motive, affiliation motive, power motive

---

✉ mkostanic@m.ffzg.hr

STRATEGIJE SAMOUPRAVLJANJA KARIJEROM KOD MLADIH ZAPOSLENIH: PRELIMINARNA VALIDACIJA HRVATSKE VERZIJE UPITNIKA

Mara Šimunović ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Iva Šverko

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Toni Babarović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati faktorsku strukturu i preliminarne dokaze valjanosti hrvatske verzije upitnika *Career Self-Management Strategies* (Wilhelm i sur., 2023) na reprezentativnom uzorku od 1500 mladih osoba u dobi od 19 do 35 godina koje su zaposlene u Hrvatskoj. Upitnik se sastoji od 24 čestice procjenjivane na Likertovoj skali od pet stupnjeva (od 1 – nikada do 5 – vrlo često), pri čemu 21 čestica obuhvaća sedam specifičnih strategija samoupravljanja karijerom, dok se preostale tri čestice odnose na opći angažman u upravljanju karijerom. Radi provjere mjernog modela provedena je konfirmatorna faktorska analiza sedmo-faktorske strukture koja uključuje sljedeće strategije: upravljanje dojmom, izgradnju društvenih kontakata, korištenje društvenih kontakata, razvoj vještina, postavljanje ciljeva i planiranje, samo-istraživanje te karijernu mobilnost. Rezultati su pokazali dobro pristajanje modela podacima, pri čemu su faktorska zasićenja na odgovarajućim faktorima bila visoka uz znatno niže kros-saturacije, što upućuje na jasno diferencirane i teorijski očekivane dimenzije strategija samoupravljanja karijerom u hrvatskom kontekstu. U svrhu ispitivanja konstruktne valjanosti provedena je i hijerarhijska regresijska analiza kojom je ispitan doprinos dimenzija stavova o protejskoj karijeri i stavova o karijeri bez granica u predviđanju samoupravljanja karijerom, uz kontrolu socio-demografskih varijabli. Rezultati su pokazali da dimenzije karijernih orijentacija značajno predviđaju samoupravljanje karijerom. Najizraženiji doprinos pokazale su dimenzije spremnosti na rad i suradnju van organizacijskih okvira te odgovornosti za razvoj vlastite karijere, dok su ostale dimenzije imale slabiji doprinos. Dobiveni nalazi u skladu su s teorijskim pretpostavkama modela karijerne samoregulacije (Hirschi i Koen, 2021) te pružaju preliminarne dokaze konstruktne valjanosti hrvatske verzije upitnika strategija samoupravljanja karijerom.

Ključne riječi: samoupravljanje karijerom, karijerna samoregulacija, mladi zaposleni, karijerne orijentacije

---

✉ mara.simunovic@pilar.hr

ČINI LI OBITELJSKI KONTEKST RAZLIKU? ULOGA RODITELJSKIH PONAŠANJA I RESURSA U ŠKOLSKOJ ANGAŽIRANOSTI I KARIJERNOJ ADAPTABILNOSTI UČENIKA STRUKOVNIH ŠKOLA

Nensi Tomac ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Dora Popović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Toni Babarović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Roditelji imaju ključan doprinos u oblikovanju obrazovnih i karijernih ishoda djece. Iako strukturni resursi određuju dostupne prilike, relacijski aspekti roditeljske podrške mogu ublažiti ograničenja povezana s manjkom resursa. Cilj istraživanja bio je utvrditi profile relacijskih i strukturnih resursa roditeljske uključenosti te ispitati razlike u školskoj angažiranosti i karijernoj adaptabilnosti učenika strukovnih škola s obzirom na profile roditeljske uključenosti. U istraživanju je sudjelovalo 1126 učenika 1. razreda srednjih strukovnih škola u Hrvatskoj koji su dali podatke o indikatorima obiteljskog socioekonomskog statusa (SES), roditeljskoj podršci, školskoj angažiranosti i karijernoj adaptabilnosti. Rezultati pokazuju pozitivnu povezanost instrumentalne pomoći i verbalnog poticanja roditelja s aspektima školske angažiranosti i karijerne adaptabilnosti, dok povezanost obrazovanja roditelja i subjektivnog SES-a s učeničkim ishodima nije značajna. Kako bi se dodatno ispitali odnosi roditeljske uključenosti, provedena je analiza latentnih profila te su identificirana tri profila: Podržavajući roditelji s nižim resursima (41.5%), Roditelji visokih resursa uz prosječnu podršku (39.9%) i Resursno i podrškom ograničeni roditelji (18.6%). Multivarijatna analiza varijance pokazala je značajne razlike između grupa roditelja različitih profila u školskoj angažiranosti i karijernoj adaptabilnosti. Učenici s Resursno i podrškom ograničenim roditeljima postižu najniže rezultate na svim aspektima školske angažiranosti i karijerne adaptabilnosti. Dodatno, učenici s Podržavajućim roditeljima s nižim resursima postižu više rezultate na energičnosti i predanosti od učenika s Roditeljima visokih resursa uz prosječnu podršku, a na zadubljenosti se ta dva profila ne razlikuju. Sličan obrazac utvrđen je i za karijernu adaptabilnost: na kontroli, samopouzdanju i usredotočenosti učenici s Podržavajućim roditeljima s nižim resursima postižu više rezultate od učenika s Roditeljima visokih resursa uz prosječnu podršku, dok se na znatiželji ta dva profila ne razlikuju. Rezultati upućuju na važnost prvenstveno roditeljske podrške u predviđanju obrazovnih i karijernih ishoda učenika, s određenom zaštitom ulogom SES-a u kontekstima gdje je podrška ograničena. Nalazi također pružaju vrijedan uvid u profile roditeljske uključenosti na specifičnom uzorku učenika strukovnih škola te ukazuju na opći rizik od manjka pojedinih aspekata roditeljske uključenosti kod ovih učenika.

Ključne riječi: strukovno obrazovanje, roditeljska podrška, socioekonomski status, školska angažiranost, karijerna adaptabilnost

---

✉ nensi.tomac@pilar.hr

MOBILNOST MLADIH KAO STRATEGIJA REGULACIJE RADNE I ŽIVOTNE DOBROBITI: KVANTITATIVNI I KVALITATIVNI NALAZI PROJEKTA *WORKMOBIL*

Iva Černja Rajter ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Miroslav Rajter

Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Mara Šimunović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Iva Šverko

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Istraživanja radne mobilnosti mladih najčešće naglašavaju ekonomske razloge odlaska, dok je povezanost mobilnosti i subjektivne dobrobiti rjeđe sustavno ispitana. Polazeći od pretpostavke da profesionalna mobilnost može predstavljati strategiju regulacije radne i životne dobrobiti, ovaj rad ispituje odnos između namjere zapošljavanja u zemljama EU-31 i različitih dimenzija dobrobiti mladih zaposlenih u Hrvatskoj. Cilj rada je utvrditi u kojoj je mjeri namjera mobilnosti povezana s radnom angažiranošću, zadovoljstvom životom i subjektivnom srećom te kvalitativno produbiti razumijevanje načina na koji mladi profesionalci interpretiraju mobilnost u odnosu na kvalitetu radnog i privatnog života. Rad se temelji na podacima projekta *WorkMobil* koji kombinira kvantitativni i kvalitativni pristup. Kvantitativna komponenta oslanja se na nacionalno panel-istraživanje mladih zaposlenih u Hrvatskoj ($N=1500$; 19–35 godina), u kojem su mjerene namjere zapošljavanja u EU-31, radna angažiranost (UWES), zadovoljstvo životom i subjektivna sreća. Kvalitativni dio temelji se na trima fokus-grupama: s mladim zaposlenicima u Bruxellesu ($N = 5$) i Amsterdamu ($N = 8$) te s osobama koje iz Hrvatske rade za strane poslodavce putem „remote“ i hibridnih aranžmana ($N = 5$). U kvantitativnom dijelu istraživanja rezultati pokazuju da je izraženija namjera mobilnosti povezana s nižom radnom angažiranošću te, u manjoj mjeri, s nižim zadovoljstvom životom i srećom. Najizraženija povezanost utvrđena je na razini radne dobrobiti, što upućuje na to da profesionalna neispunjenost predstavlja važan korelat mobilnosti. Kvalitativni nalazi pokazuju da sudionici mobilnost opisuju kao način ostvarivanja veće autonomije, profesionalnog priznanja i razvoja, uz izazove udaljenosti od obitelji i osjećaja pripadnosti. Sudionici zaposleni u inozemstvu naglašavaju profesionalne dobitke i socijalne troškove, dok oni koji iz Hrvatske rade za strane poslodavce „remote“ rad vide kao način ostvarivanja međunarodnih prilika uz zadržavanje lokalnih veza. Nalazi upućuju da mobilnost mladih nije isključivo ekonomska odluka, već proces usmjeren na regulaciju profesionalne i životne dobrobiti. Rezultati sugeriraju da rasprave o zadržavanju mladih u Hrvatskoj ne bi trebale biti usmjerene isključivo na financijske poticaje, već i na unaprjeđenje kvalitete radnog života, profesionalne autonomije i mogućnosti razvoja.

Ključne riječi: mobilnost mladih, subjektivna dobrobit, profesionalna autonomija, radna angažiranost, kvaliteta radnog života

---

✉ icernja@pilar.hr

INTERAKCIJA S TURISTIMA I AFEKTIVNA ISKUSTVA LOKALNOG STANOVNIŠTVA

Dominik-Borna Čepulić ✉

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Ivan Sever

Institut za turizam, Zagreb, Hrvatska

Stanovnici popularnih turističkih odredišta izloženi su pritisku posjetitelja što utječe na njihov svakodnevni život. To je pogotovo točno za stanovnike koje žive u blizini povijesnih gradskih jezgri koje su zbog svojeg kulturnog značaja posebno privlačne turistima, tj. osobama koje ne pripadaju lokalnoj zajednici. Hipoteza kontakta pretpostavlja da kontakt s pripadnicima druge grupe može biti povezan s pozitivnijim emocijama prema njima, ali da taj efekt ovisi o karakteristikama samog kontakta (npr., poželjno je da članovi različitih grupa imaju zajednički cilj te da međusobno surađuju u ostvarivanju tog cilja). Cilj provedenog istraživanja (koji financira Hrvatska zaklada za znanost, br. IP-2024-05-1450) bio je dodatno produbiti razumijevanje povezanosti kontakta s pripadnicima druge grupe i afekata koje doživljavaju u kontekstu turizma. Specifično, problem istraživanja bio je istražiti povezanost učestalosti interakcije koju stanovnici Splita imaju s turistima i gradske zone u kojoj stanuju (u zoni višeg ili u zoni nižeg intenziteta turističke aktivnosti) s razinom pozitivnog i negativnog afekta koje doživljavaju zbog turista u Splitu. Također, ispitano je i kako ostvarivanje prihoda od turizma moderira te povezanosti. Analizirani su podaci 197 stanovnika različitih četvrti Splita prikupljeni putem online upitničkog istraživanja. Rezultati regresijskih analiza pokazali su kako je učestalost interakcije pozitivno povezana s razinom pozitivnog afekta koje sudionici doživljavaju zbog turista. Također, pokazalo se kako je kod sudionika kojima je turizam glavni ili dodatni izvor prihoda učestalost interakcije negativno povezana s razinom negativnog afekta kojeg sudionici doživljavaju zbog turista; kod sudionika koji od turizma ne ostvaruju prihode, učestalost interakcije s turistima bila je pozitivno povezana s razinom negativnog afekta kojeg doživljavaju zbog turista. Na kraju, sudionici koji stanuju u zoni višeg intenziteta turističke aktivnosti izvještavali su o većoj razini negativnog afekta zbog turista nego oni koji stanuju u zoni nižeg intenziteta turističke aktivnosti. Ovi nalazi doprinose razumijevanju uloge ekonomske ovisnosti o turizmu u moderiranju odnosa između učestalosti interakcije i doživljaja afekata povezanih s turistima kod lokalnog stanovništva.

Ključne riječi: međugrupni odnosi u turizmu, interakcija s turistima, pozitivan i negativan afekt

---

✉ dominik.cepulich@unicath.hr

DNEVNI SIMPTOMI DEPRESIVNOSTI - VARIRANJE I ULOGA PERCIPIRANIH KARAKTERISTIKA SITUACIJA

Maja Ribar ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Josip Razum

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Goran Milas

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati u kojoj mjeri simptomi depresivnosti mjereni na dnevnoj razini variraju te u kojoj mjeri su određeni prethodnom depresivnošću i percipiranim karakteristikama situacija s kojima se pojedinci svakodnevno susreću. Uzorak sudionika činili su studenti psihologije, njih 167, pretežno ženskog roda (89.2%). Za prikupljanje podataka korištena je dnevnička metoda pri čemu su sudionici putem mobilne aplikacije tijekom sedam uzastopnih dana procjenjivali dnevni stres i situacijske karakteristike. Prije prikupljanja podataka putem dnevničke metode primijenjen je početni upitnik koji se odnosio na stabilne karakteristike. Rezultati su pokazali da su simptomi depresivnosti mjereni na dnevnoj razini u većoj mjeri varirali na razini unutar sudionika nego na razini između sudionika. Prethodni simptomi depresivnosti značajno su predviđali simptome na dnevnoj razini, no dnevni simptomi nisu bili potpuno nezavisni od percipiranih karakteristika situacija u kojima su se sudionici svakodnevno nalazili. Na razini između sudionika, situacije percipirane kao pozitivnije bile su povezane s nižom izraženošću simptoma depresivnosti, dok su one percipirane kao negativnije bile povezane s njihovom višom izraženošću. U slučaju ovih dviju situacijskih karakteristika utvrđeni su ekvivalentni odnosi i na razini unutar sudionika. Na razini unutar sudionika također je utvrđeno da su se simptomi depresivnosti smanjivali kada su situacije u kojima su se nalazili bile više obilježene dužnošću i društvenošću. Dobiveni rezultati ukazuju na važnost proučavanja depresivnih simptoma na preciznijoj razini od jednokratne procjene, kao i na značaj njihovih promjenjivih odrednica.

Ključne riječi: depresivnost, dnevnička metoda, situacijske karakteristike

SPREMNOST NA PROMJENU PONAŠANJA S CILJEM UBLAŽAVANJA UČINAKA KLIMATSKIH PROMJENA: DOPRINOS VAŽNOSTI STAVA, STAVOVA O KLIMATSKIM PROMJENAMA I PERCIPIRANE INDIVIDUALNE UČINKOVITOSTI

Marija Neralić ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Igor Mikloušić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Renata Franc

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Važnost stava o klimatskim promjenama, sami stavovi o klimatskim promjenama i percipirana individualna učinkovitost mogu se promatrati kao psihološke, odnosno kognitivne i motivacijske odrednice spremnosti na promjenu ponašanja. U okviru Teorije planiranog ponašanja, stavovi i percepcija bihevioralne kontrole (uz subjektivne norme) neposredni su prediktori namjere ponašanja. U ovom istraživanju usmjeravamo se na spremnost na promjenu ponašanja u kontekstu klimatskih promjena, pri čemu je specifični cilj istražiti jedinstveni doprinos važnosti stava kao motivatora promjene ponašanja. Sukladno tome, ovo istraživanje ispituje doprinos važnosti stava, stavova o klimatskim promjenama (percepcija realnosti klimatskih promjena, antropogenog uzroka i znanstvenog konsenzusa) i percipirane individualne učinkovitosti u objašnjenju spremnosti na promjenu ponašanja. Istraživanje je provedeno na $N = 408$ odraslih građana RH u sklopu projekta DISINFO KLIMA (NextGenerationEU). Rezultati regresijske analize ukazuju da sva tri prediktora (važnost stava, stav o klimatskim promjenama i percepcija individualne učinkovitosti) značajno doprinose objašnjenju spremnosti na promjenu ponašanja, povrh socio-demografskih karakteristika i političke orijentacije. Modelom je objašnjeno ukupno 43.8 % varijance spremnosti za promjenu ponašanja. Rezultati ukazuju na komplementarnu ulogu kognitivnih i motivacijskih čimbenika u oblikovanju spremnosti za promjenu ponašanja s ciljem ublažavanja učinaka klimatskih promjena.

Ključne riječi: klimatske promjene, važnost stava, individualna učinkovitost, spremnost na promjenu; DISINFO klima

---

✉ marija.neralic@pilar.hr

IZMEĐU RADNIH ZAHTEJEVA I RESURSA: SAGORIJEVANJE I ZADOVOLJSTVO POSLOM SLUŽBENIKA OSIGURANJA U KAZNENIM TIJELIMA

Vicko Ćudina ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Ines Sučić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Janko Međedović

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Srbija

U suvremenom radnom okruženju sagorijevanje i zadovoljstvo poslom su jedne od središnjih tema istraživanja psihološke dobrobiti zaposlenika. Rad službenika osiguranja u kaznenim tijelima obilježen je specifičnim radnim zahtjevima, poput radnog (pre)opterećenja i izloženosti viktimizaciji, ali i dostupnošću određenih radnih resursa, među kojima važnu uloga imaju socijalna podrška i osjećaj sigurnosti prilikom obavljanja posla. Polazeći od Modela radnih zahtjeva i resursa, cilj ovog istraživanja bio je ispitati upravo odnos radnih zahtjeva i radnih resursa sa sagorijevanjem na poslu i zadovoljstvom u specifičnom radnom kontekstu – u kaznenim tijelima. Istraživanje je provedeno u svim kaznenim tijelima Republike Hrvatske na prigodnom uzorku 733 službenika osiguranja (87.1 % muškarci; $M_{dob} = 43$ godine; $SD_{dob} = 9.95$), u sklopu projekta Psihosocijalna klima i individualne karakteristike zatvorenika i službenika u kaznenim tijelima Republike Hrvatske: multimetodski pristup (PRISCLIM). Općenito, službenici osiguranja su izraženijima procijenili svoje radne resurse nego li radne zahtjeve, a također zadovoljstvo poslom procijenili su višim nego sagorijevanje na poslu. Rezultati su ukazali i na medijacijsku ulogu sagorijevanja na poslu u povezanosti radnih zahtjeva i resursa sa zadovoljstvom poslom. Pritom su radni zahtjevi bili negativno, a radni resursi pozitivno povezani sa zadovoljstvom poslom. Nalazi dodatno potvrđuju relevantnost Modela radnih zahtjeva i resursa u kontekstu rada u kaznenim tijelima te upućuju na važnost usmjeravanja na jačanje resursa i ublažavanje nepovoljnih radnih zahtjeva radi očuvanja psihološke dobrobiti službenika osiguranja.

Ključne riječi: radni zahtjevi i resursi, sagorijevanje na poslu, zadovoljstvo poslom, službenici osiguranja kaznenih tijela, PRISCLIM

ODREDNICE USPJEŠNOG RUKOVOĐENJA I ULOGA EMOCIJA NA RADNOME MJESTU: UVIDI I ISKUSTVA SREDNJIH MENADŽERA U RH

Dario Vučenović

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Maša Tonković Grabovac

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Katarina Jelić ✉

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Jelena Flego

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Sandro Skansi

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Erik Brezovec

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Martina Horvat

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Osobnost, stavovi, sposobnosti i iskustva rukovoditelja u kontekstu rukovođenja i emocionalnih procesa na radnom mjestu predstavljaju ključne, no često zanemarene determinante radne uspješnosti, zadovoljstva te mentalnog zdravlja zaposlenika. Ovo istraživanje bavilo se nekim od temeljnih dilema područja organizacijske psihologije. U radu je primijenjena metoda dubinskih intervjuva, dok je za obradu podataka korištena tematska analiza. Uzorak je činilo 12 predstavnika srednjeg menadžmenta (58.33 % muškaraca), prosječne dobi 47 godina (raspon 37–66), s prosječno 22 godine radnog i 14 godina rukovoditeljskog staža. Sudionici, koji upravljaju s prosječno 41 podređenim, primarno dolaze iz privatnog sektora i kvartarnih djelatnosti. Fokus analize u ovom radu su uvodna pitanja iz polustrukturiranog vodiča, dok će preostali dio transkripata biti iskorišten kao empirijska osnova za razvoj situacijskog testa strateške emocionalne inteligencije. Kao najvažnije osobine dobrih rukovoditelja većina sudionika navodi emocionalne kompetencije, komunikacije vještine i empatiju. Sudionici smatraju kako su pozitivne emocije poželjne jer služe održavanju radne atmosfere, motivacije i timske kohezije. Pokazivanje neugodnih emocija može služiti tome da osoba dobije emocionalnu podršku, ali i u situacijama u kojima trebamo koristiti analitičko mišljenje dok s druge strane postoji visok rizik od tzv. emocionalne zaraze. Nadalje, sudionici smatraju kako su zahtjevi za regulacijom vlastitih i tuđih emocija, uz čimbenike na razini posla, najveći izvor emocionalnog napora. Većina sudionika smatra kako se rukovođenje uči i tu ističu ulogu profesionalnih mentora. Konačno, sudionici uglavnom daju prednost autonomiji u radu, uz određene uvjete poput intrinzične motivacije, strukture organizacije i kvalitetnog selekcijskog postupka u koji su osobno uključeni. Nužnost nadzora vide u nisko plaćenim poslovima, kriznim situacijama te kod novih zaposlenika, premda preferiraju nuđenje pomoći od klasičnog mikro-menadžmenta. Rezultati upućuju na zaključak da rukovoditelji implicitno ili eksplicitno visoko vrednuju socio-emocionalne vještine na radnom mjestu, stoga bi one trebale biti

---

✉ kjelic@fhs.hr

integrirane u programe selekcije, razvoja i osposobljavanja zaposlenika, pogotovo na rukovoditeljskim pozicijama. Pобоljšanje takvih vještina ključno je za rješavanje sukoba, suradnju i pozitivnu organizacijsku kulturu.

Ključne riječi: rukovođenje, emocionalna vještine, emocionalni napor, tematska analiza

FAST LIFE HISTORY IN SERBIA: CONTRASTING INFORMAL SETTLEMENT RESIDENTS AND THE GENERAL POPULATION

Svetlana Pavlović ✉

Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia

Janko Međedović

Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia

The primary aim of this study was to compare life history characteristics between individuals living in informal settlements (IS) in Serbia, predominantly inhabited by members of the Roma ethnic minority (convenience sample), and a representative sample of the general population. Fast versus slow life history strategy refers to a pattern of development shaped by harsh and unpredictable environments, characterized by more a greater number of adverse and fewer beneficial childhood experiences, higher body mass index (BMI), increased health problems, earlier age of first reproduction (AFR) and higher number of children. Data were collected by trained interviewers with participants responding to self-report measures. A comparison of participants from IS (N = 490) and the general population (N = 2,624) revealed a distinct pattern consistent with a fast life history strategy in the former group. Specifically, individuals from IS reported earlier AFR, a higher number of children, elevated BMI, more frequent health problems, and a greater prevalence of adverse with, fewer beneficial childhood experiences. To further clarify group differences, we examined fertility and physical health problems as central indicators of biological fitness, testing both direct and interaction effects between environmental conditions and fitness related outcomes. Fewer beneficial childhood experiences emerged as a significant predictor in that group. The negative relationship between AFR and the number of children was also stronger in IS. Adverse childhood experiences were more strongly linked to health problems among settlement residents than in the general population. A notable trade-off pattern emerged in IS, where having more children was positively associated with health problems, whereas this relationship was negative in the general population. Overall, these findings highlight substantial differences between informal settlement residents and the broader population, offering important implications for life history theory, demographic patterns, and public health policy concerning ethnic minorities and marginalized communities.

Keywords: informal settlements, Serbian Roma minority, harsh environments, life history theory

---

✉ pavlovic.sc@gmail.com

ANTI-IMMIGRANT ATTITUDES, VALUES AND SENSE OF SECURITY

Una Branković ✉

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Milica Dobrosavljević

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Ivona Filipović

student, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

(The study was conducted within the course *Social Psychology of Values* in the Master's program in Psychology at the Faculty of Philosophy, University of Belgrade, under the supervision of Prof. Zoran Pavlović.)

An increase in anti-immigrant sentiment and behavior has been observed in Serbia over the past year. This potentially reflects broader socio-economic instability, which is known to be associated with the rise in popularity of right-wing ideas. Personal values, conceptualised by Schwartz, have been shown to predict a range of political and social attitudes, including anti-immigrant ones. Given that value priorities can shift under conditions of instability, we aimed to examine the relation between Schwartz's values and anti-immigrant attitudes, as well as the moderator effects of safety and perceived economic security. We hypothesised that anti-immigrant attitudes will be positively correlated with traditionalism and conformism, and negatively with universalism, as well as that perceived economic security and safety will moderate those relations. In order to explore this, we collected a sample of 595 people (73.1% women, 26.6% men), aged 16-76 ($M = 35.66$; $SD = 15.53$) who filled out a questionnaire assessing their anti-immigrant attitudes, values, safety and economic security. Our results have shown that universalism was a significant predictor of anti-immigrant attitudes measured both with Bogardus scale ($\beta = -.183$; $p = .000$) and threat scale ($\beta = -.208$; $p = .000$), as was tradition, also measured with Bogardus scale ($\beta = .447$; $p = .000$) and threat scale ($\beta = .449$; $p = .000$). Contrary to our expectations, conformism was not significantly related to any measure of anti-immigrant attitudes. We conducted four hierarchical regression analyses, in order to test moderator effects. The only significant effect was the interaction between sense of safety and tradition ($\beta = .101$; $p = .010$), but only when anti-immigrant attitudes were measured by threat scale. This may suggest that social instability could alter the relation between personal values and anti-immigrant attitudes. However, taking into account the moderator effect of sense of safety, it is possible that specific conditions actually lead to a shift in specific prejudice, and not in general attitudes, as the threat scale includes items related to the preservation of tradition. This is why further research is necessary in order to examine the way in which attitudes and prejudice are shaped by contextual factors.

Keywords: anti-immigrant attitudes, Schwartz's values, general sense of safety, perceived economic security

---

✉ brankovic.una2002@gmail.com

PILOTNO ISTRAŽIVANJE UČINAKA IZLAGANJA DEZINFORMACIJSKIM VIDEIMA O KLIMATSKIM PROMJENAMA NA KLIMATSKA VJEROVANJA

Marina Maglić ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Tomislav Pavlović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Marija Neralić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

U pilotnom istraživanju u sklopu DISINFO klima projekta ispitali smo učinke izlaganja kratkim dezinformacijskim videozapisima o klimatskim promjenama na klimatska vjerovanja te povezanost sklonosti mišljenju aktivno otvorenim umom (Actively Open-minded Thinking – AOT) i konspiracijskom mišljenju s razinom i promjenom tih vjerovanja. Sudionici (N = 408) su bili raspoređeni u kontrolnu skupinu (neutralni video) ili u jednu od triju eksperimentalnih skupina (tri različita dezinformacijska videa). Ishodi su mjereni prije i nakon izlaganja (T1/T2): vjerovanje da su klimatske promjene stvarne, da su prvenstveno uzrokovane prirodnim čimbenicima, da je ljudska aktivnost glavni uzrok, te percepcija znanstvenog konsenzusa. Efekti su testirani linearnim mješovitim modelima s ponovljenim mjerenjem (random intercept po sudioniku), pri čemu je primarni kriterij tretmanskog učinka bio vrijeme × grupa. Uz omnibus testove, provedeni su planirani DID (difference-in-differences) kontrasti (razlika u promjenama, T2 - T1) svake dezinformacijske skupine u odnosu na kontrolu, uz Holm-korekciju za višestruka testiranja. Značajan tretmanski učinak detektiran je za vjerovanje u antropogeni uzrok klimatskih promjena: u skupini koja je odgledala prvi dezinformacijski video došlo je do statistički značajnog većeg pada u vjerovanju da je ljudska aktivnost glavni uzrok u odnosu na kontrolu ($p_{\text{Holm}} < .001$), a nalaz je ostao stabilan i nakon uključivanja AOT-a i konspiracijskog mišljenja kao kovarijata. Za vjerovanje da su klimatske promjene stvarne u skupini koja je odgledala drugi dezinformacijski video detektiran je nominalan negativan DID efekt, no nije bio značajan nakon Holm-korekcije. Za preostale ishode nije bilo dokaza o tretmanskim efektima. U modelima s kovarijatama, AOT je bio statistički značajan prediktor prosječne razine svih ishoda (svi $p < .001$), dok konspiracijsko mišljenje nije bilo značajan prediktor razine ni promjene nijednog ishoda. Nadalje, AOT je predviđao promjenu kroz vrijeme jedino za vjerovanje u antropogeni utjecaj ($p < .01$), pri čemu je viši AOT bio povezan s pozitivnijom promjenom (T2 - T1), tj. manjim padom u vjerovanju da je ljudska aktivnost glavni uzrok klimatskih promjena. Rezultati upućuju na to da bi određeni dezinformacijski sadržaji mogli biti povezani s kratkoročnim padom vjerovanja u antropogeni uzrok klimatskih promjena, uz potencijalno relevantnu ulogu individualnih razlika u AOT-u.

Ključne riječi: klimatska vjerovanja, dezinformacijski videi, mišljenje aktivno otvorenim umom (AOT), konspiracijsko mišljenje

---

✉ marina.maglic@pilar.hr

SUKREIRANJE KURIKULUMA O OSJETLJIVIM DRUŠTVENIM TEMAMA: PRELIMINARNI REZULTATI PARTICIPATIVNOG AKCIJSKOG ISTRAŽIVANJA

Vanja Međugorac ✉

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Zrinka Ristić Dedić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

U hrvatskom obrazovnom sustavu, kurikulum i dalje naglašava statičnu, jednodimenzionalnu i univerzalnu bazu znanja, koja se često predstavlja kao neutralna i neupitna. Takav pristup poučavanju u sve je većem neskladu sa stvarnošću učenika koju obilježava društvena polarizacija, porast dezinformacija i niska razina političke participacije mladih. Također, nije prikladan za adresiranje tema oko kojih u društvu postoje prijepori, neslaganja i sukobi, a koje su dodatno složene zbog emocionalnih, identitetskih i vrijednosnih dimenzija koje su s njima povezane, kao i šireg socio-političkog konteksta u kojem se javljaju. Upravo u takvom okruženju pristup sukreiranja kurikuluma pokazuje se osobito relevantnim jer omogućuje uključivanje različitih perspektiva, zajedničko definiranje problema i ciljeva učenja te stvaranje prostora za dijalog. U ovom izlaganju bit će predstavljeni preliminarni rezultati participativnog akcijskog istraživanja sukreiranja kurikuluma o osjetljivim društvenim temama između učenika, nastavnika i istraživača provedenog u tri srednje škole u Hrvatskoj. Participativno akcijsko istraživanje nadovezuje se na prethodne faze istraživanja u kojima su analizirana iskustva i prakse nastavnika vezane uz poučavanje osjetljivih društvenih tema, kao i percepcije i doživljaji učenika u vezi s tim temama u školskom i izvanškolskom kontekstu. U istraživanju sudjeluje po osam učenika iz svake od triju škola, koji su se dobrovoljno prijavili nakon sudjelovanja u prethodnim fazama projekta, te po dva ili tri nastavnika iz svake škole, uz istraživače. U svakoj školi sudionici zajedno rade na osmišljavanju pristupa učenju i poučavanju jedne osjetljive društvene teme, prema izboru učenika. Istraživanje se provodi unutar i izvan škole te, osim razgovora s učenicima i nastavnicima, uključuje i detaljno opažanje i bilježenje procesa rada prikupljanjem audio i foto zapisa, kao i učeničkih artefakata. U izlaganju će biti predstavljeni preliminarni empirijski rezultati studije slučaja iz jedne škole, uz osvrt na teorijska polazišta, istraživački dizajn te potencijale, izazove i ograničenja provođenja participativnih akcijskih istraživanja.

Ključne riječi: sukreacija kurikuluma, osjetljive društvene teme, obrazovanje za demokratsko građanstvo, participativno akcijsko istraživanje

THE BURNOUT TRAP: HOW BURNOUT FUELS THE ACCUMULATION OF JOB DEMANDS

Dora Mihić ✉

postgraduate student, Department of Psychology, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Jasmina Tomas

Department of Psychology, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Job burnout represents a chronic stress syndrome that is characterized by employee exhaustion, reduced cognitive and emotional functioning, and mental distancing from work. Job demands-resources (JD-R) theory and abundant empirical research postulate that job demands and burnout are reciprocally related: high job demands (e.g., work overload, role ambiguity) lead to higher burnout, and high levels of burnout lead to higher levels of job demands. However, what is much less known are the mechanisms that can explain why burned-out employees are more prone to accumulating job demands thereby getting trapped in a vicious cycle. Understanding such psychological processes could further the theoretical understanding of the relationship between burnout and job demands, providing guidelines for practical interventions aiming to help burned-out employees. In response, this study examines and compares the strength of the three mechanisms underlying the effect of burnout on job demands (i.e. workload, role ambiguity, role conflict and interpersonal conflicts) – as outlined by JD-R theory – self-undermining (i.e., a behavior that produces obstacles that may undermine the performance), flexible coping (i.e., one's ability to abandon an ineffective and implement more effective strategy) and psychological detachment (i.e. a recovery experience referring to not thinking about work during nonwork time). Data was collected on three measurement occasions spaced approximately seven months apart. Sample was comprised of 703 employees representative of the Croatian working population. Slightly more than half of the participants were female (57.2%). Participants were 41.53 years old on average (SD = 9.66). Approximately half of them were highly educated (53.9%). Results show that self-undermining represents the most powerful mechanisms explaining the effects of burnout on job demands. The strength of the other two mediators varied depending on the examined job demand. The results point at the relevance of attenuating the employee self-undermining behaviors in order to help employees.

Keywords: burnout, job demands, self-undermining, flexible coping, psychological detachment

---

✉ dmihic1@m.ffzg.hr

TRENTNA BLISKOST KAO ZAŠTITNI ČIMBENIK OD SVAKODNEVNOG STRESA: DIJADNO INTENZIVNO LONGITUDINALNO ISTRAŽIVANJE

Jasmina Mehulić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska
Željka Kamenov

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Svakodnevni stres negativno djeluje na individualnu dobrobit i partnerske odnose (Neff i Karney, 2009), no manje je poznato koji mikroprocesi unutar dana mogu ublažiti njegove nepovoljne učinke. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati djeluje li trenutni osjećaj bliskosti i povezanosti s partnerom/icom kao zaštitni čimbenik u odnosu između dnevnog stresa, afekta i procjene zadovoljstva partnerskim odnosom. Provedeno je dijadno intenzivno longitudinalno istraživanje korištenjem mobilne aplikacije sa 70 kohabitirajućih parova u raznorodnim vezama prosječne dobi 35 godina. Parovi su bili u vezi barem godinu dana ($M = 12.3$ godina) i živjeli zajedno barem dva mjeseca ($M = 9.6$ godina). Tijekom 14 dana, 5 puta dnevno sudionici su odgovarali na odabrane tvrdnje iz sljedećih instrumenata: PANAS (Watson i sur., 1988), Skraćena skala percipiranog stresa (Cohen i sur., 1983), Skala emocionalne bliskosti (Sinclair i Dowdy, 2005) te Indeks zadovoljstva vezom (Funk i Rogge, 2007). Podaci su obrađeni koristeći dinamičko strukturalno modeliranje (Asparouhov i Muthén, 2018) unutar modela međuzavisnosti aktera i partnera (Kenny i sur., 2006). Rezultati pokazuju da je vlastiti doživljaj bliskosti negativno povezan s negativnim afektom i pozitivno s pozitivnim afektom te da ostaje značajno povezan s kvalitetom partnerskog odnosa i kada se uobzir uzme razina stresa. Doživljaj bliskosti jednog partnera negativno je povezan i s negativnim afektom drugog partnera. Ipak taj partner efekt bio je slabiji od akter efekta, što sugerira da bliskost djeluje, prije svega, kao intraindividualni zaštitni čimbenik. Prosječna dnevna bliskost značajno je pozitivno povezana s večernjom procjenom zadovoljstva partnerskim odnosom, što upućuje na to da se trenutni osjećaji bliskosti akumuliraju u globalnu dnevnu procjenu odnosa. Zaključno, rezultati upućuju na to da subjektivni osjećaj bliskosti predstavlja važan zaštitni mehanizam u svakodnevnom suočavanju s negativnim afektom i sa stresom unutar partnerskih odnosa. Nalazi naglašavaju važnost unutar-dnevnih emocionalnih procesa za razumijevanje stabilnosti i kvalitete intimnih odnosa.

Ključne riječi: bliskost, pozitivni i negativni afekt, intenzivno longitudinalno istraživanje, dijadno istraživanje, partnerski odnos

---

✉ jmebulic@m.ffzg.hr

ULOGA EPISTEMIČKIH EMOCIJA U ODNOSU IZMEĐU KOGNITIVNIH PROCJENA KONTROLE I VRIJEDNOSTI I SAMOREGULACIJE MOTIVACIJE

Patricia Kemendić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Rosanda Pahljina-Reinić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Generalizirana teorija kontrole i vrijednosti (Pekrun, 2021) pretpostavlja da kognitivne procjene kontrole i vrijednosti predstavljaju ključne antecedente ne samo emocija postignuća, već i drugih emocija relevantnih za obrazovanje, uključujući epistemičke emocije. Dosadašnja istraživanja dosljedno potvrđuju procjene kontrole i vrijednosti kao ključne determinante emocija postignuća koje posljedično značajno određuju motivaciju, kognitivne resurse, strategije učenja i akademski uspjeh. S druge strane, odnosi između kognitivnih procjena, epistemičkih emocija i samoregulacije nedovoljno su istraženi. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati posredujuću ulogu epistemičkih emocija u odnosu između kognitivnih procjena kontrole i vrijednosti i strategija samoregulacije motivacije tijekom učenja složenih i kontradiktornih sadržaja. U istraživanju je sudjelovalo 164 studenata. Po uzoru na prijašnja istraživanja epistemičkih emocija, replicirala se situacija koja izaziva epistemičke emocije, čitanje i učenje o klimatskim promjenama. Korištena su četiri teksta o klimatskim promjenama konfliktne prirode, koja su se razlikovala po uzrocima i posljedicama tih promjena. Prije čitanja tekstova, ispitano je prethodno znanje o klimatskim promjenama i inicijalna procjena kontrole i vrijednosti zadatka. Nakon čitanja tekstova ispitane su epistemičke emocije, kognitivne procjene kontrole i vrijednosti i učestalost korištenja strategija samoregulacije motivacije. Dobiveni rezultati djelomično potvrđuju pretpostavljene posredujuće odnose. Uz kontrolu prethodnog znanja i inicijalnih procjena kontrole i vrijednosti, epistemičke emocije dosada, iznenađenje, uživanje i znatiželja posreduju odnos između procjene vrijednosti i strategija samoregulacije motivacije. Nasuprot tome, samo je znatiželja značajan medijator odnosa procjene kontrole i strategija regulacije motivacije. Nisu utvrđeni značajni posredujući učinci epistemičkih emocija zbnjenost, anksioznost i frustracija u odnosu kognitivnih procjena i strategija regulacije motivacije. Dobiveni rezultati doprinose boljem razumijevanju uloge epistemičkih emocija u situacijama učenja i upućuju na važnost dizajniranja obrazovnih okruženja koja potiču pozitivne procjene kontrole i vrijednosti te unaprjeđuju emocionalno doživljavanje i samoregulaciju motivacije.

Ključne riječi: epistemičke emocije, samoregulacija motivacije, kognitivne procjene

---

✉ rosanda.pahljina-reinic@ffri.uniri.hr

RADNI ZAHTJEVI, SAMOPOTKOPAVANJE I SAGORIJEVANJE NA POSLU: PROCES KOJI VODI PREMA NAMJERI NAPUŠTANJA ULOGE KOD RAVNATELJA ŠKOLA

Maja Parmač Kovačić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Izabela Sorić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Petra Đurić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Iva Miličević

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Uloga ravnatelja škola posljednjih je godina obilježena porastom radnih zahtjeva i organizacijskih izazova, uz povećan rizik profesionalnog iscrpljivanja i sve veće poteškoće u zadržavanju ravnatelja u sustavu. Iako model radnih zahtjeva i resursa (JD-R; Demerouti i sur., 2001; Bakker i Demerouti, 2007) dosljedno potvrđuje povezanost radnih zahtjeva i sagorijevanja na poslu, manje je poznato putem kojih se ponašajnih mehanizama taj odnos ostvaruje. U novijim se istraživanjima kao relevantan proces ističu samopotkopavajuća ponašanja (engl. *self-undermining*; Bakker i Wang, 2020), odnosno ponašanja kojima pojedinac nenamjerno stvara dodatne prepreke u radu i time povećava vlastiti stres. Takvi obrasci mogli bi predstavljati kariku koja povezuje radne zahtjeve sa sagorijevanjem i razmišljanjem o napuštanju ravnateljske uloge. Cilj ovog istraživanja (koji financira Švicarska nacionalna zaklada za znanost i Hrvatska zaklada za znanost; broj projekta MAPS-2024-7077) bio je ispitati objašnjavaju li samopotkopavajuća ponašanja povezanost triju vrsta radnih zahtjeva (radni pritisak, svakodnevne poteškoće i percipirani manjak nastavnog osoblja) i sagorijevanja kod ravnatelja škola te proteže li se taj proces do namjere napuštanja uloge. Istraživanje je provedeno na uzorku od 252 ravnatelja osnovnih i srednjih škola u Hrvatskoj ($M_{dob} = 51.65$; 67.5% žena). Ravnatelji su ispunili skale radnog pritiska i svakodnevnih poteškoća iz Upitnika radnih zahtjeva (Bakker, 2014), procjenu manjka nastavnog osoblja, skalu samopotkopavanja (Bakker i Wang, 2020), kratku verziju upitnika sagorijevanja na poslu BAT-12 (Schaufeli i sur., 2020) te skalu namjere napuštanja posla (Michaels i Spector, 1982). Medijacijske i sekvencijalne analize provedene su primjenom PROCESS makronaredbe (modeli 4 i 6; Hayes, 2018). Dobiveni rezultati su pokazali da su radni pritisak i svakodnevne poteškoće pozitivno povezani sa samopotkopavanjem, a ono s višom razinom sagorijevanja na poslu. Kod ove dvije vrste radnih zahtjeva utvrđeni su i izravni učinci na sagorijevanje, što sugerira da samopotkopavanje tek djelomično objašnjava njihov odnos. Potvrđen je i sekvencijalni neizravni učinak radnog pritiska i svakodnevnih poteškoća na namjeru napuštanja posla kroz slijed samopotkopavanje – sagorijevanje na poslu. Percipirani manjak nastavnog osoblja bio je izravno povezan sa sagorijevanjem, ali bez značajnih neizravnih učinaka. Nalazi pokazuju da različite vrste radnih zahtjeva nemaju jednaku ulogu te da se dio njihova učinka oblikuje kroz ponašajne obrasce ravnatelja koji mogu pridonijeti razmišljanju o napuštanju uloge.

Ključne riječi: ravnatelji škola, radni zahtjevi, samopotkopavanje; sagorijevanje na poslu, namjera napuštanja posla

---

✉ mparmac@m.ffzg.hr

POZITIVNA I NEGATIVNA ŽIVOTNA ISKUSTVA U KONSTRUKCIJI SMISLA ŽIVOTA U STAROSTI: REZULTATI KVALITATIVNE STUDIJE

Neala Ambrosi-Randić ✉

Filozofski fakultet, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, Hrvatska

Ivana Tucak Junaković

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Smisao života definira se kao subjektivni osjećaj da je vlastito postojanje značajno, usmjereno i koherentno. Stoga se u suvremenim psihološkim istraživanjima često proučavaju upravo te tri ključne komponente: svrha (posjedovanje dugoročnih ciljeva i smjera djelovanja), značaj (osjećaj da vlastiti život ima vrijednost) te koherentnost (doživljaj da život ima smisla te da su svi događaji povezani u logičnu cjelinu). Za razliku od prethodnih životnih razdoblja, smisao života se u starosti više ne temelji na postignućima ili izgradnji karijere, već na unutarnoj integraciji proživljenih iskustava te prilagodbi vlastitim novim ulogama. Koje događaje starije osobe smatraju najvažnijima u svojim životima, koja su najljepša a koja najteža životna iskustva, te koja od njih najviše doprinose smislu života u starosti polazna su istraživačka pitanja u ovom radu. Strukturirani intervjui provedeni su na prigodnom uzorku starijih osoba ($N = 51$) u dobi od 61 do 92 godine ($M = 74.8$, $SD = 7.59$) kako bi se ispitali prijelomni životni događaji, najteži i najljepši životni događaji te procjena temelji li se smisao proteklog života više na teškim ili ugodnim iskustvima. Transkripti intervjua podvrgnuti su tematskoj analizi te su identificirane četiri osnovne kategorije važnih životnih događaja. Najčešći su obiteljski i emocionalni događaji poput vjenčanja, zajedničkog života te rođenja djeteta; zatim obrazovanje i karijera (školovanje, posao, odlazak u mirovinu); financijske i životne promjene (kupnja nekretnine ili selidba, značajan financijski dobitak ili gubitak) i osobni razvoj i zdravlje (suočavanje s teškom bolešću, izvanredna osobna postignuća). Analizom najtežih životnih događaja identificirane su teme gubitka bliskih osoba, traumatska iskustva te zdravstveni i egzistencijalni izazovi, dok je analiza najljepših događaja rezultirala temama dobrih socijalnih odnosa (pretežito u obitelji) te obrazovnih postignuća djece. Na pitanje o tome jesu li za smisao života važnija lijepa ili teška životna iskustva, tri kategorije odgovora (teška, lijepa ili oboje) potpuno su ujednačene što ukazuje na to da samo jedna trećina starijih osoba u ovom uzorku integrira sve životne događaje u smislenu životnu cjelinu. Razumijevanje onoga što predstavlja svrhu života u starijoj dobi, kao i uvid u načine integracije događaja, mogu pomoći u osmišljavanju aktivnosti namijenjenih održavanju, povećanju ili čak ponovnom nalaženju svrhe u cilju povećanja kvalitete života u starijoj dobi.

Ključne riječi: smisao života, životni događaji, starije osobe

---

✉ neala.ambrosi.randic@unipu.hr

NA DOBROM PUTU? VIŠERAZINSKA ANALIZA PREDIKTORA KONGRUENTNOSTI INTERESA I STRUKOVNOG PROGRAMA MEĐU SREDNJOŠKOLCIMA

Dora Popović ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Nensi Tomac

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Toni Babarović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Prijelaz iz osnovne u srednju školu uključuje jednu od najvažnijih obrazovnih odluka u životu učenika – odabir srednjoškolskog programa. U hrvatskom obrazovnom sustavu većina učenika upisuje neki od programa strukovnog obrazovanja, koncipiranih na način da pripremaju učenika za konkretna radna mjesta nakon završetka srednje škole. U tom je kontekstu inicijalna kongruentnost, odnosno usklađenost profesionalnih interesa učenika i odabranog programa, važan prediktor kasnijih obrazovnih i karijernih ishoda. Međutim, prediktori kongruentnosti unutar i između različitih strukovnih programa još su uvijek nedovoljno istraženi. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati ulogu karakteristika učenika i strukovnih programa u predviđanju kongruentnosti učeničkih interesa i upisanog programa. U istraživanju je sudjelovalo 1206 učenika prvih razreda iz 72 različita strukovna programa u 19 škola u Hrvatskoj. Učenici su ispunili upitnik u kojim su procijenjene percipirana i objektivna kongruentnost interesa i školske okoline, različiti aspekti donošenja karijernih odluka, školski uspjeh na kraju osnovne škole te sociodemografski podaci. Uz podatke učenika, u istraživanju su korišteni i statistički podaci iz aplikacije Školski e-Rudnik o strukovnim programima obuhvaćenima u uzorku. Rezultati analize niza višerazinskih modela su ukazali na važnu ulogu prosjeka ocjena u osnovnoj školi u predviđanju sukladnosti interesa i upisanog strukovnog programa kod srednjoškolaca. Za pojedine mjere kongruentnosti, značajnim prediktorima na razini učenika pokazali su se i aspekti donošenja karijernih odluka, pri čemu su učenici s aktivnijom ulogom u procesu odlučivanja pokazivali višu razinu podudarnosti programa s vlastitim profesionalnim interesima. Dodatno, veća sukladnost interesa i upisanog programa je zabilježena kod mladića nego kod djevojaka, te kod onih kojima je upisani program bio prvi izbor. Prediktori podudarnosti na razini strukovnog programa su se razlikovali ovisno o korištenoj mjeri kongruentnosti. Nalazi istraživanja upućuju na značajne razlike u kongruentnosti između različitih strukovnih programa te naglašavaju važnost osnaživanja učenika za preuzimanje aktivnije uloge u procesu donošenja odluke o nastavku obrazovanja. S obzirom na važnost odabira programa usklađenog s interesima učenika, potrebno je osigurati pravovremenu podršku kroz ciljano osmišljene programe karijerne orijentacije i individualno savjetovanje učenika u riziku od nepovoljnih obrazovnih odluka.

Ključne riječi: kongruentnost, strukovno obrazovanje, odabir srednje škole, donošenje karijernih odluka

---

✉ dora.popovic@pilar.hr

IMPLEMENTING EVIDENCE-BASED PRACTICE IN PSYCHOTHERAPY: A DELPHI STUDY

Nika Vuco ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, University of Split, Split, Croatia

Ivan Buljan

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, University of Split, Split, Croatia

Evidence-Based Practice (EBP) is widely endorsed in psychotherapy, yet its implementation remains inconsistent across therapeutic orientations and professional contexts. This study aims to identify and prioritise key content for developing educational materials on EBP in psychotherapy through expert consensus, with the goal of improving conceptual clarity and supporting future implementation efforts. A mixed-methods Delphi study was conducted among accredited psychotherapists in Croatia. Using a stratified purposive sampling strategy, 200 professionals were contacted, of whom 44 participated in the first round and 53 in the second. In the first round, most of the sample was female ($n = 38, 86\%$), gestalt ($n = 13, 30\%$), reality ($n = 5, 11\%$), and integrative ($n = 5, 11\%$) therapists, with a median age of 44 (IQR = 38–52). In Round 1, experts rated 29 predefined EBP implementation content on a 10-point Likert-type scale, out of which the following 7 reached the predefined consensus threshold ($\geq 70\%$ ratings in the 8–10 range): GDPR and ethical considerations, Risk assessment and management, Collaboration with other professionals, Qualitative data collection, Cultural competence in EBP, Using clinical guidelines, and Case formulation based on evidence. In the second round, items that did not reach consensus were re-rated, and two additional items reached prioritisation: Formulating treatment goals and Hypothesis testing in therapy. This study identified 9 key content areas that experts consider essential for EBP in psychotherapy, emphasising ethical and legal considerations, clinical decision-making, collaboration, and the integration of evidence into case formulation and treatment planning. These findings contribute to improving conceptual clarity around EBP and provide a foundation for the development of targeted educational resources to support its more consistent implementation in psychotherapeutic practice.

Keywords: evidence-based practice, psychology, psychotherapists, Delphi study

---

✉ nvuco@ffst.hr

EDUCATIONAL INTERVENTION FOR EVIDENCE-BASED PSYCHOTHERAPY PRACTICE: A LONGITUDINAL STUDY

Ivan Buljan ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, University of Split, Split, Croatia

Marija Franka Žuljević

Medical School of Split, University of Split, Split, Croatia

Katija Kalebić Jakupčević

Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, University of Split, Split, Croatia

Psychotherapy practice shows considerable variability in the use of scientific knowledge, and research indicates a pronounced gap between science and clinical practice. Previous findings have highlighted the need for additional training of therapists in searching, critically appraising, and applying scientific evidence. The aim of this study was to examine whether a brief educational intervention could encourage the use of evidence-based practice. An intervention study was conducted in the form of a brief educational program designed for psychotherapists of different therapeutic orientations in Croatia. An invitation to participate was sent to more than 900 addresses. The program was delivered through four lectures, one in person and three online. It included an overview of psychotherapy research in Croatia, types and levels of evidence, tools for searching scientific literature, and problem-oriented tasks that involved independent literature searches. Of the total 108 attendees, 81 participants completed the pre-evaluation and 46 completed the post evaluation. Participants reported that education, supervision, and professional books had the greatest influence on their practice, while scientific journals and research were not recognized as sources that significantly influence everyday clinical work. Fewer than one fifth of respondents reported regularly reading scientific articles. Reported barriers to using scientific literature included lack of time, lack of access, insufficient knowledge, and perceived limited applicability to practice. After the intervention, similar levels of knowledge were observed between psychologists and other professional groups, while participants from other professions reported greater satisfaction with the program. The findings suggest that a brief, targeted educational intervention may represent a fast and effective way to promote changes toward evidence-based practice. However, longer term follow-up and stronger empirical evidence are needed to assess the sustainability of the intervention effects. Results of a three month follow up will also be presented at the conference.

Keywords: psychotherapy, evidence-based practice, educational intervention, scientific literature

---

✉ ibuljan@ffst.hr

**RELATIVE CONTRIBUTION OF PERSONALITY TRAITS AND WORKING CONDITIONS
PERCEPTIONS TO THE EXPLANATION OF INDIVIDUAL OUTCOMES AT WORKPLACE –
A TEST OF SUPERB MODEL OF JOB QUALITY**

Zvonimir Galić ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

Alma Džafić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

Maja Parmač Kovačić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

Suzana Špika

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

The most influential theories of work motivation and job performance in organizational psychology typically emphasize job characteristics and/or perceptions of working conditions as key psychological determinants of individuals' work experiences and job behaviors. For example, Herzberg's two-factor theory and Hackman and Oldham's Job Characteristics Model identify job characteristics as primary determinants of work motivation. In contrast, Alderfer's ERG theory, self-determination theory, and psychology of working theory highlight the extent to which the job situation satisfies fundamental psychological needs. Although these approaches are influential and supported by empirical evidence, they often pay limited attention to individual differences. Research in personality psychology, however, suggests that key work outcomes also depend, at least in part, on personality traits. It therefore seems reasonable to assume that work experiences and job performance reflect both employees' personalities and characteristics of their working situation, yet studies directly juxtaposing these two sets of determinants within the same sample remain scarce. In this paper, we report findings from a study examining the relative and incremental contributions of personality traits and perceived working conditions to work outcomes. Personality was assessed using two widely adopted frameworks: the Big Five and core self-evaluations (CSE). Perceived working conditions were assessed with the SUPERB heuristic model recently proposed by Galić (2025), which conceptualizes working conditions as satisfaction with six job aspects: Safety, Upgrading, Purpose, Empowerment, Relationships, and Balance. Work outcomes were operationalized as work engagement, job performance, and general well-being. Data were collected from a large sample of employed adults recruited with the help of psychology students (N = 659). Correlation analyses indicated that both personality traits and perceived working conditions were significantly associated with the outcomes. Hierarchical regression analyses further showed that the SUPERB total score demonstrated incremental validity in predicting all three outcomes above and beyond the Big Five and CSE.

Keywords: job quality, perception of working conditions, SUPERB model of job quality, personality traits, incremental validity

---

✉ zgalic@m.ffzg.hr

THE ROLE OF INFLAMMATION AND GUT PERMEABILITY IN PAIN SENSITIVITY AND EMOTIONAL CONTAGION

Vanessa Botan ✉

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Marcus Bulmaga

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Neil Williams

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Treshi Perera

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Hanan Hamza

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Chloe Wider

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Nadja Heym

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Alexander Sumich

*Nottingham Trent University,
Nottingham, United Kingdom*

Gut permeability refers to the integrity of the intestinal barrier, which allows for the absorption of nutrients while preventing the translocation of toxins into systemic circulation. Alterations in gut permeability have been linked to pain-related disorders through inflammatory mechanisms. Within the framework of the gut-brain axis, previous research has demonstrated an association between gut permeability and chronic pain. However, little research has examined its relationship with acute pain (i.e., responses to experimentally induced bodily pain), vicarious pain (i.e., the mirroring of others' bodily pain), or emotional contagion (i.e., the mirroring of others' emotions). The present study aimed to investigate the potential associations between gut permeability and acute pain, vicarious pain, and emotional contagion. Forty-one participants were recruited (18 females and 23 males), with a mean age of 29.5 years and a mean BMI of 25.0. The biomarkers lipopolysaccharide-binding protein (LBP), C-reactive protein (CRP), and Claudin-3 were used to assess inflammation and gut permeability. Acute pain sensitivity was measured using an electrical pain threshold paradigm, vicarious pain was assessed through participants' responses to observing others in physical pain, and emotional contagion was evaluated using the Emotional Contagion Questionnaire. Multiple linear regression analyses were conducted in a sample of forty participants, with biomarkers (LBP, CRP, and Claudin-3) entered as predictors while controlling for demographic variables (gender, age, and BMI). The results indicated that increased gut permeability, as indexed by Claudin-3 levels, was significantly and positively associated with both acute pain sensitivity and emotional contagion. These findings highlight an association between increased gut permeability and emotional reactivity and contribute to growing evidence that the gut-brain axis plays a role in both physical and affective pain processing.

Keywords: gut permeability, pain sensitivity, emotional contagion, gut-brain axis

---

✉ vanessa.botan@ntu.ac.uk

EXAMINING GRIT WITHIN THE POSITIVE YOUTH DEVELOPMENT FRAMEWORK

Nora Wiium ✉

Department of Psychosocial Science, University of Bergen, Bergen, Norway

Embedded in concepts like passion and perseverance, grit has been described as the ability to sustain effort and interest toward the pursuance of long-term goals. As a non-cognitive trait, grit is said to be related to positive outcomes, such as resilience, academic performance and psychological well-being. It has also been found to protect against burnout among students as well as delinquent behaviors. Within the Positive Youth Development (PYD) theoretical framework, grit can be considered as a thriving indicator that equips young people to contribute to the development of self and society. However, as grit has often been referred to as a trait, the question has been whether it can be promoted. Systematic reviews suggest that factors like positive affect and family relationships (classified as developmental assets within PYD) tend to foster grit. In a cross-sectional study involving 423 Norwegian high school students (44% males) between ages 15 and 24 years ($M=17.01$, $SD=1.19$), eight developmental asset categories (including social competencies, positive identity, support, mattering and belonging) were examined to determine their influence on three facets of grit: perseverance of effort, consistency of interest and adaptability to situations. The results revealed several positive correlations ($r = .13 - .49$, $p < .05$) between the eight asset categories and grit, although mainly with perseverance of effort and adaptability to situations. In regression analysis, when all the asset categories were examined together with several demographics, the explained variance (R^2) was notable for two facets of grit: perseverance of effort (22%) and adaptability to situations (28%) with developmental asset categories like positive identity and mattering and belonging remaining positively associated with these dimensions of grit ($\beta = .20 - .44$, $p < .05$). While research using longitudinal designs with diverse youth may yield more robust results, the positive associations between developmental assets and grit suggest that nurturing youth's self-esteem and sense of purpose as well as providing a climate that cares and values them can contribute to their perseverance of effort and adaptability to situations. This may in turn not only have important implications for their academic outcomes and psychological well-being but also their functioning and participation in society.

Keywords: grit, developmental assets, positive identity, mattering and belonging, PYD

✉ Nora.Wiium@uib.no

LONGITUDINAL CHANGES IN EXECUTIVE FUNCTIONING DIFFICULTIES AND THEIR ASSOCIATION WITH SCREEN TIME

Maja Kućar ✉

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Tamara Bolić

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Marija Džida

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Andreja Brajša-Žganec

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Marina Kotrla Topić

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Early adolescence represents a critical period for the development of executive functioning (EF), a set of higher-order cognitive processes essential for self-regulation and adaptive behavior. Concurrently, digital technology use has become a pervasive aspect of adolescents' daily lives, however, longitudinal evidence examining its association with EF development remains scarce. The present study draws on data from the CHILD-WELL project and includes 685 mothers who assessed their child's EF difficulties at three time points, each one year apart (*Age at Time 1* = 10.55 years, *SD* = 1.14; 52.7% female). EF was measured using the Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF-2), encompassing three domains: cognitive, emotional, and behavioral regulation. In line with the theoretical framework proposed by Miyake et al. (2006), one subdomain from each domain was examined: working memory (cognitive), shifting (emotional), and inhibition (behavioral). Repeated measures analyses indicated a statistically significant decline in EF difficulties across the three time points for all three subdomains. However, effect sizes were small, with the largest observed for inhibition ($\eta^2 = .10$). These findings were replicated using latent growth models, which showed small but consistent declines over time across all three domains, along with substantial individual differences in baseline levels. Screen time, in contrast, demonstrated a nonlinear increase over time. Associations between EF subscales and screen time were not significant at Time 1 and were weak but significant at Time 2 for working memory ($r = .13$, $p < .01$) and inhibition ($r = .14$, $p < .01$). By Time 3, correlations had increased, and all three subdomains were associated with screen time (working memory: $r = .17$, $p < .01$; shifting: $r = .11$, $p < .01$; inhibition: $r = .20$, $p < .01$). Parallel process latent growth models further examined longitudinal connection between EF and screen time. Higher initial screen time predicted greater improvement in shifting, whereas higher initial inhibition difficulties predicted greater increases in screen time. Importantly, increases in screen time were associated with smaller improvements in working memory. In sum, the findings point to small but meaningful developmental links between screen time and EF, emphasizing the need for further longitudinal and mechanism-focused research to clarify directionality and underlying processes.

Keywords: executive functions, screen time, inhibition, working memory, shifting

---

✉ mkucar@pilar.hr

PSIHOLOŠKI KORELATI OBRAZOVNE I PROFESIONALNE HOMOGAMIJE HRVATSKIH PAROVA

Katarina Banov Trošelj ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci; Centar za istraživanje uma i ponašanja, Sveučilište u Rijeci; Rijeka, Hrvatska

Asortativno uparivanje, odnosno partnerska sličnost, dobro je dokumentirano za socioekonomska obilježja, vrijednosti i političke orijentacije. Dok je za osobine ličnosti asortativnost slaba do umjerena, profesionalna homogamija (sličnost u zanimanju) slabije je istražena, iako zanimanje nosi značajan ekonomski, društveni i kulturni kapital te može utjecati na nejednakost dohotka kućanstava, ali i djelovati na mogućnost partnera da održe ravnotežu među radnim i obiteljskim ulogama. Sličnost u profesiji može proizlaziti iz smanjenih troškova traženja partnera u bliskom okruženju ili mehanizama poput roditeljskog utiskivanja i učenja rodnih uloga. Preferencije prema partnerskoj sličnosti u profesionalnim interesima potvrđene su i u Hrvatskoj. Cilj ovog rada bio je ispitivanje pojavnosti profesionalne homogamije u Hrvatskoj, njezine povezanosti s obrazovnom homogamijom, mehanizama koji je objašnjavaju te provjera njezina doprinosa kvaliteti romantičnog odnosa. Dodatno, ispitane su razlike u vrijednosnim orijentacijama i zadovoljstvu vezom s obzirom na profesionalnu sličnost partnera. Korišteni su podaci Europskog društvenog istraživanja za Hrvatsku (10. i 11. val) za osobe u kohabitaciji s dostupnim podacima o zanimanju i obrazovanju oba partnera te vrijednosnim orijentacijama ispitanih ($N = 855$). Rezultati pokazuju umjerenu profesionalnu homogamiju, pri čemu 22% parova dijeli istu širu ISCO-08 kategoriju zanimanja, uz razlike među djelatnostima. Potvrđena je i umjerena obrazovna homogamija. Multivarijatnom analizom nisu utvrđene razlike u vrijednosnim orijentacijama između homogamnih i heterogamnih parova nakon kontrole obrazovanja. Dodatne analize provedene su na prigodnom uzorku od 276 heteroseksualnih parova s podacima o obrazovanju, zanimanju partnera i njihovih roditelja te kvaliteti veze. Zanimanja su rekodirana prema Hollandovoj tipologiji, a sličnost izražena C-indeksom. Potvrđeno je uparivanje po sličnosti: profesionalna sličnost veća je u stvarnih nego u simuliranih parova, osobito među obrazovno-homogenim parovima. Nije pronađen efekt roditeljskog utiskivanja niti povezanost profesionalne sličnosti sa zadovoljstvom vezom. Zaključno, profesionalna homogamija u Hrvatskoj povezana je s obrazovanjem, ali ne i s vrijednosnim orijentacijama. Njezina uloga u odabiru partnera primarno je strukturalna te može doprinositi društvenoj stratifikaciji, ali nedostaju dokazi doprinosa profesionalne homogamije kvaliteti romantičnog odnosa.

Ključne riječi: profesionalna homogamija, obrazovana homogamija, asortativno uparivanje, Hollandova tipologija, vrijednosne orijentacije, zadovoljstvo vezom

---

✉ katarina.banov@ffri.uniri.hr

ACHIEVEMENT GOALS AND STRESS AS INDICATORS OF DROPOUT AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Marina Hirnstein ✉

Department of Psychosocial Science, University of Bergen, Bergen, Norway

When academic demands exceed students' coping capacities, stress may arise and negatively affect well-being and academic functioning. The degree to which students experience stress may depend on the achievement goal orientations they adopt, as these goals reflect their interpretation of performance situations. Achievement goals vary in how competence is defined and whether students aim to approach success or avoid failure. Students may focus more on performance indicators or on mastering the content, and both performance and mastery goals may involve approach or avoidance orientations. Although achievement goals have been linked to motivational and emotional outcomes, less is known about their relation to academic stress and intentions to complete a degree. This study examined how achievement goals and academic performance relate to students' stress and graduation intentions while controlling for gender and length of experience in higher education. Prior research suggests that mastery approach goals are associated with effort, persistence, and positive affect, whereas avoidance goals relate to worry and stress. Mastery approach goals were therefore expected to predict lower reported stress and stronger graduation intentions, while greater stress was expected to reduce intentions to continue studying. A cross-sectional, anonymous online survey was conducted using a convenience sample of 435 university students (71% women; the majority aged 21–23 years) enrolled in any study program at a public university in Norway where students usually do not pay tuition fees. Measures included reported academic performance, achievement goals, experienced academic stress, and graduation intentions. Hierarchical regression analyses indicated that academic stress was related to performance approach goals, higher academic performance, study duration, and gender. Graduation intentions were associated only with mastery approach goals and study duration. Overall, mastery approach goals emerged as the only meaningful predictor of students' intentions to complete their degrees, emphasizing the role of motivation in long-term educational engagement. These findings highlight the value of encouraging mastery-oriented learning environments and reducing performance-focused pressures to support student well-being and to lower the risk of dropout in higher education.

Keywords: higher education students, achievement goals, academic stress, academic performance, dropout

---

✉ marina.hirnstein@uib.no

NESTED IDENTITIES UNDER THREAT: DIFFERENTIAL ACTIVATION OF NATIONAL, EUROPEAN, AND GLOBAL FUSION

Igor Mikloušić ✉

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

Josh Bullock

Kingston University London, London, United Kingdom

Pavol Kosnáč

DEKK Institute, Bratislava, Slovakia

Justin E. Lane

Slovak Academy of Sciences, Bratislava, Slovakia

Katherine O'Lone

University of Manchester, Manchester, United Kingdom

Tomislav Pavlović

Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia

LeRon Shults

University of Agder, Kristiansand, Norway

Social identities are hierarchically structured and may be differentially activated under perceived threat. While prior work has shown that threat can intensify in-group attachment, it remains unclear whether distinct threat domains selectively mobilize national, supranational, or global levels of identity fusion. The present study examines how evolutionarily relevant and technologically mediated threats relate to fusion with the nation, Europe, and humanity. A survey was conducted on a sample of 1,004 adults. Participants reported perceived evolutionary threats (e.g., disease, intergroup tensions, economic insecurity), artificial intelligence–related threats, and levels of identity fusion with Croatia, Europe, and humankind. Structural equation modelling was used to examine parallel associations across identity levels. Results reveal a differentiated pattern. Physiological and existential threats, including pandemics and advanced AI, are associated with stronger fusion at supranational and global levels. In contrast, perceived intergroup tensions are more strongly linked to national fusion. Economic and status-related threats show weaker or negative associations with national fusion. Formal comparisons indicate that several threat domains exert significantly different effects across identity levels.

These findings suggest that identity fusion is not a uniform response to threat. Instead, distinct threat ecologies appear to activate different layers of nested identities, contributing to both cohesion and boundary reinforcement in contemporary societies.

Keywords: identity fusion, perceived threats, social cohesion, evolutionary psychology, artificial intelligence

---

✉ igor.miklousic@pilar.hr

EMOTIONAL COPING IN YOUTH ACTIVISM: THE 2024/25 STUDENT BLOCKADES IN SERBIA

Ana Ivanov ✉

Department of Psychology and LIRA Lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Sanda Stanković

Department of Psychology and LIRA Lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Neda Janićijević

Department of Psychology and LIRA Lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Milica Manojlović

Department of Psychology and LIRA Lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Matija Gvozden

Department of Psychology and LIRA Lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Vojin Simunović

Department of Psychology and LIRA Lab, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Student blockades represent emotionally intensive form of collective action in which participants are exposed to uncertainty and emotional strain. Such contexts generate psychological resources through solidarity and shared meaning, while increasing vulnerability (Ballard & Ozer, 2016). Coping processes play a central role in shaping how students regulate distress and maintain psychological functioning. Research suggests that coping in activist settings is not solely an individual endeavor but is embedded within collective norms (Gorski & Chen, 2015). This study explores how students participating in the 2024/25 blockades experienced and enacted coping, and examines how coping relates to resilience and vulnerability. The sample consisted of 20 students (11 female) from faculties of humanistic, natural sciences, and the arts active in blockades. Data were collected through semi-structured interviews (60–90 minutes), conducted online. Interviews were analyzed using Interpretative Phenomenological Analysis (IPA), guided by an inductive coding framework. Coping emerged as a dynamic, context-sensitive system of emotional, cognitive, relational, and behavioral strategies rather than a single dominant approach. Participants reported engaging in physical activity, intentional withdrawal from political stimuli, and cognitive restructuring to regulate distress and preserve psychological balance. Social support played a pivotal role, providing emotional, practical, and moral support, while humor and shared emotional expression supported regulation. Activism frequently operated as a coping mechanism by providing structure, meaning, and agency. At the same time, overcommitment, perfectionism, conflict avoidance, and dependence on group validation sustained engagement but increased vulnerability to emotional exhaustion.

✉ ana.ivanov@f.bg.ac.rs

Overall, coping was rarely experienced as an individual process but was enacted through collective practices, shared norms, and relational expectations. While many coping practices fostered resilience through meaning-making, social bonding, and empowerment, others reflected normative pressures toward self-sacrifice (Klandermans, 2014). Our findings highlight the ambivalent psychological impact of activism, which can simultaneously support and strain well-being, and contribute to a more nuanced understanding of coping in prolonged youth mobilization.

Keywords: student protests, youth activism, civic engagement, coping mechanism, emotion regulation

PROMJENE RASPOLOŽENJA OVISNO O 3-MINUTNOJ IZLOŽENOSTI PRIZORIMA VIRTUALNE PLAŽE

Ana Šimunić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Kristijan Žibrat

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Cilj istraživanja bio je ispitati promjene u različitim raspoloženjima nakon trominutnog izlaganja virtualnoj plaži, uspoređujući učinke dnevnog prizora i prizora zalaska sunca. Istraživanje je obuhvatilo razine sreće, tuge, opuštenosti, napetosti, energičnosti, pospanosti i stresa prije i nakon izlaganja, kao i povezanost promjena raspoloženja s individualnim razlikama u povezanosti s prirodom, izloženosti prirodi, primjećivanju prirode i preferenciji plavetnila. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 114 studenata psihologije, podijeljenih u dvije skupine: 56 je bilo izloženo dnevnom prizoru virtualne plaže, a 58 prizoru virtualne plaže pri zalasku sunca. Raspoloženja su procjenjivana prije i nakon izlaganja pomoću vizualne analogne ljestvice, dok su kod dijela sudionika (njih 45) dodatno praćeni i fiziološki pokazatelji (zasićenost krvi kisikom i srčana frekvencija). Rezultati istraživanja pokazali su da je nakon izlaganja virtualnoj plaži došlo do smanjenja negativnih raspoloženja (stresa, tuge, napetosti i pospanosti) te povećanja pozitivnih raspoloženja (sreće, opuštenosti i energičnosti) u obje skupine. Nije bilo razlika u razinama mjerenih varijabli s obzirom na vrstu prizora i nije bilo značajnih promjena razina fizioloških pokazatelja uslijed izlaganja. Kad se radi o varijablama povezanih s odnosom prema prirodi, primjećivanje prirode je bilo povezano s višim razinama sreće nakon izlaganja na razini cijelog uzorka. Kad se skupine (vrste prizora) analiziraju odvojeno, primjećivanje prirode je povezano s većom smirenošću nakon izlaganja zalasku sunca i s većom razinom sreće nakon izlaganja dnevnom prizoru plaže. Povezanost s prirodom je bila povezana s većim brojem otkucaja srca nakon minute izlaganja virtualnom zalasku sunca. Rezultati upućuju na to da i kratkotrajno izlaganje virtualnoj prirodi može imati značajne pozitivne učinke na raspoloženje, te da više primjećivanja prirode potencijalno doprinosi tome.

Ključne riječi: virtualna priroda, raspoloženja, stres, povezanost s prirodom, preferencija plavetnila

**Poster sekcije /
Poster sessions**

CREATIVITY AS A DEVELOPMENTAL CONSTRUCT AND CRITERION OF GIFTEDNESS

Željko Rački ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences, J. J. Strossmayer University of Osijek, Osijek, Croatia

This study examined how school psychologists conceptualise, assess, and foster creativity in children and students as an integral component of the broader developmental and educational process of giftedness. The objectives were to: 1) investigate how psychologists understand creativity within giftedness and evaluate its role in identification, and 2) examine the consistency, availability, and perceived diagnostic value of the psychometric tools they use, recognising that approaches to creativity measurement vary. Participants were 34 primary-school psychologists (ages 23–62; $M = 36.90$, $SD = 9.97$) with 0.5–33 years of professional experience ($M = 10.87$, $SD = 9.50$). Using an online survey to address these objectives, they evaluated 67 instruments, including ability tests, developmental tests, language assessments, personality inventories, neuropsychological tests, and tools for professional guidance and selection. Inter-rater agreement coefficients were calculated for this expert group, with the number of raters varying according to each instrument's actual use. This methodology provided insights into which instruments are applied in practice and which are perceived as indicative of developing giftedness (including creativity) in children aged 6–15, based on professional experience and reflective practice. Findings revealed substantial variability across responses. Psychologists strongly agreed that giftedness is currently predominantly defined by intelligence and academic achievement, whereas national documents insufficiently define creativity and do not clearly distinguish it as a trait, educational goal, or creative competence. Complementing psychodiagnostic practice, the collaboration with teachers and the consideration of motivational factors were highly valued in creativity assessment and gifted education. Interest in cross-curricular themes was highest for personal and social development, which was seen as particularly relevant to school psychologists working with gifted learners. Overall, results indicate that psychologists recognise systemic ambiguity surrounding creativity within giftedness but demonstrate strong readiness to support its development. Findings highlight the need for clearer conceptual frameworks and evidence-based, creativity-informed assessment practices, alongside targeted professional development in gifted education.

Keywords: creativity, educational practice, gifted children and students, psychological assessment, school psychologists

---

✉ zeljkoracki2@gmail.com

STRESS IN SEAFARERS WHILE AT HOME: AN EXPLORATORY STUDY INTO AN OVERLOOKED REALITY

Leon Sić

McDonald's Zadar, Zadar, Croatia

Ana Slišković ✉

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Marko Galić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Split, Croatia

Previous research indicates that seafarers, due to their unique working conditions, face a wide range of occupational stressors. However, most studies focus on stress experienced at sea, while stressors encountered during home periods remain largely unexplored. This study addresses this gap by examining seafarers' experiences ashore, where relief might be expected but where new sources of stress often arise alongside lingering effects of work. The aim of the study was to gain a deeper understanding of seafarers' stressors during leave periods, as well as the protective factors that, from their own perspectives, contribute to their quality of life. The research was conducted inductively, without preformulated hypotheses. The sample included ten Croatian seafarers (nine men and one woman), aged 25 to 45 years, who participated in semi-structured interviews. Data were transcribed and analyzed using thematic analysis. The main stressors identified were family and parenting responsibilities, time pressure, administrative and bureaucratic demands, and disruptions to rest and routines. Protective factors included purposeful household engagement, leisure activities, quality recovery time, close emotional support, financial stability, and meaningful time with family. These findings expand the understanding of seafarers' overall stress experience by emphasizing the home period as an integral part of their professional life, and they highlight the need for targeted support measures during leave, such as stress management education, family relationship strengthening, and more flexible organizational policies within the maritime sector.

Keywords: seafarers, occupational stress, leave period, family, qualitative research

---

✉ asliskov@unizd.hr

ADHD U ODRASLOJ DOBI: TEŠKO VIDLJIV, LAKO PROMAŠEN

Anja Kereta ✉

KBC Osijek, Klinika za psihijatriju, Osijek, Hrvatska

Iva Vidanec Bandić

KBC Osijek, Klinika za psihijatriju, Osijek, Hrvatska

ADHD u odrasloj dobi često je “teško vidljiv” zbog promijenjene kliničke slike i preklapanja simptoma s anksioznom i depresivnom simptomatologijom te sindromom sagorijevanja. Procjenjuje se da ADHD u odraslih zahvaća 2.6 % (perzistentni oblik) do 6.8 % (simptomatski oblik) opće populacije. Cilj rada je istaknuti ključne dijagnostičke izazove u prepoznavanju ADHD-a u odraslih te kliničke implikacije kasne ili pogrešne dijagnoze. Proveden je sustavni pregled literature (2015.–2025.) pretraživanjem relevantnih bibliografskih baza prema unaprijed definiranim kriterijima uključenja (odrasla populacija; dijagnostika i klinički ishodi; originalni i pregledni radovi). Pregled literature pokazuje da u odrasloj dobi često dominiraju nepažnja, izvršne/organizacijske smetnje i emocionalna disregulacija, dok je hiperaktivnost slabije izražena. Preklapanje s anksioznom i depresivnom simptomatologijom te sindromom sagorijevanja najsnažnije je u domenama nepažnje, umora/iscrpljenosti, poremećaja spavanja i pada učinkovitosti. Stoga su za diferencijalnu dijagnostiku ključni razvojna anamneza i klinički intervju, dok uredan neuropsihološki nalaz sam po sebi ne isključuje ADHD. Simptomi ADHD-a u odrasloj dobi često su povezani s poteškoćama u profesionalnom i akademskom funkcioniranju (organizacija, poštivanje rokova, produktivnost), a mogu narušavati i interpersonalne te partnerske odnose osobito uz izraženiju nepažnju i emocionalnu reaktivnost. Zaključno, nalazi pregleda literature upućuju na potrebu da dijagnostička procjena ADHD-a u odraslih bude temeljena na strukturiranom ili polustrukturiranom kliničkom intervjuu te provedena u okviru multidisciplinarnog pristupa koji uključuje suradnju stručnjaka za mentalno zdravlje, primarne zdravstvene zaštite i drugih specijaliziranih službi.

Ključne riječi: ADHD, odrasli, dijagnostički izazovi, kliničke implikacije

---

✉ anja.kereta@gmail.com

ASSESSMENT OF THE STROOP EFFECT IN CROATIAN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOL-AGED CHILDREN: CASE STUDY FROM THE “SCIENCE COMES TO TOWN” EVENT

Mirjana Lozančić ✉

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Split, Croatia

The Stroop effect describes the slowing of responses when the meaning of a written word conflicts with the colour in which it is printed, reflecting interference between automatic reading and controlled colour naming. It is a widely used method for assessing selective attention and executive functions, and as such has found its application in clinical neuropsychology, cognitive psychology, and other areas of psychology. Previous research in children and adolescents has shown a connection between its magnitude and the development of inhibitory control and executive functions. This exploratory study aimed to examine how much time Croatian primary and secondary school-aged children (aged 7-16) needed to complete congruent and incongruent Stroop tasks during the science outreach event “Science Comes to Town”. Volunteer school-aged children individually performed a paper-based colour-word Stroop task, naming ink colours as quickly as possible in congruent and incongruent conditions. Total completion time for each condition was recorded manually using a stopwatch, following the standard approach commonly applied in Stroop studies. Statistically analysed results showed that congruent trials were completed faster ($M = 6.11$ s, $SD = 1.94$) than incongruent trials ($M = 10.85$ s, $SD = 4.14$), resulting in an average interference of 4.74 s ($SD = 4.13$). This difference was statistically significant, $t(46) = 7.87$, $p < .001$. The findings confirm a strong Stroop interference effect in the sample of Croatian primary and secondary school-aged children and extend previously established laboratory results to a real-world educational outreach context. Due to the limited systematic research on Stroop performance and in Croatian school-age populations, this pilot study provides rare locally collected data that is directly relevant to educational settings. By showing that meaningful cognitive data can be collected during science outreach activities, this study supports the integration of cognitive psychology methodology into educational contexts and helps offer a practical starting point for future school-based assessments and interventions which could target inhibitory control.

Keywords: Stroop, t-test, school-age children, inhibitory control

---

✉ mlozancic@ffst.hr

STRES KOD MLADIH ISTRAŽIVAČA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ana Havelka Meštrović ✉

Algebra Bernays Sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Maja Tadić Vujčić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Barbara Balaž

Algebra Bernays Sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Mladi znanstvenici predstavljaju ključni pokretač nacionalnih istraživačkih kapaciteta i inovacija. Međunarodna istraživanja dosljedno pokazuju povišene razine stresa, anksioznosti, sagorijevanja i depresivnih simptoma među doktorandima i poslijedoktorandima u usporedbi s općom populacijom. U Hrvatskoj su, međutim, sustavni empirijski podaci o stresu i mentalnom zdravlju mladih znanstvenika još uvijek ograničeni. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati razinu percipiranog stresa među mladim znanstvenicima u Republici Hrvatskoj te istražiti ključne prediktore stresa, uključujući nesigurnost zaposlenja, ravnotežu između poslovnog i privatnog života, percipiranu institucionalnu podršku i strategije suočavanja. U istraživanju je sudjelovalo $N = 614$ mladih znanstvenika (doktoranada, poslijedoktoranada i istraživača u ranoj fazi karijere unutar sedam godina od stjecanja doktorata) zaposlenih na hrvatskim sveučilištima i istraživačkim institucijama. Uzorak je činilo 68 % žena i 32 % muškaraca u dobi od 26 do 42 godine. Sudionici su dolazili iz različitih znanstvenih područja. Rezultati ukazuju na to da mladi znanstvenici u Hrvatskoj doživljavaju umjerene do visoke razine percipiranog stresa, usporedive s trendovima zabilježenima na međunarodnoj razini. Nesigurnost zaposlenja i narušena ravnoteža između poslovnog i privatnog života pokazale su se kao najsnažniji prediktori stresa. Kvaliteta mentorstva, transparentni kriteriji napredovanja i dostupnost istraživačke infrastrukture doprinose smanjenju razine stresa. Povezanost izbjegavajućih strategija suočavanja s višim razinama stresa u skladu je s teorijskim modelima stresa te upućuje na potrebu za ciljanim intervencijama usmjerenima na jačanje otpornosti. Umjerena zaštitna uloga strategija usmjerenih na problem sugerira da se strukturni izvori stresa ne mogu u potpunosti kompenzirati isključivo individualnim naporima suočavanja. Mladi znanstvenici u Republici Hrvatskoj doživljavaju značajnu razinu stresa, prvenstveno potaknutu nesigurnošću zaposlenja, pritiskom objavljivanja i narušenom ravnotežom između poslovnog i privatnog života. Institucionalna podrška pokazuje se kao ključni zaštitni čimbenik.

Ključne riječi: stres, sindrom izgaranja na poslu, rad u visokom obrazovanju, mladi znanstvenici

SOCIJALNA PODRŠKA I PERCIPIRANA KONTROLA NAD ŽIVOTOM KAO PREDIKTORI POZITIVNOG MENTALNOG ZDRAVLJA

Gorka Vuletić ✉

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Sveučilište u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Karla Dude

studentica, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Sveučilište u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Marija Ćurić

studentica, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Sveučilište u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Tatjana Djedović

studentica, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Sveučilište u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Mlade visoko obrazovane osobe u prijelazu iz studiranja u zaposlenje suočavaju se s novim zadacima, poput razvoja karijere, veće odgovornosti i oblikovanja profesionalnog identiteta. To razdoblje često je obilježeno povećanim osjećajem stresa, što može značajno utjecati na njihovo mentalno zdravlje i subjektivnu dobrobit. Osobni resursi poput percipirane kontrole nad životom te socijalni resursi, poput podrške obitelji i prijatelja, mogu imati važnu zaštitnu ulogu u očuvanju i unaprjeđenju pozitivnog mentalnog zdravlja u ovoj populaciji. Stoga je cilj provedenog istraživanja bio ispitati odnos samoprocijenjene razine socijalne podrške obitelji i prijatelja, percipirane kontrole nad životom te pozitivnog mentalnog zdravlja kod mladih visokoobrazovanih osoba. U istraživanju su sudjelovala 344 studenta završnih godina studija (65.7% žena). Instrumenti koji su se koristili su: Hrvatska verzija upitnika mentalnog zdravlja (MHC-SF); samoprocjena razine socijalne podrške obitelji i prijatelja te samoprocjena kontrole nad životom. Ukupni rezultat na MHC-SF u cijelom uzorku iznosio je $M = 47.02$ ($SD = 12.27$), pri čemu su se rezultati kretali u rasponu od devet do 70. Prema MHC-SF, tri su kategorije stanja mentalnog zdravlja: procvat (visoko mentalno zdravlje) (eng. *flourishing*), umjereno mentalno zdravlje (eng. *moderate mental health*) i stagnacija (nisko mentalno zdravlje) (eng. *languishing*). Od ukupnog uzorka, najviše sudionika je imalo stanje umjerenog mentalnog zdravlja ($N = 174$), dok je najmanje sudionika imalo nisko stanje mentalnog zdravlja ($N = 10$). Rezultati su pokazali značajnu pozitivnu povezanost ukupnog pozitivnog mentalnog zdravlja i percipirane socijalne podrške obitelji i prijatelja te kontrole nad životom. U svrhu utvrđivanja doprinosa percipirane socijalne podrške i kontrole nad životom u objašnjenju mentalnog zdravlja provedena je regresijska analiza. Percipirana socijalna podrška obitelji i prijatelja te kontrola nad životom pokazali su se značajnim pozitivnim prediktorima pozitivnog mentalnog zdravlja, pri čemu se percipirana kontrola nad životom pokazala najznačajnijim prediktorom. Dob i spol nisu bili značajni prediktori. Percipirana socijalna podrška i kontrola nad životom, predstavljaju važne zaštitne čimbenike mentalnog zdravlja. Nalazi upućuju na važnost razvoja psihoedukativnih programa koji jačaju osobne i socijalne resurse u svrhu očuvanja mentalnog zdravlja mladih visokoobrazovanih osoba na početku profesionalne karijere.

Ključne riječi: socijalna podrška, kontrola nad životom, mentalno zdravlje, studenti

---

✉ gvuletic@ffos.hr

POVEZANOST PROBLEMATIČNOG KORIŠTENJA MOBITELA I KVALITETE SPAVANJA KOD STUDENATA

Dominik Katusa ✉

student, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Nataša Šimić

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

S obzirom na sve veću prisutnost pametnih telefona u svakodnevnom životu mladih, može se pretpostaviti da je viša razina problematičnog korištenja mobitela povezana s lošijom kvalitetom spavanja. Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati povezanost problematičnog korištenja mobitela i kvalitete spavanja na uzorku studenata. U online istraživanju sudjelovala su 292 studenta (65.07 % studentica i 34.93 % studenata). Primijenjena je Skala problematičnog korištenja mobitela (*engl.* Problematic Use of Mobile Phones Scale – PUMP; autora Merlo et al., 2013) te Pittsburghov indeks kvalitete spavanja (*engl.* Pittsburgh Sleep Quality Index – PSQI), kojim se procjenjuje ukupna kvaliteta spavanja i sedam komponenti: subjektivna kvaliteta spavanja, latencija spavanja, trajanje spavanja, učinkovitost spavanja, smetnje tijekom spavanja, uporaba lijekova za spavanje i dnevna disfunkcionalnost. Viši rezultati na skali problematičnog korištenja mobitela upućuju na višu razinu problematične uporabe, dok viši rezultati na PSQI-u označavaju lošiju kvalitetu spavanja. Rezultati su pokazali statistički značajne pozitivne korelacije između rezultata na PUMP-u i ukupnog rezultata na PSQI-u, kao i između rezultata na PUMP-u i šest od sedam pojedinih komponenti kvalitete spavanja. Navedeno upućuje na to da je viša razina problematičnog korištenja mobitela povezana s lošijom ukupnom kvalitetom spavanja te lošijim rezultatima u većini ispitivanih komponenti spavanja. Statistički značajna povezanost nije utvrđena jedino između rezultata na PUMP-u i uporabe lijekova za spavanje. Dobiveni nalazi podupiru pretpostavku o negativnoj povezanosti problematičnog korištenja mobitela i kvalitete spavanja kod studenata. Rezultati imaju potencijalnu praktičnu primjenu, osobito u kontekstu razumijevanja čimbenika povezanih s narušenom kvalitetom spavanja, te mogu poslužiti kao polazište za razvoj edukativnih programa usmjerenih na odgovorniju uporabu mobitela i promicanje zdravih navika spavanja.

Ključne riječi: kvaliteta spavanja, problematično korištenje mobitela, studenti

---

✉ dominik.katusa10@gmail.com

NEKI KORELATI URATKA NA „TRAIL MAKING TESTU (TMT)“

Svjetlana Salkičević Pišonić ✉

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice, Krapinske Toplice, Hrvatska

Dubravko Tršinski

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice, Krapinske Toplice, Hrvatska

Test utiranja puta (engl. *Trail making test*, TMT) jedan je od najčešće korištenih instrumenata u neuropsihološkoj procjeni koji se koristi kao mjera brzine procesiranja informacija i izvršnih funkcija. Izvedba na TMT povezana je s više kognitivnih sposobnosti, primjerice vizualnim pretraživanjem, motoričkom brzinom, radnim pamćenjem i inteligencijom. Dio je sržnih baterija za ispitivanje kognitivnih funkcija nakon traumatskih ozljeda mozga te nekih baterija za ispitivanje demencije i ostalih neuroloških bolesti. U Hrvatskoj postoji vrlo malo ispitivanja s TMT testom na kliničkim uzorcima, a na zdravim osobama nisu objavljeni rezultati istraživanja s TMT-om. Cilj našeg istraživanja bio je primijeniti TMT na skupini osoba bez neuroloških i psihijatrijskih bolesti, ispitati utjecaj obrazovanja i povezanost s drugim testovima te usporediti rezultate s normama iz literature. TMT smo primijenili na 121 sudioniku od čega 61 žena i 60 muškaraca. Prosječna dob je bila $M = 24.6$ ($SD = 4.62$), a prosječan broj godina školovanja je iznosio $M = 14.4$ ($SD = 2.16$). Sudionici, po vlastitom iskazu, nisu bolovali od neuroloških i psihijatrijskih bolesti. TMT se sastoji se od dvije forme, u kojima ispitanici moraju određenim redoslijedom spojiti brojeve (A forma) te slova i brojeve (B forma), a kao konačna mjera koristi se vrijeme koje im je za to potrebno. Također smo primijenili i test rječnika (PPVT-III-HR), Test nizova (TN 10), Test zamjene slova brojevima (LDST) i test verbalne fluentnosti (COWAT). Rezultati ukazuju na statistički značajnu razliku između skupina različitog obrazovanja kod TMT-B forme testa ($F = 5.57$; $p = .005$), pri čemu su sudionici s višim stupnjem obrazovanja uspješniji u rješavanju testa, dok kod TMT-A razlika među skupinama nije statistički značajna. Korelacijska analiza ukazuje na statistički značajnu nisku povezanost sa svim primijenjenim testovima, od kojih je najviša korelacija TMT-B s TN10, a potom sa LDST. Dobiveni rezultati ukazuju da viši stupanj obrazovanja utječe na uspješnije rješavanje TMT-B forme, ali ne i TMT-A. Također, sudionici s višim rezultatom na testu neverbalnog rezoniranja postižu bolji rezultat na TMT-B. Dobiveni rezultati odgovaraju normama iz strane literature.

Ključne riječi: Trail Making Test, neuropsihološka procjena

✉ svjetlana.salkicevic.pisonic@sbkt.hr

RIZIČNO PONAŠANJE KOCKANJA KOD SREDNJOŠKOLACA

Nika Vukosav ✉

student, Odjel za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Krista Zuber

student, Odjel za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Sara Tomas

student, Odjel za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

(Istraživanje je provedeno u okviru natječaja za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2024./2025. na Odsjeku psihologije Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Lovorke Brajković.)

Cilj ovog istraživanja bio je prikupiti informacije o rizičnom ponašanju kockanja kod srednjoškolaca u gradu Zagrebu te shodno tome identificirati obrasce takvog ponašanja. Podaci o kockanju srednjoškolaca prikupljeni su Google obrascem uz prisustvo istraživača u 7 gimnazija i strukovnih srednjih škola. Obuhvaćeno je 27 razreda od prvog do četvrtog razreda, odnosno 467 učenika u dobi od 14 do 19 godina. Rizično ponašanje kockanja mjereno je Kanadskim upitnikom kockanja adolescenata (CAGI, Tremblay i sur., 2010), a osobine ličnosti Skalom Velepeterog modela ličnosti – IPIP-50 (Mlačić i Goldberg, 2007) te Skalom traženja uzbuđenja (Zuckerman i sur., 1964). Rezultati pokazuju da je 86.4% učenika izjavilo da su u posljednja tri mjeseca sudjelovali u barem jednoj aktivnosti kockanja, dok se njih 13.8% može klasificirati u skupinu potencijalno rizičnih kockara. Na temelju rezultata t-testa za nezavisne uzorke, pronađena je statistički značajna razlika između muških i ženskih učenika u učestalosti kockanja, na način da muški učenici kockaju značajno češće od ženskih. Nadalje, provedbom analize varijance, utvrđena je statistički značajna razlika između starijih i mlađih učenika, na način da stariji učenici češće sudjeluju u aktivnostima kockanja od mlađih. Također, rezultati linearne regresijske analize pokazali su statistički značajan doprinos osobina ličnosti (savjesnost i emocionalna stabilnost), sklonosti traženju uzbuđenja te ozbiljnosti problema s kockanjem u predviđanju učestalosti sudjelovanja u različitim oblicima kockarskog ponašanja (lutrijske igre, sportska kladionica, casino aparati, živa igra u casinu, internet sportska kladionica, internet casino). Ipak, zbog manjka relevantne literature i kontradiktornih nalaza, potrebno je provesti dodatna i opsežnija istraživanja, posebice ona longitudinalnog tipa, kako bi se dobio uvid u početak, razvoj i potencijalnu eskalaciju već postojećih obrazaca kockanja kod adolescenata.

Gljučne riječi: kockanje, rizično ponašanje, srednjoškolci, osobine ličnosti

ULOGA DOBI, MOTIVACIJE, STRAHA OD INTIMNOSTI I EMOCIONALNE REGULACIJE KOD RIZIČNOG SEKSUALNOG PONAŠANJA SAMACA

Ana Krnić ✉

Odsjek za poremećaje u ponašanju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Lucija Šutić Barbarić

Odsjek za poremećaje u ponašanju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

U razdoblju kasne adolescencije i rane odrasle dobi samaštvo predstavlja razvojno normativno, ali nedovoljno istraženo iskustvo. U ovom je istraživanju stoga ispitana uloga maladaptivnih relacijskih kognicija i strategija emocionalne regulacije u predviđanju rizičnih seksualnih ponašanja kod studenata samaca. Pretpostavljeno je da će strah od intimnosti, niža motivacija za ulazak u vezu te viša razina ekspresivnog potiskivanja predviđati sklonost neobveznim i rizičnim seksualnim odnosima. Istraživanje je provedeno putem online upitnika na uzorku od 246 studenata (78.9 % žena; $M_{dob} = 21.71$, $SD = 2.12$) koji u trenutku istraživanja nisu bili u romantičnoj vezi. Uz skalu sociodemografskih pitanja, korišteni su Upitnik komponenata straha od intimnosti, Skala motivacije za uspostavu romantičnih odnosa, Upitnik emocionalne regulacije (ERQ) te Upitnik seksualnog rizika. Rezultati višestrukih regresijskih analiza pokazali su da su modeli za ukupnu razinu rizičnih seksualnih ponašanja ($F(7, 225) = 2.66$, $p < .05$, $R^2 = .076$) i impulzivna seksualna ponašanja ($F(7, 225) = 2.73$, $p < .05$, $R^2 = .078$) bili statistički značajni. Motivacija za formiranje veze pokazala se značajnim negativnim prediktorom, dok se dob pokazala značajnim pozitivnim prediktorom. U modelu koji je predviđao rizična seksualna djela, jedino se dob pokazala značajnim pozitivnim prediktorom ($p < .05$). Važno je istaknuti da nijedan od ispitivanih prediktora nije značajno predviđao namjeru upuštanja u rizična seksualna ponašanja. Nalazi upućuju na zaštitnu ulogu motivacije za formiranje romantične veze te veću zastupljenost rizika kod starijih studenata. Istovremeno, emocionalna regulacija i strah od intimnosti nisu pokazali očekivani doprinos. Dobiveni nalazi otvaraju prostor za promjenu dominantnog narativa koji samaštvo povezuje s maladaptivnim strategijama emocionalne regulacije i seksualnim rizikom.

Ključne riječi: samaštvo, relacijske kognicije, emocionalna regulacija, rizična seksualna ponašanja

---

✉ ana.krnic@erf.unizg.hr

SOCIJALNIM ODBIJANJEM DO STVARANJA PARASOCIJALNIH ODNOSA: ULOGA OSJETLJIVOSTI NA ODBIJANJE

Talia Babić

studentica, Sveučilišni odjel za psihologiju, Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Maja Brekalo ✉

Sveučilišni odjel za psihologiju, Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Učestala iskustva odbijanja roditelja mogu kod djece oblikovati dispoziciju ličnosti koja se naziva osjetljivost na odbijanje. Osobe visoko osjetljive na odbijanje reagiraju anksiozno i ljutito u socijalnim situacijama u kojima je moguće doživjeti odbijanje (Downey i Feldman, 1996). S obzirom da osobe visoko osjetljive na odbijanje mogu imati poteškoća u stvaranju i održavanju socijalnih odnosa, prema hipotezi parasocijalne kompenzacije, mogu stvarati parasocijalne odnose kako bi zadovoljiti potrebu za pripadanjem (Hartmann, 2016). Parasocijalni odnosi se definiraju kao trajna, dugoročna i obično pozitivna, jednostrana intimnost na daljinu koju korisnici razvijaju prema medijskim izvođačima (Horton i Wohl, 1956). Glavni cilj istraživanja je ispitati medijacijsku ulogu osjetljivosti na odbijanje između zapamćenih iskustava odbijanja majke i oca iz djetinjstva te trenutnih stvaranja parasocijalnih odnosa kod studenata. Ovo transverzalno istraživanje provedeno je uživo, primjenom upitnika u papir-olovka formatu. U istraživanju je sudjelovalo 178 studenata Hrvatskog katoličkog sveučilišta prosječne dobi 21 godinu ($SD = 1.99$). Uzorak istraživanja je namjeran, pri čemu su obuhvaćeni studenti društvenih i humanističkih studija. U istraživanju su korišteni sljedeći upitnici: Upitnik roditeljskog prihvaćanja-odbijanja za odrasle - kratka forma, Upitnik osjetljivosti na odbijanje i upitnik Parasocijalni odnosi u istraživanju društvenih medija. Rezultati istraživanja upućuju na značajnu pozitivnu povezanost odbijanja majke i oca te osjetljivosti na odbijanje, odnosno iskustvo odbijanja roditelja u djetinjstvu povezano je s povećanom osjetljivosti na odbijanje u odrasloj dobi. Povezanost parasocijalnih odnosa s odbijanjem roditelja i osjetljivosti na odbijanje bila je neznčajna. Nadalje, osjetljivost na odbijanje nije bila medijator u odnosu odbijanja majke i oca te parasocijalnih odnosa, dok odbijanje majke i oca povećava osjetljivost na odbijanje. Moguće objašnjenje je da stvarni odnosi s roditeljima i prijateljima zadovoljavaju potrebu za pripadanjem te ne postoji potreba za stvaranjem parasocijalnih odnosa. Istraživanje potvrđuje povezanost odbijanja roditelja i osjetljivosti na odbijanje, no ne pokazuje njihovu značajnu ulogu u nastanku parasocijalnih odnosa, odnosno ne podupire hipotezu parasocijalne kompenzacije. Potrebna su daljnja istraživanja koja ispituju kako osobe osjetljive na odbijanje stvaraju parasocijalne odnose.

Ključne riječi: osjetljivost na odbijanje, odbijanje majke, odbijanje oca, parasocijalni odnosi

---

✉ maja.brekalo@unicath.hr

ODVOJENA SVJESNOST (DETACHED MINDFULNESS) U KBT TRETMANU TEŠKOG OKP-A – PRIKAZ SLUČAJA

Doris Čuržik ✉

Klinički studio - privatna psihološka praksa, Zagreb, Hrvatska

Klijent u dobi od 37 godina javio se s teškim oblikom opsesivno-kompulzivnog poremećaja s pretežno opsesivnim mislima (OKP), karakteriziranog prvenstveno intruzivnim, uznemirujućim mislima bez vidljivih kompulzija. Opsesije su bile vezane uz teme nanošenja štete i moralno uznemirujuće sadržaje, što je dovodilo do intenzivne anksioznosti, ruminacije, traženja uvjeravanja te prikrivenih mentalnih rituala. Pacijent je prijavio značajno narušeno funkcioniranje u profesionalnom i partnerskom životu. Tretman se temeljio na kognitivno-bihevioralnoj terapiji (KBT) s naglaskom na tehniku odvojene svjesnosti. Pružena je psihoedukacija o prirodi intruzivnih misli te o ulozi kognitivne fuzije i fuzije misli i djelovanja u održavanju simptoma. Umjesto klasičnog pristupa OKP-u u okvirima KBT-a, intervencija je usmjerena na promjenu odnosa prema vlastitim mislima. Tehnike odvojene svjesnosti uvedene su kako bi klijent naučio promatrati misli kao prolazne mentalne događaje, a ne kao smislene ili opasne signale. Uvježbavano je označavanje intruzivnih misli i dopuštanje da prođu bez uključivanja u ruminaciju, potiskivanje ili neutralizaciju. Provođeni su bihevioralni eksperimenti kako bi se testirala predviđanja o posljedicama neizvođenja mentalnih kompulzija. Tijekom 35 seansi pacijent je pokazao povećanu sposobnost toleriranja neizvjesnosti i nelagode bez izvođenja mentalnih rituala. Učestalost ruminacije značajno se smanjila, a funkcionalno funkcioniranje se poboljšalo te se vraća na radno mjesto. Pri završetku tretmana klijent je izvijestio o znatnom smanjenju intenziteta anksioznosti te većem osjećaju samopouzdanja u nošenju s intruzivnim mislima putem odvojenog promatranja, umjesto kognitivnog angažiranja. Ovaj slučaj ilustrira učinkovitost odvojene svjesnosti unutar KBT okvira u smanjenju ruminacije i kognitivne fuzije kod teškog OKP-a, naglašavajući važnost usmjeravanja na metakognitivne procese.

Ključne riječi: opsesivno kompulzivni poremećaj, KBT, odvojena svjesnost, prisilne misli

IZMEĐU STRUČNIH PREPORUKA I INTUICIJE: RODITELJSKE STRATEGIJE DONOŠENJA ODGOJNIH ODLUKA U KONTEKSTU INTENZIVNOG RODITELJSTVA

Ivana Moranduzzo ✉

*Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Sandra Nakić Radoš

*Sveučilišni odjel za psihologiju,
Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb,
Hrvatska*

Ivana Tucak Junaković

*Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Ina Reić Ercegovac

*Odsjek za psihologiju, Filozofski
fakultet, Sveučilište u Splitu, Split,
Hrvatska*

Rozana Petani

*Odjel za pedagogiju, Sveučilišta u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Maria Blajić

*studentica, Odjel za psihologiju,
Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska*

Tea Mesić

*studentica, Odjel za psihologiju,
Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska*

Ana Šimunić

*Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Ana Marija Bašić

*Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Kristijan Žibrat

*Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Marija Eškinja

Psihoaktiv, Zadar, Hrvatska

U kontekstu sve veće dostupnosti informacija, rastućih preporuka stručnjaka i normativnih predodžbi o „dobrom roditelju“, roditeljska se uloga konstruira kao projekt stalnog usavršavanja te postaje sve zahtjevnija, strukturiranija i emocionalno složenija. Među ključnim obilježjima intenzivnog roditeljstva posebno se ističe očekivanje kontinuirane edukacije i oslanjanja na stručne savjete kako bi roditelji pravodobno prepoznali razvojne potrebe djeteta i postupali „ispravno“, čime roditeljstvo poprima obilježja specijalizirane i profesionalizirane aktivnosti. Cilj ovog kvalitativnog istraživanja (financirala Europska unija – NextGenerationEU) bio je ispitati na koji način roditelji djece različite dobi doživljavaju i integriraju stručne savjete, edukacije i vlastitu intuiciju u svakodnevnim odgojnim odlukama. Istraživanje je provedeno metodom fokus grupa u tri hrvatske regije (Zagreb, Split i Zadar) na uzorku od 52 roditelja djece rane, srednje i adolescentne dobi ($M = 41.00$; $SD = 7.06$). Podaci su analizirani tematskom analizom. Rezultati pokazuju da roditelji u svim razvojnim fazama primarno vjeruju vlastitoj procjeni, iskustvu i poznavanju djeteta, dok stručne savjete koriste selektivno i situacijski, ponajprije u kontekstu konkretnih poteškoća. Istodobno ističu preplavljenost informacijama, kontradiktornost stručnih preporuka i osjećaj da se od njih očekuje visoka razina kompetentnosti u različitim područjima djetetova razvoja. Unatoč pritiscima suvremenog roditeljskog diskursa, roditelji ne odbacuju stručna znanja, već ih integriraju u vlastiti sustav vrijednosti i iskustva. Rezultati upućuju na to da se roditeljska kompetentnost oblikuje kroz proces pregovaranja između društvenih očekivanja, stručnih normi i osobnog iskustva, pri čemu intuicija ostaje ključni orijentir u donošenju odgojnih odluka.

Ključne riječi: intenzivno roditeljstvo, stručnost i intuicija, odgojne odluke, fokus grupe, tematska analiza

---

✉ imorand@unizd.hr

LEVEL UP ILI GAME OVER? Videoigre i izvršne funkcije kod adolescenata: pregled istraživanja

Ivana Jurić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Katarina Talijančić ✉

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Izabella Cecić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Petra Litović

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Matea Bekavac-Basić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Andrea Dražić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Gabriela Sinovčić

studentica, Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

(Istraživanje je provedeno u okviru kolegija *Kognitivni razvoj i učenje* na diplomskom studiju psihologije Sveučilišta u Zadru, pod mentorstvom prof. dr. sc. Izabele Sorić.)

Videoigre su jedna od najčešćih aktivnosti slobodnog vremena adolescenata, a istraživanja sve više ispituju njihovu ulogu u oblikovanju kognitivnog razvoja, posebno izvršnih funkcija. One su iznimno važne za uspješno svakodnevno funkcioniranje i školski uspjeh, a obuhvaćaju procese pažnje, radnog pamćenja, kognitivne fleksibilnosti, kontrole impulsa i složenije procese poput planiranja, donošenja odluka te postavljanja i praćenja ciljeva. U ovom radu prikazana su i analizirana istraživanja vezana uz ovu temu. S jedne strane, istraživanja sugeriraju da igranje videoigara, posebno složenijih i strateških, može pridonijeti poboljšanju izvršnih funkcija: planiranja, kognitivne fleksibilnosti i radnog pamćenja. Takve igre često zahtijevaju brze odluke, prilagodbu strategija i istovremenu obradu više informacija, čime potiču procese izvršne kontrole. Videoigre koje kombiniraju kognitivne i motoričke zahtjeve doprinose poboljšanju inhibicijske kontrole i kognitivne fleksibilnosti. Neuroznanstveni nalazi ukazuju na pojačanu aktivnost u frontalnim i parijetalnim kortikalnim područjima te precuneusu kod igrača, što sugerira drugačije obrasce moždane aktivacije tijekom zahtjevnih kognitivnih zadataka. S druge strane, istraživanja upozoravaju i na negativne učinke, osobito kod prekomjernog igranja. Iako neke igre poboljšavaju selektivnu pažnju i brzinu reakcije, povezane su sa slabijim održavanjem pažnje na dugotrajnim zadacima i impulzivnijim donošenjem odluka, što može nepovoljno djelovati na kontrolu impulsa. Učinci videoigara su često ograničeni na zadatke slične samoj igri, a prekomjerno igranje može biti povezano sa slabijim akademskim uspjehom, poteškoćama u regulaciji emocija i većom impulzivnošću. Kod dijela adolescenata postoji rizik od razvoja problema povezanih s pretjeranim igranjem, što može dodatno utjecati na izvršno funkcioniranje. Videoigre povećati učestalost negativnih kognicija, iako nasilni sadržaj nije izravno povezan s izvršnim funkcijama.

✉ katarinatalijancic6@gmail.com

Uzimajući u obzir ove različite rezultate recentnih istraživanja, učinci videoigara na izvršne funkcije nisu jednoznačni. Videoigre mogu pružiti igračima određene kognitivne koristi, no veličina tih koristi ovisi o vrsti igre, vremenu provedenom u igranju i karakteristikama igrača. Stoga se ne mogu smatrati ni isključivo korisnima ni isključivo štetnima, već njihov utjecaj treba promatrati u širem kontekstu načina i intenziteta igranja.

Ključne riječi: izvršne funkcije, videoigre, kognitivni razvoj, adolescenti, pažnja

CAPTURING SKILLS THAT MATTER WITH THE BESSI-20: LINKING SOCIAL, EMOTIONAL, AND BEHAVIORAL SKILLS TO TEACHER WELL-BEING AND RETENTION

Irena Burić ✉

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Iva Miličević

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Petra Đurić

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Maja Parmač Kovačić

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Izabela Sorić

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Teaching is emotionally demanding, requiring relationship building with students, colleagues, and parents, emotion regulation during challenging interactions, conflict resolution, and social awareness of students' needs. These demands can undermine teachers' well-being and contribute to rising global teacher attrition. Social, emotional, and behavioral (SEB) skills may serve as protective factors. This study (financed by Swiss National Science Foundation and Croatian Science Foundation; Grant No. MAPS-2024-7077) aimed to (1) examine the five-factor structure of the BESSI-20—assessing self-management, social engagement, cooperation, emotional resilience, and innovation skills—on a large sample of compulsory-education teachers, and (2) investigate associations between SEB skills and indicators of well-being, including job satisfaction, work engagement, burnout, and turnover intentions. The sample included 4,373 Croatian teachers (3,593 females) with an average of 17.66 years of experience. As expected, the five-factor ESEM model demonstrated better fit than the five-factor CFA model. All SEB domains correlated positively with job satisfaction and engagement, and negatively with burnout and turnover intentions. Emotional resilience showed the strongest associations with well-being outcomes, whereas innovation skills were least predictive. Lastly, SEB skills were most strongly linked to engagement and burnout, and weakest to turnover intentions. These findings suggest that training programs designed to strengthen teachers' SEB skills may help support their well-being and improve retention.

Keywords: teachers, SEB skills, well-being, turnover intentions

---

¹²⁵ ✉ iburic@unizd.hr

UTJECAJ RAZLIČITIH DOZA KOFEINA NA KOGNITIVNU UČINKOVITOST STUDENTICA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU U DOBI OD 18 DO 24 GODINE

Jelena Vedriš ✉

studentica, Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Karla Pavlović

studentica, Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Iva Ignjačić

studentica, Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Petar Obad

student, Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Lea Andreis

Odsjek za psihologiju, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Goran Milas

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Kognitivna je učinkovitost važna za razumijevanje ulaganja kognitivnog napora u brojnim kognitivnim procesima. Na nju utječu različiti biološki i individualni čimbenici, među kojima se ističu konzumacija psihoaktivnih tvari i osobine ličnosti. Primjerice, kofein utječe na kognitivnu izvedbu, a ekstraverzija se povezuje s razlikama u kognitivnom funkcioniranju, što se objašnjava različitom dopaminskom aktivnošću. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati utjecaj različitih doza kofeina i mogućih kovarijata na kognitivnu učinkovitost. U prigodnom uzorku sudjelovalo je 66 studentica Sveučilišta u Zagrebu u dobi od 18 do 24 godine. Proveden je eksperiment na tri nezavisne grupe (12, 100 i 200 mg kofeina), formirane slučajnom raspodjelom, s testiranjem nakon tretmana. Za provjeru utjecaja kofeina na kognitivnu učinkovitost koristio se računalni Stroop test izrađen za potrebe istraživanja. Kovarijate su bile ekstraverzija mjerena upitnikom IPIP 50 te masa kofeina po jedinici tjelesne mase. Zavisne varijable su bile ukupan broj točnih odgovora na Stroop testu, ukupan broj netočnih odgovora na Stroop testu te ukupno vrijeme rješavanja Stroop testa. Analizom kovarijance masa kofeina po jedinici tjelesne mase kao kovarijata ima statistički značajan efekt na ukupni broj točnih i netočnih odgovora na Stroop testu (za točne odgovore: $F(1, 61) = 4.737, p < .05, \eta^2 = .072$, a za netočne odgovore: $F(1, 61) = 4.969, p < .05, \eta^2 = .075$). Utjecaj različitih doza kofeina na kognitivnu učinkovitost nije bio statistički značajan, kao ni efekt kovarijate ekstraverzija. Nalazi upućuju na važnost individualnih razlika u tjelesnoj masi prilikom procjene učinka kofeina, dok se sama doza i ekstraverzija nisu pokazale značajnima u doprinosu kognitivnoj učinkovitosti.

Ključne riječi : kofein, kognitivna učinkovitost, Stroop test

---

✉ jvedris@fhs.hr

THE EFFECTIVENESS OF VISUAL SUPPORTS IN TEACHING SOCIAL SKILLS IN CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Marina Čačija ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split

The aim of this study was to examine the effects of using visual supports to teach social skills, specifically emotion recognition, in children with special needs. The study aimed to identify effective instructional strategies that enhance social skills in children diagnosed with autism spectrum disorder (ASD). Visual supports have been widely used as an instructional tool to facilitate learning and improve social functioning in children with ASD, particularly in recognising and understanding emotions. Participants took part in a structured teaching lesson that used visual supports to teach six basic emotions: happiness, sadness, surprise, disgust, fear, and anger, as well as how to recognise these emotions in others. The lesson began with an introduction, followed by an explanation of each emotion and the facial and behavioural cues associated with it. During the lesson, participants were presented with different scenarios and were asked to identify or demonstrate the emotion they would experience in each situation. Social skills were assessed before and after the lesson using the BESSIE-20 questionnaire, which was completed by a parent or caregiver. The data were analysed using the Wilcoxon signed-rank test and Paired sample t-test to examine differences between pre-test and post-test scores. The analysis examined changes in social skills scores before and after the structured lesson using visual supports. No significant differences were found in social engagement skills, emotional resilience, self-management, or cooperation skills. However, innovation skills showed a statistically significant decrease from pre-test to post-test. The findings suggested that the structured lesson using visual supports did not lead to significant improvements in social skills in children with special needs. These results indicate that additional instructional strategies, longer intervention periods, or more intensive support may be necessary to produce measurable improvements in social skills, particularly emotion recognition, in children with ASD.

Keywords: visual supports, social skills, autism spectrum disorder (ASD), emotion

---

✉ mcacija@ffst.hr

PREDVIĐAJU LI UČITELJSKE PROCJENE SIMPTOMA SINDROMA KOGNITIVNOG ODVAJANJA SAMOPROCIJENJENE EKSTERNALIZIRANE PROBLEME RANIH ADOLESCENATA?

Adriana Jurić

studentica, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Rea Kovačević

studentica, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Sandra Brezetić ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Silvija Ručević

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Dino Krupić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

U posljednjih nekoliko desetljeća sve veću pažnju istraživača privlači sindrom kognitivnog odvajanja (engl. *cognitive disengagement syndrome*), ranije poznat pod nazivom usporeni kognitivni tempo (engl. *sluggish cognitive tempo*). Pojedinci kod kojih je uočen sindrom kognitivnog odvajanja imaju tendenciju sporije reagirati na podražaje iz okoline, pokazuju poteškoće prebacivanja pažnje s jednog objekta na drugi te su skloni prekomjernom dnevnom sanjarenju. Iako je navedeni sindrom prethodno smatran dijelom poremećaja pažnje i hiperaktivnog poremećaja (ADHD-a), recentna istraživanja ukazuju da bi se sindrom kognitivnog odvajanja trebao promatrati kao zasebna dijagnostička kategorija. Ovim istraživanjem želimo ispitati predviđaju li učiteljske procjene prisutnosti simptoma sindroma kognitivnog odvajanja samoprocijenjene eksternalizirane probleme ranih adolescenata, uz kontrolu simptoma ADHD-a usmjerenih na Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje (DSM) u ne-kliničkom uzorku ranih adolescenata. Istraživanje je provedeno na području istočne Hrvatske i sudjelovalo je 303 učenika šestih razreda osnovnih škola i 23 učitelja-razrednika. Učenici su ispunili ASEBA sustav samoprocjene, a učitelji Inventar ponašanja djece i adolescenata u svrhu mjerenja sindroma kognitivnog odvajanja. Rezultati korelacijske analize pokazali su da su učenici koji su imali više simptoma sindroma kognitivnog odvajanja procijenjenih od strane učitelja ujedno imali više samoprocijenjenih simptoma poremećaja ophođenja usmjerenih na DSM. Osim toga, više simptoma ADHD-a usmjerenih na DSM bilo je povezano s više simptoma poremećaja ophođenja usmjerenih na DSM. S druge strane, simptomi sindroma kognitivnog odvajanja procijenjeni od strane učitelja nisu se pokazali povezanim sa samoprocijenjenim simptomima ADHD-a usmjerenim na DSM. Rezultati hijerarhijske regresijske analize pokazali su da su simptomi sindroma kognitivnog odvajanja procijenjeni od strane učitelja prediktor samoprocijenjenih

---

✉ svuckovic@ffos.hr

simptoma poremećaja ophođenja usmjerenih na DSM, čak i uz kontrolu simptoma ADHD-a usmjerenih na DSM. Ovi rezultati govore u prilog promatranja sindroma kognitivnog odvajanja kao poremećaja odvojenog od ADHD-a. Na temelju dobivenih rezultata smatramo da bi se intervencije usmjerene na smanjenje prisutnosti problema u ponašanju kod ranih adolescenata trebale usredotočiti na osnaživanje učenika pružanjem emocionalne i socijalne podrške, osobito onih s izraženim problemima pažnje.

Ključne riječi: sindrom kognitivnog odvajanja, eksternalizirani problemi, simptomi poremećaja ophođenja, simptomi ADHD-a, rani adolescenti

OSOBINE LIČNOSTI I SOCIO-EMOCIONALNE KOMPETENCIJE KAO ODREDNICE PROFESIONALNOG SAGORIJEVANJA UČITELJA U RANOJ FAZI KARIJERE

Tea Pavin Ivanec ✉

Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dora Petrović

Institut za društvena istraživanja, Zagreb, Hrvatska

Iris Marušić

Institut za društvena istraživanja, Zagreb, Hrvatska

U kontekstu zamjetnog trenda nedostatka učitelja te napuštanja profesije u ranim fazama karijere, pitanje profesionalne dobrobiti učitelja te njenih odrednica sve više dobiva na značaju. Profesionalno sagorijevanje, kao moguća psihološka reakcija učitelja na vlastiti posao, jedan je od indikatora narušene dobrobiti, a dosadašnja istraživanja ukazuju na različite faktore koji, kako na osobnoj, tako i na kontekstualnoj razini, mogu biti povezani s doživljajem profesionalnog sagorijevanja. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati prediktivnu ulogu osobina ličnosti i socio-emocionalnih kompetencija u profesionalnom sagorijevanju učitelja u ranoj fazi karijere. Ovo istraživanje provedeno je u sklopu projekta „Uloga ličnosti, motivacije i socio-emocionalnih kompetencija u profesionalnoj dobrobiti učitelja u ranoj fazi karijere (TeachWell)“ koji je financirala Hrvatska zaklada za znanost. U istraživanju je sudjelovalo 586 predmetnih učitelja/ica s do pet godina radnog iskustva. Sudionici su ispunili mrežni upitnik koji je, među ostalim, sadržavao upitnik osobina ličnosti BFI-2 (Soto i John, 2017), upitnik socio-emocionalnih kompetencija (Zych i sur., 2018) i upitnik profesionalnog sagorijevanja BAT (Schaufeli i sur., 2019). Rezultati hijerarhijske regresijske analize pokazali su da su, kad je riječ o osobinama ličnosti, ugodnost i savjesnost značajni negativni prediktori, a negativna emocionalnost značajan pozitivan prediktor profesionalnog sagorijevanja. Kad je riječ o socio-emocionalnim kompetencijama, kao značajan negativan prediktor pokazala se samo dimenzija upravljanja sobom, dok preostale socio-emocionalne kompetencije, u kombinaciji s osobinama ličnosti nisu bile značajni prediktori sagorijevanja. Dobiveni rezultati ukazuju da osobine ličnosti i socio-emocionalne kompetencije imaju određenu ulogu u doživljaju profesionalnog sagorijevanja, odnosno dobrobiti učitelja u ranoj fazi karijere, ali ukazuju i na potrebu za zahvaćanjem i dodatnih aspekata socio-emocionalnih karakteristika učitelja koje bi mogle biti relevantne za njihovu dobrobit. U konačnici, dobiveni nalazi mogu imati i određene praktične implikacije u kontekstu prepoznavanja faktora povezanih s većim rizikom od sagorijevanja učitelja u ranoj fazi karijere.

Ključne riječi: učitelji, osobine ličnosti, socio-emocionalne kompetencije, profesionalno sagorijevanje

---

✉ tea.pavinivanec@ufzg.hr

KAKVIM KOLEKTIVNIM AKCIJAMA VODI GRUPNA IDENTIFIKACIJA?

Tomislav Pavlović ✉

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Marina Maglić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Ines Sučić

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Iva Sušilović

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Renata Franc

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska

Motivirani smo uključiti se u kolektivne akcije usmjerene na poboljšanje statusa naše grupe, odnosno grupe s kojom suosjećamo. No, što određuje oblik kolektivnih akcija u koje ćemo se upustiti? Polazeći od teorije fuzije identiteta, ovim istraživanjem provjerili smo određuje li percepcija okoline – preciznije, doživljaj svijeta kao opasnog mjesta – odnos grupne identifikacije i namjere sudjelovanja u normativnim (nenasilnim) i nenormativnim (nasilnim) kolektivnim akcijama na općem uzorku hrvatskih građana (N = 408). Provedenim analizama utvrđena je statistički značajna interakcija grupne identifikacije i doživljaja svijeta kao opasnog mjesta samo u predviđanju namjera sudjelovanja u nenormativnim kolektivnim akcijama. Preciznije, sudionici snažnije identificirani s grupom izražavali su i snažnije namjere sudjelovanja u normativnim kolektivnim akcijama, neovisno o doživljaju svijeta. Dodatno, kod sudionika koji svijet nisu smatrali opasnim nije utvrđen odnos grupne identifikacije i namjera sudjelovanja u nenormativnim kolektivnim akcijama, dok je kod ostalih snažnija grupna identifikacija bila povezana sa snažnijim namjerama sudjelovanja u nenormativnim kolektivnim akcijama. Ovakvi nalazi potvrđuju pretpostavke teorije fuzije identiteta prema kojima grupna identifikacija (i fuzija kao njezin ekstremni oblik) mogu voditi nasilnim namjerama i akcijama u situacijama u kojima se doživljava prijetnja.

Ključne riječi: fuzija identiteta, kolektivne akcije, nasilje

---

✉ tomislav.pavlovic@pilar.hr

PSYCHOMETRIC VALIDATION OF THE ATTITUDES TOWARD GENDER ROLES SCALE (ATGRS) IN THE SERBIAN POPULATION

Marija V. Čolić

*Faculty of Media and Communications, University of Singidunum, Belgrade, Serbia;
Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia*

Ivana Tišma ✉

student, Faculty of Media and Communications, University of Singidunum, Belgrade, Serbia

Aleksandra Prokić

student, Faculty of Media and Communications, University of Singidunum, Belgrade, Serbia

The Attitudes Toward Gender Roles Scale (ATGRS) was developed as part of a multifactorial gender identity instrument for the Mexican population and was recently expanded (ATGRS-E) to reduce “traditionalist bias” by better capturing non-hegemonic and contemporary views of gender roles. This expansion involved adding role-reversed and novel items and resulted in a four-factor structure – traditional attitudes toward gender roles, favourable attitudes toward egalitarian success, favourable attitudes toward gender equity, and non-traditional attitudes toward gender roles. The present study aimed to validate the ATGRS-E for use in the Serbian population. A total of 890 participants (79.2% women; median age = 33 years) completed the translated version of the scale. An initial CFA failed to support the original four-factor structure, indicating poor model fit (CFI = .74, SRMR = .074, RMSEA = .096 [.093–.098]). To further examine the scale’s structure, the sample was randomly split into two subsamples for exploratory (EFA) and confirmatory (CFA) analyses. EFAs using correlated and uncorrelated factor solutions did not replicate the intended four subscales. Traditional attitudes toward gender roles emerged as a stable factor, whereas favourable attitudes toward gender equity were only partially replicated and showed the expected moderate negative association with traditional attitudes. Items assessing favourable attitudes toward egalitarian success failed to form a coherent factor, while non-traditional attitudes showed conceptually problematic positive associations with traditional attitudes. These two subscales were therefore excluded. Subsequent EFAs comparing one- and two-factor solutions supported a parsimonious single-factor model. The final scale comprised 15 items (8 traditional attitudes and 7 reverse-scored gender equity items) and showed good internal consistency (Cronbach’s $\alpha = .86$). Although the initial CFA showed suboptimal fit (CFI = .78, SRMR = .08, RMSEA = .110 [.102–.109]), allowing residual correlations substantially improved model fit (CFI = .93, SRMR = .05, RMSEA = .064 [.054–.074]). Overall, the ATGRS-E does not function adequately as a multidimensional measure in the Serbian population; however, a reduced unidimensional version shows acceptable reliability while revealing systematic item covariation that warrants further scale refinement.

Keywords: traditional gender attitudes, gender roles, attitudes towards gender equity, ATGRS scale

---

✉ tisma.ivana@gmail.com

IZGARANJE PSIHOLOGA ZAPOSLENIH U RAZLIČITIM GRANAMA STRUKE

Marta Kunkić

studentica, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Maja Miloš ✉

studentica, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Kristina Paj

studentica, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Ana Topić

studentica, Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Maša Tonković Grabovac

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Profesionalno izgaranje predstavlja ozbiljnu prijetnju radnoj dobrobiti i mentalnom zdravlju stručnjaka pomagačkih zanimanja, a definira se kao stanje emocionalne iscrpljenosti, cinizma i smanjene profesionalne učinkovitosti, nastalo uslijed kroničnog radnog stresa (Leiter i Maslach, 2000). Strana istraživanja pokazuju da je izgaranje visoko zastupljeno i među psiholozima (npr. Rupert i Morgan, 2005), što, uz specifične emocionalne zahtjeve njihova posla naglašava potrebu za sustavnim proučavanjem njegovih prediktora i zaštitnih čimbenika. Cilj ovoga rada jest istražiti korelate profesionalnog izgaranja hrvatskih psihologa zaposlenih u različitim granama struke. Provedeno je istraživanje na 353 diplomirana psihologa koji su zaposleni na raznolikim poslovima. Regrutirani su metodom snježne grude, a najviše je sudionika zaposleno u sklopu školske, predškolske, kliničke i organizacijske psihologije. U online anketi ispunjavali su pitanja o socio-demografskim podacima i podršci na poslu te tri skale: Oldenburški upitnik sagorijevanja, Kratku skalu otpornosti i Hrvatsku verziju Upitnika o psihosomatskih simptoma. S ciljem predviđanja izgaranja, provedene su dvije hijerarhijske regresijske analize, zasebno za kriterije iscrpljenosti (za koju je objašnjeno 23% varijance) i otuđenosti (12%). Za oba kriterija, prediktor psihološke otpornosti pokazao se kao najznačajniji. Dodatno, prediktorom iscrpljenosti pokazao se još i niži socio-ekonomski status, a negativnim prediktorima otuđenosti: postojanje psihičke pomoći na poslu (u obliku supervizije, intervizije, mentorstva ili coachinga) i pohađanje vlastite psihoterapije. Također, obje skale izgaranja bile su umjereno povezane sa somatskim simptomima. Utvrđene su razlike u izgaranju između psihologa zaposlenih u različitim granama psihologije: značajno više iscrpljenosti osjećali su oni koji rade u predškolskom odgoju, savjetovanju, psihoterapiji i socijalnoj skrbi, naspram onih koji rade u školskoj i organizacijskoj psihologiji. Statistički značajne razlike na subskali otuđenosti nisu nađene. Ovo rijetko domaće istraživanje profesionalnog izgaranja na poslovima psihologa doprinosi znanstvenoj literaturi, ali i podizanju javne svijesti o dobrobiti radnika u pomagačkim strukama. Dodatno, ovaj rad može pomoći u karijernom savjetovanju i organiziranju preventivnih aktivnosti za psihologe.

Ključne riječi: radna dobrobit, izgaranje, psihološka otpornost, somatski simptomi, posao psihologa

---

✉ mmilos@fhs.hr

POZITIVNE I NEGATIVNE POVRATNE INFORMACIJE KAO PREDIKTORI SAMOEFIKASNOSTI U ENGLISKOM JEZIKU I MATEMATICI – RAZVOJNE RAZLIKE

Lozena Ivanov ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Izabela Sorić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Polazeći od socijalno-kognitivne teorije prema kojoj su uvjerenja o samoefikasnosti ključan regulator motivacije i školskog postignuća, povratne informacije nastavnika predstavljaju jedan od važnih izvora njihova oblikovanja. Prema Banduri, verbalno uvjeravanje i evaluativne poruke iz okoline doprinose formiranju procjena samoefikasnosti, osobito u kontekstu školskog učenja gdje su procjene uspješnosti česte i strukturirane. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati doprinos pozitivnih i negativnih povratnih informacija samoefikasnosti učenika te utvrditi razlikuju li se ti odnosi ovisno o razini školovanja i nastavnom području. U istraživanju su sudjelovala ukupno 473 učenika, od čega 236 učenika osnovnih i 237 učenika srednjih škola. Primijenjena je subskala Samoefikasnosti za učenje i izvedbu iz Upitnika motivacijskih strategija za učenje MSLQ (Pintrich i sur., 1991) i Skala povratnih informacija učeniku (Ivanov i Sorić, 2026), koja procjenjuje učestalost pozitivnih i negativnih evaluativnih poruka koje učenici primaju od nastavnika. Provedene su hijerarhijske multiple regresijske analize zasebno za engleski jezik i matematiku na ukupnom uzorku te unutar poduzoraka osnovne i srednje škole. U prvom koraku analize uključeni su glavni učinci pozitivnih i negativnih povratnih informacija, a u drugom njihov interakcijski (produktni) učinak. Rezultati su pokazali da povratne informacije značajno doprinose samoefikasnosti u oba nastavna područja, pri čemu su učinci izraženiji u matematici što potvrđuje kontekstualnu specifičnost uvjerenja o samoefikasnosti. Pozitivne povratne informacije dosljedno su snažan pozitivan prediktor, a negativne povratne informacije negativan prediktor samoefikasnosti. U ukupnom uzorku utvrđeni su značajni interakcijski učinci, što upućuje na to da učinak pozitivnih povratnih informacija ovisi o razini negativnih. Razvojna analiza pokazala je promjene u načinu integracije povratnih informacija: kod učenika osnovne škole učinci su bili aditivni, dok su kod srednjoškolaca utvrđeni značajni interakcijski učinci. Ovi nalazi sugeriraju da su mlađi učenici primarno osjetljiviji na učestalost pojedinih tipova povratnih informacija, dok stariji učenici evaluativne poruke integriraju na kompleksniji i kontekstualno uvjetovan način. Rezultati naglašavaju važnost razvojno osjetljive i dosljedno podržavajuće evaluativne komunikacije u školskom kontekstu.

Ključne riječi: samoefikasnost, pozitivne povratne informacije, negativne povratne informacije, engleski jezik, matematika

---

✉ livanov@unizd.hr

FENOMEN „TRUDNIČKOG MOZGA“: SUSTAVNI PREGLED PROMJENA U KOGNITIVNIM FUNKCIJAMA TIJEKOM TRUDNOĆE

Marija Cvitaš

Osnovna škola Galdovo, Sisak, Hrvatska

Jelena Flego ✉

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dario Vučenović

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Maša Tonković Grabovac

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Katarina Jelić

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Uz trudnoću se često veže pojam „trudničkog mozga“, koji podrazumijeva oslabljeno kognitivno funkcioniranje trudnica. Međutim, rezultati dosadašnjih istraživanja nisu jednoznačni. S jedne strane, određen broj istraživanja upućuje na slabiju izvedbu trudnica u zadacima koji ispituju različite aspekte pamćenja i izvršnih funkcija, uključujući pažnju. S druge strane, pojedine studije izvještavaju o boljim postignućima trudnica ili ne pronalaze značajne razlike u odnosu na kontrolne skupine. Zbog takvih oprečnih nalaza znanstvena zajednica još uvijek nije usuglašena oko postojanja i opsega kognitivnih promjena tijekom trudnoće. Cilj ovog preglednog rada jest pružiti sustavan pregled recentnih empirijskih istraživanja o promjenama u kognitivnim funkcijama tijekom trudnoće, njihovim obilježjima te učinkovitosti mogućih intervencija, kako bi se omogućio sveobuhvatniji uvid u fenomen kolokvijalno nazvan „trudnički mozak“. Pretraživanje literature provedeno je u šest elektroničkih baza podataka (DOAJ, PsycINFO, PubMed, ScienceDirect, Scopus i Web of Science) korištenjem kombinacija ključnih pojmova vezanih uz trudnoću i kognitivne funkcije. Postupak selekcije radova proveden je u skladu s PRISMA smjernicama, a u završnu analizu uključeno je petnaest istraživanja provedenih na uzorcima zdravih odraslih trudnica te netrudnih žena kao kontrolnih skupina. Rezultati pregleda literature upućuju na postojanje određenih promjena u kognitivnom funkcioniranju tijekom trudnoće. Većina istraživanja potvrđuje slabiju izvedbu trudnica u domenama različitih vrsta pamćenja i izvršnih funkcija, dok su pojedine studije zabilježile bolje rezultate u području kognitivne inhibicije. Od intervencijskih pristupa, joga se pokazala učinkovitom u poboljšanju pažnje te mentalne i motoričke brzine. Zaključno, utvrđene promjene mogu imati značajne implikacije za svakodnevno funkcioniranje trudnica. Rezultati naglašavaju potrebu za daljnjim metodološki rigoroznim istraživanjima te razvojem i evaluacijom intervencija usmjerenih na očuvanje i unapređenje kognitivnog funkcioniranja i dobrobiti tijekom trudnoće.

Ključne riječi: kognitivne funkcije, trudnoća, pamćenje, pažnja, izvršne funkcije

---

✉ jflego@fhs.unizg.hr

FRIENDS, FOES, OR TOOLS? HUMAN PERCEPTIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Dunja Mićunović ✉

student, FMK Lab – Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Anja Bošnjak

student, FMK Lab – Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Dunja Vujošević

student, FMK Lab – Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Marija Čolić

FMK Lab – Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Artificial intelligence (AI) has rapidly reshaped work and social interactions since the 2022 release of ChatGPT, inspiring admiration, fear, and extensive empirical research. A recent review identified three central themes influencing trust in AI: socioethical factors, technical and design characteristics, and user characteristics. The current study expands this framework by examining how these themes predict not only trust, but also fear and broader perceptions of AI (AI as helpful to humanity, a potential threat, or a replacement for human roles). Participants ($N = 344$, 85.5% female; $M_{age} = 28.95$) were recruited via snowball sampling and completed an anonymous online survey. Socioethical factors were assessed with the Moral Foundations Questionnaire; technical/design characteristics with perceived ease of use (PEOU), perceived usefulness (PU), and the Godspeed Questionnaire. User characteristics included personality, attachment, belief in a dangerous world (BDW), general trust, social conservatism, and general anthropomorphism (GA). Criterion variables were measured using items from the Perceptions of the AI Scale, grouped into three categories (AI as beneficial — Help; AI as threat — Hurt; AI as replacement — Hooman), and two slider items assessing trust and fear toward AI. Demographics and AI exposure (everyday and workplace use) were also included. Five hierarchical multiple regressions predicted AI trust, fear, and perception. AI trust was predicted by demographics and exposure ($R^2 = .296$, $Adj. R^2 = .280$, $F\text{-change}(8,335) = 17.640$, $p < .001$), with user characteristics (Anxious Attachment) adding a small increase, and the largest gain from technical characteristics (all three) ($\Delta R^2 = .116$, $F\text{-change}(3,320) = 22.994$, $p < .001$). For fear of AI, user characteristics (GA, Agreeableness, Honesty, BDW) provided the largest contribution ($R^2 = .194$, $Adj. R^2 = .144$, $\Delta R^2 = .103$, $F\text{-change}(12,323) = 3.426$, $p < .001$). Final models for AI perception (AI-Hooman and AI-Help) explained 38% and 33% of variance, respectively, with the strongest contribution from technical characteristics (PU and PEOU for AI-Hooman; all three for AI-Help). Lastly, trust in AI was influenced by demographics, exposure, and perceived ease of use, usefulness, and anthropomorphism; fear by user characteristics; and overall AI perception primarily by technical characteristics. Future research should incorporate additional socioethical factors (e.g., technology- and future-related concerns).

Keywords: perception of AI, trust in AI, fear of AI

✉ dunja.micunovic.20211057@fmk.edu.rs

SITUACIJSKI I BIOLOŠKI ČIMBENICI SKLONOSTI NEVJERI

Magdalena Batinović

Osnovna škola Jurja Dalmatinca Pag, Pag, Hrvatska

Marina Nekić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Nevjera predstavlja višedimenzionalan fenomen koji uključuje interakciju individualnih predispozicija i situacijskih okolnosti. Iako su individualne razlike, posebice socioseksualna orijentacija, relativno dobro istražene, situacijski kontekst u kojem se potencijalna nevjera odvija ostaje nedovoljno razjašnjen. Dodatno, nalazi o povezanosti 2D:4D omjera kao pokazatelja prenatalne izloženosti testosteronu i seksualnog ponašanja ostaju metodološki i empirijski neujednačeni. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati doprinos situacijskog konteksta (poznata vs. anonimna okolina), socioseksualnosti i 2D:4D omjera u objašnjenju sklonosti emocionalnoj i seksualnoj nevjeri. U istraživanju je sudjelovalo 229 sudionika koji su procjenjivali vjerojatnost upuštanja u emocionalnu i seksualnu nevjera u dva hipotetska scenarija. Socioseksualnost je mjerena Uпитnikom socioseksualne orijentacije, dok je u laboratorijskom poduzorku (N = 56) izmjeren 2D:4D omjer. Rezultati pokazuju da sudionici procjenjuju veću vjerojatnost seksualne nevjere u anonimnom kontekstu, dok je emocionalna nevjera vjerojatnija u poznatoj okolini, što upućuje na diferencirane mehanizme upravljanja reputacijskim i relacijskim rizicima. Nisu utvrđene spolne razlike u procjeni vjerojatnosti ni jednog oblika nevjere. Dimenzije kratkoročne reproduktivne strategije i prethodnog seksualnog ponašanja bile su pozitivno povezane sa sklonošću seksualnoj nevjeri, dok je dugoročna orijentacija bila negativno povezana s nevjera u poznatom kontekstu. 2D:4D omjer nije pokazao značajnu povezanost ni s jednim oblikom nevjere. Nalazi sugeriraju da je sklonost nevjeri bolje objašnjena reproduktivnim strategijama i situacijskim kontekstom nego biološkim markerima prenatalne androgenizacije. Time se naglašava važnost kontekstualne osjetljivosti u istraživanju nevjernog ponašanja te se dovodi u pitanje heuristička vrijednost 2D:4D omjera u objašnjenju složenih relacijskih odluka.

Ključne riječi: nevjera, socioseksualnost, 2D:4D omjer, situacijski kontekst, reproduktivne strategije

---

✉ mnekic@unizd.hr

ODNOS KORIŠTENJA UMJETNE INTELIGENCIJE I IZVRŠNOG FUNKCIONIRANJA U RANOJ ADOLESCENCIJI

Rea Kovačević

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Adriana Jurić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Sandra Brezetić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Silvija Ručević ✉

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Dino Krupić

Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Istraživanje je provedeno na 303 učenika šestih razreda osnovne škole (59,4% djevojčica; $M = 12.12$; $SD = 0.52$). Cilj istraživanja bio je ispitati odnose između kognitivnog oslanjanja na umjetnu inteligenciju (AI offloading), tradicionalnih strategija oslanjanja (npr. podsjetnici, kalkulator, mobitel i sl.) (traditional offloading) te izvršnih funkcija procijenjenih samoprocjenom učenika (YSR-BRIEF) i procjenom od strane učitelja (TRF-BRIEF), uz dodatak bihevioralnih zadataka izvršnih funkcija (Berg Card Sorting Test – BCST, Stroop zadatak i dual-task N-back). Rezultati su pokazali jasnu razliku između samoprocjene i procjene izvršnog funkcioniranja od strane učitelja. Veće kognitivno oslanjanje na UI bilo je pozitivno povezano sa svim samoprocijenjenim izvršnim poteškoćama. Naime, učenici koji češće koriste UI navodili su slabiju kontrolu impulsa, težu regulaciju emocija i slabiju organizaciju ponašanja. Suprotno tome, isto ponašanje bilo je negativno povezano s procjenama učitelja: učenici koji se više oslanjaju na UI procijenjeni su kao manje impulzivni i općenito funkcionalniji u razrednom ponašanju. Rezultati na BCST-u dodatno su pojasnili ovu razliku. Kognitivno oslanjanje na UI bilo je povezano sa slabijim učenjem pravila i lošijim konceptualnim rezoniranjem te s većim brojem pogrešaka, što upućuje na slabiju kognitivnu fleksibilnost i adaptivno učenje. Obrasci povezanosti na izvedbenim zadacima tako su bili usklađeniji sa samoprocjenama nego s procjenama učitelja. Nasuprot tome, tradicionalne strategije oslanjanja pokazivale su slabe i uglavnom adaptivne veze s kognitivnim mjerama. Ukupno, nalazi upućuju na mogući kompenzacijski mehanizam, pri čemu UI može djelovati kao vanjska podrška koja smanjuje vidljive školske poteškoće, ali nije povezana s boljim temeljnim izvršnim procesima. Drugim riječima, učenici uz pomoć UI mogu izgledati reguliranije u ponašanju nego što to odražava njihovo unutarnje izvršno funkcioniranje.

Ključne riječi: kognitivno oslanjanje, izvršne funkcije, djeca i adolescent

---

✉ srucevic@ffos.hr

ISPOD POVRŠINE: MENTALNO ZDRAVLJE LGB OSOBA U OKVIRU MODELA MANJINSKOG STRESA

Marko Prostran

Dječji vrtić Carić, Novalja, Hrvatska

Marina Nekić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Unatoč sve većoj društvenoj vidljivosti, lezbijke, gejevi i biseksualne (LGB) osobe i dalje su izložene specifičnim stresorima koji proizlaze iz stigmatizacije i diskriminacije, a koji su povezani s narušenim mentalnim zdravljem. Model manjinskog stresa (Meyer, 2003) pretpostavlja da su internalizirana homonegativnost, prikrivanje seksualne orijentacije i percepcija diskriminacije ključni mehanizmi putem kojih društveni kontekst utječe na psihološku dobrobit. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos manjinskog stresa i mentalnog zdravlja LGB osoba te utvrditi ulogu dobi i strategija suočavanja kao potencijalnih moderatorskih i medijatorskih čimbenika. U istraživanju je sudjelovalo 183 LGB osoba u dobi od 18 do 52 godine ($M = 26.19$), koje su putem online upitnika ispunile mjere internalizirane homonegativnosti, prikrivanja seksualne orijentacije, percepcije društvene diskriminacije, strategija suočavanja (Brief COPE) te simptoma depresije, anksioznosti i stresa (DASS-21). Rezultati pokazuju da je prikrivanje seksualne orijentacije značajan prediktor lošijeg mentalnog zdravlja, dok internalizirana homonegativnost i percepcija diskriminacije nisu pokazale izravan doprinos. Dob nije moderirala odnos manjinskog stresa i mentalnog zdravlja. Dodatno, utvrđeno je da je povezanost prikrivanja i lošijeg mentalnog zdravlja djelomično posredovana češćim korištenjem izbjegavajućih strategija suočavanja. Slično tome, percepcija veće društvene diskriminacije bila je povezana s većim oslanjanjem na izbjegavanje, koje je potom bilo povezano s izraženijim psihološkim simptomima. Internalizirana homonegativnost u ovom uzorku nije pokazala značajne izravne ni neizravne učinke. Nalazi upućuju na to da prikrivanje seksualne orijentacije i izbjegavajuće strategije suočavanja predstavljaju ključne rizične mehanizme u objašnjenju mentalnog zdravlja LGB osoba. Rezultati dodatno preciziraju model manjinskog stresa te naglašavaju važnost intervencija usmjerenih na smanjenje potrebe za prikrivanjem i jačanje adaptivnih strategija suočavanja.

Ključne riječi: manjinski stres, mentalno zdravlje, LGB osobe, prikrivanje, strategije suočavanja

---

✉ mnekic@unizd.hr

MIŠLJENJE JAVNOSTI O JAKIM STRANAMA OSOBA S DISLEKSIJOM

Elena Šajnović

Fakultet za logopediju, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Laura Šošić

Fakultet za logopediju, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Lea Dobrec

Fakultet za logopediju, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Valentina Martan ✉

Fakultet za logopediju, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Disleksija, kao dio entiteta specifičnog poremećaja učenja, tradicionalno se opisuje unutar medicinskog modela, s naglaskom na teškoće u čitanju i pisanju te pridružene kognitivne deficite, ponajprije u području fonološke obrade. Nasuprot tome, suvremene perspektive, utemeljene na socijalnom pristupu, sve više naglašavaju interakciju osobnih obilježja i okoline te važnost prepoznavanja snaga, potencijala i vrijednosti osoba s disleksijom. U tom se kontekstu razvija koncept jakih strana, koji obuhvaća karakteristike i sposobnosti koje mogu značajno pridonijeti akademskom, profesionalnom i osobnom funkcioniranju osoba s disleksijom. Unatoč rastućem znanstvenom interesu za razumijevanje jakih strana osoba s disleksijom, istraživanja usmjerena na njihovu percepciju u javnosti i dalje su rijetka. Cilj rada bio je ispitati faktorsku strukturu i pouzdanost Upitnika mišljenja javnosti o jakim stranama osoba s disleksijom, identificirati područja sposobnosti koja javnost najviše prepoznaje te utvrditi razlikuju li se procjene sudionika s obzirom na sociodemografska obilježja i poznavanje osobe s disleksijom. U istraživanju koje je provedeno u online obliku sudjelovalo je 163 sudionika (81 % žena; $M = 33.89$ god.; $SD = 13.45$). Upitnik se sastoji od 18 tvrdnji koje opisuju različita područja potencijalnih jakih strana osoba s disleksijom, a odgovori su prikupljeni na peterostupanjskoj Likertovoj skali. Rezultati su pokazali zadovoljavajuće psihometrijske karakteristike instrumenta. Faktorskom analizom izdvojena su tri područja jakih strana: (1) vizualne i kreativne snage, (2) istraživačke i inovacijske snage te (3) socio-emocionalne snage. Konstruirane podskale pokazale su visoku pouzdanost (McDonaldov omega koeficijent $> .90$ za sve tri podskale). Očekivano, sudionici su u većoj mjeri percipirali vizualne i kreativne snage osoba s disleksijom u odnosu na istraživačke, inovacijske i socio-emocionalne snage. Žene su iskazivale više procjene socio-emocionalnih snaga, dok su sudionici koji poznaju osobu s disleksijom u većoj mjeri prepoznavali njihove vizualne i kreativne snage. Nisu utvrđene razlike s obzirom na dob i razinu obrazovanja. Zaključno, rezultati pružaju uvid u percepciju javnosti o disleksiji s naglaskom na prepoznavanje jakih strana. Nalazi upućuju na potrebu razvoja podržavajućih obrazovnih i radnih okruženja koja omogućuju osobama s disleksijom ostvarivanje njihova punog potencijala.

Glavne riječi: disleksija, jake strane, percepcija javnosti

✉ vmartan@uniri.hr

KAD UVJERENJE ČINI RAZLIKU: SAMOEFIKASNOST, STRES I DOBROBIT STUDENATA TIJEKOM ISPITNIH ROKOVA

Lea Andreis

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dora Korac ✉

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Ana Petak

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Ida Dukić

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Tijekom studija, uz prilagodbu novoj socijalnoj okolini i preuzimanje odgovornosti i samostalnosti, studenti se suočavaju s nizom akademskih zahtjeva koji mogu utjecati na njihovu subjektivnu dobrobit. Iako je sastavni dio visokoškolskog obrazovanja, razdoblje ispitnih rokova posebno je obilježeno povišenom razinom stresa. Percepcija stresa, kao i njegov mogući odraz na tjelesno i mentalno zdravlje, ovise o različitim kontekstualnim čimbenicima, poput broja ispita (usmenih i pismenih) te duljine studiranja, ali i individualnim resursima studenata. Među potonjima se ističe samoefikasnost, odnosno uvjerenje pojedinca u vlastitu sposobnost organizacije i učinkovito suočavanje s akademskim izazovima. S ciljem ispitivanja odnosa mentalnog zdravlja, percipiranog stresa, razine samoefikasnosti te broja ispita i razine studija u populaciji studenata tijekom ispitnih rokova, provedeno je online istraživanje na uzorku od 132 studenta različitih prijediplomskih i diplomskih studijskih programa. Raspon dobi kretao se od 18 do 27 godina ($M = 21.43$; $SD = 2.05$), pri čemu su većinu uzorka činile studentice (83.1%). Sudionici su ispunili sociodemografski upitnik, Skalu opće samoefikasnosti (Ivanov, 2002), Skalu percipiranog stresa (Cohen i sur., 1983) te YP CORE upitnik (Marinković i sur., 2008). Rezultati upućuju na značajan odnos između razine samoefikasnosti, percipiranog stresa i mentalnog zdravlja, pri čemu studenti s višom razinom samoefikasnosti izvještavaju o nižim razinama stresa tijekom ispitnih rokova te manjoj učestalosti psihičkih teškoća. Dodatno, nisu utvrđene statistički značajne razlike u razini percipiranog stresa niti u CORE rezultatima s obzirom na broj prijavljenih ispita i razinu studija. Nalazi upućuju na to da subjektivni doživljaj osobnih kompetencija ima veću ulogu u objašnjenju psihološke prilagodbe tijekom ispitnih rokova od objektivnih akademskih opterećenja, čime se naglašava važnost razvoja intervencija usmjerenih na jačanje samoefikasnosti u studentskoj populaciji. Navedeno se može ostvariti radionicama o upravljanju vremenom i postavljanju ciljeva, treninzima suočavanja sa stresom te mentorstvom.

Ključne riječi: samoefikasnost, stres, mentalno zdravlje, ispitni rokovi, studenti

---

✉ dkorac@fhs.hr

EMOCIONALNA INTELIGENCIJA I PROFILI RADNE AFEKTIVNE DOBROBITI: PRISTUP USMJEREN NA OSOBE

Maša Tonković Grabovac

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Dario Vučenović

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Katarina Jelić ✉

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Jelena Flego

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Sandro Skansi

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Erik Brezovec

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Martina Horvat

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Emocionalna inteligencija (EI) često se konceptualizira kao važan osobni resurs povezan s višom radnom dobrobiti i nižom razinom negativnih emocija na poslu (Schutte i Loi, 2014). Međutim, većina dosadašnjih istraživanja koristila je pristup usmjeren na varijable (engl. variable-centered approach), zanemarujući mogućnost postojanja različitih obrazaca emocionalnog doživljavanja rada između različitih zaposlenika. Stoga je cilj ovog istraživanja bio, koristeći pristup usmjeren na osobe (engl. person-centered approach), identificirati profile radne afektivne dobrobiti hrvatskih zaposlenika te ispitati razlikuju li se oni u razini emocionalne inteligencije. U istraživanju je sudjelovao 321 hrvatski zaposlenik, od čega je 80 bilo na rukovodećim pozicijama. Sudionici, regrutirani metodom snježne grude, bili su heterogeni po socio-demografskim i radnim karakteristikama. Uz socio-demografska i pitanja vezana uz radne uvjete, online upitnik sadržavao je upitnik emocionalne inteligencije (VIA-IS subskala socijalne/emocionalne/osobne inteligencije, Peterson i Seligman, 2004) te skalu afektivne radne dobrobiti (JAWS, Van Katwyk i sur., 2000). Radna afektivna dobrobit mjerena je putem četiri dimenzije, kombinirajući valenciju i stupanj pobuđenosti emocija na poslu: pozitivne (ugodne)/negativne (neugodne) emocije visokog/niskog stupnja pobuđenosti. Hijerarhijskom klaster analizom (Wardovom metodom) identificirana su tri razlučiva profila: 1. profil visoke negativne i niske pozitivne emocionalnosti, 2. profil visoke pozitivne i niske negativne emocionalnosti, te 3. profil općenito niskog afektivnog intenziteta. Rezultati analize varijance pokazali su da se profili značajno razlikuju u razini EI. Najviša razina emocionalne inteligencije utvrđena je kod zaposlenika s dominantno pozitivnim emocionalnim obrascem, dok se zaposlenici s visokim negativnim emocijama i oni s općenito niskim afektivnim intenzitetom međusobno nisu razlikovali. Nalazi sugeriraju da emocionalna inteligencija primarno doprinosi razvoju pozitivne radne afektivne dobrobiti, ali ne diferencira obrasce emocionalne neugode i emocionalne neangažiranosti/ravnodušnosti. Dobiveni rezultati upućuju na važnost pristupa usmjerenog na osobe u istraživanju radne dobrobiti te otvaraju pitanje uloge EI kao promotivnog, a ne isključivo zaštitnog čimbenika u radnom kontekstu.

Ključne riječi: emocionalna inteligencija, emocije na poslu, radna afektivna dobrobit, pristup usmjeren na osobe, klaster analiza, hrvatski zaposlenici

---

✉ kjelic@fhs.hr

NOSTALGIA IN EVERYDAY LIFE: EXPERIENCE SAMPLING STUDY OF NOSTALGIA

Jelena Stanojević

Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Milica Dobrosavljević ✉

Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Neda Bralović

Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Tamara Milić

Department of Psychology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Nostalgia is defined as a composite of emotional responses to certain memories, and it is often described as a bittersweet feeling, a longing for the past. Modern research sees nostalgia as an adaptive mechanism for coming to terms with one's own mortality, loneliness, negative emotions, self-discontinuity, etc. Currently, the literature lacks understanding regarding the relationship between state and trait nostalgia. For that reason, one of the goals of this study was to establish whether trait nostalgia can predict state nostalgia. We also aimed to see whether trait loneliness would be related to state nostalgia. Despite nostalgia being understood as a psychological resource, there seem to be indications within the literature that trait nostalgia is related to negative outcomes (e.g., depression). For that reason, we aimed to register the emotional outcomes of nostalgia. Lastly, we aimed to register the incidence of two types of nostalgia (autobiographical and vicarious), as well as the proportion of objects of nostalgia. We used the Experience Sampling Method (ESM) to measure the daily frequency of nostalgic episodes, types of nostalgia, objects of nostalgia, and emotional outcomes, for 10 days. The sample consisted of 46 participants, with a total of 460 entries. The participants filled out the questionnaire once each day, from 7:00 p.m. to 12:00 a.m. On the first day, participants completed measures of trait nostalgia and loneliness. Results showed that trait nostalgia predicted state nostalgia $R^2 = .017$, $t(1, 416) = 2.195$, $p < .05$. Contrary to prior findings, loneliness wasn't associated with state nostalgia. Additionally, positive affect was more likely to be an outcome of nostalgia ($b = 8.01$, $SE = 0.28$, $t = 29.36$, $p < .01$). Finally, we found that autobiographical nostalgia occurred in 95% of valid cases, while vicarious nostalgia occurred in 5% of valid cases. Our findings indicate that while trait and state nostalgia are associated, the predictive power of trait nostalgia is too low to accurately predict nostalgic states. Admittedly, this could be due to differing methods; the intraclass correlation coefficient for this model indicated that only 8.2% of variance was between-persons, which would diminish the value of trait nostalgia in the model. Lastly, nostalgia seemed to evoke positive emotions within our sample at a base level, which reinforces its standing as a psychological resource.

Keywords: experience sampling, nostalgia, loneliness, nostalgia outcomes, nostalgia objects

---

✉ mddmilica@gmail.com

PROBLEMATIC ONLINE BEHAVIORS AMONG ADOLESCENTS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF MEASUREMENT INSTRUMENTS

Roberta Matković

Teaching Institute for Public Health of the Split-Dalmatia County, Split, Croatia

Sanja Narić

Neuropsychiatric Hospital Dr. Ivan Barbot, Popovača, Croatia

Ana Petak ✉

Faculty of Croatian Studies, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Lucija Vejmelka

Faculty of Law, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Internet use among adolescents is continuously increasing. It is estimated that young people spend more than seven hours online each day, and their patterns of online activity often exhibit features of addictive behavior. Although numerous instruments are available to assess problematic internet use, there is still no consensus on which measure is most appropriate for adolescents. The aim of this study is to present and compare three measures of problematic online behavior in adolescents and, through comparative analysis, contribute to a better understanding of their psychometric properties and practical applicability. The study, conducted in 2025, included 750 adolescents from randomly selected schools in the Split-Dalmatia County (from the 7th grade of primary school to the final year of secondary school). The Internet Addiction Test (IAT, Young, 1998), the Digital Addiction Scale for Teenagers (DAST, Seema et al., 2021), and the Mobile Phone Problem Use Scale (MPPUS-10, Foerster et al., 2015) were administered. The results showed that all three scales demonstrated high reliability (Cronbach's $\alpha > .93$). Each scale had a unidimensional structure explaining between 59% and 74% of the variance. According to the IAT, 35.2% of adolescents exhibited some form of internet addiction. Although the DAST and MPPUS lack normative values, their score distributions were positively skewed and comparable to those of the IAT. All three scales were highly intercorrelated ($r = .594-.734$); however, factor analysis indicated that they loaded onto separate factors: general internet addiction (IAT), digital device addiction (DAST), and mobile phone addiction (MPPUS). In conclusion, all three instruments demonstrate excellent psychometric characteristics, and the findings highlight the importance of using multiple measures to achieve a more comprehensive understanding of problematic online behavior in adolescents.

Keywords: adolescents, digital addiction, problematic internet use, psychometric properties

---

✉ apetak@fhs.unizg.hr

PSIHOLOŠKO FUNKCIONIRANJE I STAVOVI O PSIHOLOŠKOJ POTPORI U IVF-U: PROSPEKTIVNO PRAĆENJE I POVEZANOST S ISHODOM

Zorana Kušević

Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska; Klinički bolnički centar Zagreb, Zagreb, Hrvatska

Dunja Jurić Vukelić ✉

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Potpomognuta oplodnja medicinski je zahtjevan proces obilježen povišenom neizvjesnošću i višekratnim evaluacijama ishoda. Biopsihosocijalni model pritom je koristan jer omogućuje da se biološki čimbenici povezani s reproduktivnim potencijalom razlikuju od psiholoških i socijalnih čimbenika koji oblikuju prilagodbu na liječenje, ustrajnost i kvalitetu života. Cilj istraživanja bio je ispitati doprinos psiholoških varijabli predviđanju ishoda postupka in vitro fertilizacije (IVF) u okviru medicinski potpomognute oplodnje, te povezanost partnerske potpore sa psihološkim funkcioniranjem i stavom o potrebi psihološke potpore. U longitudinalnom istraživanju na $N = 200$ žena u postupku IVF-a (CORE-OM, NEO-PI-R/NEO, TAS-20, upitnik religioznosti te procjena percipirane partnerske potpore) i naknadnom telefonskom praćenju nakon godinu dana, cilj je bio ispitati prediktivnost psiholoških varijabli za ishod te njihovu povezanost sa stavovima o potrebi za psihološkom potporom, uz poseban naglasak na partnersku potporu. Ishod je operacionaliziran kao ordinalna varijabla s tri kategorije (1 = još u procesu, 2 = trudnoća, 3 = živorođenje), a pozitivnim ishodom smatra se trudnoća ili živorođenje. Nakon godinu dana 33% sudionica je rodilo ($N = 66$), 14% je bilo trudno ($N = 28$), a 38% je i dalje bilo u procesu ($N = 76$). Povoljniji ishod povezan je s nižom dobi i manjim brojem prethodnih IVF postupaka. Od psiholoških varijabli s ishodom su negativno povezani depresivnost, anksioznost i pokazatelji samougrožavajućeg rizika, a multipli model objašnjava 8% varijance ishoda ($R^2 = .08$; *Adj. R*² = .06). Osobine ličnosti, aleksitimija i religioznost nisu povezane s ishodom. Većina sudionica (72.4%) smatra da psihološka potpora treba biti dostupna u IVF-u zbog zahtjevnosti postupka, neizvjesnosti i potrebe za stručnim razgovorom, osobito nakon nepovoljnog ishoda. U okviru socijalne komponente modela, viša percipirana partnerska potpora povezana je s povoljnijim psihološkim funkcioniranjem, odnosno s nižim neuroticizmom, aleksitimijom i depresivnošću. Psihološke varijable pokazuju skroman doprinos predviđanju biološkog ishoda. Istodobno, potreba za psihološkom potporom je visoka. Nalazi stoga podupiru uvođenje pravovremenih, dostupnih i preventivno usmjerenih oblika podrške u IVF skrbi, uz sustavno uključivanje partnerske dimenzije.

Ključne riječi: biopsihosocijalni model, IVF, metode potpomognute oplodnje, partnerska potpora

---

✉ djvukelic@foozos.hr

MEDIJACIJSKA ULOGA POTEŠKOĆA U REGULACIJI EMOCIJA U ODNOSU OSOBINA IZMEĐU OPSESIVNO – KOMPULZIVNOG POREMEĆAJA LIČNOSTI I ORTOREKSIJE NERVOZE

Magdalena Brnić

studentica, Odjel za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Ivana Marčinko ✉

Odjel za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Osijeku, Osijek, Hrvatska

Iako se ortoreksija nervoza još uvijek ne nalazi u klasifikacijskom sustavu kao prepoznati poremećaj hranjenja, zaokupljenost planiranjem i pripremom hrane kao i samonametnutim standardima čistoće i zdravlja karakterističnim za osobe s ortoreksijom nervozom predstavljaju ozbiljan problem koji zahtjeva klinička istraživanja koja nude razumijevanje rizičnih faktora koji doprinose ovom obrascu ponašanja te uvid u mehanizme preko kojih ti rizični čimbenici oblikuju ova ponašanja. Obzirom na navedeno, cilj istraživanja bio je ispitati neizravan doprinos opsesivno-kompulzivnog poremećaja ličnosti ortoreksiji nervozi preko poteškoća u regulaciji emocija. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 304 sudionika od kojih je 71.4% žena i 28.6% muškaraca, u dobi od 18 do 66 godina ($M = 35.1$, $SD = 12.92$). Podatci istraživanja prikupljali su se putem online istraživanja provedenom na društvenim mrežama, osobito u grupama u kojima se zagovara zdrava prehrana. Ispunjavao se Upitnik ortoreksije nervoze, Skala patološke opsesivno-kompulzivne ličnosti i Skala poteškoća u regulaciji emocija. Medijacijska analiza ispitala se putem PROCESS macro (Modela 4, 5000 Bootstrap uzoraka). Rezultati su pokazali prisutnost medijacije opsesivno-kompulzivnih crta ličnosti s ortoreksijom nervozom preko poteškoća u regulaciji emocija ($B = .04$, $BootSE = .02$, 95% CI [0.01, 0.08]). Utvrđeni nalazi upućuju na značajan doprinos ličnosti ortoreksiji nervozi preko poteškoća u regulaciji emocija.

Ključne riječi: ortoreksija nervoza, osobine opsesivno – kompulzivnog poremećaja ličnosti, disregulacija emocija

TRUSTING TO KNOW: VALIDATION OF THE EPISTEMIC TRUST, MISTRUST, AND CREDULITY QUESTIONNAIRE IN SERBIA

Anja Lujic ✉

student, University of Pavia, Pavia, Italy; Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Dunja Mićunović

student, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia; Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Nađa Đorđević

student, Sapienza University of Rome, Rome, Italy; Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Jasna Milošević Đorđević

Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia; Laboratory for Psychological Research, Department of Psychology, Faculty of Media and Communications, Singidunum University, Belgrade, Serbia

Epistemic trust (ET), epistemic mistrust (EM), and epistemic credulity (EC) are distinct ways individuals evaluate and internalize information from others and are important factors of psychological and social functioning (Campbell et al., 2021; Fonagy & Allison, 2014). Our study aimed to adapt and validate the Epistemic Trust, Mistrust, and Credulity Questionnaire (ETMCQ; Campbell et al., 2021) in a Serbian sample, while examining associations and predictive values of demographic variables, loneliness, psychological distress, and trust in science and social institutions. A cross-sectional design was used with 557 participants (86% F, $M = 29.9$ years) who completed the Serbian version of the ETMCQ, translated with back-translation procedure. Confirmatory factor analysis was used to test the factorial structure, and correlational and regression analyses to assess construct validity, discriminant validity, and predictive value. Participants completed measures for loneliness (De Jong-Gierveld & Van Tilburg, 1999; Pekić et al., 2024), depression, anxiety, and stress (DASS-21; Jovanović et al., 2014; Lovibond & Lovibond, 1995), trust in the social system, and trust in science (Milošević Đorđević & Vdović, 2024; Nadelson et al., 2014). Results supported the original three-factor structure of the ETMCQ and previous international validations (Campbell et al., 2021; Greiner et al., 2025; Liotti et al., 2023), with acceptable model fit indices (CFI = .933, NFI = .901, RMSEA = .055). EM and EC were positively associated with loneliness and psychological distress, while ET showed a protective, negative association with lower loneliness. Trust in science was positively predicted by ET and negatively by EC. Demographic analyses showed significant effects of age, education, financial situation, and sex on specific subscales. Regression analyses showed that ETMCQ dimensions predicted loneliness, $F(3, 553) = 69.45$, $p < .001$ (ET: $\beta = -.15$; EM: $\beta = .42$; EC: $\beta = .21$), psychological distress, $F(3, 553) = 50.39$, $p < .001$ (EM: $\beta = .27$; EC: $\beta =$

✉ anja.lujic01@universitadipavia.it

.21), and trust in science, $F(3, 553) = 12.99, p < .001$ (ET: $\beta = .25$; EC: $\beta = -.12$). Finally, the Serbian version of the ETMCQ has satisfactory psychometric properties and cross-cultural validity, pointing to the adaptive role of epistemic trust and the maladaptiveness of mistrust and credulity for well-being and social functioning (Fonagy et al., 2015; Luyten et al., 2020), with ETMCQ as a valuable tool for future research.

Keywords: epistemic trust, epistemic mistrust, epistemic credulity, scale validation, Serbian sample

PSYCHOLOGICAL OUTCOMES OF WOMEN-CENTRED MEDICAL SPA PROGRAMMES: A SCOPING SYNTHESIS

Alina Huseynli ✉

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Alena Lochmannová

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Ladislav Špišák

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Magdaléna Vereskova

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Evidence on women's well-being outcomes from medical spa, thermal, and climate resort programmes is scattered and often reported outside a psychological framework. This scoping review mapped effects on sleep, psychological symptoms with emphasis on anxiety and depression, and health-related quality of life including role functioning, and characterised durability using reported follow-up. We conducted a PRISMA-ScR aligned scoping review of quantitative primary studies enrolling adult women in health-resort settings. Searches were run in Scopus, Web of Science Core Collection, Embase via Ovid, EBSCOhost, and PubMed/PMC without date limits. Two reviewers screened records, charted programme components and dose, outcome instruments, effect direction, and follow-up, and synthesised findings narratively. From 10,342 records, ten studies published between 2005 and 2022 were included. Most interventions were two-to-three-week residential, multicomponent regimens that combined balneotherapy or other hydrothermal procedures with supervised exercise and frequently psychoeducation, relaxation, or health education. Psychological outcomes improved across clinical and community samples, with reductions in anxiety and depressive symptoms and more favourable mood profiles. Health-related quality of life and role functioning also tended to improve, while sleep findings were mixed and were less consistent in pragmatic multicentre designs. Where follow-up was reported, benefits on global impact in fibromyalgia generally persisted to about six months and often attenuated by twelve months. Adverse events were uncommon, yet harms reporting was inconsistent. Women-centred resort programmes appear most robust for psychological symptom relief and functional well-being when hydrothermal procedures are integrated with graded exercise and structured self-management. Future studies should adopt a core outcome set spanning sleep, psychological symptoms, quality of life, and role functioning, report programme dose and content transparently, and include six-to-twelve-month follow-up with standardised safety reporting.

Keywords: women's well-being, health resort programmes, balneotherapy, anxiety and depression, scoping review

---

✉ lochmannova@i-lab.cz

INTERNATIONAL MOBILITY AND SELF-ESTEEM IN CLINICAL PLACEMENTS

Patrice Marek ✉

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Alena Lochmannová

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

Alina Huseynli

Institute of Spa and Balneology, Karlovy Vary, Czech Republic

International mobility is widely promoted as a driver of professional identity, yet its psychological impact on students' self-confidence is rarely quantified in clinically oriented placements. We examined changes in global self-esteem during international practical traineeships and contrasted outgoing Czech students with incoming international trainees, with implications for physiotherapy education. We analysed routine evaluation data from 26 outgoing students and 31 incoming students assessed before and after the traineeship with the Rosenberg Self-Esteem Scale. Between-group differences in baseline and post-traineeship scores were tested with the Mann-Whitney U test. Within-group change was tested with paired procedures. Traineeship ratings and open-ended comments were summarised descriptively and analysed with qualitative content mapping. Incoming students reported higher self-esteem at baseline than outgoing students ($M_{incoming} = 21.65$ versus $M_{outgoing} = 18.31$, $p = .003$) and remained higher after the traineeship ($M_{incoming} = 22.68$ versus $M_{outgoing} = 19.54$, $p = .004$). Self-esteem increased in both groups ($M_{incoming} = 1.03$ versus $M_{outgoing} = 1.23$), with no statistically significant differences between-group ($p = .796$). The increase reached statistical significance in incoming students ($p = .022$), while the outgoing group did not reach statistical significance ($p = .068$). Narratives highlighted language barriers, homesickness, and moments of uncertainty, alongside increased autonomy, perceived equality within teams, and greater confidence at completion. To make these findings actionable for spa medicine education, we integrate two brief teaching case studies from physiotherapy placements in balneology that foreground graded independence and patient communication, as implemented in the Institute of Spa and Balneology internship pathway. International traineeships appear to strengthen self-esteem through competence-building and social inclusion, but outgoing students begin with lower confidence, underscoring the value of targeted pre-departure coaching, structured supervision, and early support during high-demand transitions.

Keywords: international mobility, self-esteem, physiotherapy education, clinical placement, professional identity

---

✉ lochmannova@i-lab.cz

THE FIRST THERAPY SESSION COUNTS: INVESTIGATING FACTORS BEHIND EARLY DISCONTINUATION IN ONLINE PSYCHOTHERAPY

Lara Šimundić ✉

Faculty of Humanities and Social Sciences, Split, Croatia

Ivan Buljan

Faculty of Humanities and Social Sciences, Split, Croatia

Online psychotherapy is increasingly used worldwide as an accessible and scalable form of mental health care, but early discontinuation remains a major challenge. A substantial number of clients stop after the very first session, which limits both clinical benefit and cost effectiveness. The first session is therefore critical for building engagement, establishing therapeutic alliance, and increasing the likelihood that clients continue beyond that initial contact. The aim of this study was to assess factors related with characteristics of the first psychotherapy session. Participants who attended online psychotherapy session received an invitation to participate in the study from the representatives of their association or automatically via Serenity platform. The questionnaire assessed demographic characteristics, therapy-related factors and motivation to continue therapy. In total, 41 participants took part in the study so far (n=34 women, Mdn = 35, IQR 31-54). Majority reported comorbidities, but the most frequent reasons for therapy seeking were anxiety (n=15), stress (n=15) and partner issues (n=14). Around half participated in an online therapy, and principal reasons for selection of therapist online were greater availability and time-saving factors. Only three participants quit therapy after the first session, stating wither that one session was enough or that they found online format unpleasant. Majority of respondents stated that they did not feel completely aligned with their therapist in the first session. Preliminary results suggest that online psychotherapy is commonly sought for anxiety, stress, and relationship difficulties, often alongside other comorbidities. Availability and time efficiency were key reasons for choosing online therapy. Although most participants continued therapy after the first session, many did not feel fully aligned with their therapist, highlighting the importance of strengthening therapeutic alliance early in online settings. Further study development will continue with data collection to better identify factors that support continued engagement.

Keywords: online psychotherapy, early discontinuation, personal factors, program-related factors, contextual factors

---

✉ lsimundic@ffst.hr

CLIENT MOTIVES AND CHOICE OF THERAPIST IN AN ONLINE SETTING

Lana Medvidović ✉

Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Split, Croatia

Ivan Buljan

Faculty of Humanities and Social Sciences, Split, Croatia

Online psychotherapy platforms have become an increasingly common way of attending psychotherapy sessions, allowing clients to actively select their therapist based on therapist characteristics. However, few studies have examined the relationship between clients' reasons for seeking psychotherapy and their preferences when selecting a therapist in online settings. The objective of this study was to identify the main reasons for seeking psychotherapeutic help via an online platform, to examine which psychotherapist characteristics clients prefer, and to explore potential associations between these variables. This study employed a correlational design using an online survey. Eligible participants were adult users (18 years and older) interested in online psychotherapy services. A convenience sampling method was used, with participants recruited via email invitations and websites. In total, 87 participants took part in the study ($n = 57$ women; median age 43 years, IQR 34–51). The most frequently reported reasons for seeking psychotherapy were anxiety, depression, stress, and relationship issues. When selecting a psychotherapist online, participants reported that the most important factors were prior recommendations, perceived approachability, flexible working hours, and user ratings. The importance of these factors was similar across groups seeking psychotherapy for different reasons. Clients seeking psychotherapy through online platforms place the greatest importance on interpersonal impressions and social validation cues, such as recommendations, perceived approachability, and ratings, as well as practical considerations like therapist availability. Preferences for therapist characteristics appear broadly consistent regardless of the primary reason for seeking help, suggesting that similar decision-making criteria guide therapist selection across different presenting problems. These findings may inform the design of online psychotherapy platforms and therapist profiles to better align with client preferences and support informed therapist selection.

Keywords: psychotherapy, client motives, therapist preferences, therapist selection, online mental healthcare

---

✉ lmedvidovic@ffst.hr

IS HIGHER ABILITY ASSOCIATED WITH HIGHER SELF-ESTEEM? A STUDY OF GIFTEDNESS INDICATORS IN FOURTH-GRADE CHILDREN

Dea Miletić ✉

Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Split, Croatia

Ana Majić

Center of Excellence, Split, Croatia

Giftedness is most commonly identified through standardized ability tests but children, parents and teachers around them also develop their own evaluations about their abilities. The present study explores how children's self-esteem is associated with these different indicators of giftedness. The study aimed to investigate how children's self-esteem is associated with both self-perceived and objectively assessed giftedness, and also with teachers' and parental evaluations. The study is based on a large and representative sample. A total of 2,216 children and their parents/teachers took part in the study. Due to missing data, the number of participants included in the main analysis varied between 1,960 and 2,004, depending on the variable examined. Importantly, the sample includes children across the full range of abilities, rather than focusing solely on those formally identified as gifted. Children completed self-report measures of self-esteem and well-being, and their cognitive abilities were assessed using a standardized giftedness test. Parents and teachers provided their own evaluations of the child's giftedness. The hypotheses were; (1) self-esteem will be positively correlated with objective ability test scores, (2) self-esteem will be positively correlated with children's self-perceived giftedness, (3) children with higher self-esteem will be rated as more gifted by parents and teachers, and (4) self-esteem will be associated with adult evaluations even after accounting for objective ability. All four hypotheses were confirmed. Children's self-esteem was positively correlated with their objective ability test scores ($r = .18, p < .001$), self-perceived giftedness ($r = .27, p < .001$), parental ratings of giftedness ($r = .19, p < .001$) and teachers ($r = .19, p < .001$). Associations with parental and teachers' assessment remained significant even after controlling for objective ability (partial $r = .13$ for parents, $r = .11$ for teachers, both $p < .001$), suggesting that self-esteem is linked to adult evaluations of giftedness independently of children's actual test performance. Overall, the study shows that children's self-esteem is positively linked not only to their objective cognitive ability but also to how gifted they perceive themselves and how they are evaluated by parents and teachers, suggesting that giftedness is shaped by both measurable ability and socio-emotional factors.

Keywords: self-esteem, giftedness, middle childhood, ability assessment, gifted education

---

✉ dmiletic@ffst.hr

RAZLIKE U PROFESIONALNOM IDENTITETU STUDENATA SESTRINSTVA: ULOGA NACIONALNOG KONTEKSTA I PRETHODNOG SREDNJOŠKOLSKOG OBRAZOVANJA

Ivana Gusar ✉

*Odjel za zdravstvene studije, Sveučilište
u Zadru, Zadar, Hrvatska*

Andrea Tokić

*Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Matilda Nikolić Ivanišević

*Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru,
Zadar, Hrvatska*

Marija Ljubičić

*Odjel za zdravstvene studije, Sveučilište
u Zadru, Zadar, Hrvatska*

Klavdia Čuček Trifković

*Fakultet zdravstvenih znanosti,
Sveučilište u Mariboru, Maribor,
Slovenija*

Ivona Ljevak

*Fakultet zdravstvenih studija,
Sveučilište u Mostaru, Mostar, Bosna i
Hercegovina*

Ivona Barač

*Fakultet za dentalnu medicinu i
zdravstvo, Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku, Osijek,
Hrvatska*

Mario Marenić

*Fakultet zdravstvenih znanosti,
Sveučilište u Splitu, Split, Hrvatska*

Profesionalni identitet važan je temelj profesionalnog razvoja zdravstvenih djelatnika, a posebno je osjetljiv u ranim fazama obrazovanja kada se studenti prvi put susreću s akademskim i kliničkim zahtjevima struke. Cilj istraživanja bio je ispitati razlike u razini profesionalnog identiteta studenata prve godine studija sestrinstva s obzirom na državu studiranja (Hrvatska; n=118, Bosna i Hercegovina; n=74, Slovenija; n=90), vrstu prethodnog srednjoškolskog obrazovanja (medicinsko (n=184) vs. ostala (n=90), te prethodno radno iskustvo u struci (ne=176; da=98). Uzorak obuhvaća 299 studenata iz tri nacionalna konteksta, među kojima većinu čine studentice (n=232). Studenti s prethodnim srednjoškolskim obrazovanjem u medicinskoj školi pokazuju više razine profesionalnog identiteta u svim promatranim dimenzijama (znanje, iskustvo te percepcija profesionalnog uzora i profesionalne budućnosti) u odnosu na studente iz drugih obrazovnih područja. Također, prethodno iskustvo u sestrinstvu povezano je s višim razinama profesionalnog identiteta u svim dimenzijama. Razlike s obzirom na državu uglavnom nisu statistički značajne, dok su utvrđene interakcije između države i iskustva u sestrinstvu, što upućuje na različite obrasce profesionalne socijalizacije i profesionalnih očekivanja u trima sustavima. Rezultati potvrđuju da su praktična izloženost profesiji i ranija edukacija snažni prediktori razvoja profesionalnog identiteta u početnim fazama visokoškolskog obrazovanja. Naglašava se potreba za jačanjem kliničkih iskustava i kvalitetnih profesionalnih uzora tijekom obrazovnog procesa, posebno za studente bez prethodnog iskustva struci i one iz nemedicinskih srednjih škola. Rezultati pružaju važan smjer za razvoj nastavnih kurikula te za oblikovanje strategija profesionalne socijalizacije budućih medicinskih sestara.

Ključne riječi: profesionalni identitet, studenti sestrinstva, srednjoškolsko obrazovanje, iskustvo u struci

---

✉ igusar@unizd.hr

KOLIKO SU GRAĐANI HRVATSKE ZADOVOLJNI ŽIVOTOM? REZULTATI ISTRAŽIVANJA NA NACIONALNOM REPREZENTATIVNOM UZORKU

Jelena Ombla ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Ana Slišković

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Marina Vidaković

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Ana Šimunić

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Nikica Gardijan

Sveučilišna knjižnica, Zadar, Hrvatska

Zadovoljstvo životom predstavlja jedan od ključnih pokazatelja subjektivne dobrobiti te se sve češće koristi kao komplementarni indikator društvenog razvoja uz tradicionalne ekonomske mjere. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi razinu zadovoljstva životom u Republici Hrvatskoj te identificirati ključne sociodemografske čimbenike povezane s njime. Istraživanje je provedeno CATI (*engl.* Computer-Assisted Telephone Interviewing) metodom na nacionalnom reprezentativnom uzorku punoljetnih građana Republike Hrvatske, u razdoblju od 5. do 15. veljače 2026. godine. Obuhvaćen je uzorak od 1012 sudionika, uz procijenjenu pogrešku uzorka od $\pm 3.1\%$. Uzorak je reprezentativan prema regiji, veličini naselja, spolu i dobi, dok je zbog specifičnosti telefonskih istraživanja provedeno dodatno ponderiranje kako bi se struktura uzorka uskladila s obrazovnom strukturom stanovništva. Korištene mjere uključuju sociodemografska obilježja te procjenu zadovoljstva životom mjerenu jednim pitanjem na ljestvici od 11 stupnjeva. Rezultati pokazuju da 81% građana ocjenjuje svoj život pozitivno (ocjene 6–10), 13% zauzima neutralan stav, dok 6% sudionika navodi nezadovoljstvo životom (ocjene 0–4). Nadalje, rezultati ukazuju na značajnu ulogu sociodemografskih čimbenika u oblikovanju zadovoljstva životom. Prvo, uočena je značajna uloga dobi i razine obrazovanja, pri čemu zadovoljstvo životom opada s porastom dobi, dok su sudionici s višom razinom obrazovanja zadovoljniji životom. Uz to, zadovoljstvo životom varira i s obzirom na radni te obiteljski status. Najvišu razinu zadovoljstva iskazuju zaposleni, dok su niže razine zabilježene kod nezaposlenih, kućanica i umirovljenika. U pogledu bračnog statusa, najniže zadovoljstvo životom iskazuju udovci i udovice. Uočene su i regionalne razlike: najviša razina zadovoljstva zabilježena je u Dalmaciji, dok je najniža u regiji Like i Banovine. Konačno, rezultati ukazuju i na razlike prema tipu naselja, pri čemu su stanovnici većih gradova u prosjeku zadovoljniji od stanovnika sela i manjih naselja. Dobiveni rezultati pružaju empirijski utemeljene pokazatelje koji mogu informirati javne politike i intervencije usmjerene na povećanje zadovoljstva životom i dobrobiti stanovništva.

Ovaj je rad nastao u sklopu projekta Provjera Integrativnog modela neformalnog njegevanja: čimbenici rizika, resursi i ishodi za obiteljske njegevatelje u Hrvatskoj (IP-UNIZD2025-28035), koji financira Europska unija – NextGenerationEU.

Ključne riječi / Keywords: zadovoljstvo životom, Republika Hrvatska, reprezentativni uzorak, sociodemografska obilježja

---

✉ jombla@unizd.hr

ADOLESCENTS' SEXTING INTENTION ACCORDING TO THE THEORY OF PLANNED BEHAVIOR: A TWO-WAVE LONGITUDINAL STUDY

Arta Dodaj ✉

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Kristina Sesar

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, Bosnia and Herzegovina

Krešimir Prijatelj

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Zoya Dedaj

Department of Psychology, University of Zadar, Zadar, Croatia

Antonela Marković

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mostar, Mostar, Bosnia and Herzegovina

Bruno Barać

Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Split, Croatia

Iva Vidović

Vladimir Nazor Gymnasium, Zadar, Croatia

Đani Škara

Technical School in Zadar, Zadar, Croatia

Marija Gradečak

Maritime School Zadar, Zadar, Croatia

Roma Đurić

Technical high school Rijeka, Rijeka, Croatia

Maja Kralj-Stančec

Hospitality and Tourism School in Zagreb, Zagreb, Croatia

Silvana Vitez

Gojko Matulin Vocational School, Zadar, Croatia

Jasna Miličević

Vocational Secondary School Posušje, Posušje, Bosnia and Herzegovina

Monika Šego Bošnjak

Fra Dominik Mandić Gymnasium, Široki Brijeg, Bosnia and Herzegovina

Ana Horvat

Industry and Trade Vocational School Karlovac, Karlovac, Croatia

Viktorija Hrga

Zadar Economic, Office-Technical and Trade School, Zadar

Damir Posavec

Varaždin School of Construction, Natural Science and Mining, Varaždin, Croatia

Sanja Ajman Filipčić

School of Electrotechnics Zagreb, Zagreb, Croatia

Tea Milinović

School of Tourism, Catering and Food Bjelovar, Bjelovar, Croatia

Marina Sokol

Varaždin School of Music, Varaždin, Croatia

Leonarda Bosilj

Varaždin School of Music, Varaždin, Croatia

Leonarda Bosilj

Varaždin School of Music, Varaždin, Croatia

Mirjana Škoda

High School Bartol Kasic, Pag, Croatia

Maja Fabijanić

High School Bartol Kasic, Pag, Croatia

Irena Užović

Zadar General Hospital, Zadar, Croatia

✉ adodaj@unizd.hr

Sexting, as a common form of adolescents' online sexual behavior, has been examined within various theoretical frameworks. One of the most prominent is the Theory of Planned Behavior, which emphasizes the role of attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control in predicting intentions and behavior. The aim of this study was to examine the extent to which these components explain adolescents' intentions to engage in sexting across two measurement points one year apart. Data were collected as part of the *SextYouth project* (funded by HRZZ, No. 3553) using a longitudinal design with two waves of data collection over a one-year interval, on a sample of 251 high school students (144 girls and 45 boys), aged 14 to 19 years ($M_{age\_T1} = 15.43$, $SD = 1.20$; $M_{age\_T2} = 15.69$, $SD = 1.23$). Structural equation modelling was used to analyze the relationships among the relevant constructs. The results indicated a satisfactory model fit ($\chi^2 = 291.358$, $df = 231$, $p < .01$; CFI = .964; TLI = .956; RMSEA = .037, 90% CI = .022–.049; SRMR = .069) and a high level of temporal stability of all Theory of Planned Behavior constructs. At the first measurement point, subjective norms emerged as the only significant and positive predictor of the intention to engage in sexting, whereas attitudes and perceived behavioral control were not significant predictors. At the second measurement point, none of the components significantly predicted intention. Furthermore, no significant longitudinal effects were observed, indicating that the components measured at baseline did not predict intentions at the later time point. In conclusion, the findings support the theoretical assumption of the temporal stability of the Theory of Planned Behavior constructs, while also indicating a limited predictive value of the model in explaining adolescents' intentions to engage in sexting, suggesting the need to extend the model in order to better explain adolescents sexting.

Keywords: sexting intention, Theory of Planned Behavior, adolescents, longitudinal study

PROTECTION AGAINST BURNOUT IN PROFESSIONALS WORKING WITH GAMBLING ADDICTS: A QUALITATIVE STUDY

Bruno Kačer ✉

Student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Split, Croatia

(The study was conducted within the framework of the Graduate Final thesis course of the Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, under the mentorship of Assist. Prof. Ivan Buljan, PhD.)

The aim of this study was to explore professionals' experiences with burnout when treating patients with gambling addiction, and the coping mechanisms that they employ. This explanatory qualitative study used semi structured interviews conducted online, audio recorded and transcribed verbatim. The sample included 10 psychiatrists working with patients with gambling addiction. Recruitment was conducted through publicly available professional email contacts and professional networks. Interview questions addressed daily clinical challenges, recognition and prevention of burnout, self-care practices, work life balance and boundary setting, peer and supervisory support, institutional factors, and perceived training needs when working with gambling related disorders. Participants described burnout as not wanting to go to work, inability to rest despite sufficient sleep, loss of motivation, and reduced desire to communicate with others. Supervision and colleagues play a significant role in stress reduction. Discussing tasks and stressful days makes them feel seen and promotes a healthy work environment. Administrative work and job organization impact stress more than patient care, especially when sick days overload others, sometimes even doubling their workload. Some coping strategies include leaving work at work, jogging, playing instruments and writing music, reading, going out for coffee, and breathing exercises. Stress management evolves over a career, building resilience compared to early career life. Future studies should investigate targeted interventions to reduce burnout and stress loads.

Keywords: burnout, gambling addiction, psychiatrist, coping, qualitative study

---

✉ bkacer@ffst.hr

Okrugli stol /
Round table

FORENZIČKI INTERVJU U KAZNENIM POSTUPCIMA I PSIHOLGIJSKIM VJEŠTAČENJIMA

Voditelj / Convenor:

Josip Lopižić

Hrvatsko psihološko društvo, Zagreb, Hrvatska

Sudionici:

Danijela Didić

Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske, Zagreb, Hrvatska

Nela Kavelj ✉

Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske, Zagreb, Hrvatska

Forenzički intervju predstavlja ključnu metodu u kaznenim postupcima, osobito u radu s djecom svjedocima i žrtvama nasilja te u okviru psihologijskih vještačenja. Iako se temelji na sličnim načelima, njegova svrha, procesna uloga i interpretativni dometi razlikuju se ovisno o kontekstu primjene. U praksi se stoga nameće potreba za jasnim razlikovanjem ciljeva i granica forenzičkog intervjuja, kao i za razumijevanjem njegove uloge unutar pravosudnog i vještačkog okvira. Posebnu složenost predstavlja potreba istodobnog osiguravanja vjerodostojnosti iskaza i zaštite najboljeg interesa djeteta, uz minimiziranje sekundarne viktimizacije i sugestivnih utjecaja. Okrugli stol usmjeren je na prikaz i usporedbu forenzičkog intervjuja u dvije različite profesionalne uloge: kao dokazne radnje u kaznenom postupku s djecom te kao dijela psihologijskog vještačenja. Poseban naglasak stavlja se na metodološke zahtjeve, etičke dileme, procesnu zaštitu djeteta i ograničenja ispitivanja. Raspravljat će se o razlikama u ciljevima intervjuja, odgovornostima stručnjaka te načinu na koji se prikupljeni podaci koriste u pravnom odlučivanju. Također će se otvoriti pitanja granica forenzičkog intervjuja, njegove interpretacije u sudskom i vještačkom kontekstu te izazova usklađivanja znanstvenih spoznaja s praksom kaznenog postupka. Kroz prikaz video-snimke forenzičkog intervjuja po stvarnom događaju sa izmijenjenim imenima, koji je snimljen sa studenticom glume, sudionicima će se omogućiti uvid u praktične aspekte provođenja intervjuja i njegove interpretacije. Time će se potaknuti stručna rasprava, razmjena iskustava i kritičko promišljanje o primjeni forenzičkog intervjuja u kaznenim postupcima i psihologijskim vještačenjima.

Ključne riječi: forenzički intervju, NICHD protokol, kazneni postupak, psihologijsko vještačenje, CBCA i SVA metode

---

✉ nela.kavelj@gmail.com

**Predstavljanje izdanja
Sveučilišta u Zadru /
University of Zadar
publications presentation**

PRIRUČNIK ZA NASTAVNIKE I STRUČNE SURADNIKE: KAKO BITI ZADOVOLJAN I USPJEŠAN NASTAVNIK?

Urednice:

Izabela Sorić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Irena Burić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Autorice: Barbara Balaž¹, Irena Burić², Ana Butković³, Aleksandra Huić³, Maja Parmač Kovačić³, Izabela Sorić², Mara Šimunović⁴

Recenzentice: Tea Pavin Ivanec⁵, Slavica Šimić Šašić⁶

¹ Sveučilište Algebra Bernays, Zagreb, Hrvatska

² Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

³ Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

⁴ Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, Hrvatska

⁵ Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

⁶ Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Priručnik Kako biti zadovoljan i uspješan nastavnik? nastao je s ciljem prevođenja rezultata znanstvenih istraživanja u praktične smjernice koje nastavnicima i stručnim suradnicima mogu koristiti u nošenju s emocionalno izazovnim zahtjevima njihovoga posla. Sadržaj priručnika proizlazi iz rezultata znanstvenih istraživanja provedenih u sklopu istraživačkog projekta „Ličnost, emocije i radna uspješnost nastavnika: dinamička perspektiva“ (IP-04-2019-5472) koji je financirala Hrvatska zaklada za znanost. Podijeljen je u dva dijela. U prvom dijelu, primarno namijenjenom nastavnicima, definirani su konstrukti koji su istraživani u sklopu projekta, njihove posljedice za profesionalnu i osobnu dobrobit nastavnika te se na kraju svakog poglavlja nude praktične aktivnosti usmjerene povećanju radne uspješnosti nastavnika. U drugom dijelu, namijenjenom i stručnim suradnicima i nastavnicima, pripremljene su radionice koje služe dodatnom osposobljavanju nastavnika za nošenje s različitim izazovima u radnom okruženju. Na skupu će recenzentice, urednice i autorice predstaviti dijelove priručnika te potaknuti razgovor o važnosti brige o osobnoj i profesionalnoj dobrobiti u svrhu povećanja radne uspješnosti nastavnika.

Ključne riječi: nastavnici, stručni suradnici, profesionalna dobrobit, radna uspješnost

---

✉ izabela@unizd.hr; iburic@unizd.hr

ZBIRKA PSIHOLGIJSKIH SKALA I UPITNIKA – SVEZAK 13

Glavna urednica:

Ana Šimunić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Uredništvo: Ana Šimunić¹, Marina Nekić¹, Jelena Ombla¹, Andrea Tokić¹, Marina Vidaković¹

Recenzenti: Iva Šverko², Ivan Buljan³

¹Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

²Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, Hrvatska

³Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu, Split, Hrvatska

Trinaesti svezak Zbirke psihologijskih skala i upitnika nastavak je dugogodišnje tradicije predavljanja znanstvenog rada nastavnika Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru. Riječ je o jedinstvenoj publikaciji u Hrvatskoj koja različitim korisnicima psihologijske struke omogućuje pristup mjernim instrumentima. U izradu priloga ovog sveska bilo je uključeno ukupno trinaest nastavnika Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru. Sadržaj trinaestog sveska Zbirke psihologijskih skala i upitnika odražava tematsku raznolikost kroz 14 priloga koji obuhvaćaju različita područja psihologije (školska/edukacijska psihologija, klinička i zdravstvena psihologija, organizacijska psihologija, ekološka psihologija i dr.). Upitnici i skale namijenjeni su mjerenju konstrukata u različitim populacijama, od djece i adolescenata do osoba starije životne dobi. Svaki prilog sadrži teorijsku osnovu konstrukta, opis mjernog instrumenta (uključujući način primjene i bodovanja), prikaz uzoraka na kojima je instrument primijenjen, psihometrijska svojstva instrumenta te popis literature. Na kraju svakog priloga nalazi se mjerni instrument u cijelosti s pripadajućom uputom za primjenu, dostupan bez naknade za korištenje. Prilozi obuhvaćaju novokonstruirane upitnike te adaptacije već postojećih mjernih instrumenata na drugim jezicima. Instrumenti su ili javno dostupni za istraživačke svrhe ili je za njihovu adaptaciju i objavljivanje osigurana suglasnost autora izvornih skala i upitnika. Konkretno, pet priloga odnosi se na prikaz izvornih instrumenata koje su konstruirali autori priloga i njihovi suradnici u okviru šireg znanstvenog rada, zbog čega predstavljaju autorsko djelo (Upitnik percepcije kvalitete zdravstvenih usluga, Skala povratnih informacija učeniku, Skala povratnih informacija učeniku, Nova skala emocionalne i seksualne nevjere, Upitnik aktivnog i pasivnog sekstinga). Preostalih deset priloga prikazuje adaptirane verzije postojećih instrumenata na drugim jezicima, za koje su autori priloga pribavili suglasnost autora izvorne verzije (Skala povezanosti s prirodom, Lista kontakata i aktivnosti primjećivanja prirode, Skala žaljenja zbog roditeljstva, Skala racionalnih i intuitivnih stilova odlučivanja, Inventar stresa školskih psihologa/stručnih suradnika, Kratka skala centralnosti događaja (CES-7), Skala problematičnog korištenja mobitela, Strah od propuštanja na poslu (WFO MO), Skala duhovnog zdravlja i životne orijentacije).

Ključne riječi : psihologijski mjerni instrumenti, psihometrija, skale, upitnici, validacija

---

✉ asimunic@unizd.hr

24TH PSYCHOLOGY DAYS IN ZADAR - BOOK OF SELECTED PROCEEDINGS

Glavna urednica:

Ivana Moranduzzo ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Uredništvo: Irena Burić¹, Ana Slišković¹, Ana Šimunić¹, Pavle Valerjev¹, Theresa J. Brown², Lisa E. Kim³, Ljiljana B. Lazarević⁴, Hui Wang⁵

Recenzentice: Irena Pavela Banai⁶, Tamara Mohorić⁷

¹ Sveučilište Algebra Bernays, Zagreb, Hrvatska

¹ Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

² Georgian Court Sveučilište, Sjedinjene Američke Države

³ Sveučilište u Yorku, Ujedinjeno Kraljevstvo

⁴ Univerzitet u Beogradu, Srbija

⁵ Sveučilište za obrazovanje, Hong Kong

⁶ Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska

⁶ Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Zbornik odabranih radova 24. Dana psihologije u Zadru predstavlja rezultat međunarodne znanstvene suradnje i višegodišnje tradicije ove konferencije. Dani psihologije, koje Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru organizira bienalno, izrasli su u međunarodno prepoznat događaj koji okuplja istraživače i stručnjake iz cijele Europe i šire. 24. Dani psihologije, održani od 26. do 28. svibnja 2024. godine, ponovno su okupili raznoliku akademsku zajednicu posvećenu razmjeni znanja i raspravi o suvremenim psihološkim temama. Zbornik donosi pažljivo odabrane pregledne i empirijske radove predstavljene na konferenciji, uključujući pozvana predavanja, simpozije i usmena izlaganja. Ukupno 12 radova međunarodnih autora prošlo je strogi dvostruko slijepi recenzentski postupak, čime je osigurana visoka znanstvena kvaliteta publikacije. Zastupljena su različita područja psihologije, a radovi nude nove uvide relevantne za istraživače i praksu. Zbornik odražava interdisciplinarnost i aktualnost tema koje su obilježile skup te predstavlja vrijedan doprinos psihološkoj znanosti i praksi.

Ključne riječi: propulzivne istraživačke teme, empirijska istraživanja, pregledni radovi, interdisciplinarnost

**Predstavljanje aktualnih
istraživačkih projekata na
Odjelu za psihologiju /
Presentation of current
research projects at the
Department of Psychology**

DOBROBIT RAVNATELJA ŠKOLA: LONGITUDINALNA PERSPEKTIVA (WESPA)

Voditeljica / Project leader:

Irena Burić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Izvor financiranja: Švicarska nacionalna zaklada za znanost (SNSF) i Hrvatska zaklada za znanost (broj projekta: MAPS-2024-7077)

Istraživači su prepoznali važnost profesionalne dobrobiti ravnatelja škola za njihovo radno funkcioniranje i uspješnost škola. Međutim, istraživanja o dobrobiti ravnatelja, kao i o njihovim rizičnim (tj. zahtjevima posla) i zaštitnim čimbenicima (tj. osobnim i radnim resursima), još su uvijek oskudna i fragmentirana, zbog čega je ovo područje nedovoljno razvijeno, osobito u europskom istraživačkom kontekstu. Stoga je cilj ovog multilateralnog projekta produbiti razumijevanje načina na koji ravnatelji škola mogu postići i održati visoku razinu dobrobiti, odnosno kako se mogu uspješno nositi sa zahtjevima svojega posla. Projekt se oslanja na teoriju zahtjeva i resursa posla (JD-R; Bakker i sur., 2023) te teoriju očuvanja resursa (COR; Hobfoll, 1989) i uključuje perspektive ravnatelja i učitelja kao ključnih aktera unutar škola. Preciznije, projektom će se nastojati istražiti: (1) specifične karakteristike posla (tj. zahtjeve i resurse) koje oblikuju dobrobit ravnatelja škola; (2) načine na koje ravnatelji škola mogu unaprijediti i održavati svoje resurse (osobne i radne); i (3) postojanje tzv. spirala izgradnje i/ili gubitka resursa kod ravnatelja škola. Sva tri cilja ostvarit će se analizom međunacionalnih razlika između švicarskih, hrvatskih i rumunjskih ravnatelja škola. Istraživački ciljevi realizirat će se u dvije faze. Prvo, provest će se longitudinalno istraživanje u četiri vala, koje će uključivati najmanje 220 ravnatelja škola (s pripadajućim učiteljima) iz svake zemlje. Drugo, provest će se dnevnička studija u trajanju od deset radnih dana na uzorku od najmanje 120 ravnatelja škola iz svake zemlje. Dobiveni rezultati bit će diseminirani u vodećim znanstvenim časopisima i predstavljeni na relevantnim znanstvenim skupovima te će poslužiti kao temelj za izradu praktičnih smjernica za unaprjeđenje profesionalne dobrobiti ravnatelja.

Ključne riječi: ravnatelji škola, profesionalna dobrobit, JD-R teorija, međunacionalne razlike

INTENZIVNO RODITELJSTVO: DOBROBIT RODITELJA I RAZVOJNI ISHODI KOD DJECE (INTERD)

Voditeljica / Project leader:

Ivana Moranduzzo ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Izvor financiranja: Europska unija - NextGenerationEU

Iako je prepoznato da vjerovanja o intenzivnom roditeljstvu mogu biti povezana s dobrobiti roditelja, njihovim roditeljskim ponašanjem i razvojnim ishodima djece, sustavna istraživanja ove tematike još uvijek su rijetka, osobito u Hrvatskoj. Ovaj projekt predstavlja nastavak prethodnog institucionalnog istraživačkog projekta Sveučilišta u Zadru „Roditeljstvo danas: iskustva i izazovi“, koji se provodio u razdoblju od rujna 2021. do rujna 2023. godine. U okviru novog projekta ostvaruje se značajan iskorak kroz empirijsku provjeru novijih konstrukta intenzivnog roditeljstva te sustavnije ispitivanje novih trendova u roditeljstvu, kao i njihovih longitudinalnih učinaka na dobrobit roditelja i razvojne ishode djece. Projekt uključuje kombinaciju kvalitativnog (N = 90 roditelja; fokus-grupe) i kvantitativnog istraživanja (N = 1000 roditelja) na uzorku roditelja djece do 15 godina, uz longitudinalni pristup (tri vala mjerenja) kako bi se obuhvatila dinamička priroda roditeljskih iskustava. Kombinacijom kvalitativnih i kvantitativnih metoda te longitudinalnim praćenjem, predloženo istraživanje doprinijet će boljem razumijevanju osobnih i kontekstualnih antecedenata intenzivnog roditeljstva, kao i identifikaciji njegovih posljedica. Spoznaje dobivene ovim projektom pridonijet će daljnjem razvoju teorijskih modela o odrednicama intenzivnog roditeljstva i njegovim učincima na dobrobit roditelja i razvojne ishode djece, kao i pružanju empirijske potpore novim konstruktima u ovom području. Istodobno, rezultati projekta imat će značajne implikacije za praksu i savjetodavni rad, osobito kroz osmišljavanje edukacijskih programa za stručne suradnike u vrtićima, školama i zdravstvenim ustanovama koji aktivno surađuju s roditeljima. Poseban naglasak stavlja se na unaprjeđenje kvalitete života roditelja i djece te na primarnu prevenciju negativnih ishoda intenzivnog roditeljstva.

Ključne riječi: intenzivno roditeljstvo, dobrobit roditelja, razvoj djece, mješoviti istraživački pristup

---

✉ imorand@unizd.hr

PROVJERA INTEGRATIVNOG MODELA NEFORMALNOG NJEGOVANJA: ČIMBENICI RIZIKA, RESURSI I ISHODI ZA OBITELJSKE NJEGOVATELJE U HRVATSKOJ (PRIM-HR)

Voditeljica / Project leader:

Jelena Ombla ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Izvor financiranja: Europska unija - NextGenerationEU

Neformalni negovatelji (engl. informal caregivers) su osobe koje dobrovoljno skrbe o članu obitelji ili bliskoj osobi narušenog fizičkog ili mentalnog zdravlja, s invaliditetom, teškoćama povezanim sa starenjem ili drugim stanjem koje zahtijeva dugotrajnu skrb, a pritom nisu profesionalni negovatelji. Tu ulogu najčešće preuzimaju partneri, roditelji, djeca, braća i sestre ili bliski prijatelji. Dugotrajna i zahtjevna skrb o bliskoj osobi najčešće je povezana s pogoršanjem mentalnog i fizičkog zdravlja negovatelja i uglavnom se smatra stresnim iskustvom koje može dovesti i do sagorijevanja u ulozi negovatelja. Negovanje je fizički i psihološki zahtjevno, dugotrajno i često nepredvidivo, izaziva sekundarni stres u drugim životnim područjima te zahtijeva stalnu pažnju u odnosu prema primatelju skrbi i njege. Opći cilj projekta jest provjera Integrativnog modela neformalnog negovanja (Gérain i Zech, 2019) kod obiteljskih negovatelja u RH što ujedno predstavlja prvo sveobuhvatno istraživanje ove tematike u našoj zemlji. U okviru projekta provest će se meta-analiza recentnih studija na temu neformalnog negovanja, pristupit će se procijeni broja neformalnih negovatelja u RH provedbom ankete na reprezentativnom uzorku, analizirat će se zastupljenost teme u medijima radi procjene društvene osviještenosti, pristupit će se provedbi intervjua s neformalnim negovateljima (N=15–20) radi dubljeg razumijevanja njihovih iskustava i potreba, provest će se longitudinalno anketno istraživanje u tri vremenske točke (N≈1000 u prvoj točki) radi provjere osnovnih postavki modela, te će se istražiti iskustvo „dvostruke negovateljske uloge“ metodom dnevnika mješovitog pristupa (N≈50–70) kod osoba koje su profesionalni i obiteljski negovatelji. Znanstveni doprinos ogleda se u sveobuhvatnom, višedimenzionalnom pristupu fenomenu neformalnog negovanja u RH: procjeni prevalencije i veličine populacije, analizi društvene percepcije, provjeri teorijskog modela sagorijevanja te boljem razumijevanju iskustava dvostrukih negovatelja. Praktični doprinos odnosi se na izradu znanstveno utemeljenih preporuka za razvoj javnih politika i intervencijskih programa usmjerenih prema podršci neformalnim obiteljskim negovateljima i djece te na primarnu prevenciju negativnih ishoda intenzivnog roditeljstva.

Ključne riječi: neformalno negovanje, obiteljski negovatelji, rizici, resursi, ishodi

Radionice / Workshops

GRADIMO ZDRAVE RADNE ORGANIZACIJE ZAJEDNO

Ana Slišković ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Andrea Tokić

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Ana Šimunić

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Matilda Nikolić Ivanišević

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Jelena Ombla

Odjel za psihologiju, Sveučilišta u Zadru, Zadar, Hrvatska

Radionica se temelji na sveučilišnom priručniku Zdrava radna organizacija: što je i kako je ostvariti u hrvatskom kontekstu, koji predstavlja najnovija teorijska znanja i prvo opsežnije istraživanje ovog koncepta provedeno u Hrvatskoj. Zdrava radna organizacija podrazumijeva organizaciju koja sustavno promiče dobrobit zaposlenika, što se, uz pozitivne učinke na njihovo zdravlje, odražava i na radnu angažiranost, učinkovitost te uspješnost organizacije. U uvodnom dijelu sudionici će se upoznati s konceptom zdrave radne organizacije i ključnim nalazima o tome kako zaposlenici u Hrvatskoj doživljavaju zdravu organizaciju te koje dimenzije najviše doprinose dobrobiti i uspješnosti. Drugi, praktični dio radionice uključuje niz interaktivnih vježbi usmjerenih na prepoznavanje snaga i izazova vlastitih radnih okruženja te izradu konkretnih smjernica za poboljšanje organizacijskih praksi. Cilj je potaknuti sudionike da, kroz zajednički rad i razmjenu iskustava, identificiraju korake koji vode stvaranju zdravog, motivirajućeg i održivog radnog okruženja.

Ključne riječi: zdrava radna organizacija, dobrobit, zdravlje, radna angažiranost, uspješnost

IZMEĐU STVARNOSTI I FILTERA: POVEZANOST IZLOŽENOSTI FILTRIRANIM INSTAGRAM FOTOGRAFIJAMA I SLIKE O TIJELU KOD ADOLESCENTICA

Antea Crnjak ✉

studentica, Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Maja Žutić

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb, Hrvatska

Društvene mreže postale su važan dio svakodnevice adolescenata, pri čemu Instagram, kao platforma usmjerena na vizualnu prezentaciju, ima značajnu ulogu u oblikovanju percepcije vlastitog izgleda. Razdoblje adolescencije obilježeno je intenzivnim tjelesnim i psihološkim promjenama koje povećavaju osjetljivost na socijalnu usporedbu i razvoj slike o tijelu, osobito kod djevojaka. Istraživanja pokazuju da izloženost idealiziranim i filtriranim fotografijama može biti povezana s većim nezadovoljstvom tijelom, internalizacijom ideala mršavosti te povećanim rizikom za razvoj simptoma depresije i poremećaja hranjenja. Poseban izazov predstavlja činjenica da adolescentice često ne prepoznaju u kojoj su mjeri fotografije na društvenim mrežama digitalno uređene ili filtrirane, zbog čega takve prikaze doživljavaju kao realistične standarde izgleda. Cilj radionice je sudionicima približiti psihološke mehanizme koji povezuju korištenje Instagrama i sliku o tijelu kod adolescentica. Kroz pregled relevantnih znanstvenih istraživanja i interaktivne aktivnosti sudionici će imati priliku kritički analizirati sadržaj društvenih mreža te dobiti praktične smjernice za razvoj kvalitetnih obrazaca korištenja Instagrama.

Ključne riječi: adolescencija, slika o tijelu, Instagram, filtrirane fotografije

NLP 101 ZA PSIHologe: SUVREMENE METODE STROJNE OBRADJE JEZIKA

Krešimir Jakšić ✉

Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar, Hrvatska

Suvremene jezične analize omogućuju obradu velike količine teksta te se zasnivaju na jezičnim modelima koji mogu razumjeti kontekst. Stoga je cilj radionice sudionike upoznati s osnovama provedbe jezičnih analiza, temeljenih na neuralnim mrežama (*engl.* transformeri), u programskom okruženju R. Fokus radionice je na praktičnoj primjeni: određivanju emocionalne valentnosti sadržaja (sentiment) i tematskom modeliranju. Preduvjet za sudjelovanje na radionici je poznavanje rada u R-u i prethodna instalacija odgovarajućih paketa na vlastito računalo, sukladno uputama organizatora. Polaznici će na temelju teorijske osnove i praktične demonstracije steći osnovno razumijevanje arhitekture suvremenih jezičnih modela, te naučiti kako ih samostalno implementirati u vlastitim istraživanjima.

Ključne riječi: jezične analize, transformeri, analiza sentimenta, tematsko modeliranje

RAD S ANKSIOZNOŠĆU KROZ PSIHODRAMU: OD TJELESNE SVJESNOSTI DO RELACIJSKOG RAZUMIJEVANJA

Lucijana Rupić Krstić ✉

Psijatrijska bolnica Ugljan, Ugljan, Hrvatska

Katja Šarlija

Katolička osnovna škola „Josip Pavličić“, Rijeka, Hrvatska

Psihodramske tehnike, uključujući rad s protagonistom, omogućuju dublje razumijevanje unutarnjih obrazaca reagiranja te otvaraju prostor za korektivno emocionalno iskustvo unutar grupe. Radionica je usmjerena na iskustveno istraživanje anksioznosti kroz psihodramski pristup, s naglaskom na njezinu relacijsku i tjelesnu dimenziju. Polazeći od suvremenih teorijskih modela koji anksioznost razumiju kao višedimenzionalni fenomen povezan s percepcijom sigurnosti, regulacijom emocija i obrascima privrženosti, radionica nudi strukturirani okvir za njezino osvještavanje i obradu. Kroz pažljivo vođen proces koji uključuje opće i tematsko zagrijavanje, sudionice postupno razvijaju somatsku svjesnost, prepoznaju osobne okidače anksioznosti te istražuju načine na koje se ona manifestira u interpersonalnim odnosima. Poseban naglasak stavlja se na sigurnost i postupnost, kako bi se omogućio kontakt s emocionalnim iskustvom bez preplavlivanja. Završna integracija kroz kreativni izraz podržava razvoj unutarnjih resursa i kapaciteta za samoregulaciju. Radionica je namijenjena psiholozima i stručnjacima pomagačkih profesija koji žele produbiti razumijevanje anksioznosti te steći iskustvo primjene psihodramskih metoda u radu s njom.

Ključne riječi: psihodramske tehnike, anksioznost, samoregulacija

Kazalo autora /
Author index

Abdel H. Boudoukha	83				
Adela Markota Čagalj	53				
Adrian Soltoković	54				
Adriana Jurić	154	164			
Aistė Bakaitytė-Bagdonė	83				
Aleksandra Lazić	83				
Aleksandra Prokić	158				
Alena Lochmannová	175	176			
Alenka Polak	77				
Aleksandra Huić	188				
Alessandra Biaggi	27				
Alexander Sumich	126				
Alexei Lysenkov	84				
Ali H. Al-Hoorie	83				
Alija Selimović	54				
Alina Huseynli	26	175	176		
Alisa Divković	54				
Alma Džafić	67	125			
Ana Butković	15	16	20	21	188
Ana Haramina	60	62	64		
Ana Havelka Meštrović	47	140			
Ana Horvat	182				
Ana Ivanov	132				
Ana Krnić	145				
Ana Majić	179				
Ana Marija Bašić	57	148			
Ana Marija Stipanić	20				
Ana Petak	167	170			
Ana Šimunić	134	148	181	190	196
Ana Slišković	50	137	181	190	196
Ana Topić	159				
Ana Žulec Ivanković	60	62	64		
Anabela Caetano Santos	85				
Ana-Marija Ćorić	49	58			
Anamarija Filković	21	44			
Anca Dobrean	83				
Andras N. Zsido	86				
André Sarmento	85				
Andrea Dražić	56	149			
Andrea Tokić	180	189	196		
Andrea Vranić	81				
Andrej Simić	37	43			
Andreja Brajša-Žganec	80	128			
Anela Nikčević-Milković	73				
Ani Šandrić	23				
Anja Bošnjak	162				
Anja Kereta	138				

Anja Lujić	173		
Anna Braniecka	27		
Anna Hakobjanyan	84		
Anna Kubelkova	84		
Annamaria Cattaneo	28		
Anne C. Frenzel	11		
Antea Crnjak	197		
Anthony Woods	27		
Antonela Marković	182		
Antonela Tarle	79		
Antun Palanović	76		
Arta Dodaj	182		
Arunas Emeljanovas	84		
Asil Ali Özdoğru	85		
Asmir Gračanin	71		
Astghik Serobyan	85		
Barbara Balaž	47	140	188
Barbara Ećimović	21		
Barbara Lovrić	24		
Bartol Kekez	18		
Bibiána Jozefiaková	84		
Biljana Gjoneska	84		
Bo Hu	84		
Bruno Barać	182		
Bruno Kačer	184		
Carlos Martín Isla	27		
Carmine Pariente	28		
Chang Lu	84		
Chloe Wider	126		
Claudia Buß	27		
Costina-Ruxandra Poetar	85		
Cristian Izquierdo Morcillo	27		
Damir Posavec	182		
Đani Škara	182		
Danijela Didić	185		
Danka Purić	83	93	
Dario Kovač	40		
Dario Vučenović	111	161	168
David Lacko	84		
Dea Miletić	179		
Dean Ajduković	46		
Deirdre de Barra	27		
Denis Bratko	59	70	
Diego Manriquez-Robles	85		
Dina Žužul	20		
Dinka Čorkalo	46	82	
Dino Krupić	154	164	

Divna Blažev	47	
Dominik Katuša	142	
Dominik-Borna Čepulić	107	
Donatella Benišek	18	
Dora Korać	167	
Dora Mihić	117	
Dora Petrović	156	
Dora Popović	105	122
Doris Čuržik	147	
Draga Šapić	41	
Dražen Domijan	89	
Dubravko Tršinski	143	
Đudita Franko	77	
Dunja Jurić Vukelić	171	
Dunja Mićunović	162	173
Dunja Vujošević	162	
Duško Lepir	75	
Ela Erdelja	18	
Elena Agnoletto	27	
Elena Šajnović	166	
Elisa Maria Teresa Melloni	27	
Ema Avdičević	102	
Émilie Bucourt	83	
Emma Majerić	73	
Ena Uzelac	82	
Erik Brezovec	111	168
Erna Emić	54	
Eta Krpanec	96	
Francesca Dumančić	66	
Francesca Mancino	27	
Francesco Benedetti	27	
Gabriela Jarosz	84	
Gabriela Jonska	84	
Gabriela Sinovčić	149	
Gerit Pfuhl	85	
Gizell Green	26	
Goran Knežević	71	83
Goran Milas	108	152
Goran Opačić	39	
Gordana Ristevska Dimitrovska	85	
Gorka Vuletić	141	
Hana Gačal	51	
Hanan Hamza	126	
Hrvoje Benčić	21	35
Hui Wang	190	
Ida Dukić	167	
İdil Işık	84	

Igor Bajšanski	74	83					
Igor Mikloušić	109	131					
Ina Reić Ercegovac	148						
Ines Sučić	110	157					
Irena Burić	78	91	151	188	190	192	
Irena Stojadinović	41						
Irena Pavela Banai	190						
Irena Užović	182						
Irina Lysenkova	85						
Iris Marušić	156						
Iris Žeželj	83	93					
Iva Černja Rajter	106						
Iva Ignjačić	152						
Iva Kapović	82						
Iva Lazić	99						
Iva Miličević	78	91	120	151			
Iva Slačanac	36						
Iva Sušilović	69	157					
Iva Šverko	96	101	104	106	189		
Iva Vidanec Bandić	138						
Iva Vidović	182						
Iva Vukojević	20	182					
Ivan Buljan	20	53	123	124	177	178	189
Ivan Kranjčić	46						
Ivan Sever	107						
Ivana Barač	180						
Ivana Gusar	180						
Ivana Jurić	149						
Ivana Kovačević	84						
Ivana Marčinko	172						
Ivana Moranduzzo	13	148	190	193			
Ivana Pedović	75						
Ivana Tišma	158						
Ivana Tucak Junaković	121	148					
Ivona Filipović	99	114					
Ivona Ljevak	180						
Izabela Sorić	77	120	151	160	188		
Izabella Cević	149						
Jaan Tulviste	85						
Jakub Šrol	85						
Jana Dimoski	41						
Janko Međedović	34	110	113				
Jasmina Mehulić	118						
Jasmina Tomas	117						
Jasminka Maravić	60	62	64				
Jasna Miličević	182						
Jasna Milošević Đorđević	173						

Jelena Flego	111	161	168		
Jelena Maričić	88				
Jelena Matić Bojić	87				
Jelena Ogresta	79				
Jelena Ombla	33	181	189	194	196
Jelena Stanojević	169				
Jelena Vedriš	152				
Jelle Sijtsema	45				
Johannes Keller	84				
Josh Bullock	131				
Josip Ježovita	60	62	64		
Josip Razum	64	108			
Josip Šabić	16				
Jovana Žugić	52				
Julie Carré	83				
Justin E. Lane	131				
Karim Lekadir	27				
Karla Dude	141				
Karla Pavlović	152				
Karolina Aleksandra Šcigala	85				
Katarina Banov Trošelj	129				
Katarina Jelić	111	161	168		
Katarina Semren	89				
Katarina Stošić	90				
Katarina Talijančić	56	149			
Katarzyna Żukowska	27				
Katherine O'Lone	131				
Katie Hazelgrove	27				
Katija Kalebić Jakupčević	124				
Katina Kovacheva	29				
Katja Šarlija	199				
Katri Räikkönen	27				
Kay Govin	84				
Kenn Konstabel	84				
Klara Bilić	60	62	64		
Klavdia Čuček Trifković	180				
Krešimir Jakšić	98	198			
Krešimir Prijatelj	182				
Krista Zuber	144				
Kristi Priestley	27				
Kristijan Žibrat	134	148			
Kristina Paj	159				
Kristina Sesar	182				
Krystian Barzykowski	83				
Ladislav Špišák	175				
Lana Ciboci Perša	60	62	64		
Lana Medvidović	178				

Lara Lekić	102			
Lara Šimundić	177			
Laura M. König	84			
Laura Šošić	166			
Lavinia Rebecchini	27			
Lazo Dragaš	41	99		
Lea Andreis	152	167		
Lea Dobrec	166			
Leon Sić	137			
Leonarda Bosilj	182			
LeRon Shults	131			
Libera Cavaliere	27			
Lijun Wang	86			
Lisa E. Kim	190			
Ljiljana B. Lazarević	71	83	93	190
Ljubica Tomić Selimović	54	97		
Lorelaj Lukačin	87			
Louise Townsin	85			
Lovorka Brajković	88			
Lovro Knežević	60	62	64	
Lozena Ivanov	160			
Lucia Volpi	85			
Lucija Kovačević	21	35		
Lucija Pešut	21			
Lucija Šutić Barbarić	51	145		
Lucija Vejmelka	170			
Lucijana Rupiće Krstić	199			
Luka Juras	81			
Luna Marjan	81			
Madeline Kirkpatrick	27			
Magdalena Batinović	163			
Magdalena Brnić	172			
Magdalena Chrzan - Dętkoś	29			
Magdaléna Vereskova	175			
Maja Brekalo	27	146		
Maja Fabijanić	182			
Maja Kralj - Stančec	182			
Maja Kućar	128			
Maja Miloš	159			
Maja Pandža Topić	68			
Maja Parmač Kovačić	120	125	151	188
Maja Pavić	53			
Maja Ribar	108			
Maja Tadić Vujčić	47	140		
Maja Žutić	27	197		
Malvika Godara	27			
Manuel S. Ortiz	85			

Mara Šimunović	104	106	188
Marcus Bulmaga	126		
Margareta Jelić	82		
Margherita Bessi	27		
Margherita La Gamba	27		
María Anali Gomez -Araiza	84		
Maria Blajić	148		
Maria Bulgheroni	27		
María Dolores López - Salmerón	29		
Maria Fé Rodríguez - Muñoz	29		
Maria Grazia Di Benedetto	27		
Maria Ioannou	84		
Maria Provencio Ortega	29		
Marija B. Petrović	83		
Marija Branković	93		
Marija Čolić	162		
Marija Ćurić	141		
Marija Cvitaš	161		
Marija Džida	80	128	
Marija Eškinja	148		
Marija Franka Žuljević	124		
Marija Gradečak	182		
Marija Janković	45		
Marija Kostanić	101	103	
Marija Ljubičić	180		
Marija Nenadović	52		
Marija Neralić	109	115	
Marija Petrović	93	95	
Marija Šakić Velić	60	62	64
Marija V. Čolić	158		
Marijana Matijaš	27		
Marina Čačija	153		
Marina Hirnstein	130		
Marina Kotrla Topić	49	128	
Marina Krstić	90		
Marina Maglić	69	115	157
Marina Martinčević	81		
Marina Merkaš	49	60	62 64
Marina Nekić	163	165	189
Marina Sokol	182		
Marina Vidaković	181	189	
Mario A. Trógolo	85		
Mario Marendić	180		
Mario Pandžić	60	62	64
Marko Galić	137		
Marko Prostran	165		
Marlena Plavšić	17		

Marta Jackowska	27			
Marta Kunkić	159			
Martina Bažon	92			
Martina Horvat	111	168		
Martina Lozić	18	20	70	
Martina Turk	18			
Martina Ušljebrka	50	102		
Maša Tonković Grabovac	111	159	161	168
Maša Vukčević Marković	41			
Mate Skoko	20			
Matea Bekavac-Basić	149			
Matea Bodrožić Selak	60	62	64	
Matea Kramarić	79			
Matea Šoštarčić Živković	25	44		
Matija Gvozden	132			
Matilda Nikolić Ivanišević	180	196		
Matthew Facciani	84			
Matúš Adamkovič	83			
Melani Kosec	73			
Melisa Husarić	54			
Merle Havik	84			
Mia Šetić Beg	89			
Michał Folwarczny	84			
Michèle D. Birtel	83			
Milica Dobrosavljević	114	169		
Milica Manojlović	132			
Milica Ninković	83	93		
Miloš Grbić	42			
Miranda Novak	51			
Mirjana Lozančić	139			
Mirjana Škoda	182			
Mirjana Tonković	66			
Miroslav Rajter	106			
Mislav Ščurić	20			
Mitja Ružojčić	55	67	76	
Monika Šego Bošnjak	182			
Nada Đorđević	173			
Nadia S. Corral-Frias	83			
Nadja Heym	126			
Nataša Šimić	23	142		
Neala Ambrosi-Randić	121			
Neda Bralović	169			
Neda Janićijević	52	132		
Neil Williams	126			
Nela Kavelj	185			
Nela Lepur	56			
Nensi Tomac	105	122		

Nicole Mariani	27			
Nika Vuco	123			
Nika Vukosav	144			
Nikica Gardijan	181			
Nikola Baketa	87			
Nikola Erceg	55			
Nikolina Vukšić	27			
Nina Hadžiahmetović	84			
Nisma Merdad	85			
Nora Wium	127			
P. Swathisha	85			
Pablo Ezequiel Flores-Kanter	84			
Paola Dazzan	27			
Patrice Marek	176			
Patrícia Arriaga	83			
Patricia Kemendić	119			
Patricia Zorić	56			
Paula Filipec	38			
Pavle Valerjev	74	85	190	
Pavol Kosnáč	131			
Petar Lukić	95			
Petar Mitić	75			
Petar Obad	152			
Petra Đurić	78	91	120	151
Petra Kuzmanić	53			
Petra Litović	149			
Predrag Teovanović	41			
Rea Kovačević	164			
Rebecca Bind	27			
Renata Franc	69	109	157	
Riddhi Laijawala	27			
Rita Žukauskienė	86			
Rizwana Amin	83			
Roberta Matković	170			
Roko Milatić	18			
Roma Đurić	182			
Rosanda Pahljina-Reinić	92	119		
Rozana Petani	148			
Sabina Vidulin	17			
Sanda Stanković	71	83	132	
Sandra Brezetić	154	164		
Sandra Nakić Radoš	12	22	28	14,8
Sandro Skansi	111	168		
Sanja Ajman Filipčić	182			
Sanja Narić	170			
Şanser Yener	86			
Sara Kepić	18			

Sara Tomas	144			
Saša Drače	83			
Sergey Malykh	85			
Seungyoung Kim	27			
Silva Žabo	32			
Silvana Vitez	182			
Silvia Mari	85			
Silvija Ručević	154	164		
Sinan Alper	83			
Siniša Lakić	42	84		
Slavica Šimić Šašić	73	188		
Snježana Mališa	60	62	64	
Sofia Pelica	85			
Sonja Entringer	27			
Sorcha Alford	27			
Srđan Dušanić	84			
Stanislav Sabaliauskas	85			
Stefan Bogaerts	45			
Stefan Pfattheicher	85			
Sunčica Golubić	40			
Suvasthiga Pushpakanthan	27			
Suzana Špika	125			
Svetlana Pavlović	113			
Svetlana Radović	32			
Svjetlana Kolić-Vehovec	92			
Svjetlana Salkičević Pišonić	143			
Szidalisz Teleki	85			
Talia Babić	146			
Tamara Bolić	80	128		
Tamara Bonačić-Civran	56			
Tamara Malešević	77			
Tamara Milić	169			
Tamara Mohorić	190			
Tanja Bukovčan	46			
Tatjana Djedović	141			
Tea Mesić	33	148		
Tea Milinović	182			
Tea Pavin Ivanec	82	156	188	
Tea Vranković	48			
Tena Vukasović Hlupić	59			
Tiina Seikku	27			
Tijana Jovičić	90			
Theresa J. Brown	190			
Tobias Otterbring	85			
Tomislav Pavlović	115	131	157	
Toni Babarović	96	104	105	122
Toni Čosić	60	62	64	

Toni Krešić	68		
Treshi Perera	126		
Ulrike Maria Schneider- Schmid	27		
Una Branković	99	114	
Valentina Martan	166		
Valnea Žauhar	17	74	
Vanessa Botan	126		
Vania Viskiće	70		
Vanja Međugorac	116		
Vera Šušić	36		
Verna Salo	27		
Vicko Čudina	110		
Viktória Sunyík	85		
Viktorija Hrga	182		
Viren Swami	10		
Vladimíra Čavojová	83		
Vlado Čubela	68		
Vojin Simunović	132		
Weiping Qin	85		
Yucheng Zhang	86		
Žan Lep	84		
Željka Kamenov	118		
Željko Rački	136		
Žiga Mekiš Recek	85		
Zorana Kušević	171		
Zoya Dedaj	182		
Zrinka Ristić Dedić	38	116	
Zvezdan Penezić	57		
Zvonimir Galić	67	101	125